

Vuosikertomus

1903.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuuston vuoden kuluessa käsittelemiä asioita mainitaan tässä seuraavat:

a) *Kaupungin kiinteän omaisuuden hallintoa koskevia asioita.*

Sittenkuin Kaupunginvaltuuston Töölön alueen asemakaavan ehdotuksen laatimista varten asettama valiokunta oli laatinut¹⁾ lopullisen ehdotuksen asiassa, oli osakeyhtiö Aktiebolaget M. G. Stenius Rahatoimikamariin jätetyssä kirjelmässä huomauttanut, että sanotun asemakaavaehdotuksen mukaan osa kaupungille kuuluvaa Leppäsuon huvilaa N:o 68 a. ja b., joka tila oli yhtiölle vuokrattuna, tulisi käytettäväksi muuhun tarkoitukseen, minkä vuoksi yhtiö, jolle kaupungin kanssa huvilasta maaliskuun 31 päivänä 1902 tehdyssä kontrahdissa oli vakuutettu oikeus tilaa otettaessa kaupunginasemaan lunastaa palsta N:o 68 a tehdastontteihin nähden voimassa olevilla ehdoilla, oli anonut, että asemakaavaa lopullisesti vahvistettaessa siihen tehtäisiin sellainen muutos että yhtiöedelleenkin saisi nauttia hallinto-oikeuttaan siihen alueeseen, joka mainitun kontrahdin kautta oli yhtiölle annettu. Rahatoimikamari, joka Kaupunginvaltuustolle lähetti²⁾ sanotun kirjelmän, lausui tämän ohessa ettei kamari voinut havaita pakottavaa syytä puheenaolevan asemakaavan järjestämiseen sillä tavoin että sen toimeenpanemista varten, mikäli se koski Leppäsuon huvilaa, edellämäinnittu kontrakti olisi purettava tahi muutettava ja kaupungin yhtiölle korvattava ne halliit kasvihuonerakennukset, jotka huvilaalueen ehdotetun

Töölön alueen
asemakaavan
ehdotus.

¹⁾ Kats. 1902 vuoden kertomus siv. 1. — ²⁾ Rhkrn kirj. N:o 177 elok. 14 p:ltä 1902.

paloituksen kautta tulisivat hävitettäväksi. Yllämainittu valiokunta, jolta vaadittiin lausunto asiassa, ilmoitti¹⁾ tämän jälkeen vastauskirjeessä, että valiokunta oli Rakennuskonttorin kautta toimittanut asemakaavan-ehdotukseen sellaisen muutoksen että leikkaus vuokrapalstaan N:o 68 a, joka oli ollut ehdotukseen merkittynä, oli poistettu. Vastamainitun palstan rajojen ehdotuksesta näkyvä muu järjestäminen, jonka mukaan yhtiön hallitsema alue tulisi eräiltä kohdin hiukan laajennettavaksi, toisilta taas supistettavaksi, kun sitä vastoin yhtiön paikalla sijaitsevat rakennukset edelleenkin jäisivät alueen sisäpuolelle, oli aiheutunut Lapinlahdenkadun ynnä satamaradan viereisen kadun laajentamisen tarpeesta, ja katsoi valiokunta ettei yhtiöllä saattanut olla aihetta mainitun järjestelyn vastustamiseen eikä kohtuudella voinut sitä tehdääkään, varsinkin kun yhtiön istutuksiaan varten käyttämän alueen pintaala, pysyi jokseenkin entisellään. Valiokunnan laatimaa Töölön alueen asemakaavan ehdotusta käsitellessään hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto puolestaan sen kaikin puolin ja kehoitti Rahatoimikamaria teettämään ja Valtuustolle lähettämään sellaiset lopulliset piirustukset sanottua asemakaavaa varten että sille voitaisiin hakea asianmukainen vahvistus, minkä ohessa valtuusto päätti antaa valmistusvaliokunnan tehtäväksi ehdottaa sen komitean kokoonpano, joka saisi toimekseen laatia ehdotuksen rakennusjärjestykseksi uudelle kaupunginosalle.

Sittenkuin Rahatoimikamari oli Valtuustolle lähettänyt³⁾ Rakennuskonttorin laatimat lopulliset piirustukset Töölön alueen asemakaavaa varten, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto alamaisesti anoa tämän ehdotuksen vahvistamista.

Komitea ehdotuksen laatimista varten Töölön alueen rakennusjärjestykseksi.

Valmistusvaliokunnan esityksestä⁵⁾ valitsi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto jäseniksi mainittuun, ehdotuksen laatimista varten Töölön alueen rakennusjärjestykseksi asetettuun komiteaan kunnallispormestari E. Öhmanin professori G. Nyströmin ja arkkitehti L. Sonckin sekä varajäseniksi oikeusraatimies F. W. Heimbürgerin ja arkkitehti S. Björnbergin. Korvauksen suuruuden määrääminen komitean jäsenille jätettiin sitä vastoin toistaiseksi.

Ehdotus Katajanokan asema-kaavan muuttamiseksi.

Sen jälkeen kuin Kaupunginvaltuusto kysyttäessä oli selittänyt olevansa taipuvainen⁷⁾ Venäjän Meriministeriolle luovuttamaan erään noin 3,050 neliömetrin suuruisen ranta-alueen Katajanokalla sittekun tämä

¹⁾ Rhkrn kirj. N:o 204 elok. 6 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöyt. syysk. 5 p:ltä § 46. — ³⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 17 p:ltä § 29. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p:ltä § 5. — ⁵⁾ Kts. 1902 v. kert. siv. 23. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p:ltä § 19. — ⁷⁾ Kts. 1902 v. kert. siv. 19.

alue oli vahvistettuun kaupunginasemaan otettu eri tonttina, oli Rahatoimikamari Wiaporin satamahallituksen kautta saanut tietää, että Meriministerion päällikkö oli suostunut puheenaolevan maa-alueen ostamiseen Kaupunginvaltuuston vaatimasta 45,750 markan hinnasta, ja oli sanottu satamahallitus pyytänyt, että se tie, joka satamahallitukselle kuuluvalta, alueella sijaitsevalta kylpyhuoneelta johti kaupunkiin, saisi edelleenkin jäädä paikalle. Tämän johdosta ja kun kysymys oli nostettu Katajanokan itäisimmän osan perinpohjaisemmasta järjestelemisestä, oli Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle jättänyt ehdotuksen Katajanokan asemakaavan muuttamiseksi, käsittäen tämä ehdotus kaksi uutta makasiinikorttelia N:rot 190 ja 191, sisältävät yhteensä kymmenen makasiinitonttia paitsi Meriministerion kylpyhuoneenalueetta, johon oli valmistettu pääsy siten että tonttien 9 ja 13 väliin korttelissa N:o 190 oli jätetty 6 metrin levyinen väli, joka oli yhdistettävä luovutettavaksi tarkoitettuun alueeseen tahi tonttiin N:o 11, minkä alkuperäistä hintaa 45,750 markkaa kuitenkin ei olisi korotettava. Terveyslautakunta, jolta oli vaadittu lausunto asemakaavan muuttamisesta, oli ilmoittanut ettei lautakunnalla ollut terveydelisessä suhteessa asiassa mitään muistutettavaa, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ K. Senaatista hankkia vahvistus ehdotukselle.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto Keisarilliseen Senaattiin jättänyt hakemuksen Helsingin kaupunginasemakaavan muuttamisesta sellaiseen suuntaan, joka aiheutui valtuuston päätöksestä että ehdotettu lisärakennus Polyteknillisen opiston taloon saataisiin ulottaa 10,5 metriä tonttirajaa ulommaksi Hietalahdentorille.²⁾ Maistraatin kirjeessä huhtikuun 4 päivältä ilmoitettiin tämän jälkeen Valtuustolle, että Senaatti oli maaliskuun 2 päivänä puheenaolevaan avomukseen suostunut.³⁾

Lokakuun 30 p:nä 1902 oli kunnallisneuvos F. W. Grönqvist Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa saada merta täyttämällä laajentaa Haapaniemen alueen rannalla Sörnäisten rantatien varrella hallitsemaansa varastopaikkaa sekä, sittekun täydentäminen oli edistynyt niin pitkälle, että täydennyksen pinta-ala vastasi samalle paikalle perustettavaksi ajottua uutta tehdastonttia, vuokrata sanottu tontti oikeudella vastaisuudessa lunnastaa se. Paikalla toimitetun katselmuksen jälkeen, jossa havaittiin että puheenalainen alue oli vahvistettuun kaupunginasemaan merkitty avoimena paikkana, esitti⁴⁾ Rahatoimikamari esiintuomillaan syillä että kaupungin-

Vahvistettu asemakaavan muutos Hietalahden torille.

Kysymys erään Sörnäisten rantatien varrella sijaitsevan tehdastontin ottamisesta kaupungin asemakaavaan.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p:ltä § 19. — ²⁾ Kats. 1902 v. Kertomus siv. 19. — ³⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p:ltä § 19. — ⁴⁾ Rhkrn kirje N:o 36 tammik. 22 p:ltä 1902 (Kpvn pain. asiak. N:o 9).

asemaa muutettaisiin niin että 4,350 neliömetrin suuruinen ala merkittäisiin tehdastonttina Pohjoissataman viereiselle alueelle Sörnäisten rantatien ja Näkinkujan välillä sekä että, sittenkun tällainen muutos asemakaavaan olisi hankittu, uusi tehdastontti saataisiin mainituilla ehdoilla myydä kunnallisneuvos Grönqvistille. Tätä asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto kumminkin että kysymyksenalainen alue säilytettäisiin edelleenkin avoimena paikkana.

Varastopaikat
Katajanokalla.

Viime kymmenvuosikauden kuluessa toimitettujen täydennysten kautta oli Katajanokan kaakkoisosaan vahvistetun asemakaavan lisäksi syntynyt alue, jonka Rahatoimikamari oli vähitellen kuuden kuukauden irtisanomisajalla vuokrannut erinäisille toiminimille varastopaikoiksi yhteensä 5,614 markan 50 pennin vuotuista maksua vastaan. Kun varastopaikkoja tässä osassa kaupunkia kumminkin edelleenkin oli kysytty, oli Rahatoimikamari katsonut suotavaksi, että nämä palstat tarjottaisiin huutokaupalla, joten vuokramaksut tulisivat enemmän rippumaan liikesuhteista. Alueen uuden jakoehdotuksen mukaan tulisi varastopaikkojen lukumäärä olemaan viisitoista ja niiden suuruus vaihtelevaan 786,25 ja 1,365 neliömetrin välillä. Teitä oli korttelien väliin suunniteltu siten että ne liittyisivät lähellä oleviin katuihin, minkä kautta jako jäisi pysyväiseksi siinäkin tapauksessa että jotkut alueen osat vast'edes olisivat tarpeen makasiinitonteiksi ja tätä tarkoitusta varten otettavat kaupunginasemaan; ja oli Rakennuskonttori arvionnut näiden teidän tekokustannusten nousevan 13,900 markkaan. Kaupunginvaltuustolle ehdotti²⁾ Rahatoimikamari että uudet varastopaikat saataisiin vuokrata viiden vuoden ajaksi ja että Valtuusto määräisi alimman hinnan, vaihdellen 30 ja 50 pennin välillä neliömetriltä, kustakin palstasta, minkä kautta vuositulo alueesta varmaan kasvaisi noin 1,400 markalla mutta nousisi kilpailun kautta huutokauppatilaisuuksissa melkoista suurempaan määrään. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto, hyväksyen puheenaolevan alueen uuden jakoehdotuksen, että, 1904 vuoden menosääntöön olisi otettava 13,900 markan määräraha teiden tasoitusta varten sanottujen varastopaikkojen välille, minkä ohessa Rahatoimikamari valtuutettiin huutokaupalla viiden vuoden ajaksi tarjoamaan järjestellyt varastopaikat vuotuisia maksuja vastaan, tehden alimmat palstoista N:o 1—5 viisikymmentä penniä, palstoista N:o 6—10

¹⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 23. — ²⁾ Rhkrn kirj. marrask. 12 p. N:o 268. ³⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 22.

neljäkymmentä penniä ja palstoista N:o 11—15 kolmekymmentä penniä neliömetriltä.

Sittekun Rautatiehallituksen laatima ehdotus, koskeva Helsingin rautatieaseman uudestaan rakentamista, oli periaatteessa hyväksytty sekä Rautatiehallitus oli valtuutettu hieromaan sopimusta Helsingin kaupungin kanssa tähän tarkoitukseen tarpeellisesta tilusvaihdesta Kaisaniemen puiston luona, oli sanottu Hallitus ilmoittanut että puheenaolevaan tarkoitukseen tarvittiin kaksi oheenliitetyllä Valtionrautateiden alueen ja Kaisaniemen puiston välisen rajan pohjapiirroksella merkittyä, pinta-alaltaan yhteensä 708,85 neliömetrin suuruista maapalstaa, ja että Valtionrautatiet suostuisivat vastikkeeksi jättämään erään niinkään merkityn alueen, jonka pinta-ala oli 991,60 neliometriä; ja pyysi Rautatiehallitus sen ohessa lausuntoa siitä; tahtoiko Kaupunginvaltuusto hyväksyä edellämainitun tilusvaihdon. Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu¹⁾ lausunto asiassa, lausui että Kaisaniemen puisto ehdotetun rajanjärjestelyn kautta ei alaltaan vähentyisi, vaan päinvastoin saisi lisää puistoksi kelpaavaa maata 282,75 neliometriä, ja että rajan suunta, Rakennuskonttorin ja Puutarhalautakunnan ilmoituksen mukaan, tulisi luonnollisemmaksi. Puiston kuntoonpaneminen järjestelyn koskemissa osissa tuottaisi kuitenkin kustannuksia, jotka olivat lasketut noin 3,000 markkaan, paitsi menoja tarpeellisista tukipylyväistä ja aitauksista rautatienalueelle päin. Otaksumalla että armollinen vahvistus saataisiin tätä varten tarpeelliselle asemakaavan muutokselle esitti²⁾ Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi ehdotetun tilusvaihdon ehdolla että mainituista, puiston kuntoonpanemisesta johtuvista kuluista valtio suorittaisi korkeintaan 3,000 markkaa ja että valtionrautatiet sitäpaitsi teettäisivät ja kustantaisivat tarpeelliset tukimuurit ja aitaukset rautatien alueelle päin; ja hyväksyi Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.³⁾ Sen jälkeen kuin Valtuuston tietoon oli saatettu että Senaatti oli valtuuttanut Rautatiehallituksen Helsingin kaupungin kanssa sopimaan mainitusta tilusvaihdesta jätettiin⁴⁾ asiakirjat Rahatoimikamariin kunnalle kuuluvain toimenpiteiden varalle.

Sittenkuin talon ja tontin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella korttelissa N:o 153 omistaja lainopinylioppilas Arne Dahlström edellisenä vuonna oli Rahatoimikamarilta pyytänyt saada lunastaa ja sanottuun tonttiin yhdistää sen takana sijaitsevan, kaupungin asemakaavan mukaan tonttiin

Tilusvaihto
Kaisaniemen
puiston luona.

Tie pitkin tonttia N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukokuun 26 p. § 9. — ²⁾ Rhkrin kirj. heinäk. 2 p. N:o 157. — ³⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. § 26. — ⁴⁾ Kpva pöyt. jouluk. 1 p. § 12.

N:o 40 Malminkadun varrella kuuluvan käyttämättömän maan sekä Raha-toimikamari tämän johdosta oli määrännyt katselmuksen ja arvioimisen tällä alueella toimitettavaksi, lausuiivat katselmusmiehet että oheenliitetyllä kartalla merkitty, tontin N:o 17 takana sijaitseva maa-alue etelään päin viettävällä asemallaan edullisesti voitiin yhdistää mainittuun tonttiin sekä että N:o 40 Malminkadun varrella merkitty käyttämätön tontti, josta sanottu alue oli osa, tämän kautta ei huonontuisi. Katselmusmiehet ehdottivat sen vuoksi, että hakijalle kuten aikaisemmin alkuperäisten tonttien N:ot 11—15 Lapinlahdenkadun varrella samassa korttelissa omistajillekin, myönnettäisiin oikeus lunastaa ja tonttiinsa yhdistää yllämainittu alue. Ja arvioivat katselmusmiehet näin ollen tämän alueen, jonka pinta-ala oli 430,937 neliometriä, 15 markan mukaan neliometriltä. 6,464 markaksi 5 penniksi, jonka määrän maksamiseen nähden hakijalle olisi suotava samat maksuehdot, joita vastamainittujen tonttien N:o 11—15 omistajat olivat saaneet nauttia lisäalueittensa hinnan suorittamisessa. Ilmoittaen että viitatut maksuehdot olivat sellaiset, että tonttien omistajat Rahatoimikamariin jätettyjen sitoumusten mukaan kymmenen vuoden kuluessa kymmenennellä osalla vuosittain kaupunginkassaan suorittavat Kaupunginvaltuuston kokouksessa 7 päivänä joulukuuta 1897 vahvistaman hinnan kustakin lisäalueesta, esitti ¹⁾ Kamari Valtuustolle että nyt kysymyksessä oleva lisäalue saataisiin katselmusmiesten ehdottamilla ehdoilla lainopintyöläisille Dahlströmille myydä sekä pyysi lupaa Kaupunginvaltuustolle jättää sellaiset kartat vahvistuksen saamista varten korttelin N:o 155 järjestelylle, jotka tonttein laajentamista varten käsittäisivät sekä tontin N:o 17 että naapuritontin N:o 16. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ kuitenkin palauttaa asian Rahatoimikamariin ja jätti Kamarin tehtäväksi sopia asianomaisten talonomistajain kanssa maan luovuttamisesta kaupungille leveämpää tietä varten kuin mikä tonttijärjestely-ehdotuksen mukaan voitaisiin tehdä pitkin tontin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella läntistä rajaa pitkin. Paikalla toimitetussa katselmuksessa havaittiin että puheenalaista tietä varten löytyi satamaradan ja viimeksimainitun tontin välillä käyttämätön alue, joka leveydellään vaihteli 3,5 ja 2,5 metrin välillä, mikä leveys katsottiin riittäväksi katukäytävän tekemiseen korttelin N:o 155 läntistä laitaa pitkin. Jos aijottu tie ei olisi tarkoitettu ainoastaan jalan vaan myöskin ajoneuvoin kuljettavaksi, tuli sen olla vähintään 6 metriä leveä,

¹⁾ Rhkrn kirj. 16 p:ltä lokak. 1092 N:o 213. (Kpvn pain. asiak. N:o 7.) — ²⁾ Kpvn pöyt. marrask. 25 p. 1902 § 16.

minkä kautta tontin N:o 17 fasaadin pituus Lapinlahdenkadulle päin vähentyisi 2,5 metrillä, jonka seikan talon omistaja katsoi niin suuressa määrässä epäedullisesti vaikuttavan mahdollisuuteen rakentaa tontti edullisesti, ettei hän puolestaan saattanut yhtyä tällaiseen tonttijärjestelyyn. Tämän perusteella ja kun ajotie mainitun korttelin länsi-rajaa pitkin Rahatoimikamarin mielestä ei ollut tarpeen vaatima eikä vastaisuudessaakaan katsottu käyvän tarpeelliseksi, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari, ettei tässä suhteessa ryhdyttäisi mihinkään toimenpiteisiin, vaan että Kaupunginvaltuusto ottaisi Kamarin aikaisemman esityksen lopullisesti käsiteltäväksensä.

Asiaa uudelleen valmisteltaessa asetti ²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän jälkeen erityisen valiokunnan, jonka asiassa antamasta mietinnöstä ³⁾ kävi selville että ylioppilas Dahlström kysyttäessä oli selittänyt suostuvansa tontistaan Lapinlahdenkadun varrella luovuttamaan kolmen metrin levyisen maakappaleen satamarataa pitkin 60,000 markan mukaan koko tontista lasketusta hinnasta ynnä sitä paitsi tontille rakennettavaksi aijottua uutisrakennusta varten jo tilattujen piirustusten kustannuksien korvaamista vastaan eli noin 3,000 markasta, ehdolla että Dahlström saisi katselmusmiesten ehdottamasta hinnasta jo ehdoilla lunastaa viisitoista metriä leveän alan tontin N:o 17 takana sijaitsevaa, kaupungille kuuluvaa maata. Jos Dahlströmin sallittaisiin lunastaa ja puheenalaiseen tonttiin yhdistää koko kaupungin asemakaavassa oleva tontti N:o 40 Malminkadun varrella, ottaisi hän puoleksi suorittaaksensa yllämainittujen piirustusten kulut. Lähemmin mainitsemillaan perusteilla ehdotti valiokunta että Kaupunginvaltuusto kehoittaisi Rahatoimikamaria ylioppilas Dahlströmin kanssa sen hinnan nojalla, jonka hän mainitussa suhteessa oli vaatinut, sopimaan sanotun tontin länsirajaa pitkin kulkevaa, kuuden metrin levyistä tietä varten tarpeelliseen luovuttamisesta kaupungille sekä teettämään ja valtuustolle jättämään täydellisen ehdotuksen voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamiseksi valiokunnan toimesta laaditun pohjapiirroksen osottamaan suuntaan. Tämän valiokunnan ehdotuksen hyväksyikin Kaupunginvaltuusto ⁴⁾ minkä jälkeen Rahatoimikamari ilmoitti ⁵⁾ että Herra Dahlströmin kanssa oli sellainen sopimus saatu aikaan, että luovutetusta tontista, joka oli pinta-alaltaan 89,07 neliometriä, olisi suoritettava 60,000 markan mukaan koko tontista, jonka pinta-ala oli 890,311 neliometriä, laskettu hinta eli

---

¹⁾ Rhkrn kirj. tammik. 15 p. N:o 22. — ²⁾ Kpvn pöyt. helmik. 3 p. § 3. — ³⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 7. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 21. — ⁵⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 90.

siis 6,002 markkaa 62 penniä, sekä puolet, eli 1,650 markkaa, tontin rakentamista varten laadittujen piirustusten kustannuksista, siis yhteensä 7,652 markkaa 62 penniä, ja Herra Dahlström sitä paitsi oikeutettava 15 markan hinnasta neliömetriltä lunastamaan ja tonttiin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella yhdistämään naapurintontti N:o 40 Malminkadun varrella rajoiltaan oheenliitetyn korttelista N:o 155 laaditun pohjapiirroksen lähemmin osottamalla tavalla määriteltynä. Rahatoimikamari ehdotti näin ollen että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi ja Senaatin vahvistettavaksi lähettäisi mainitun pohjapiirroksen, kuin myöskin että Kamari valtuutettaisiin ylioppilas Dahlströmille maksettavaksi määräämään 7,652 markka 62 penniä siitä osasta tonttia N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella, joka oli tarpeen uuden, kuuden metrin levyisen kadun tekemiseen korttelin N:o 155 läntistä rajaa pitkin ja hänen kanssaan tekemään asianmukainen kauppa-kirja, edellyttämällä että puheenalaiselle kaupunginasemakaavan muutokselle saataisiin asianomainen vahvistus sekä, että, sittekin tämä vahvistus oli saatu, Herra Dahlströmille 15 markasta neliömetriltä myytäisiin näin syntynyt lisämaa tonttiin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella. Tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto kaikin puolin, minkä ohessa Valtuusto päätti että ylioppilas Dahlströmille suoritettavan korvauksen määrä, 7,652 markkaa 62 penniä oli seuraavan vuoden tulo- ja menoarviossa huomattava.

Ehdotus rakennusjärjestyksen laatimisesta n. k. asuntohuviloita varten.

Vuonna 1899 antoi Kaupunginvaltuusto erään valiokunnan toimeksi Valtuustolle jättää mietintö „ehdotuksen johdosta määräyksiksi, joita on noudatettava Helsingin kaupunkiin kuuluvia esikaupunkeja ja n. s. asuntohuviloita rakennettaessa“, jonka ehdotuksen oli laatinut kaupungininsinööri G. Idström ja rakennustarkastelija, arkitehti R. Björnberg tarkastettuaan niitä määräyksiä, jotka löytyivät huvilatonttein rakentamisesta ja jotka Kaupunginvaltuusto maaliskuun 12 päivänä 1889²⁾ oli vahvistanut. Kirjeessä Kaupunginvaltuustolle toukokuun 5 päivältä lausui valiokunta seuraavaa:

Senlaatusia huvilatontteja, joita mainittu rakennusjärjestys maaliskuun 12 päivältä 1889 ynnä kerrain Idströmin ja Björnbergin esilläoleva ehdotus tarkoittavat, eli n. k. asuinhuviloita, ovat tontit alueella, jotka on aikomus ottaa kaupunginasemaan ja ovat tässä tarkoituksessa järjestellyt, vaikka syystä tai toisesta vahvistusta näitä varten laaditulle asemakaavalle vielä ei ole hankittu. (Kpvn valiok. miet. N:o 9 v. 1889). Tällaisten alueit-

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 34. — ²⁾ Kats. 1899 v. kert. siv. 105.

ten rakentamisen järjestää, kuten ylimalkaan sellaisen maan, jota ei ole vahvistettuun kaupunginasemaan otettu, kaupunginhallinto, kun sitä vastoin Hallituksen vahvistamaan kaupunginasemaan otettujen alueitten rakentamista koskevat määräykset ovat Hallituksen vahvistettavat. Toiselta puolen ei tontteja, jotka eivät ole vahvistetussa kaupunginasemassa, voida myydä, vaan ainoastaan antaa vuokralle. Kun huvilatonttien rakentamisen järjestää kaupunginhallinto, seuraa tästä että piirustukset tällaisille tonteille rakennettavia rakennuksia varten viime kädessä vahvistaa Maistraatti, jolloin siihen väljänlaiseen rakennustapaan nähden, jota näillä varsinaisen Kaupungin ulkopuolella sijaitsevilla tonteilla ylimalkaan on noudatettu, pienempiä helpotuksia on katsottu voitavan rakentajille täällä myöntää. Tällaisia huvilatontteja löytyi siihen aikaan, jolloin rakennusjärjestys niitä varten oli tekeillä, kaupungin pohjoispuolella, etupäässä Kallion alueella ynnä sitä paitsi Länsi Viertotien varrella. Kun valiokunta, jolle paitsi kysymyksenalaista tehtävää oli uskottu eräitä muitakin, muun muassa ehdotuksen laatiminen uudeksi rakennusjärjestykseksi Kaivopuiston itäistä huvila- aluetta varten ja rakennusjärjestykseksi eräitä Eläintarhan kortteleita varten, viimeksi mainitun tehtävän suoritettuaan oli aikeissa ryhtyä tarkastamaan herrojen Idströmin ja Björnbergin ehdotusta, oli Kaupunginvaltuusto tällä välin jo päättänyt hankkia luvan Siltaasaaren pohjoispuolella olevien, asuinhuiloiksi käytettyjen alueitten ottamiseen kaupunginasemaan, ja hyväksyikin Hallitus Valtuuston tässä tarkoituksessa tekemän esityksen. Tämän kautta tulivat kaikki näillä alueilla sijaitsevat huvilatontit niiden rakentamiseen nähden kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen alaisiksi, joten eri rakennusjärjestys näitä tontteja varten kävi tarpeettomaksi. Jäljelle jäivät Länsi Viertotien varrella olevat asuinhuvilat. Sitäkin aluetta varten, jonka piirissä nämä huvilat sijaitsevat, oli kuitenkin jo silloin olemassa asemakaavanehdotus, ja oli valiokunnan näin ollen mielestaan odotettava, tulisiko viimeksi mainittu aluekin otettavaksi kaupunginasemaan vai eikö. Nytemmin on Valtuusto päättänyt ottaa myöskin tämän, n. k. Töölön alueen kaupungin yleiseen asemaan sekä asettanut eri valiokunnan laatimaan rakennusjärjestystä mainittua aluetta varten. Kun siis tätä nykyä ei löydy muita asuinhuiloita, joihin puheenalaista laatua oleva rakennusjärjestys olisi sovellettavissa, kuin mainitut Länsi Viertotien varrella sijaitsevat huvilat, ja tällainen rakennusjärjestys näihinkin huiloihin nähden olisi käytettävissä vain lyhyen ajan eli kunnes vahvistettu asemakaava aluetta varten on hankittu ja rakennusjärjestys sille vahvistettu, saanee kysymys

uuden rakennusjärjestysehdotuksen laatimisesta n. k. asuinhuviloita varten raueta.“

Valiokunnan ehdotuksen mukaan päättikin¹⁾ Kaupunginvaltuusto että kysymys uuden rakennusjärjestyksen laatimisesta n. k. asuinhuviloita varten oli raukeava.

Hakasalmen huvilatilan käyttäminen.

Sittekun Hakasalmen huvila siihen kuuluvine alueineen Överstinrouva Aurora Karamzinen kuoltua oli jätetty kaupungin käytettäväksi, teki²⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen rakennusten vastaisesta käyttämisestä. Kamari oli etupäässä harkinnut, eikö huvilaa voitaisi käyttää kansanvalistustarkoituksiin, mutta oli Kamari kuitenkin lopuksi päättänyt ehdottaa, että ne luovutettaisiin museotarkoituksiin. Arkeologinen toimisto oli myöskin tiedustanut voitaisiinko ja millä ehdoilla Hakasalmen huvila-alue sillä löytyvine rakennuksineen antaa valtion käytettäväksi sivistyshistoriallisten kokoelmain ja taide-esineitten säilyttämistä varten ja huomautti toimisto, että tämä alue oli varsin sopiva käytettäväksi vapaanilmanmuseona, johon voitaisiin sijoittaa huvittavia rakennuksia y. m. Pää-asiassa taipuvaisena suostumaan Arkeologisen toimiston ehdotukseen, oli Rahatoimikamari sitä mieltä, että valtion kanssa mahdollisesti tehtävän kontrahdin tulisi käsittää ainoastaan rakennukset, mutta ei ainakaan toistaiseksi näitä ympäröivää puistoa, koska ehdotusta tämän järjestämistä ja käyttämistä varten ei vielä ollut olemassa. Lähemmin esiintuomillaan syillä ehdotti Kamari sen vuoksi, että Arkeologiselle toimistolle olisi vastattava, ettei Kaupunginvaltuusto voinut valtion käytettäväksi jättää Hakasalmen huvilatilaa, mutta että Valtuusto suostuisi viiden vuoden ajaksi valtiolle vuokraamaan tilan päärakennuksen ynnä kaksi siihen kuuluvaa sivurakennusta museotarkoituksiin käytettäväksi ehdoilla: että valtio suorittaisi siitä kaupungille 6,000 markan vuotuisen vuokran; että vuokrasopimus heti lakkaisi olemasta voimassa, jos n. k. Antellin lahjoitukseen kuuluvat kokoelmat, Lääket. Licensiaatti K. F. Antellin testamentissa mainitusta syystä tulisivat siirtymään kaupungin hoidettaviksi sekä sanottuihin kokoelmiin kuuluvia taide- ja muita esineitä ei enää säilytettäisi Ateneumissa tai muualla yhdessä valtion kokoelmain kanssa; että Arkeologinen toimisto sitoutuisi kaupungin-viranomaisten kanssa tehtävän sopimuksen mukaan päärakennuksessa jättämään sopivan sijan Överstinrouva Karamzinen kaupungille lahjoittamaa tervehdysadresseja

¹⁾ Kpvn pöyt. 26 p. toukok. § 27. — ²⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 19 p:ltä N:o 70 (Kpvn pain. asiak. N:o 14). —

sisältävää, veistokoristuksilla varustettua kaappia varten; sekä että kaupunki kustantaisi vuokra-ajan kuluessa ainoastaan rakennusten ulkokorjauksen ja pitäisi asianmukaisessa kunnossa niitä lähinnä ympäröivän paikan ja niiltä Viertotielle johtavan tien.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto jättää asian näissä kohdin vastedes tapahtuvan esittelyn varalle.

Kumminkin antoi Valtuusto Rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä välttämättömiin korjaustoimenpiteisiin puheenaolevan tilan rakennusten kunnossa pitämiseksi sekä jättää Valtuustolle ehdotuksen sellaisista laajemmista parannuksista, jotka sitä paitsi olisivat tarpeen vaatimat, minkä ohessa Valtuusto oikeutti Rahatoimikamarin sallimaan 76-vuotiaan kuskinlesken Maria Kahiseffin, joka 48-vuoden ajan oli ollut Överstinrouva Karamzinen palveluksessa, toistaiseksi maksutta asumaan huvilaan kuuluvassa portinvartijantuvassa. Ja kehoitti Kaupunginvaltuusto Puutarhalautakuntaa Valtuustolle jättämään ehdotuksen Hakasalmen puiston järjestämisestä ja käyttämisestä. Kirjeessä 6 päivältä kesäkuuta pyysi Puutarhalautakunta tämän jälkeen että lopullisen kaavan laatiminen puistoa varten saisi jäädä hiukan tuonneemmaksi, mutta ehdotti että se heti annettaisiin yleisön käytettäväksi sekä että Hakasalmen ja Hesperian välillä oleva aita poistettaisiin ja alue toistaiseksi pidettäisiin kansanpuistona, mihin esitykseen Kaupunginvaltuusto suostuikin.²⁾ Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ valtuutti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto sittemmin Kamarin tämän määräämillä ehdoilla myöntämään Ylioppilasten yhteiselle kansanvalistuskomitealle, Raittiusseura Koitolle ja yhdistyksen Arbetets vänner Töölön haaraosastolle oikeuden vuoden 1904 edellisellä puoliskolla maksutta käyttää niitä Hakasalmen huvilan huoneita, jotka Rakennuskonttori vasojen kestävyyteen nähden havaitsi siihen sopiviksi.

Sittekun Rahatoimikamari edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuustolle jättänyt ehdotuksen tilojen N:o 50 Salli, N:o 51 Kaavi, N:o 52 Savila och N:o 53 Dal vastaisesta käyttämisestä, sisältäen tämä ehdotus etupäässä että näiden tilojen viljelty osa luovutettaisiin, palstoihin jaettuna, vuokralle kymmenen vuoden ajaksi eteenpäin, että tilojen tonttipaikat vuokrattaisiin niinkään kymmeneksi vuodeksi näiden tonttien silloisille haltijoille, ja että tilojen metsämaa jätettäisiin käyttämättä ja asetettaisiin kaupungin yleisen metsänhoidon alaiseksi, sekä Kaupunginvaltuusto oli

Salli, Kaavi,
Savila ja Dal
tilain käyttä-
minen.

¹⁾ Kpvn pöyt. 21 p:ltä huhtik. § 11. — ²⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. § 12. — ³⁾ Rhkrin kirj. jouluk. 17 p. N:o 395. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. § 19.

kehottanut Rahatoimikamaria toistaiseksi kahdeksi vuodeksi eteenpäin, eli 1903 vuoden loppuun pitentämään näiden tilojen¹⁾ vuokra-ajat, asetti²⁾ Kaupunginvaltuusto asiaa edelleen valmistelemaan eri valiokunnan. Antamassan mietinnössä lausui³⁾ valiokunta että puheenalaisten tilojen käyttäminen näytti olevan jossakin määrässä riippuvainen siitä, mikä päätös tehtäisiin kaupungin varapuutarhan vastaisesta sijoituksesta. Tämän puutarhan paikaksi ehdotettuja alueita Gumtähden ja Vallgårdin maalla ei valiokunta esiintuomillaan syillä katsonut voivansa puoltaa, jota vastoin valiokunta Puutarhalautakunnan kanssa neuvoteltuaan ehdotti että paikaksi kaupungin varapuutarhaa varten luovutettaisiin kartalla punaisella värillä merkitty osa Savilan tilaa. Mullan ottamista varten voitaisiin taas Puutarhalautakunnan käytettäväksi antaa eräs paikka huvila-alueella N:o 43 Malm siellä olevan ruutikellarin läheisyydessä.

Mitä sitten tuli jäljellä olevaan osaan tiloja N:o 50—53 huomautti valiokunta että osia siitä oli otettu Kaupunginvaltuuston hyväksymään Töölön alueen asemakaavaan asunto- ja huvilatontteina ja että useat näistä tonteista sijaitsivat valmiiksi tasoitetun kadun, Länsi Viertotien, varrella, minkä vuoksi kaupunki saattaisi katsoa edulliseksi myydä ne, niin pian kuin vahvistus sanotulle asemakaavalle oli saatu Länsi Viertotien ja tontteihin idässä rajoittuvan tien välinen alue olisi siis annettava vuokralle lyhyeksi aikaa, ainoastaan vuodeksi kerrallaan, lukuunottamatta kumminkin niitä paikkoja, joille jo oli rakennettu ja joiden vuokra-aika voitaisiin määrätä viideksi vuodeksi; jotta nykyiset haltijat olisivat tilaisuudessa vielä jonkun ajan eteenpäin käyttämään hyväksensä rakennuksiansa. Puheenaolevan maan muitten osien vuokra-ajan arveli valiokunta mainitsemillaan syillä olevan vahvistettavan viideksi vuodeksi, minkä ohessa valiokunta näistä palstoista ehdotti suoritettavaksi seuraavat vuokrat:

viljelyspalstasta N:o 1 Salli	Smk. 200: —
” ” 2 ”	” 550: —
” ” 3 Kaavi	” 250: —
” ” 4 ”	” 1,050: —
” ” 5 Länsi Savila	” 500: —
” ” 6 ” Dal	” 700: —

¹⁾ Kts 1902 vuod. kert. siv. 17. — ²⁾ Kpvn pöyt. helmik. 3 p. § 5. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 38.

viljelyspalstasta N:o 7 Länsi Dal	Smk.	200: —
” ” 8 Itä Savila	”	500: —
” ” 9 ” Dal	”	800: —
” ” 10 Pohjois Dal	”	250: —
tonttipaikasta Salli	Smk.	300: —
” Kaavi	”	400: —
” Savila	”	240: —
” litt. A. Dal	”	60: —
” litt. B.	”	75: —
” litt. C.	”	50: —
” litt. D.	”	150: —

Kun sitäpaitsi valiokunnan tietoon oli tullut että huvilatilan N:o 49 Toivo vuokra-aika päättyi vuoden lopussa, oli valiokunta katsonut asiak-sensa kysymyksen yhteydessä mainittujen tilojen käyttämisestä käsitellä myöskin kysymystä Toivon vastaisesta käyttämisestä ja oli valiokunta sitä mieltä että sillä löytyvistä rakennusryhmistä muodostettaisiin kaksi tonttia, joista voitaisiin pyytää 400 ja 700 markan suuruinen vuokra, kun taas muu osa Toivoa, joka vastedes tulisi yhdistettäväksi Eläintarhaan, annettaisiin samalla tavoin kuin yllämainitut viljelysmaat vuokralle viiden vuoden ajaksi, ollen Rahatoimikamarin lähemmin laskeminen siitä suori-tettava alin vuokramaksu. Valiokunta ehdotti sen vuoksi että Kaupungin-valtuusto tahtoisii päättää valtuuttaa Rahatoimikamarin:

Kamarin edessä toimitettavalla julkisella huutokaupalla enimmän maksaville, ei kuitenkaan edellämainittuja alempia vuosimaksuja vähem-mästä, vuokralle tarjoamaan tiloihin Salli, Kaavi, Savila ja Dal kuuluvat mietintöä seuraavalla kartalla merkityt viljelyspalstat N:o 1—10, palstat N:o 1, 3, 5 ja 6 toistaiseksi ainoastaan vuodeksi ja muut palstat viideksi vuodeksi kerrallaan;

samalla tavalla ja niinikään viiden vuoden ajaksi vuokralle antamaan viljelysmaan huvilatilalla Toivo;

myöskin viideksi vuodeksi vuokralle antamaan seuraavat, kartalla lähemmin rajoitetut tonttipaikat, nimittäin: Sallin leskirouva K. Popoffin perillisille 300 markan vuotuista vuokramaksua vastaan; Kaavin apteek-kari A. Lindströmille 400 markan vuotuista vuokraa vastaan; Savilan tonttipaikan puutarhuri W. Schoschkoffille 240 markan vuokraa vastaan; litt. A, B, C ja D tilalla Dal Bogdanoffin parillisille, rouva H. S. Berg-

manille ja A. S. Holmgrenille 60, 75, 50 ja 150 markan vuotuisia vuokramaksuja vastaan; sekä Toivon tonttipaikat, pohjoisen leskirouva Olga Korelenille ja etetäisen leskirouva W. Graschoffille 700 ja 400 markan vuotuista vuokraa vastaan; sekä

jättämään puheenalaisten tilain metsämaan käyttämättä ja asettamaan sen kaupungin yleisen metsänhoidon alaiseksi.

Edelleen puolsi valiokunta että Valtuusto päättäisi:

Puutarhavaluokunnan käytettäväksi, kaupungin varapuuutarhan siirron valmistelemista varten, 1 päivästä tammikuuta 1904 antaa, kartalla punaisella värillä merkityn alueen Savilan tilalla, johon alueeseen vastedes yhdistettäisiin samalla tavalla merkitty osa Kaavin tilaa sekä, Savilan tonttipaikalle ylempänä määrätyn vuokra-ajan päätyttyä, myöskin vastamainitun alueen; sekä

mullanotto paikaksi Puutarhalautakunnalle luovuttaa tarpeellisen alueen huvilatilalla N:o 43 Malm sen läheisyydessä nykyään olevan ruutikellarin luota.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto yllämainitut neljä ensimmäistä pontta, jota vastoin Valtuusto, mitä tuli ehdotukseen muuten, päätti, hylkäämällä valiokunnan viimeistä edellisessä ponnassa tekemän esityksen, valtuuttaa Rahatoimikamarin edelleen vuodeksi vuokralle antamaan sanotut alueet, sekä että viimeisen ponnin sisältämä ehdotus sai raueta.

Puitten kaataminen kaupungin mailta.

Sittekun Kaupunginvaltuusto hätäaputoita koskevan kysymyksen yhteydessä edellisenä vuonna oli kehottanut Rahatoimikamarin hankkimaan selvityksen siitä, löytyikö ja missä määrässä kaupungin mailta kaadettaviksi kelpaavia ja yli-ikäisiä puita, jätti²⁾ Rahatoimikamari tämän selvityksen, minkä ohessa Kamari esiintuomillaan syillä ehdotti, että aikeissa oleva metsänkaataminen saisi jäädä sikseen, mutta että Rahatoimikamari valtuutettaisiin seuraavan talven kuluessa tai vastedes, kun siihen syystä tai toisesta ilmaantuisi aihetta, kaadattaa sellaiset Gumtähden metsässä löytyvät rungot, jotka 1,75 metrin korkeudella maasta olisivat läpimitaltaan 32 senttimetriä tai enemmän. Tämän esityksen hyväksyikin³⁾ Kaupunginvaltuusto.

Meilansin asuinhuvilan N:o 27 vuokra-ajan pitentäminen.

Rahatoimikamarilta oli asuinhuvilan N:o 27 Boekholma Meilansissa vuokraaja anonut sellaista vuokra-ajan pitennystä kuin vuokrakirjan 13 §:ssä edellytetään; ja pyysi⁴⁾ Rahatoimikamari, toimituttuaan katsel-

¹⁾ Kpvn pöyt. 15 jouluk. § 4. — ²⁾ Rhkrn kirj. 12 p. helmik. N:o 45. — ³⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 10 p. § 2. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. syysk. 40 p. N:o 222.

muksen paikalla, Kaupunginvaltuustolta oikeutusta kahdenkymmenen vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 1923, korotettua vuokramaksua 75 markkaa vuosilta 1923—1932 ja 90 markkaa vuosilta 1933—1942 vastaan pitentämään sanotun asuinhuvilan vuokra-aikaa ehdolla että oheeniitetyllä pohjapiirroksella osotetut tasoitus- ja istutustyöt aljettaisiin ja päätettäisiin ennen vuoden 1902 loppua sekä pidettäisiin senjälkeen hyvässä kunnossa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä tämän Kamarin ehdotuksen.

Sittenkun Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan oli 1 päivästä tammikuuta 1899 viiden vuoden ajaksi antanut vuokralle neljä entiseen huvila-alueeseen N:o 22 Södervik knuluvaa asuintonttia ja maa-alueetta nimittäin yhden asuintontin (litt. A) rouva E. Sergejefille 600 markan vuosimaksua vastaan, yhden asuintontin (litt. B) puukauppias J. A. Janssonille 400 markasta ja kaksi aluetta (litt. C ja D) sahanomistaja J. C. Nordbäckille 100 markasta vuodessa, olivat mainitut vuokraajat pyytäneet vuokra-ajan pitennystä edelleenkin viiden vuoden ajaksi. Toimitutettuaan näillä tonteilla ja alueilla katselmuksen, pyysi ²⁾ Rahatoimikamari katselmusmiesten ehdotuksen mukaan lupaa entisillä ehdoilla pitentää vuokrasopimuksia vuoden 1908 loppuun, ollen kaupunki, jos tarve vaatisi, jo sitä ennenkin kuuden kuukauden irtisanomisajalla oikeutettu ottamaan takaisin alueet joko kokonaisuudessaan tai osittain, missä jälkimmäisessä tapauksessa vuokramaksut olisivat alennettavat suhteellisesti alueen vähennyksen mukaan; ja hyväksyi ³⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Entisellä
huvilatilalla
N:o 22 Södervik sijaitsevien
alueitten vuokra-ajan pitentäminen.

Koska tilalla N:o 21 Sörnäsissä sijaitsevain varastopaikkain N:o 2 ja 11 vuokra-oikeus, jotka varastopaikat 200 ja 250 markan vuotuisia vuokramaksuja vastaan viimeksi olivat olleet merikapteeni M. A. Svenssonilla vuokralla, vuoden lopussa päättyisivät, oli lähtökatselmus paikalla toimittettu, jolloin vuokraaja oli anonut saada edelleenkin hallita näitä alueita. Katselmusmiehet puolsivat niinikään vuokra-ajan pitentämistä 1908 vuoden loppuun ja vuokraehtojen pysyttämistä ennallaan, koska varastopaikat Sörnäsissä eivät enää olleet yhtä haluttuja kuin ennen. Rahatoimikamarin esityksestä ⁴⁾ päättikin ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä mainitun ehdotuksen.

Kahden tilalla
N:o 21 Sörnäsissä sijaitsevan
varastopaikan
vuokraajan pitentäminen.

¹⁾ Kpvn pöyt. syysk. 29 p. § 11. — ²⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 274. — ³⁾ Kpvn pöyt. 1 p. jouluk. § 29. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 475. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 28.

Tilan N:o 125
Lilla Bäsšhol-
men vuokra-
ajan pitentä-
mistä koskeva
hakemus hyl-
jätty.

Sitävastoin hylkäsi¹⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdo-
tuksen²⁾ mukaan Kauppias Otto Strömbergin tekemän anomuksen että
vuokraoikeus tilaan N:o 125 Lilla Bäsšholmen pitennettäisiin, koska tämän
saaren vuokrakontrahdissa ei löytynyt mitään sellaista määräystä, joka
edellytti vuokrasopimuksen pitentämistä vuotta 1908 pitemmälle, eikä
saarella oltu toimitettu minkäänlaisia tasoitus- ja istutustöitä saaren kau-
nistamiseksi.

Kalliosaari
Skällarn vuok-
rattu Helsingin
Työväen Pur-
jehdusklubille.

Rahatoimikamarilta oli Helsingin Työväen Purjehdusklubi pyytänyt
että Kalliosaari Skällarn Ruoholahdessa kolmenkymmenen vuoden ajaksi
mahdollisimman alhaista vuokraa vastaan annettaisiin vuokralle klubille,
joka aikoi sinne rakentaa veneväjän ynnä huoneen saarenvartijalle, tar-
peelliset ulkohuoneet ja sillat sekä mahdollisesti myöskin paviljongin.
Asiasta kuultuina ovat Rakennus- ja Satamakonttori katsoneet Skällarn'in
voitavan korkeintaan 25 markan vuotuista vuokramaksua vastaan vuokrata
mainitulle klubille kymmenen vuoden ajaksi, oikeudella vuokrasopimuksen
pitentämiseen edelleenkin kymmenen vuoden ajaksi ellei saari sitä ennen
ole tarpeen Ruoholahdensataman laiturien laajentamista varten, minkä
ohessa Satamakonttori on ehdottanut että vuokrasopimukseen olisi otettava
seuraava ehto, nimittäin: että kaupungin voimassa olevan satamajärjes-
tyksen 11 §:n määräyksen mukaan siltoja ei saisi saarelle rakentaa ilman
siihen erittäin hankittua lupaa; että klubin alukset sijoitettaisiin niin että
ne olisivat kiinnitetyt maalle; ettei erittäinkin liikenne Skällarnin ja
Houruinhuoneniemen välillä näiden vuoksi häiriintyisi, sekä että klubin
tulisi tarkoin noudattaa niitä ehtoja, jotka voimassa olevat säännökset ja
Satamakonttori saattoivat vaatia.

Jättäen asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja päätettäväksi
pyysi³⁾ Rahatoimikamari valtuutusta Satamakonttorin esittämillä ehdoilla ja
25 markan vuosimaksua vastaan Helsingin Työväen Purjehdusklubille
vuokraamaan saari Skällarn kahdenkymmenen vuoden ajaksi, ehdolla että
jos kaupunki vähintään kymmenen vuoden kuluttua vuokra-ajasta tarvit-
sisi saarta, se olisi kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen kaupungin
käytettäväksi jätettävä; ja hyväksyikin⁴⁾ Kaupunginvaltuusto tämän, esi-
tyksen.

Osakeyhtiön
Kansankodin
vuokratontit
Hermanninkau-
pungissa.

Osakeyhtiö Kansankodin pyynnön johdosta että yhtiön hallitsemasta
tontista N:o 4 kahdeksannessa korttelissa Hermanninkaupungissa I kau-
pungissa.

¹⁾ S:oin s:oin maalisk. 17 p. § 25. — ²⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 12 p. N:o 59. — ³⁾ Rhkrn kirj. 10 p. jouluk. N:o 285. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. 15 p. jouluk. § 17.

pungille suoritettavat, maksamatta olevat vuokramaksut annettaisiin anteeksi oli Kaupunginvaltuusto vuonna 1901 suostunut yhtiön anomukseen siten että siihen saakka suorittamatta olevat vuokramaksut saataisiin lyhentää, kuitenkin ehdolla että yhtiö saman vuoden kuluessa tekisi uuden kontrahdin puheenalaisesta tontista sekä että yhtiö täyttäisi ne määräykset, joilla naapuritontti N:o 2 mainitussa korttelissa oli yhtiölle annettu. Kaupunginvaltuustolle asetetussa kirjelmässä oli Osakeyhtiö Kansankoti sittemmin pyytänyt että yhtiö edelleenkin vapautettaisiin maksamasta vuokraa mainitusta tontista N:o 4 ja maksutta saisi käyttää tonttia N:o 2, sekä että kaupunki tyytyisi toiseen kiinnitykseen tonttiin N:o 4 vakuudeksi vuokramaksun suorittamisesta, ollen valtiolla ensimmäinen kiinnitys yhtiölle myönnetystä 100,000 markan lainasta. Sittekun Rahatoimikamari oli antanut¹⁾ vaaditun lausunnon asiassa, päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto että vaikka Osakeyhtiö Kansankoti oli laiminlyönyt uuden kontrahdin tekemisen kosketellussa suhteessa, yhtiö kuitenkin saisi edelleen nauttia sille aikaisemmin myönnettyä vapautusta suorittamatta olevien vuokrain maksamisesta ja että vuosilta 1900—1902 langennut, maksamatta oleva vuokra niinkään oli annettava anteeksi, jos yhtiö ennen vuoden loppua tekisi tontista kaupungin kanssa uuden vuokrakontrahdin, jota vastoin yhtiö muussa tapauksessa tulisi menettämään kaiken oikeuden sille myönnettyihin maksujen lykennyksiin ja etuihin. Sitäpaitsi oikeutettiin yhtiö toistaiseksi maksutta käyttämään tonttia N:o 2, ollen kaupungille kuitenkin pidätettynä oikeus vaadittaissa saada tämä tonttialue hallittavaksensa; ja hyväksyikin Kaupunginvaltuusto yhtiön tarjooman vakuuden vuokramaksujen suorittamisesta.

Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto neljäksi vuodeksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 1904, pitentää Tohtori Edvard Juslinin kanssa tehdyn, Ulriikanporin kylpylaitosta ja uimahuonetta koskevan kontrahdin samaa vuosimaksua vastaan kuin edellisenäkin vuonna, eli 4,425 markasta, ja samoilla ehdoilla muutenkin.

Helsingin työväen rakennusosakeyhtiö oli Kaupunginvaltuustolta anonut työväenasuntojen rakentamista varten saada huutokaupatta lunastaa seuraavat kymmenen tonttia nimittäin N:o 1, 3, 5, 7 ja 9 Porvoonkadun, N:o 30, 32, 34 ja 36 Fredriksberginkadun ja N:o 28 Fleminginkadun varrella, kaikki vieretysten korttelissa N:o 362, muodostaen siis yhteinäisen

Ulriikanporin kylpylaitoksen ja uimahuoneen vuokra-ajan pitentäminen.

Tonttien lunastaminen työväenasunnoiksi.

¹⁾ Rhkrn kirj. 23 p. huhtik. N:o 98. — ²⁾ Kpvn pöyt. 5 p. toukok. § 21. — ³⁾ Rhkrn kirj. 7 p. toukok. N:o 111. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. 26 p. toukok. § 13.

ryhmän. Sen ohessa oli yhtiö ehdottanut korttelin tonttijaon muuttamista jossakin määrin, joka olisi tarpeen alueen rakentamista varten laaditun kaavan vuoksi, sekä että kaupunki tontin hinnan vakuudeksi tyytyisi kiinnitykseen lähinnä valtion lupaaman 350,000 markan kuoletuslainan kiinnityksen jälkeen. Rahatoimikamari, jolta vaadittiin¹⁾ lausunto asiassa, lausui²⁾ että puheenalainen yhtiö jo useitten vuosien kuluessa oli harjoittanut sen säännöissä määrättyä liikettä, jonka tarkoitus oli työväenluokalle ja varsinkin yhtiön osakkaille valmistaa terveellisiä ja halpoja asuntoja, sekä ehdotti että yhtiön sallittaisiin lunastaa kysymyksessä olevat tontit yhteensä 161,718 markan 74 pennin hinnasta, minkä ohessa Kamari puolsi yhtiön toivomaa muutosta korttelin tonttijakoon. Sitä vastoin ja koskei seikkaperäistä kustannusarviota rakennusajetta varten oltu oheenliitetty ei Rahatoimikamari katsonut voivansa antaa lausuntoa yhtiön anomuksesta, että valtiolle myönnettäisiin kiinnitysoikeus edellämaitusta lainasta kaupungin edellä, mutta esitti että tämä kysymys jätettäisiin Kamarin vastaisen harkinnan varalle, tämä kun aikaisemmin oli valtuutettu erällä ehdoilla myöntämään tontin lunastussumman vakuudeksi vahvistetun kiinnityksen siirtämisestä.

Kaupunginvaltuuston kaikin puolin hyväksyttyä³⁾ Rahatoimikamarin esityksen, kuitenkin ehdolla että yhtiö vuoden kuluessa sen jälkeen kuin tämän aiheuttama kaupunginasemakaavan muutos oli vahvistettu kaupungilta ostaisi luetellut tontit, sekä yhtiö oli selittänyt suostuvansa ehdotetusta hinnasta lunastamaan ne, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä Keisarilliselta Senaatilta anoa vahvistusta mainitulle kaupunginasemakaavan muutoksen ehdotukselle.

Tontin lunastaminen fysiologista laboratoriota varten.

Rahatoimikamarilta oli Aleksanterin Yliopiston konsistorio pyytänyt että Nikolainkadun puoleinen tontti N:o 20 korttelissa N:o 140 Siltavuorella, joka tontti oli eroitettu jotakin julkista rakennusta varten, arvioimisen jälkeen mutta huutokaupatta myytäisiin Yliopistolle paikaksi fysiologista laboratoriota varten. Katselmuksessa arvioitiin tontti 20 markan mukaan neliömetriltä 34,421 markkaan, otaksumalla että tontin ulkopuolelle suunnitellun terassin tukimuurineen ja portaineen kustantaisi ostaja. Mainitsemalla että tämän tontin tarkoitus tulisi täytetyksi jos se luovutettaisiin sanottuun tarpeeseen, ehdotti⁵⁾ Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto oikeuttaisi Kamarin 34,421 markan hinnasta Aleksanterin Yliopistolle

¹⁾ Kpvn pöyt. 5 p. toukok. § 26. — ²⁾ Rhkrn kirj. 28 p. toukok. N:o 134. — ³⁾ Kpvn pöyt. 9 p. kesäk. § 17. — ⁴⁾ S:in S:in 8 p. syysk. § 43. — Rhkrn kirj. lokak. 8 p. N:o 239.

myymään puheenaolevan tontin ehdolla että Yliopisto rakennuttaisi ja ylläpitäisi mainitun terassin. Ja hyväksyi¹⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Sittekun Kaupunginvaltuusto, kysymyksen nostettua uuden talon rakentamista varten suomalaiselle normaalilyseolle tarpeellisen tontin ostamisesta, edellisenä vuonna oli selittänyt kaupungin suostuvan valtiolle luovuttamaan tontit N:o 4 ja 6 Ratakadun varrella yhteensä 56,937 markan 82 pennin hinnasta²⁾, ilmoitettiin Kaupunginvaltuustolle Maistraatin kirjjeessä että puheenalaiset tontit ostettaisiin mainittua tarkoitusta varten ja että Uudenmaan läänin Kuvernööriä oli käsketty valtion puolesta kaupunginviranomaisten kanssa tekemään tämän kaupan, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto jätti³⁾ Rahatoimikamarin tehtäväksi kauppakirjan antamisen kaupungin puolesta näille tonteille.

Tontin luostaminen suomalaisista Normaalilyseota varten.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto sitoutunut⁴⁾ paikaksi teollisuuskoulurakennusta varten Suomen valtiolle luovuttamaan tontit N:o 2 ja 3 korttelissa N:o 301 b Kalliossa 83,288 markan 94 pennin hinnasta ehdolla että Valtuusto ennen vuoden 1903 loppua saisi tiedon siitä, oliko valtio tämän tarjouksen hyväksynyt. Sittekun Teollisuushallitus oli kirjjeessä Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, ettei tätä kysymystä ehditty ennen mainitun vuoden loppua ratkaista sekä Keisarillisen Senaatin käskystä pyytänyt määrä-ajan pitentämistä vuoden 1904 loppuun, päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tähän suostua.

Kysymys tontin luostamisesta teollisuuskoulua varten.

Sittekun Lääketieteentohtori Adolf Törngren ynnä muut lääkärit olivat Kaupunginvaltuustolta anoneet, että käyttämätön tontti N:o 2 Annankadun varrella korttelissa N:o 110 luovutettaisiin hakijoille avoimena yhtiönä tai osakeyhtiönä ehdolla että tontille rakennettaisiin ja ylläpidettäisiin sairashuonelaitos, oli Rahatoimikamari tästä vaaditussa lausunnossa esittänyt⁶⁾ että mainittua, erittäin kallisarvoista tonttia ei annettaisi tähän tarkoitukseen. Siihen katsoen että kaupungin oma velvollisuus sairaanhoitoon nähden saattaisi tämän uuden laitoksen kautta suuressa määrin vähentyä, puolsi Kamari kuitenkin yrityksen kannattamista antamalla sille tontti ilmaiseksi, pidättämällä kaupungin erinäisiä etuja, kuten jonkun verran vapaasijoja sairashuoneessa tai paikkoja halvemmasta maksusta, poliklinikoita y. m. Asiaa esisteltäessä päätti⁷⁾ Kaupunginvaltuusto yhty-

Kysymys tontin antamisesta sairashuonelaitosta varten.

¹⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 14. — ²⁾ Kts. 1902 vuoden kertomus siv. 21. — ³⁾ Kpvn pöyt. 9 p. kesäk. § 20. — ⁴⁾ Kts. 1902 vuoden kert. siv. 21. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. 15 p. jouluk. § 3. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. 5 p. helmik. N:o 42. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p. § 6.

mällä Rahatoimikamarin ehdotukseen kehoittaa Kamaria hakijain kanssa neuvoteltuaan ehdottamaan uusi tontti puheenalaista tarkoitusta varten ynnä ne lähemmät ehdot, jotka hakijoille ehkä olisivat määrättävät.

Kysymys tonttien N:o 5 ja 7 Vyökadun varrella myymisestä.

Edellisenä vuonna oli Vankeinhoitohallitus Rahatoimikamarilta pyytänyt tietoa siitä, olisiko kaupunki ja millä ehdoilla taipuvainen kruunulle myymään tontin N:o 5 Vyökadun varrella korttelissa N:o 159 Katajanokalla. Kaupunginvaltuusto oli kumminkin jo Senaattiin jättänyt Katajanokan asemakaavan muutosehdotuksen, minkä kautta sanottu tontti jaettaisiin kahteen tonttiin, N:o 5 ja 7, yhteensä noin 240 neliometriä laajemmat kuin alkuperäinen tontti N:o 5. Sittekun vahvistus mainitulle asemakaavan ehdotukselle oli saatu sekä Vankeinhoitohallitus uudistanut kysymyksensä tonttien N:o 5 ja 7 Vyökadun varrella myymisestä, pyysi¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta oikeutta Vankeinhoitohallitukselle vastata, että kaupunki suostui kruunulle myymään mainitut kaksi tonttia 41,934 markan 75 pennin ja 33,753 markan 12 pennin hinnasta, mihin ne olivat arvioidut. Valmistusvaliokunnan ehdutuksesta hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen, lisäämällä että kysymyksenalainen tarjous oli voimassa ainoastaan vuoden loppuun saakka.

Kysymys vuokratontin N:o 20 Lapinlahdenkadun varrella myymisestä rauennut.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto valtuuttanut Rahatoimikamarin koristemaalarin leskelle Maria Hellstenille, jolla oli 1 päivään toukokuuta 1903 vuokralla Lapinlahdenkadun varrella korttelissa N:o 166 oleva tontti N:o 20 myymään mainitun tontin 41,839 markan 32 pennin³⁾ hinnasta. Rahatoimikamari ilmoitti⁴⁾ kumminkin leskirouva Hellstenin sallittaneen, ettei hän kyennyt täyttämään tontin lunastamiselle määrättyjä ehtoja, ja sen vuoksi pyytäneen että kysymys tästä saisi raueta ja leskirouva Hellstenin sallittaisiin edelleen pitää tontti vuokralla, johon anomukseen Rahatoimikamari oli suostunutkin, koskei kauppakirjaa oltu tontista vielä annettu.

Lausuntoja tonttien yhteenrakentamisesta.

Sittekun Maistraatti oli pyytänyt Kaupunginvaltuustolta lausuntoa Vakuutusosakeyhtiö Kalevan hakemuksen johdosta saada Yrjönkadun varrella korttelissa N:o 61 Önnen olevan tontin N:o 14 kanssa rakentaa ja yhdeksi tontiksi yhdistää jo yhteenpannut tontit N:o 5 Erottajakadun ja 1 Uudenmaankadun varrella sekä Rahatoimikamaria ja Terveyslautakuntaa oli asiassa kuultu, päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto puoltaa anomuksen

¹⁾ Rhkrn kirj. helmik. 5 p. N:o 42. — ²⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 13. — ³⁾ Kts. 1902 vuoden kesk. siv. 27. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. marrask. 12 p. N:o 269 ja Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 23. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 17 p. § 24.

myöntämistä Terveyslautakunnan esittämällä ehdolla, että puheenalaisten kolmen tontin yhdistämisen kautta syntyneelle tontille ei saisi rakentaa laajemmalle kuin mikä olisi sallittu, jos kukin tontti rakennettaisiin erikseen. Samoilla ehdoilla puolsi Kaupunginvaltuusto myöskin Pankinkamreeri C. R. Ignatiusen Maistraattiin jättämää anomusta saada rakentaa yhteen tontit N:o 3 ja 5 Siltasaarenkadun varrella sekä N:o 4 Hagnäsirantakadulla, kaikki korttelissa N:o 300¹⁾; kauppias Emil Leschin hakemusta saada rakentaa yhteen tontit N:o 8 ja 10 Kapteeninkadun varrella korttelissa N:o 182 Brushanen;²⁾ ynnä Kiinteimistöosakeyhtiö Elisabetin anomusta saada yhteenrakentaa tontit N:o 5 ja 6 Maneesikadun varrella korttelissa N:o 19 Peura.³⁾

Sen jälkeen kuin Maistraatti edelleen oli pyytänyt Kaupunginvaltuustolta lausuntoa kivityömies Johan Johanssonin anomuksen johdosta, että tontti N:o 13 Alppikadun varrella korttelissa N:o 321 saataisiin jakaa, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta puoltaa anomusta, kumminkin ehdolla, että tällainen lupa ei oikeuttaisi hakijaa vaatimaan mainitun katuosan tasoittamista ennenkuin kaupunki katsoisi tämän edulliseksi. Mitä tuli kapellimestari A. Laurentin ja Huvilanomistaja E. Gustafssonin Maistraattiin jättämään hakemukseen saada halkaista heidän yhteisesti omistamansa tontti N:o 1 Hämeenkadun varrella korttelissa N:o 301 a, ilmoitti⁵⁾ Valtuusto, ettei sillä ollut hakemusta vastaan mitään muistutettavaa.

Lausuntoja tonttien halkaisemisesta.

Sittekun Kansakoulunjohtokunta oli Kaupunginvaltuustolle ehdotanut että Tehtaankadun varrelta tai sen läheisyydestä varattaisiin vähintään 3,000 neliömetrin suuruinen tontti tulevaa kansakoulurakennusta varten, oli Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa maininnut⁶⁾ että Kamarikin katsoi kansakoulurakennuksen kaupungin eteläisimmässä osassa piakkoin käyvän tarpeelliseksi. Tonttipaikaksi tälle oli Rakennuskonttori vaihtoehtoisesti ehdottanut tontit N:o 5 ja 7 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 127, N:o 15 ja 17 Pietarinkadun varrella korttelissa N:o 128 sekä N:o 15 ja 17. Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 126, joista tonteista Kansakoulunjohtokunta oli katsonut kahden viimeksimainitun tarjoavan suurimmat edut sekä pinta-alan laajuuteen ja verrattain huoneihin tasoituskustannuksiin nähden että myöskin siinä suhteessa että

Kansakoulurakennusta varten Tehtaankadun varrella varattu paikka.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 18. — ²⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 8. — ³⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 8. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 37. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. § 4. — ⁶⁾ Rhkrn kirje jouluk. 10 p. N:o 286.

näille tonteille rakennettu kansakoulutalo edullisesti viettäisi kaakkoon ja avoimeen paikkaan päin. Näitä tontteja, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli noin 4,300 neliometriä, piti myöskin Rahatoimikamari tarkoitukseen sopivina sekä esitti siis että tontit N:o 15 ja 17 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 126 varattaisiin tulevan kansakoulurakennuksen paikaksi; ja hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto Kamarin ehdotuksen.

Uutta paloasemaa varten varattu tonttipaikka Kallion alueella.

Edellisenä vuonna oli Palotoimikunta Kaupunginvaltuustolta pyytänyt että tontit N:o 1—4 korttelissa N:o 336 yhdennessätoista kaupunginosassa varattaisiin tulevaa paloasemaa varten. Antamassaan lausunnossa mainitsi²⁾ Rahatoimikamari että sanotut tontit sijaitsivat vuoden 1906 loppuun vuokralle annetulla Echo-alueella, mutta että Rakennuskonttori oli katsonut lähellä sijaitsevain, suurimmaksi osaksi käytettävissä olevain tonttien N:o 2, 7 ja 4 korttelissa N:o 327 voitavan ensinmainittujen tonttien sijasta käyttää puheenalaiseen tarkoitukseen, koskei mainittavaa eroavaisuutta näiden kahden tonttiryhmän välillä pinta-alan laajuuteen, perussuhteisiin ja tarpeellisten tasoitustöiden suuruuteen näiden. Kun Palotoimikuntakin oli selittänyt ettei sillä ollut mitään muistutettavaa Rakennuskonttorin mainittua ehdotusta vastaan, puolsi Rahatoimikamari sitä; ja päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta että tontit N:o 2, 7 ja 4 korttelissa N:o 327 yhdennessätoista kaupunginosassa varattaisiin uuremman paloaseman rakentamista varten niille. Palotoimikunnan pyynnön johdosta että sanotun paloaseman eskissipiirustusten laatimista varten myönnettäisiin määräraha määräsi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto sen jälkeen Rahatoimikamarin esityksestä⁵⁾ että seuraavan vuoden menosääntöön otettaisiin puheenalaista tarkoitusta varten 1,000 markan suuruinen määräraha.

Tontti työväenyhdistysten rakennusta varten.

Kaupunginvaltuustolta oli Helsingin Työväenyhdistys ja useat paikkakunnalla toimivat ammattiyhdistykset pyytäneet että kunta antaisi ensinmainitulle yhdistykselle maksutta tontin ajanmukaista rakennusta varten kaupungin työväenseuroille tahi, jollei sopivaa paikkaa olisi saatavissa, että 100,000 markan suuruinen rahamäärä myönnettäisiin sellaisen tontin ostamista varten. Hakijat mainitsivat että Helsingin Työväenyhdistys tosin omisti talon N:o 27 Yrjönkadun varrella, joka oli ostettu vuonna 1889 85,000 markan hinnasta, mistä 45,000 markkaa vielä oli maksamatta, mutta että sillä olevat vanhanlaiset rakennukset olivat tarkoitukseensa

¹⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 15 p. § 18. — ²⁾ Rhkrn kirje huhtik. 2 p. N:o 81. — ³⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 10. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 15. — ⁵⁾ Rhkrn kirje toukok. 7 p. N:o 112.

sopimattomat ja aivan riittämättömät ja ettei tontti ollut sovelias aijotunlaiseen rakennusyritykseen. Tämän aikeen toteuttamista varten oli perustettu osakeyhtiö 150,000 markan pohjapääomalla jaettuna 1,500 osakkeeseen, joista 410 jo oli merkittyinä. Sittekun Rahatoimikamarilta oli tämän johdosta vaadittu ¹⁾ lausunto, antoi Kamari Työväenasiain lautakunnalle ensi kädessä tilaisuuden lausua mielipiteensä asiasta ja lausui lautakunta että, vaikka kysymyksenalaisten työväenseurojen harjoittama toiminta etupäässä tarkoitti jäseniensä taloudellisten ja valtiollisten etujen valvomista, tunnustaa täytyi että se saattoi edullisesti vaikuttaa etupäässä ruumiillista tvötä tekevään luokkain sivistämiseen ja kohottamiseen yhteiskunnallisessa suhteessa. Lautakunnan enemmistö ei ollut kuitenkaan voinut tulla vakuutetuksi siitä että tätä puolta yhdistysten toimintaa voitaisiin pitää niin suurenarvoisena, että niille kohtuudella ennen muita kunnassa löytyviä taloudellisten ja valtiollisten etujen valvomista varten perustettuja seuroja ja varsinkin ennen yhdistyksiä, joiden tarkoitusperä on puhtaasti sivistävä tai kasvattava, olisi annettava niin suuri apu kunnan puolelta, kuin hakemuksessa oli pyydetty. Sitävastoin oli Lautakunnan mielestä oikeudenmukaista että kunta kannattaisi työväen suoranaisia sivistyspyrinnöitä niissäkin piireissä, joiden keskuudesta puheenaoleva anomus oli lähtenyt. Mutta varmaa viittausta huoneuston saamisesta positiivista opetusta varten ei hakemuksessa löytynyt, vielä vähemmin oli olemassa minkäänlaisia takeita siitä että sellainen opetus tulisi toimeen, minkä johdosta Lautakunnan enemmistö ehdotti että hakemus silloisessa muodossaan hyljättäisiin. Yhtyen tähän lausuntoon ehdotti ²⁾ Rahatoimikamari, ettei hakemus antaisi Kaupunginvaltuuston puolelta aihetta enempiin toimenpiteisiin, mutta päätti ³⁾ Valtuusto selittää periaatteessa suostuvansa luovuttamaan maksuton tontti hakemuksessa mainittuun tarkoitukseen sekä palautti siis asian Rahatoimikamariin ja kehoitti tätä hakijain tahi heidän asiamiestensä kanssa neuvoteltuaan jättämään ehdotuksen tontista, joka soveltuisi tätä varten käytettäväksi, ynnä ehdot sen luovuttamiselle.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli insinööri K. Jansson ehdottanut suoranaisen liikeväylän rakentamista siitä kulmasta, missä Erottajakatu sekä Iso ja Pikku Robertinkadut yhtyvät Fredrikinkatuun, leikkaamalla korttelin N:o 94 sekä Punanotkon ja sivuuttaen Tehtaanpuiston, ynnä Tehtaan kadulta edelleen Rantakadulle meren rantaan Ursinin kallion

Ehdotettu uusi
liikeväylä
Erottajan ja
Merisataman
välillä.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 28. — ²⁾ Rhkm kirje lokak. 29 p. N:o 255. — ³⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. § 18.

kohdalle. Tästä ehdotuksesta vaati ¹⁾ Kaupunginvaltuusto lausuntoa Rahatoimikamarilta, jota samalla kehoitettiin lausumaan mielensä siitä, olisiko suunnitellun kadun varrella sijaitsevain tonttein myyminen toistaiseksi lakkautettava. Rakennuskonttori, jolta Rahatoimikamari oli vaatinut lausunnon asiassa, laski sanotun järjestelyehdotuksen toimeenpanemisesta johtuvat kustannukset ynnä tontin lunastushinnan vähän yli miljoonaan markkaan ja esitti pitemmässä perustellussa lausunnossa ²⁾ että ehdotus jätettäisiin huomioon ottamatta. Lähemmin mainitsemillaan syillä ehdotti ³⁾ myöskin Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto hylkäisi insinööri Janssonin puheenalaisen ehdotuksen sekä valtuuttaisi Kamarin esteettömästi tavallisessa järjestyksessä myymään ehdotetun liikeväylän varrella olevat tontit, mitä ehdotusta Valmistusvaliokunta kannatti. Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kuitenkin antaa kysymyksen lähemmän harkinnan eri valiokunnan tehtäväksi, minkä jälkeen komitean tuli antaa Valtuustolle mietintö asiassa.

Ruutikellari
Edeslahden
luona.

Sittekun Maistraatti kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt valmistuviin toimenpiteisiin ryhtymistä siihen suuntaan että venäläisen sotaväen käyttämä ruutikellari Edeslahden rannalla siirrettäisiin toiseen paikkaan, kehotti ⁵⁾ Valtuusto Rahatoimikamaria antamaan asiasta lausunnon ja samalla erityisesti hankkimaan selvityksen sotaväen oikeudesta siihen alueeseen, jolla puheenalainen ruutikellari sijaitsee. Asian on Rahatoimikamari kuitenkin jättänyt riippuvaksi, kunnes vahvistus on saatu Töölön alueen asemakaavan ehdotukselle.

Väliaikainen
paikka ruumis-
asemaa varten.

Kaupunginvaltuustolle oli Helsingin ruotsalais-suomalainen seurakunnan hautausmaakomitea ilmoittanut että rautatienaseman alueella sijaitseva väliaikainen ruumisasema oli ehdottomasti muutettava pois kesäkuun alkuun ja ettei rautatieasemalta voitu tähän tarkoitukseen saada toista paikkaa, minkä vuoksi komitea oli pyytänyt että oheenliitetyllä kartalla merkitty paikka Ruoholahden rantakadun varrella ainakin toistaiseksi luovutettaisiin seurakunnalle. Rahatoimikamari, jolta vaadittiin ⁶⁾ lausunto asiassa, ilmoitti että Rakennuskonttori, asiassa kuultuna, oli katsonut komitean ehdottaman paikan Ruoholahden rantakadulla tarkoitukseen sopivaksi. Mutta kun tilaa sanotulla rantakadulla, joka pääasiallisesti oli sijoitettu satamaradan yhä kasvavan liikkeen tarpeiksi, ei ajan pitkäkään voitu käyttää ruumisasemaa varten, tulisi seurakunnan ensi tilassa ryhtyä toi-

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 9. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 17. — ³⁾ Rhkm kirj. huhtik. 16 p. N:o 92. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. § 17. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 15. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p. § 17.

miin lopullisen ruumisaseman perustamista varten uuden hautausmaan alueelle. Tämä paikka olisi tämän tapaiselle laitokselle luonnollisin ja helposti yhdistettävissä satamarataan, ilman että Töölön alueen asema-kaavaa tarvitsisi sanottavasti muuttaa. Edellyttämällä että Ruoholahden rantakatua ainoastaan lyhyemmän aikaa tarvitsisi käyttää ruumisaseman tarpeiksi, puolsi¹⁾ Rahatoimikamari pyydetyn paikan luovuttamista mak- sutta seurakunnalle, ollen tämä velvollinen kuuden kuukauden irtisano- misajan jälkeen jättämään se takaisin kaupungille; ja hyväksyi²⁾ Kau- punginvaltuusto tämän esityksen.

Edellisen vuoden lopulla oli Rahatoimikamari antanut Kaupungin- valtuustolle lausunnon Keisarillisen Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimi- tuskunnan kysymyksen johdosta, koskeva sitä korvausta, joka kaupunki- kunnalle olisi yleisistä varoista annettava puistikon perustamisesta ja kunnossa pitämisestä Polyteknillisen opiston talon sivurakennusten välissä Hietalahdentorilla.³⁾ Asiaa esiteltäessä päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto vas- taukseksi ilmoittaa että kaupunki tahtoi ottaa toimittaaksensa ehdotetun puistikon perustamisen ja kunnossapidon 23,000 markan korvauksesta kerta kaikkiaan, jos puistikko varustettaisiin kukkaiskasveilla, mutta 19,100 markasta, jos siihen istutettaisiin ainoastan puita ja pensaita.

Puistikon yllä- pitäminen Poly- teknillisen opis- ton edustalla.

Viime vuoden menosääntöön oli otettu 6,700 markan arviomäärä urheilukentän kuntoonpanemista varten Eläintarhan⁵⁾ niitypalstoille N:o 6 ja 7, minkä ohessa Rahatoimikamaria oli kehoitettu jättämään tarkempi ehdotus määrärahan käyttämisestä. Rakennuskonttori toimitti tämän jäl- keen kaupunginpuutarhurin avulla laskelman siitä, mitä tällä määrällä voi- taisiin saada aikaan; ja kävi tästä selville että korkeintaan 2,500 neliometriä laajan urheilukentän perustamista varten tarvittaisiin maan ojittamiseen noin 1,600 markkaa ja tasoitustöihin 5,100 markkaa. Puutarhalautakunta ja Rakennuskonttori ehdottivat kuitenkin, että koska näin pieni kenttä tuskin olisi miksikään hyödyksi, ehdotettu määräraha saataisiin kokonai- suudessaan käyttää ojitustöihin jotta sittemmin seuraavana vuonna suu- rempi osa urheilukenttää voitaisiin yhdellä kertaa saada tasoitetuksi; ja ehdotti⁶⁾ Rahatoimikamari tämän mukaan että mainitut 6,700 markkaa käytettäisiin siten, että niillä etupäässä kustannettaisiin Eläintarhan niitty- palstojen N:o 6 ja 7 yleinen kuivaaminen ja niiden osien erityinen ojittami- nen, jotka olivat tarkoitettut urheilukentäksi ja ainoastaan tästä mahdollisesti

Urheilukenttä Eläintarhassa.

¹⁾ Rhkm kirje huhtik. 30 p. N:o 104. — ²⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. § 25. — ³⁾ Kts 1902 vuoden kert. siv. 19. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. tammik. 20 p. § 15. — ⁵⁾ Ktso 1902 v. kert. siv. 51. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 26 p. N:o 72.

liikenevät varat käytettävät aineiden ostamiseen tämän kentän kuntoonpanemista varten. Tämän esityksen hyväksyikin¹⁾ Kaupunginvaltuusto.

Hiihtomäkiä
Eläintarhaan.

Sittekun Helsingin hiihtoklubi oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt paikkaa Eläintarhan alueella kahta hiihtomäkeä varten, toinen tarkoitettu lapsille ja toinen varttuneemmalla nuorisolle, lähetettiin²⁾ asia Puutarhalautakuntaan, joka kirjeessä tammikuun 31 päivältä lausui, että klubi vasta seuraavana vuonna tahtoi käyttää ajottuja hiihtokenttiä, jotka tätä varten olivat kesällä pantavat kuntoon. Kun Puutarhalautakunta katsoi esityksen ansaitsevan kaikkea kannatusta kaupungin puolelta ja myöskin oli havainnut että sopivia hiihtomäkiä saattoi Eläintarhassa verrattain vähällä työllä tasoittaa pyysi Lautakunta valtuutusta sopivalla paikalla siellä luovuttamaan Helsingin hiihtoklubille kaksi mäkeä, ehdolla kuitenkin että klubin niiden kuntoonpanemisessa ja käyttämisessä tuli noudattaa niitä määräyksiä, jotka Lautakunta tai Kaupunginpuutarhuri saattoivat katsoa tarpeen vaatimiksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto suostua Puutarhalautakunnan esitykseen.

Haettu tontti-
paikka biolo-
gista museota
varten.

Kaupunginvaltuustolta oli Helsingin anniskeluyhtiön Johtokunta pyytänyt että Valtuusto luovuttaisi tonttipaikaksi aikeessa olevaa biologista museota varten jommankumman oheenliitetyllä kartalla merkitystä kahdesta paikasta Hakasalmen huvilan alueella tai myöskin lausuisi tahtoisiko Valtuusto aijotun museorakennuksen sijoitettavaksi lähellä olevaan Hesperiaan, Eläintarhaan tai johonkin muuhun osaan kaupunkia. Sitte-
kun Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa oli esittänyt⁴⁾ ettei hake-
musta otettaisi ratkaistavaksi ennenkuin Johtokunta oli jättänyt esityksen määrärahan myöntämisestä rakennusta varten, päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta että kysymys paikan luovuttamisesta mainittua museota varten saisi raueta.

Kahden normaali-
kellon sijoitus.

Sittekun Rahatoimikamari oli tehnyt⁶⁾ ehdotuksen kahden normaali-
kellon sijoittamisesta, jota varten vuoden menosäännössä oli määräraha, päätti⁷⁾ Kaupunginvaltuusto että nämä kellot olivat asetettavat, toinen Hietalahdentorin kauppahallin keskioven yläpuolelle ja toinen Privatban-
kenin talon nurkkaan Kauppatorille päin.

Myymälä virvoi-
tusjuomain myy-
mistä varten
Tähtitornin-
vuorella.

Kauppias I. Jusslin oli Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa oheen-
liitetyn piirustuksen mukaisen myymälän rakentamiseen Tähtitorninvuo-

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 2. — ²⁾ Kpvn pöyt. tammik. 20 p. § 24. — ³⁾ Kpvn pöyt. helmik. 3 p. § 20. — ⁴⁾ Rhkrn kirje heinäk. 30 p. N:o 196. (Kpvn pain. asiak. N:o 29). — ⁵⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 3. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. marrask. 5 p. N:o 258. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. § 17.

relle virvoitusjuomain myymistä varten; ja olivat sekä Puutarhalautakunta että Rakennuskonttori puoltaneet hakemusta ja ehdottaneet paikaksi sille „Floran kummun“ vieressä olevan koivikon. Rahatoimikamarin ehdotuksesta¹⁾ päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää kauppias Jusslinille luvan ehdotetulle paikalle rakentaa ja siellä toistaiseksi pitää sellaista virvoitusjuomain myymälää, kuin oheenliitetty piirustus osotti, 100 markan vuotuista maksua vastaan ja ehdolla että myymälä kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen muutetaan paikalta pois.

Rahatoimikamarille oli Helsingin Rakennusmestariklubi huomauttanut että merisatamassa ei löytynyt sopivaa rakennusainneiden lossauspaikkaa ja ympäristössä vallitsevaan vilkkaaseen rakennusliikkeeseen nähdessä pyytänyt että kestävä ja mukava, hevosin ja rattain kuljettava silta heti rakennettaisiin mainittuun satamaan. Sittekin sekä Satamakonttori että Rakennuskonttori olivat todistaneet että uusi lossaussilta merisatamaan oli erittäin tarpeen vaatima, esitti³⁾ Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto myöntäisi käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 6,700 markkaa, mihin määrään Rakennuskonttori oli laskenut kustannukset tästä nousevan, sekä yaluttuuttaisi Kamarin hetimmiten ryhtymään pyydetyn sillan rakennuttamiseen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Uusi lossaus-
silta merisata-
massa.

Sittekin Kunnallisneuvos F. W. Grönqvist oli Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa maallenususillan rakentamiseen Hakaniementorin rantaan sekä Rahatoimikamari samoin kuin Satama- ja Rakennuskonttorikin olivat puoltaneet⁵⁾ hakemusta, kumminkin ehdolla että silta kokonaan poistettaisiin Rahatoimikamarin puolelta tapahtuneen kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen, hyväksyi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto tämän hakemuksen Kamarin esityksen mukaan.

Maallenusu-
silta Hakanie-
mentorin ran-
nalla.

Useitten Vallgårdin alueen tontinhaltijain hakemus vesijohdon jatkamisesta hakijain tonteille jätettiin⁷⁾ sitävastoin aikanaan toistaiseksi, koska Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa oli huomauttanut⁸⁾ että vasta seuraavan vuoden menoarviota laadittaessa voitaisiin ottaa harkinnan alaiseksi, missä määrässä hakemukseen löytyi aihetta.

Hakemus Vall-
gårdin vesi-
johdon laajenta-
misesta.

Rahatoimikamariin jätetyssä esityksessä oli Helsingin ruotsalais-suomalaisen evankelis-luterilaisen seurakunnan Kirkkohallintovaliokunta lau-

Vedenottoaik-
koja Vanhalla
hautuumaalla.

¹⁾ Rhkrn kirj. jouluk. 3 p. N:o 280. — ²⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 15 p. § 15. —

³⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 26 p. N:o 71. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p. § 11. — ⁵⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 2 p. N:o 82. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 8. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. touk. 5 p. § 8. — ⁸⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 2 p. N:o 78.

sunut, että, sittekun seurakunta oli vanhan hautuumaan saattamiseksi järjestettyyn ja siistiin kuntoon, toimittanut siellä puutarhalaitteita, olisi välttämätöntä laittaa sinne vedenottoaikka, josta laitteita voitaisiin kastella letkulla. Yksityisillä haudoilla olevain istutusten kastelemista varten oli yleisökin enemmän veden tarpeessa kuin mikä saatiin kahdesta hautuumaan laidassa olevasta kaivosta; ja pyysi Kirkkohallintovaliokunta sen vuoksi että kaupunki antaisi maksutta vesijohostaan seurakunnalle tarvittavan veden puheenaolevalle hautuumaalle, kuten kaupunki aikaisemmin oli myöntänyt vettä ilmaiseksi viereisellä n. k. uudella hautuumaalla sijaitsevista vedenottoaikoista. Vesijohtokonttorin puoleltua tätä anomusta määrääjäksi, esimerkiksi viideksi vuodeksi eteenpäin, ehdolla että seurakunta kustantaisi kaikki tarpeelliset putkijohdot, vapaakaivot ja kastelupaikat ynnä niiden vastaisen korjauksen ja ylläpidon sekä että se vesimäärä, joka kalenterivuoden kuluessa saataisiin kastelupaikoista maksutta kuluttaa, vahvistettaisiin korkeintaan 6,400 kuutiometriksi ja sen yli nouseva määrä maksettaisiin taksan mukaan, jätti¹⁾ Rahatoimikamari asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja pyysi valtuutusta viiden vuoden ajaksi eteenpäin vanhan hautuumaan puutarhalaitosten kastelemista varten myöntämään mainitulle seurakunnalle yllämainituilla ehdoilla vapaan veden ja sitäpaitsi sallimaan seurakunnan omalla kustannuksellaan hautuumaalle laittaa ja siellä ylläpitää yhden tai kaksi vapaakaivoa yleisön käytettäväksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Vapautus takauksen asettamisesta vedenkulutusmaksusta.

Vuonna 1886 jatkettiin vesijohto lääninvankilaan Katajanokalla ehdolla että valtio takaisi vuotuisen vedenkulutusmaksun nousevan vähintään 8 % perustamis pääomasta, mikä takuumaksu kumminkin vuonna 1897 alennettiin 6 %, minkä ohessa lääninvankila oikeutettiin takuuseen nähden hyväkseen laskemaan vedenkulutusmaksut Wiaporin sotasatamasta. Sittekun alkuperäisen lääninvankilan tarpeiksi tarkoitettun putken sijalle oli asetettu toinen suurempi, joka kuului Katajanokan yleiseen putkiverkkoon, oli vesijohtokonttori ehdottanut, että lääninvankila vastaiseksi vapautettaisiin mainitusta sitoumuksesta, varsinkin kun takausmaksuja ei pitkiin aikoihin oltu kannettu syystä että vedenkulutus oli noussut yli taatun määrän. Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto suostua Vesijohtokonttorin ehdotukseen.

¹⁾ Rhkrn kirj. toukok. 28 p. N:o 131. — ²⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. § 16. — ³⁾ Rhkrn kirj. heinäk. 16 p. N:o 189. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. § 31.

Sittekun Maistraatti oli velvoittanut Helsingin Naisyhdistyksen Neitsytpolun ja Pietarinkadun kulmassa sijaitsevan lastenkodintalon omistajana lokakuun kuluessa 1904 asianmukaisesti kivettämään osuutensa ensinmainittua tonttia, oli Yhdistys Rahatoimikamarille ilmoittanut että tämä meno tulisi tuntuvassa määrässä vähentämään sen muutenkin vähäisiä varoja. Ja kun mainittua kiinteistöä käytetään tarpeeseen, joka ansaitsee kunnan kannatusta, oli Yhdistys pyytänyt että kaupunki ottaisi huoleksensa puheenalaisen kadunkivittämistyön suorittamisen ja Yhdistys vapauttaisiin muusta huolesta ja kustannuksista tässä suhteessa kuin katuosan vastaisesta kunnossapitamisestä. Sittekun Rahatoimikamari oli hankkinut selvityksen siitä että Neitsytpolun kivettäminen mukulakivilla pitkin Naisyhdistyksen taloa N:o 5 sanotun kadun varrella tuottaisi 550 markan menon sekä Yhdistyksen käydyllyiseen toimintaan nähden puoltanut¹⁾ kysymyksessäolevaa anomusta, päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta sallia että mainittu kadunkivittämistyö saataisiin suorittaa kaupungin kustannuksella, kuitenkin ehdolla että talonomistaja olisi velvollinen vastedes pitämään tämä katuosa kunnossa.

Naisyhdistyksen lastenkodintonttiin kuuluvan osan Neitsytpolua kivettäminen.

Sittekun Rahatoimikonttori oli Rahatoimikamarilta pyytännyt Inpaa Merikadun tasoitustyön yhteydessä laittaa kanava sanotun kadun alle pitkin korttelia N:o 182, 183 ja 130, anoi³⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta valtuutusta Rakennuskonttorin pyynnön myöntämiseen ynnä otta-
maan seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioon puheenaolevan kanavan arvioidun kustannuksen 8,800 markkaa; ja hyväksyi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksen.

Kanava Merikadun alla.

Kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus oli kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle 24 päivältä helmikuuta mainitsemillaan syillä ehdottanut että vuoden tulo- ja menoarvioon otettu 485 metrin pituinen kaasujohto Boulevardinkadun alitse Fredrikinkadulta Hietalahdenrantaan päin jätettäisiin tekemättä, mutta että tätä varten ehdotettu määräraha 8,730 markkaa käytettäisiin Itä Henrikinkadulta Kolmikulman- ja Robertinkatujen kulmaan vievän johdon laajentamiseen, jotta saataisiin aikaan tasaisempi kaasunpaine kaupungin eteläosassa; ja hyväksyi⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Kaasujohdon putkiverkon laajentaminen.

Valaistuslaitoksen Hallituksen samana päivänä tekemästä esityksestä myönsi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto myöskin korkeintaan 10,000 markan lisä-

Retorttiuunia kaasulaitokseen.

¹⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 271. -- ²⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 25. -- ³⁾ Rhkrn kirj. toukok. 7 p. N:o 110. -- ⁴⁾ Kpvn pyöt. toukok. 26 p. § 12. -- ⁵⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 10 p. § 12. -- ⁶⁾ Sa:in sa:in maalisk. 10 p. § 13.

määrärahan uusien retorttiuunien hankkimista varten kaasulaitokseen, mikä määräraha oli vuoden 1904 tulo- ja menoarviossa huomattava.

Kaasun hinta
Yliopiston kas-
vitieteelliseen
laboratorioon.

Sittekun Keisarillisen Alexanderin Yliopiston Konsistori oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt 20 % alennusta sen kaasun hinnassa, joka tulisi käytettäväksi Yliopiston kasvitieteellisessä laboratoriossa, lausui kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus kirjelmässä 24 päivältä helmikuuta että eri kaasujohtojen laittaminen sanottun laboratorioon valaistusta ja lämmitystä varten kohtasi suuria vaikeuksia. Tämän johdosta ja kun huomattavan suuri lämpökaasun kulutus laboratoriossa oli odotettavissa, ehdotti mainittu Hallitus että hakemukseen suostuttaisiin siten, että kaiken laboratoriossa kulutetun kaasun hinta saataisiin laskea 20 % alennuksella käyvästä valokaasunhinnasta; ja hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Valiokunta säh-
kövalaistuksen
järjestämistä
koskevan kysy-
myksen valmis-
tamista varten.

Vuonna 1902 oli Kaupunginvaltuusto asettanut erityisen valiokunnan antamaan lausuntoa siitä olisiko ja millä ehdoilla yksityisten henkilöiden tahi yhtiöiden sallittava panna kaupungin katuihin kaapeleita sähkövirran²⁾ johtamista varten. Kaupunginvaltuustolle syyskuussa lähettämässään kirjelmässä lausui valiokunta että lisätty Kaupunginvaltuusto käsiteltäessä kysymystä kunnallisen sähkölaitoksen perustamisesta oli havainnut tämän kysymyksen olevan lisäselvittelyn tarpeessa. Kun tällaiseen selvittelyyn kumminkaan ei oltu ryhdytty, oli valiokunta ollut epä tietoinen siitä, eikä Valtuusto ollut tarkoittanut että valiokunnan tehtävään sisältyisi kysymys sähkövalaistuksen järjestämisestä kaupungissa kokonaisuudessaan sekä johdatukseksi pyytänyt Kaupunginvaltuustolta tietoa tästä. Sen ohessa ilmoitti valiokunta että jos tällainen laajempi tehtävä annettaisiin sen toimeksi, valiokunta tarvitsisi apulaisen erinäisten valmistavien töiden suorittamista ynnä asiallisen selvityksen saamista varten. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto että, koska valiokunnan toimeksi annettu tehtävä oli suoranaudessa yhteydessä kysymyksen kanssa sähkövalaistuksen järjestämisestä kaupungissa, kysymys tässä laajuudessaan oli jätettävä valiokunnan valmisteltavaksi, minkä ohessa valiokunta oikeutettiin ottamaan apulainen valmistavia töitä ja asiallisen selvityksen saamista varten sekä kaupunginkassasta nostamaan tähän tarvittavat varat, mistä Maistraatille ja Rahatoimikamarille myöskin annettiin tieto.

¹⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 10 p. § 11. — ²⁾ Kts 1902 v. kert. siv. 35. — ³⁾ Kpvn pöyt syysk. 8 p. § 30.

Jäseniksi valiokuntaan kerrojen Aug. Nyberghin ja A. V. Lindbergin sijaan, joiden oli ilmoitettu olevan estetyt ottamasta valiokunnan työhön osaa, valitsi¹⁾ Kaupunginvaltuusto herrat F. Stjernvallin ja Th. Homenin.

Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön pyynnöstä oli Kaupunginvaltuusto vuonna 1901 myöntänyt²⁾ yhtiölle pitennetyn oikeuden vahvistetuilla ehdoilla syyskuun 1 päivään 1903 pitää sähköilmajohtoja kaupungin kaduilla ja vuonna 1902 oli Valtuusto samaan aikaan³⁾ pitentänyt Insinööri Gottfrid Strömbergille aikaisemmin myönnetyn oikeuden kymmenessä kaupunginosassa sekä sitä ympäröivissä rakennusryhmissä ja esikaupungeissa johtaa ja voimassa pitää sähkövalaistusjohtoja.

Sähkövalaistus-
johtoja kaupun-
gin kaduilla.

Sittekun Insinööri Strömberg oli pyytänyt sanotun oikeutuksen pitentämistä edelleenkin sekä Sähköteknikko Otto A. Blomqvist anonut että eräät hänen kaupungin kaduille aikaisemmin laittamansa sähköjohdot hyväksyttäisiin ja että hänet oikeutettaisiin johtamaan kaksi uutta johtoa, ynnä Palovakuutusosakeyhtiö Pohjola, Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiö sekä Katajanokan Valaistusosakeyhtiö niinkään olivat pyytäneet jo löytyvien sähköjohtojen laajentamista tahi lupaa uusien johtojen tekemiseen, lähetettiin⁴⁾ nämä hakemukset sähkövalaistuksen järjestämistä kaupungissa koskevan kysymyksen valmistelemista varten asetettuun valiokuntaan. Antamassan mietinnössä lausui⁵⁾ valiokunta muun muassa seuraavaa:

Laissa sähkölaitoksista valon synnyttämistä tahi voiman siirtoa varten huhtikuun 11 päivältä 1901 on säädetty, ettei sähkölaitosta, jossa sähkövirran jännitys on niin korkea taikka joka muuten on sitä laatua tai sellaisella paikalla, että laitos voi tuottaa hengen tai omaisuuden vaaraa, saa perustaa tahi käyttää ennenkuin lupa siihen on säädetyssä järjestyksessä hankittu. Tällaisia laitoksia ovat muun muassa, 1 §:n mukaan Keis. asetuksessa samalta päivältä niitä ehdoista, joilla tämäntapaisia laitoksia saadaan perustaa ja käyttää, sähkövalaistus- tahi -voimalaitokset, joiden johdot ovat aiotut vedettäväksi kruunun maan paikki tahi yleisen tien, rautatien, kulkuväylän, kadun, torin tai muun yleisen paikan alueelle. Johtoa tai muuta puheenalaista laatua olevaan laitokseen kuuluvaa laitelmaa ei, sanotun lain 3 §:n mukaan, saa viedä toisen maalle

¹⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. § 30 ja syysk. 29 p. § 22. — ²⁾ Ktso 1901 vuoden kert. sivu 36. — ³⁾ Ktso 1902 vuoden kert. sivu 32. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. §§ 30 ja 45 sekä syysk. 29 § 28. — ⁵⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 32.

maanomistajalta siihen lupaa hankkimatta. Edelleen pitää, mainitun asetuksen 2 §:n nojalla, luvan hakemusta sellaisen sähkölaitoksen perustamiseen seurata, paitsi muuta, sanotun pykälän a. kohdan mukaan, asianmukainen selvitys hakijan oikeudesta sen alueen käyttämiseen, joka laitosta ynnä siihen kuuluvia johtoja varten tarvitaan, ynnä, g. kohdan mukaan, asianomaisen kunnallisviranomaisen todistus siitä että on saatu kunnan lupa laitokseen, jos tämä on aijottu perustettavaksi kaupunkiin tai kaupalaan ja laitos ei tule kokonaan sijaitsemaan omistajan alueella tai kuumaluan kunnalle. Kaupunginvaltuustolle puheenalaista laatua olevissa asioissa kuuluvaa harkinta-oikeutta käyttää tämä siis osaksi, nimittäin mitä tulee kaupungin talojen kautta kulkeviin johtoihin, sen oikeuden nojalla, joka kaupungilla on maan omistajana, osaksi myöskin, mainitun g) kohdan mukaan, puhtaasti kunnallisesta näkökannalta.

Kun esilläolevassa tapauksessa myöskin on kysymys johdoista, joiden perustamiseen ja käyttämiseen lupa aikaisemmin on annettu, ilman että aikaa, minkä lupa on voimassa, on tarkemmin rajoitettu, ei näyttäne aiheettomalta huomauttaa mitä eräs Valtuuston asettama valiokunta Helsingin Telefoonyhtiön hakemuksen johdosta saada laskea telefoonijohtoja kaupungin katuihin tästä aikaisemmin on lausunut. Siitä ettei ajanmääräystä löydy, ei nimittäin, mainitun valiokunnan mielipiteen mukaan, saa tehdä sitä johtopäätöstä, että lupa olisi annettu ikuisiksi ajoiksi ja ettei kaupunki voisi sitä peruuttaa. Vastakkainen käsitys tarkoittaisi epäilemättä että annettu lupa sisältäisi osan kaupungin myymätöntä omaisuutta, katujen ja torien ynnä niiden yläpuolella olevan ilman käyttämisoikeuden huovuttamisen ainiaaksi. Samoin kuin lupa Telefoonyhtiön hankkeeseen nähtävästi oli annettu silmällä pitäen liikennetarvetta, täytyi kaupungin myöskin, jos toiset liikennetarpeet tai järjestys ja yleinen turvallisuus niin vaatisivat, olla oikeutettu, mainitusta luvasta huolimatta, vaatimaan johtojen muuttamista tai poistamista kokonaan; eikä näyttänyt edes minäkäänlaista laillista oikeutta korvauksen saamiseen tästä johtuneista kuluista ja häviöistä voitavan luvanhaltijalle myöntää, koska tämä oli laiminlyönyt, hankkimalla myönnytys määrätyksi ajaksi, turvata itsensä luvan äkinäistä peruuttamista vastaan. — Tähän lausuntoon saa valiokunta kaikin puolin yhtyä. Ja katsoo valiokunta sen ohessa täytyvänsä esiintuoda että, kun Maistraatti aikaisemmin, ennen mainitun asetuksen antamista, Kaupunginvaltuustoa kuulematta, on antanut määräyksiä sähkölaitoksista, tämä on, tarpeellisten lakimääräysten puutteessa, tapahtunut yksinomaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden järjestämisen vuoksi puheenaolevalla

alalla, mutta ettei Kaupunginvaltuuston oikeutta kunnan edustajana valvoa puhtaasti kunnallisia etuja tämän kautta suinkaan ole loukattu.

Valiokunnan mielipiteen mukaan on Valtuustolla senvuoksi oikeus, huolimatta siitä mitä tästä on aikaisemmin säädetty, osaksi heti, jos lupaa ei ole annettu määrääjäksi, osaksi, jos aika on määrätty, määrääjän päätyttyä järjestää kysymys sähkölaitoksista kaupungissa, *mikäli siihen kuuluvat johdot ovat vedetyt kaupungin katujen tahi torien, kaupungin omien tonttien tahi kaupungille kuuluvain alueitten yli tai alitse.*

Kuitenkaan ja koska odottaa saattoi että kysymys sähkölaitoksien järjestämisestä täällä verrattain pian voidaan ratkaista, ei, valiokunnan mielestä, lupaa uusien tällaisten laitosten perustamiseen tahi jo löytyvien laajentamiseen tulisi tätä nykyä antaa varsinkin kun tällaisen luvan myöntäminen epäilemättä yhä vaikeuttaisi tuon sekavan kysymyksen ratkaisemista. Jo löytyväin laitosten ja niiden joukossa, etupäässä käyttäjien vuoksi, myöskin sellaisten, jotka, kuten erittäin on laita useitten herra Blomqvistin perustamain, ovat syntyneet ilman asianomaista lupaa, tulisi sitävastoin saada jonkun lyhyemmän aikaa pysyä entisellään samoilla ehdoilla kuin nykyään, kuitenkin siten että tämä lupa nyt annetaan ainoastaan 1 päivään syyskuuta 1904, jota ennen Valtuusto tehnee lopullisen päätöksen myöskin tässä osassa asiaa“.

Huomauttaen että aika, joksi Kaupunginvaltuusto oli antanut Helsingin Sähkövalaistuslaitokselle luvan pitää johtoja, oli syyskuun 1 päivänä päättynyt ilman että sanottua lupaa oli pyydetty pidennettäväksi, ehdotti valiokunta että Kaupunginvaltuusto päättäisi: myöntää sähkötekniikko Blomqvistille ja insinööri Strömbergille oikeuden edelleen pitää nykyiset sähkölaitoksensa muuttamattomina syyskuun 1 päivään 1904; sitävastoin toistaiseksi hyljätä ei ainoastaan ne hakemukset löytyvien sähkölaitosten laajentamisesta, jotka herra Blomqvist, Palovakuutusosakeyhtiö Pohjola sekä Raitiotie ja Omnibus Osakeyhtiö olivat jättäneet, vaan myöskin sen anomuksen luvan saamisesta uuden laitoksen rakentamiseen, jonka Katajanokan Valo Osakeyhtiö oli tehnyt; sekä Maistraatille sille kuuluvaa toimenpidettä varten ilmoittaa, että se aika, joksi Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiö oli saanut luvan täällä käyttää johtojaan kaupungin katujen ja torien yli, nyt oli päättynyt, yhtiön hakematta myönnöksen pitennystä.

Nämä valiokunnan ehdotukset hyväksyikin ¹⁾ Kaupunginvaltuusto.

¹⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 17.

Sopimus kos-
keva eräitten
katujen valai-
semisesta öljy-
lyhdyillä.

Rahatoimikamarin kaupungin puolesta, toisella, ja Lääketieteentohtori Artur af Forselles'in, toisella puolen, välillä 9 päivänä heinäkuuta 1896 tehdyllä kontrahdilla oli Tohtori af Forselles'ille jätetty kontrahdissa lähemmin määrättyillä ehdoilla 1 päivästä elokuuta 1896 lokakuun 1 päivään 1900 huolenpito niiden kaupungin alueella olevien katujen, paikkojen ja teiden valaisemisesta öljykaasulyhdyillä, joilla kaasuvalaistusta ei oltu pantu toimeen tahi sopimusta toisten henkilöitten kanssa tehty. Sittemmin oli kontrahtiin liitettyjen Tohtori af Forselles'in 2 päivänä helmikuuta 1899 hyväksymään lisämääräysten kautta puheenalainen kontrahti pidennetty 16 päivään toukokuuta 1906, minkä ohessa kuitenkin oli määrätty, että pitennettyä kontrahtiaikaa voitaisiin, jos kaupunginviranomaiset vast'edes katsoisivat sen kaupungille edulliseksi, lyhentää 2 vuotta eli 16 päivään toukokuuta 1904, mutta olisivat siinä tapauksessa urakoitsijan kustannukset lisämääräysten 2 kohdassa mainitusta lyhtyjen muuttamisesta auerlyhdyiksi puoleksi kaupungin korvattavat, kuitenkin niin ett'ei tätä korvausta missään tapauksessa maksettaisi 6,000 markkaa enempää.

Koska ajan, jonka mainittu sopimus oli voimassa, määrääminen näin oli kaupunginviranomaisten vallassa, oli valaistuslaitoksen hallitus kirjeessä 22 päivästä elokuuta Kaupunginvaltuustolle esittänyt että Rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi 16 päiväksi toukokuuta 1904 sanoa irti puheenalainen Tohtori af Forselles'in kanssa tehty kontrahti ja että korvaukseksi vanhempien petroleumilyhtyjen muuttamisesta auerlampuiksi Tohtori af Forselles'ille silloin maksettaisiin 6,000 markkaa.

Asian lähetti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamariin, joka esittämällänsä syillä puolsi ²⁾, ettei Kaupunginvaltuusto käyttäisi hyväksensä Tohtori af Forselles'in kontrahdissa kaupungille myönnettyä oikeutta lyhentää kontrahtiaikaa kaksi vuotta, ehdolla kuitenkin että Tohtori af Forselles ennen vuoden loppua kirjallisesti sitoutuisi ylläpitämään valaistuksen toukokuun 16 päivän 1904 ja saman päivän 1906 välisenä aikana suuremmatta korvauksetta kuin mikä vanhemmista petroleumilyhdyistä on määrätty, sekä kaupungin jo omistamalla intensiivilyhdyillä että niillä lyhdyillä, jotka kaupunki ehkä tahtoi hankkia, olettamalla että intensiivilyhtyjen lukumäärä ei lisääntyisi enemmän kuin 100 vuodessa; petroleumivalaistuksen ottamisen kaupungin toimeksi helpottamiseksi vuonna 1906 korvauksetta luovuttamaan koko täyte- ja sytytysaineistonsa ynnä

¹⁾ Kpvn pöyt. 29 p. syysk. § 6. — ²⁾ Rlk:n kirje 3 p. jouluk. N:o 282 (Kpvn. pain. asiak N:o 42).

öljypostit; sekä kontrahtiaikana ja viiden vuoden kuluessa sen jälkeen kaupungille myymään Tohtorin keksimät intensiivilyhdyt korkeintaan 60-markan hinnasta kappaleelta ynnä varapolttajat, jotka kaupassa nousivat 20 markkaan kappaleelta, korkeintaan 12 markasta.

Tähän Rahatoimikamarin esitykseen suostui¹⁾ Kaupunginvaltuusto, minkä jälkeen kontrahti tehtiin ennen vuoden loppua Rahatoimikamarin ja Tohtori af Forselles'in välillä.

Kirjeessä Kaupunginvaltuustolle marraskuun 9 päivältä huomautti²⁾ Terveyslautakunta, miten kipeä ajanmukaisen ja kylliksi monella sairassijalla varustetun kulkutautisairaalan tarve oli kaupungissa sekä ehdotti että asetettaisiin komitea laatimaan yksityiskohtaista ehdotusta tällaista, noin 130 sairassijaa sisältävää sairaalaa varten, jolle oli varattava tonttipaikka Fredriksbergin rautatieaseman läheisyydessä sijaitsevan huvila-alueen N:o 43 Malm itäisellä osalla. Kun Terveyslautakunta kumminkin otaksui että joitakuuta vuosia kuluisi ennenkuin uusi kulkutautisairaala voitaisiin ottaa käytäntöön, ehdotti Lautakunta samalla, että Marian sairashuonetontin kulkutautipaviljonkeja korjattaisiin ja laajennettaisiin pääasiassa oheennannun, arkitehti E. L. Krankin yhdessä ylilääkärin tohtori M. Björkstenin kanssa laatiman ehdotuksen mukaisesti, ja että kustannukset tästä, 31,600 markkaa, otettaisiin seuraavan vuoden vuosirahansääntöön. Asiaa esiteltäessä jätti³⁾ Kaupunginvaltuusto kysymyksen uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta Valtuuston asettaman komitean pohdittavaksi sekä hyväksyi Marian Sairaalan kulkutautipaviljonkien korjaus- ja laajennusehdotuksen, minkä ohessa Tulo- ja menoarviovaliokuntaa käskettiin vuoden 1904 menosääntöön merkitsemään tästä lasketun määrärahan 31,600 markkaa.

Kysymys nostettu nuden kulkutautisairaalan rakentamisesta.

Kirjeessä Kaupunginvaltuustolle huhtikuun 20 päivältä oli Terveyslautakunta, joka oli käsitellyt kysymystä niistä toimenpiteistä, joihin kaupungin olisi ryhdyttävä varsinkin köyhälistön keskuudessa vallitsevan keuhkotaudin ehkäisemiseksi, tässä suhteessa Valtuustolle ehdottanut⁴⁾ osaksi 5,000 markan vuotuisen määrärahan myöntämistä keuhkotautipaviljongin ylläpitämiseksi, Ranskassa järjestettyjen n. s. „Dispensaires anti-tuberculeux“ esimerkkiä noudattaen, sellaisten tuberkuloosiin sairastuneiden henkilöiden auttamista varten, joiden parantumiseen löytyi toiveita, osaksi noin 45 potilaalle lasketun sairashuoneen järjestämistä parantumat-

Sairashuone keuhkotautipotilaita varten.

¹⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. § 6. — ²⁾ Rpv:n pain. asiak. N:o 40. — ³⁾ Kpvn pöyt. 15 p. jouluk. § 7. — ⁴⁾ Kpvn. pain asiak. N:o 23.

tomain keuhkotautipotilaitten hoitamista varten taudin myöhemmällä asteella joko kaupungin käytettävänä olevaan ent. Karamzinin huvilaan Hakasalmessa tahi mieluummin Gumtähden kartanoon, jossa päärakennus ynnä eräs kaksikerroksinen kivirakennus saataisiin tähän tarkoitukseen vuokrata 4,500 markasta vuodessa, ynnä seuraavien määrärahojen myöntämistä, nimittäin 10,000 markkaa sanotun sairashuoneen korjaamiseen ja sisustamiseen, 26,000 markkaa sen ensimmäistä kuntoonpanemista varten sekä 38,000 markkaa sairaalan vuotuiseen ylläpitoon.

Eri valiokunnan toimeksi jätettiin ¹⁾ tämän jälkeen lausunnon antaminen asiassa ja ehdotti valiokunta lausunnossaan ²⁾ että Marian sairaalan yhteyteen järjestettäisiin seuraavan vuoden alusta tuberkuloosi poliklinikka, että sanotun poliklinikan ylläpitämiseen määrättäisiin 5,000 markkaa vuositain; että heti ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, jotta tuberkelisiairaita varten rakennettu paviljonki kaupungin vaivaistalolla, joka oli väliaikaisesti luovutettu mielisairaitten hoitoa varten, mahdollisimman pian tulisi alkupe räiseen tarkoitukseensa käytetyksi; sekä että Vaivaishoitohallitukselle annettaisiin toimeksi työ- ja vaivaistalon lääkärin kanssa neuvoteltuaan Kaupunginvaltuustolle jättää ehdotus niistä määrärahoista, jotka olisivat paviljongin kuntoonpanemista ja ylläpitoa varten otettavat seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioon.

Sittenkun Vaivaishoitohallituksellekin oli annettu tilaisuus ³⁾ lausua mielensä asiassa ja se oli lausuntonsa antanut, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto että sanottua paviljonkia Vaivaistalolla ei olisi käytettävä keuhkotautisille, vaan että sinne oli rakennettava uusi, jokseenkin samanmuotoinen paviljonki kuin entinenkin, minkä johdosta Vaivaishoitohallitusta käskettiin jättämään uutta paviljonkia koskeva lähempi ehdotus sekä Tulo- ja menoarviovaliokunnan toimeksi annettiin seuraavan vuoden menosääntöön merkitä paviljongin rakentamiseen ja kuntoon panemiseen tarvittava määrä. Sen eheassa hyväksyi Valtuusto Terveyslautakunnan ehdotuksen tuberkuloosipaviljongin järjestämisestä Marian sairaalan yhteyteen ja määrärahan myöntämisestä sitä varten.

Kysymys
uudesta kaupun-
gintalosta

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli Valtuustossa tehdyn esityksen johdosta 20 päivänä lokakuuta 1896 päättänyt antaa erään komitean tehtäväksi valmistaa kysymystä uuden kaupungintalon rakentamisesta tonteille N:ot 20, 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella, teki komitea maaliskuussa

¹⁾ Kpvn pöyt. 26 p. toukok. § 26. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 37. — ³⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 5. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 15 p. § 6.

vuonna 1901 Valtuustolle esityksen tonttien N:ot 4 ja 5, osotenumerot 11 ja 11, Pohjois Esplanaadinkadun varrella ostamisesta tähän tarkoitukseen, joilla tonteilla Seurahuone sijaitsee ¹⁾); ja hyväksyikin Valtuusto sen jälkeen komitean mainitun esityksen. Kuitenkaan ei Valtuusto esiintulleesta syystä katsonut olevan syytä ryhtyä enempiin toimenpiteisiin suunnitellun rakennusaikeen toteuttamiseksi, vaan päätti antaa Seurahuoneen, joka Valtuuston toimesta perinpohjaisesti korjattiin, vuokralle kymmeneksi vaihtoehtoisesti viideksitoista vuodeksi. Näin ollen ja kun uusien huoneustojen kipein tarve kaupungin virastoja varten oli täytetty osaksi sisustamalla niitä entiseen tullij- ja pakkahuoneeseen Länsi rantakadun varrella, osaksi myöskin antamalla poliisilaitokselle lisää huoneita taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella ehdotti komitea Kaupunginvaltuustolle että kysymys uuden kaupungintalon rakentamisesta saisi toistaiseksi raueta; ja hyväksyi ²⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle helmikuun 2 päivältä oli Terveyslautakunta huomauttanut ³⁾ että sittenkun sen huoneustoa talossa N:o 22 Aleksanterinkadun varrella vuonna 1899 supistettiin, olivat tilan puutteesta johtuvat haitat käyneet yhä tuntuvammiksi sitä mukaan kuin toimiston henkilökuntaa oli lisätty ja sen huoneustoa käytetty muihinkin tarkotuksiin, minkä lisäksi käytävä toimistoon, joka johti myöskin muutamaiin poliisikamarin huoneustoihin, usein ei ollut siinä määrässä siisti, ettei käynti toimistossa yleisöstä tuntuisi vastenmieliseltä. Lautakunta oli sen vuoksi kipeästi suuremman ja ajanmukaisemman huoneuston tarpeessa, ja olisi se järjestettävissä vanhan tullij- ja pakkahuoneen ylä kerrassa Länsi rantakadun varrella. Sitte kun Rahatoimikamarin lausunto oli asiassa vaadittu ⁴⁾ sekä Rakennuskonttoria tämän johdosta oli kehoitettu Kamariin jättämään ehdotuksen entisen tullihuoneen ylä kerroksen eteläisen osan sisustamiseksi puheenaolevaa tarkoitusta varten, lähetti Rakennuskonttori ehdotuksen, jonka mukaan huoneistoja saattoi sinne sisustaa ei ainoastaan Terveyslautakunnalle vaan myöskin ravintoaineiden Tarkastusasemalle, joka niinkään oli kipeästi laajemman huoneuston tarpeessa. Rakennuksen alakerta taas olisi luovutettava kauppahalleiksi ja oli yläkerroksen ynnä porraskäytävän sisustuskustannukset laskettu 35,550 sekä alakerran 24,500 markkaan. Terveyslautakunta havaitsi Rakennuskonttorin ehdotuksen hyvin

Länsi rantakadulla sijaitsevan entisen tullihuoneen sisustaminen.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 14 v. 1901. — ²⁾ Rpv:n pöyt. marrask. 10 p. § 4. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 18. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 11.

harkitukseksi ja puolsi sitä kaikin puolin, minkä jälkeen Rahatoimikamari ehdotti ¹⁾ että tullihuone Länsi rantakadun varrella sisustettaisiin tätä varten tehtyjen piirustusten mukaan ja että Terveyslautakunnalle ja ravintoineiden Tarkastusasemalle ajottujen huoneustojen kuntoonpanemista varten saataisiin etukäteen käyttää 35,500 markkaa, joka määrä sitten olisi huomattava seuraavan vuoden tulo- ja menosäännössä.

Asiaa käsiteltäessä päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto kehottaa Rahatoimikamaria antamaan lausunnon siitä, eikö muissa kaupungin omistamissa taloissa voitaisi valmistaa sijaa mainituille virastoille, minkä jälkeen ja sittekun Kamari oli antanut tiedoksi ³⁾ ettei se ollut mahdollista, Valtuusto hyväksyi ⁴⁾ Kamarin yllämainitun esityksen.

Lisärakennus
Rahatoimikont-
torin huoneus-
toon.

Vuoden tulo- ja menosääntöön oli otettu 12,400 markan määräraha Rahatoimikonttorin huoneuston ⁵⁾ laajentamista varten. Kun uuden kaupungintalon rakentamisesta kuitenkaan ei vielä pitkiin aikoihin näyttänyt löytyvän toiveita, esitti Konttori että sen huoneustoa laajennettaisiin siinä määrässä, että tilan tarve ei tulisi ainoastaan nykyään vaan myöskin pittemmäksi aikaa eteenpäin täytetyksi. Tämä kävisi päinsäkin, sittekun oli nostettu kysymys ruoka-aineiden tarkastusaseman muuttamisesta toiseen paikkaan; ja laski Rakennuskonttori rahatoimikonttorin huoneuston tarpeellisen laajennuksen ja muutoksen kustannukset nousevan 27,700 markkaan, joten 15,300 markan lisämääräraha olisi tarpeen. Rahatoimikamari puolsi ⁶⁾ niinikään tarkastusaseman muuttamista toiseen paikkaan ja kannatti ehdotusta Rahatoimikonttorin huoneuston laveammasta laajentamisesta sekä pyysi valtuutusta seuraavan vuoden menosääntöön ottaa tähän työhön tarpeellisen, puuttuvan määrärahan, mihin Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnssn ehdotuksesta suostui ⁷⁾.

Sisätöitä Kaivo-
huoneella.

Sittekun osakeyhtiö „Brunnshusets Restaurations Aktiebolag“ oli saanut vuokraoikeuden Ulriikaporin Kaivohuoneeseen vuokrakauden jäljellä olevaksi ajaksi, eli vuoden 1905 loppuun, oli tämän yhtiön johtokunta Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa Kaivohuoneen verannan varustamiseen siirrettävillä lasiovilla, minkä jälkeen Kamari jätti ⁸⁾ asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja puolsi hakemuksen myöntämistä, kuitenkin ehdolla, että yhtiö yksinomaan omalla kustannuksellaan, mutta Rakennuskonttorin valvonnan alla suorittaisi työn sekä että akkunat vuokra-ajan

¹⁾ Rhkkn kirj. huhtik. 23 p. N:o 93. — ²⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. § 22. — ³⁾ Rhkkn kirj. toukok. 14 p. § 117. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 16. — ⁵⁾ Kats. 1902 vuoden kertomus siv. 50. — ⁶⁾ Rhkkn kirj. huhtik. 16 p. N:o 89. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 32. — ⁸⁾ Rhkkn kirj. maalisk. 26 p. N:o 73.

päätyessä maksutta lankeisivat kaupungille. Tämän esityksen hyväksyi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta. Sittemmin ilmoitti yhtiö ettei liike kannattanut huoneustojen ollessa silloisessa kunnossaan ja niin sijoitettuna kuin ne silloin olivat, vaan olisi sellainen muutos tarpeen, että verantä olisi pitkin pituuttaan laajennettava saman levyiseksi kuin se oli keskeltä, minkä kautta verannan länsipäähän voitaisiin järjestää näyttämö teatterinäytäntöjä varten ynnä kellariin puvustohuone; ja olisi veranta varustettava lämpöjohdolla. Yhtiö selitti myöskin, siinä tapauksessa että vuokra-aikaa jatkettaisiin viisitoista vuotta, eli vuoden 1920 loppuun, suostuvansa viimeksi suoritettavaa vuokramaksua vastaan, 8,000 markkaa vuodessa, kustantamaan ehdotetun muutostyön sekä kaiken vuokra-aikana tarpeellisen kaivohuoneen sisä- ja ulkopuolisen korjauksen, minkä ohessa lausuttiin toivomus että vuokrakontrahdissa löytyvä kielto varietätenäytäntöjen pitämistä vastaan jätettäisiin pois. Huomauttamalla että verannan laajentamisella ja varustamisella lämpöjohdolla näytti olevan tarkoituksena suuren teatterisalongin aikaansaaminen, jossa näytäntöjä voitaisiin antaa vuoden mittaan, jätti ²⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi, eikä hakemus olisi hyljättävä, ja päätti ³⁾ Valtuusto tähän yhtyen jättää osakeyhtiön Brunnhshusets Restaurations Aktiebolag puheenaolevan anomuksen huomioon ottamatta.

Läänin Kuvernööri oli kirjelmässä Maistraatille joulukuun 20 päivältä 1902 pyytännyt että kaikki huoneustot ja ulkokuoneet taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella annettaisiin poliisilaitoksen käytettäväksi, minkä jälkeen Maistraatti, koska asia oli Kaupunginvaltuuston ratkaistava, oli kirjeessä saman kuun 29 päivältä jättänyt kysymyksen Valtuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi. Rahatoimikamarin annettua ⁴⁾ siltä vaaditun lausunnon asiassa, päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa Maistraatille, että koska Kuvernööri ei ollut lähemmin ilmoittanut missä suhteessa poliisilaitos olisi uusien huoneustojen tarpeessa ja Kaupunginvaltuusto siis ei ollut tilaisuudessa sanottua tarvetta tutkimaan, Valtuusto ei ollut voinut ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen mainitussa suhteessa. Kun huoneustot mainituissa taloissa kumminkin läheisessä tulevaisuudessa olisivat tarpeen tilan valmistamista varten kaupungin virastoille, käskettiin Rahatoimikamaria heti sanomaan irti erinäisten huoneustojen vuokrasopimukset, mutta salli ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto

Laajennettu huoneusto poliisilaitokselle.

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 3. — ²⁾ Rhkrn kirj. lokak. 15 p. N:o 246. — ³⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 15. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. helmik. 5 p. N:o 41. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 12. — ⁶⁾ Sa:in sa:in huhtik. 26 p. § 33.

sittemmin Kamarin erityksestä ¹⁾ että nämä huoneustot saataisiin antaa vuokralle yhden kuukauden irtisanomisajalla.

Kirjelmässä toukokuun 1 päivästä pyysi sittemmin Poliisikamari, että, kun poliisilaitoksen henkilökuntaa tullaan melkoisesti lisäämään ja sen vuoksi tarvitaan useampia huoneistoja varsinkin etsivälle osastolle ja keskuspoliisille, kaikki huoneistot taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella kesäkuun 1 päivästä luovutettaisiin poliisilaitoksen käytettäväksi. Jättäen asian Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi antoi ²⁾ Rahatoimikamari yksityiskohtaisen selityksen huoneistojen käyttämisestä mainituissa taloissa, ja näkyi siitä, että poliisilaitoksen käytettäväksi niistä aikaisemmin oli luovutettu 34 huonetta. Mainitsemillaan syillä ehdotti Kamari, että 7 yksityisten henkilöiden hallussa olevaa huonetta heti luovutettaisiin poliisille virkahuoneiksi sekä vieläkin 5 huonetta niin pian kuin toiset huoneistot ennätetään sisustaa Terveystoimisto- ja Holhouslautakunnille sekä Työnvälitystoimistolle. Kun Poliisikamari oli selittänyt välttämättömyyden olevan että joku poliisilaitokseen kuuluva henkilö asuisi puheenaolevissa taloissa, ehdotti Rahatoimikamari sitä paitsi, että kaksi huonetta kohtuullista vuokraa vastaan vuokrattaisiin siihen tarkoitukseen. Sitä vastoin esitti Kamari, että Rahatoimikonttorille, Raastuvanoikeudelle, Kaupunginviskaaleille, Kaupunginvoudeille, Manttaalikirjurille, Kaupunginrakennusmestarille ja yhdelle Rahatoimikonttorin vahtimestareista luovutettuja huoneita ei annettaisi poliisilaitoksen käytettäväksi, mutta että kolme Aleksanterinkadun talon N:o 24 pihalla olevaa makasiinia saataisiin sisustaa talliksi poliisin hevosille, joiden lukua tultaisiin lisäämään. Tätä sisustustyötä ja niiden huoneiden korjauksia varten, jotka Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan luovutettaisiin poliisilaitokselle, pyysi Kamari, että korkeintaan 6,000 markkaa myönnettäisiin Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista; ja hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Rahatoimikamarin esityksen. ³⁾

Syyskuussa teki Poliisikamari uuden esityksen huoneiston laajentamisesta. Niitä kahta huonetta, joiden vuokraamiseen jollekin poliisilaitokseen kuuluvalla henkilöllä Kaupunginvaltuusmiehet olivat antaneet suostumuksensa, sekä manttaalikirjurin ja yhden vahtimestarin huoneistoja vaadittiin asuinhuoneiksi 40 reservikonstapelille, joiden poliisitoimeen opettamista varten tuli alituisen olla saapuvilla virkahuoneistoissa. Niin-

¹⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 91. — ²⁾ Rhkrn kirj. kesäk. 6 p. N:o 137. — ³⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 19 §.

ikään tarvitsi poliisilaitos Kaupunginrakennusmestarin huoneiston osaksi lisävirka huoneiksi osaksi asunnoksi etsivän osaston komisariukselle, jonka saapuvilla olo osastossa oli tarpeellista kaikkina aikoina vuorokaudesta. Rahatoimikamari mainitsi ¹⁾ sitä vastaan, että suurin osa huoneista taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella jo on poliisilaitoksen käytettävänä ja että kaikille konstapeleille vuosirahansäännön mukaan tulee vuokrat, jonka vuoksi kaupungin ei voida katsoa olevan velvollinen antamaan vapaita asuntoja, ja esitti että sekä manttaalikirjurin virka huoneistoa että sen vahtimestarin asuntoa, joka avustaa talojen isännöitsijää puheenaolevain kahden talon hoidossa, edelleenkin saataisiin mainittuihin tarkoituksiinsa käyttää. Sitä vastoin ja koska kaupunki ennenkin on vuokraa vastaan antanut asuntohuoneista etsivälle komisariukselle, puolsi Rahatoimikamari että Kaupunginrakennusmestarin huoneisto kesäkuun 1 päivästä saataisiin antaa poliisilaitoksen käytettäväksi sikäli että yksi huoneista olisi käytettävä virka huoneeksi ja muut kohtuullista vuokraa vastaan etsivän osaston komisariuksen asunnoksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet tämän Rahatoimikamarin esityksen. ²⁾

Maistraatin kirjelmäsään maaliskuun 4 päivästä asiassa tekemästä ^{Poliisivan kilan korjaus.} esityksestä ³⁾ myönsivät Kaupunginvaltuusmiehet käyttövaroistaan tuhanen markan määrärahan ovien ja uunien korjauksiin ja muutoksiin poliisivankilassa rikollisten säilyttämistä varten.

Samoin myönsivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Rahatoimikamarin ehdotuksesta ⁵⁾ 700 markan määrärahan Vanhankaupungin poliisikonttorin huoneiston korjauksiin, joka määräraha oli otettava vuoden 1904 kulunkiarvioon, jota vastoin Kaupunginvaltuusmiehet jättivät huomioon ottamatta Poliisikamarin tekemän ehdotuksen uuden talon ostamisesta tahi rakentamisesta mainitulle vahtikonttorille. ^{Vanhankaupungin poliisikonttorin huoneiston korjaus.}

Suomen Kalastusyhdistyksen edellisenä vuonna Kaupunginvaltuusmiehiltä pyydettyä, että toimenpiteihin ryhdyttäisiin kalakaupan järjestämiseksi kaupungin etelä-satamassa ja siinä tarkoituksessa ilmoitettua ne toivomukset, joita oli lausuttu Helsingissä pidetyssä saaristokalastajain kokouksessa ⁶⁾ ja kun asia oli lausunnon saamista varten lähetetty Rahatoimikamariin, mainitsi Kamari, ⁷⁾ että useimmat saaristokalastajain toivo-

¹⁾ Rhkrn kirj. lokak. 29 p. N:o 256. — ²⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 19 §. —

³⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 31 p. 4 §. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 24 §. — ⁵⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 270. — ⁶⁾ Kats. 1902 vuoden kert. siv. — ⁷⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 88 (Kpvn painetut asiakirjat N:o 21).

muksista olivat sen laatuksia, että Satamakonttori voi ilman muuta ne järjestää. Neuvoteltuaan Kalastusyhdistyksen puheenjohtajan kanssa oli Satamakonttori ryhtynyt seuraaviin toimenpiteihin: venheiden myynti, joka ennen tapahtui pohjoisessa satama-altaassa, muutettiin kokonaan kaaterisatamaan linnan kohdalle; pohjoisessa satama-altaassa, jossa kaupunkikalastajilla ennen oli paikkansa pohjoisessa, kauppatoria lähinnä olevassa osassa ja saaristokalastajilla etelä-osassa, tehtiin sellainen vaihdos, että pohjoinen pää luovutettiin saaristokalastajille ja eteläinen kaupunkikalastajille; saaristolaisten kalojen myyntiä varten koreista luovutettiin paikka ei ainoastaan laiturilla puheena olevan altaan pohjoispäässä vaan myöskin Keisarikarin rannassa myyntipaikoiksi jaetulla alueella; kalan myyntiaika venheestä pitennettiin saaristokalastajille k:lo 3:meen i. p. vieläpä siitä ohikin; saaristokalastajain sallittiin laskea veneensä niille osotettuun osaan laituria mainitussa satama-altaassa saapuivatpa he kaupunkiin kuinka aikaiseen tahansa aamusilla.

Näillä toimenpiteillä, jotka kaikin puolin osottautuivat tyydyttäväiksi, tulivat toivomukset toteutetuiksi niin paljon kuin mahdollista, jonka vuoksi Rahatoimikamari ehdotti, että Kaupunginvaltuusmiehet antaisivat puheena olevan kalakaupan järjestämisen etelä-satamassa toistaiseksi jäädä sellaiseksi kuin Satamakonttori oli asian järjestänyt; ja hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Torikauppa
Hietalahden ja
Tokantorilla.

Kun Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1902 käsittelivät kysymystä torikaupan järjestämisestä, päättivät Valtuusmiehet että, kunnes kauppahalli saadaan rakennetuksi Hietalahdentorille, sinne saadaan järjestää kiinteitä myyntipaikkoja; ja tämän johdosta oli paikkoja mainitulla torilla luovutettu kesäkuun 1 päivästä 1902 säädettyä maksua vastaan sekä myymäkojuja että avonaisia pöytiä varten, joissa sai kaupan pitää ruoka-aineita ja kaikenlaisia käsiteollisuustuotteita. Uudessa Hietalahdentorille rakennetussa kauppahallissa, joka luovutettiin käytettäväksi joulukuun 1 päivästä, ei oltu voitu varata sijaa kalakaupalle, jonka vuoksi Rahatoimikamari osotti kalakauppiaille paikkoja Hietalahden sisemmän sataman vierellä, ehdolla kuitenkin ettei kojuja sinne saisi pystyttää ja että kauppa mainituilla paikoilla saisi käydä vain maalaistorikaupalle määrättyinä aikoina. Paikkoja varattiin siellä toistaiseksi myöskin puuastiain ja luutien myyjille. Muiden ruokatavaroiden ja käsityötuotteiden myyjät, jotka eivät olleet saaneet myyntipaikkoja kauppahallista, osotettiin taas Rauta-

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 5 p. 18 §.

tien- ja Hakasalmentorille, missä pysyväisiä myyntipaikkoja oli riittävästi saatavissa. Hietalahdentorilla oli kuitenkin 25 kojua, joissa tarjottiin kahvia ja ruokaa, ja tämä tarjoilu oli muuttunut tarpeen vaatimaksi sanotun seutukunnan työvälle. Rahatoimikamarin mielestä olisi ollut paikkoja puheena oleville kojuille, joita ei juuri mielellään voitu sallia Hietalahdentorilla, osotettava Tokantorilta, jonka läheisyydessä sijaitsee useita teollisuuslaitoksia; ja oli Rahatoimikamari ajatellut, että kojut voitaisiin sijoittaa pitkin Tokankadulla kulkevan raitiotielinjan vartta ja luovuttaa samasta vuokrahinnasta kuin aikaisemmin oli määrätty pysyvistä myyntipaikoista Hietalahdentorilla eli 5 markasta m². Kamari esitti ¹⁾ sen vuoksi että Kaupunginvaltuusmiehet, hyväksyen toimenpiteen paikkojen osottamisesta kalan, puuastiain ja luutien myyntiä varten Hietalahden sisemmän sataman viereltä, valtuuttaisivat Rahatoimikamarin Tokantorilta 5 markan maksua vastaan neliömetriltä luovuttamaan paikkoja kahdessa rivissä kojuille, joissa saataisiin tarjoilla kahvia ja ruokaa.

Tämän johdosta jättivät monet Tokantorin läheisyydessä asuvat henkilöt Kaupunginvaltuusmiehille anomuksen, että paikkoja ei luovutettaisi torilta myyntikojuille, vaan että sinne järjestettäisiin puistikko, jota seutukunnan lapset voisivat käyttää leikkipaikkana; ja kehoitettiin ²⁾ Rahatoimikamaria antamaan lausuntonsa siitä. Kamari mainitsi ³⁾ sen jälkeen, että sekin oli ajatellut että Tokantori olisi tasotettava ja yksinkertaisilla istuoksilla varustettava sekä toivoi voivansa kulunkiarvioehdotukseen vuodelle 1905 ottaa määrärahan sitä varten. Ehdotus Hietalahdentorilla olleiden kahvi- ja ruoantarjoilukojujen muuttamisesta Tokantorille oli vain tarkoitettu väliaikaiseksi, ettei Hietalahdentorilla olleille myyjille aiheutuisi taloudellisia vaurioita. Kamari katsoi sen vuoksi sopivaksi, että heti rajoitettaisiin aika, jonka kojut saavat olla Tokantorilla, vuoden 1904 loppuun; eikä myyntioikeuden siirtoja tällä ajalla saisi tapahtua. Näin tavoin muodosteltuna hyväksyivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Rahatoimikamarin ylläkerrotun esityksen torikaupan järjestämisestä Hietalahden- ja Tokantorilla.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään kirjelmässä olivat erinäiset torikauppiaat, jotka Kauppatorilta olivat lunastaneet itselleen pysyvät myyntipaikat savustetun lihan kauppaa varten, esittäneet, että Kaupunginvaltuusmiesten pysyvään myyntipaikkain järjestämistä varten mainitulla

Esitykset tori
kaupan järjestä-
misestä.

¹⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 273. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 27 §. —

³⁾ Rhkrn kirj. jouluk. 3 p. N:o 281. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 16 §.

torilla aikoinaan antamaa määräystä, että vain maatilanomistajat saivat maksuttomasti torilla myydä maatilansa tuotteita, ei tarkoin noudateta, sillä järjestys tällä torilla on muuttunut sellaiseksi, että kenen maalaisen tahansa on sallittu esiintyä välikauppiaina ja myydä ostamiaan tavaroita. Kunnanmiehiltä maalla olivat nimittäin kaikki torikauppiaat poikkeuksetta saaneet todistuksen siitä että heidän kaupaksi tuomansa tavarat ovat oman maatilán tuotteita, vieläpä sellaisetkin, joilla ei omaa maatilaa ole ollenkaan; ja oli, kun Poliisikamarikin poikkeuksetta hyväksyi sellaiset todistukset, siten välikauppiaiden maksuttomasti ja haitaksi maksaville torikauppiaille sallittu harjoittaa liikettään. Kun välittäjät pitivät tätä heitä itseään koskevana vääryytenä, pyysivät he, että kaikki ne maalaiset, jotka eivät ole maatilán omistajia eivätkä myy oman maansa tuotteita, vaan vain välikauppiaita, estettäisiin tarmokkailla toimenpiteillä tekemästä kauppa Kauppatorilla, tahi että, ellei sellaisiin toimenpiteihin ryhdytä, kaikki savustetun lihan kauppa Kauppatorilla tehtäisiin maksuttomaksi. — Tästä pyydettyssä lausunnossaan mainitsi ¹⁾ Rahatoimikamari m. m. seuraavaa:

„Että Kaupunginvaltuusmiehet järjestettäessä torikauppaa olisivat antaneet mitään sellaista määräystä, johon valittajat vetoovat, siitä ei Rahatoimikamari tiedä mitään, mutta nyt on kuitenkin huomattu, että aina siitä saakka kun pysyväisiä myyntipaikkoja Kauppatorilla on annettu, sellaisia todistuksia, kuin välittäjät mainitsevat, kaupungin poliisilaitos on vaatinut mainitulla torilla käyviltä maalaisilta, sekä että, kun sellaista todistusta ei voitu näyttää ja kaupan ollessa vielä maksuttoman kaupungin muilla toreilla, sellainen tavaran myyjä, jolla ei ollut mainitunlaista todistusta, osotettiin menemään jollekin näistä toreista. Tähän liitetyistä asiakirjoista, jotka koskevat erästä Keisarilliseen Senaattiin saakka tehtyä valitusta siitä että Poliisikamari vuonna 1892 oli langettanut sakkoihin kaksi maalaistorikauppiasta kaupungin torikauppajärjestyksen rikkomisesta, näyttää Rahatoimikamarin mielestä siltä, että puheena oleva Poliisikamarin vaatimus oikeutustodistuksesta ei perustu mihinkään Kaupunginvaltuusmiesten päätökseen, vaan maaliskuun 31 päivänä 1879 annetun maan elinkeinoja koskevan Keisarillisen asetuksen 8 §:ään. Mainittu pykälä on kai niin käsitetty ja pitänee oikeastaan niin käsittääkin, että sellaiset välikauppiaat torilla, joiden menettelystä valittajat nyt valittavat ja pyytävät sitä korjaamaan, ovat kaupan harjoittamista varten velvolliset hankkimaan itselleen pysyvät myyntipaikat tahi muutoin kiellettävät käymästä kaup-

¹⁾ Rhkrn kirj. helmik. 26 p. N:o 51.

paa torilla. Eikä kieltäkään voida ettei melkoista häiriötä syntyisi sekä jonkunmoista vääryyttä tehtäisi pysyvään myyntipaikkain omistajille, jos irtolaisväestö, etupäässä kaupungin lähimmästä ympäristöstä, jonka on perin helppo joka päivä saapua torille ja tuoda tavaransa, saisi minkäänlaisista maksua kaupungille suorittamatta, tosin ei määrätyksi ajaksi vahvistetulla paikalla, mutta kaikissa tapauksissa maalaisten riveissä, myydä sellaisia tavaroita, joiden myymisestä kaupungin asukkaiden on vuokraamalla paikat itselleen suoritettava maksu kaupungille. Rahatoimikamari ei sen vuoksi voi katsoa muuten kuin, että Poliisikamarin, jonka tulee valvoa järjestystä torikaupassa, käytäntöön ottama menettelytapa vaatia torilla käyviltä maalaisilta useinmainittu oikeutus eli oikeammin sanoen tavarankuperätodistus on täysin oikeutettu. Mutta asiaa tältä kannalta katsoen näyttävät puheena olevat valitukset vain osottavan että menettelytavan soveltamisessa on menetelty jossain määrin laimeasti. Poliisille pitäisi kuitenkin — ja siitä on Rahatoimikamari ottanut selvyuden asiantuntijain kautta kaupungin torikaupassa — olla perin helppoa saada selvitettyksi, eikö tavarankuperätodistuksia annettaessa menetellä täysin luotettavalla ja rehellisellä tavalla, jossa tapauksessa syyte asianomaisia vastaan voitaisiin ja pitäisikin tehdä. Samoin kuin Rahatoimikonttori on Kamarikin kuitenkin sitä mieltä, että kaikki sekaantuminen ja tätä tarkoittavat toimenpiteet Kamarin asettaman valvojan puolelta hänen tehtäviinsä kuulumattomina, ovat kerrassaan sopimattomia ja aikaansaavat vain selkkaannusta. Rahatoimikamari voi sen vuoksi vain jättää Kaupunginvaltuusmiesten harkittavaksi, eivätkö Kaupunginvaltuusmiehet tahtoisi joko kaupungin Maistraatin kautta kiinnittää Poliisikamarin huomiota valituksen alaiseen epäkohtaan tahi kehottaa valittajia kääntymään valituksellaan suoraan Poliisikamarin puoleen.“

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin, ettei torikauppiaiden puheenaoleva kirjelmä anna aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Teurastajain ja makkarantekijäin ammattiyhdistyksen sekä kolmen teurastajan Hämeenlinnasta ja erinäisten täkäläisten lihakauppiaiden Maistraatilta pyydettyä toimenpidettä siinä suhteessa, että aika torikaupan alkamiselle kaupungin toreilla määrättäisiin kello 6 aamusella läpi koko vuoden, ja Maistraatin kirjelmässään huhtikuun 18 päivältä pyydettyä Kaupunginvaltuusmiesten lausuntoa asiassa, lykättiin ²⁾ se Rahatoimika-

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 12 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 6 §.

mariin, joka antamassaan lausunnossa mainitsi,¹⁾ että läänin Kuvernööri neuvoteltuaan kaupungin Maistraatin kanssa kesäkuun 11 päivänä 1898 oli vahvistanut sellaisen lisäyksen Helsingin kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen 35 §:ään, että kauppa kaupungin toreilla ei saa alkaa aikaisemmin kuin kello 5 aamusella huhtikuun 1 päivän ja lokakuun 1 päivän välisenä aikana ja kello 6 aamusella muuna aikana vuodesta. Mikäli Terveyslautakunta on ilmoittanut oli tämä määräys aiheutunut muun muassa siitä, että oli vaikeata aikaisin aamusella puolipimeässä terveydelisessä suhteessa valvoa kaupaksi tuotuja tavaroita. Perusteluksi anoumukselleen, että valoisenaakin osana vuodesta torikauppa saisi alkaa vasta kello 6 aamusella, mainitsivat anojat, että rautateillä voimassaolevan junajärjestyksen mukaan se juna, jolla lihaa tavallisesti tänne tuodaan, saapuu vasta kello 1/2 6 aamusella, jonka vuoksi tavaraa ei voida saada torille ennen kello 6. Rahatoimikamari oli kuitenkin sitä mieltä, ettei tämän syyn pitäisi antaa aiheutta torikaupan alkamisajan siirtämiseen myöhemmäksi, varsinkin kun rautateiden junajärjestys niin usein on muutosten alaisena. Maalaisia, joiden aika kesällä on kallista, ei pitäisi ehkäistä tuomasta tavaroistaan torille määrättyinä aikana, jolloin päivä jo valkenee; ja kaupungin työväestöllekin on tärkeää saada toriostoksensa tehdyksi ennen kun työaika alkaa.

Näillä Rahatoimikamarin esittämillä syillä päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet vastauskirjelmässään Maistraatille hylätä puheena olevan anoumuksen, jonka Maistraattikin sitten jätti huomioon ottamatta.

Puhtaanapito-
laitoksen järjes-
tämisen.

Kun Kaupunginvaltuusmiehet edellisanä vuonna olivat päättäneet,³⁾ että puhtaanapitotoimen järjestämisessä kaupungissa oli otettava käyttöön uusi järjestelmä, otettiin⁴⁾ vuoden kulunkiarvioon 59,810 markan määräraha rikankuljetuskärrien hankkimiseen, rikka-asemain perustamista varten kaupunkiin sekä rautatieraiteita, laitureita ja pyöriä y. m. varten Malmin kaatopaikalle. Tämän menoerän suhteen ilmoitti Rahatoimikamari, että se aiheutui Rakennuskonttorin laatimasta ehdotuksesta, joka koski rikkojen käsittelyn ja niiden kuletuksen tekemistä yksinkertaisemmaksi, ja joka ehdotus ei silloin vielä ollut saapunut. Määräraha otettiin kuitenkin menoarvioon ainoastaan sillä edellytyksellä, että Rakennuskonttorin ehdotus tulee Valtuustossa hyväksytyksi.

¹⁾ Rbhkrn kirj. heinäk. 9 p. N:o 178. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 27 §. — ³⁾ Kats. v. 1902 kertomusta, siv. . — ⁴⁾ Kats. v. 1902 kertomusta siv. .

Sittemmin jätti ¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille kaksi Rakennuskonttorin laatimaa vaihtopuolista ehdotusta, ehd. 1 ja ehd. 2. Molempain ehdotusten mukaan olisi makkilanta koottava ilmanpitävästi sulettaaviin metalliastioihin ja neljällä eri asemalla lastattava rautatievaunuihin kuletettavaksi kaatopaikalle, joka tarkoitusta varten perustettaisiin Malmille. Ehdotetut lastausasemat tulisivat sijoitettaviksi Makasiinirannalle, Ruoholahteen, rautatien tavaramakasiinin lähelle ja Pääskynpesänkadun luo Sörnäisten sivuradan varrella. Rikat sitä vastoin kuletettaisiin ehd. 1 mukaan ennestään tavallisella tavalla kahdelle muulle asemalle siellä lastattaviksi erityisesti rakeunettuihin rautatievaunuihin. Kun tässä lastauksessa ei voida tomua välttää, olisivat viimeainitut asemat sijoitettavat rakennettujen kaupunginosien ulkopuolelle, ja oli Rakennuskonttori ehdottanut asemat sijoitettaviksi Sörnäisten niemelle ja pohjoiseen osaan tehdaskorttelia n:o 181, viimeainitulle paikalle kuitenkin vain niin kauvaksi kuin lähellä oleva kortteli on rakentamattomana. — Ehd. 2 mukaan ei tarvittaisi järjestää mitään erityisiä rikkojen lastauspaikkoja, sillä rikat, koottuina tarkoitusta varten rakennettuihin rautasäiliöihin, tulisivat ilman uudelleen lastausta säiliöissä kuletettaviksi Malmin kaatopaikalle, ja vasta siellä tyhjennettäisiin säiliöt. Ehdotettujen säiliöiden suuruus olisi sikäli sovitettava, että neljä säiliötä mahtuisi varta vasten rakennettuihin, aivan yksinkertaisiin ajokaluihin, joissa säiliöt riippuisivat tapeissa ja joista ne niin ollen olisi helppo nostaa. Rikka-astiain kulettamista varten Malmin kaatopaikalle ei tarvittaisi erikoisrakenteisia rautatievaunuja, vaan voitaisiin tarkoitukseen käyttää tavallisia avonaisia vaunuja. Perustamiskustannukset nousisivat ehd. 1 mukaan 150,650 markkaan ja ehd. 2 mukaan 129,810 markkaan, sekä vuotuiset ylläpitokustannukset ehd. 1 mukaan 212,020 markkaan ja ehd. 2 mukaan 181,000 markkaan, jotka ylläpitokustannukset kuitenkin oli laskettu tulevan korvatuiksi osaksi lannan, rikkojen ja jätteiden myymisellä, osaksi talonomistajain suorittamilla maksuilla, jotka tekisivät ehd. 1 mukaan noin 2: 04 markkaa ja ehd. 2 mukaan noin 1: 65 markkaa henkilöä kohti vuodessa. — Puolestaan oli Rakennuskonttori puolustanut jälkimäistä vaihtopuolista ehdotusta ja samalla ehdottanut, että poliisijärjestyksen 25 §:n aikamääräykset määrättäisiin koskeviksi vain sellaisen makkilannan kuletusta, jota ei ole koottu tiivihin, hyvästi sulkevilla kansilla varustettuihin säiliöihin, sekä pihoista kerättyjen haisevain roskien ja jätteiden kulettamista, sekä että puhtaana-

¹⁾ Rhkrn kirj. jouluk. 27 p. N:o 281. (Kpvn painetut asiak. N:o 3).

pitosääntöön pantaisiin määräykset jätteiden lajittelemisesta pihossa, joltaista voitaisiin tarvita maanviljelykseen kelpaavain jätteiden erottamiseksi sellaisista jätteistä, joita voitaisiin joko käyttää täyteenä tai muutoin kaataa kaupungin välittömään läheisyyteen.

Sekä Terveyslautakunta että Rahatoimikamari olivat ehdottomasti puoltaneet ehd. 2 hyväksymistä ja ehdottaneet että Rakennuskonttori valtuutettaisiin puhtaanapitotoimen järjestämisessä sitä noudattamaan. Myöskin ehdotuksessa poliisijärjestyksen 25 §:n muuttamisesta olivat mainitut viranomaiset kannattaneet Rakennuskonttoria, kuitenkin sillä edellytyksellä, että jos sellaisia säiliöitä, jotka suurimmaksi osaksi sisältävät helposti pilaantuvia keittiöjätteitä ja muita haisevia aineita, kuletettaisiin myöskin päivän aikana, pitäisi näiden astiain hajun ehkäisemiseksi olla, samoin kuin makkiaastiatkin, varustetut ilmanpitävästi sulkevilla kansilla. Samalla oli Rahatoimikamari kuitenkin ilmoittanut, että koska Kamari ei tietänyt, miten pitkälle kysymys kaupungin poliisijärjestyksen mainitun §:n muuttamisesta oli joutunut ja sopiko siihen yhäkin koettaa saada muutamia muutettuja määräyksiä, ei Kamarikaan voinut tehdä mitään erityistä esitystä siinä suhteessa. Rakennuskonttorin ehdottama muutos puhtaanapitosääntöön, että siihen otettaisiin sellaiset määräykset rikkojen lajittelemisesta pihossa ja säilyttämisestä erikoisissa säiliöissä, joka aiheutuisi rikkojen erilaisesta käyttökelpoisuudesta ja niiden poiskulettamisen, säilyttämisen ja myymisen helppoudesta, jonka muutosehdotuksen oli hyväksynyt myöskin Terveyslautakunta, oli Rahatoimikamari sitä vastoin yllä esitetyillä syillä hylännyt.

Asiaa esiteltäessä antoivat ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erityiselle valiokunnalle tehtäväksi valmistaa mietinnön asiasta ja esitti ²⁾ valiokunta mainitsemillaan syillä Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi: että Rakennuskonttori valtuutetaan puhtaanapitolaitosta perustaessaan järjestämään sen sillä tavalla kuin Konttorin ehdottama vaihtopuolinen ehdotus 2 sisälsi; että Maistraatilta pyydetään toimenpidettä sellaiseen muutokseen kaupungin poliisijärjestyksen 25 §:ään, että Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymät aikamääräykset, jotka koskevat likojen kulettamista, vahvistettaisiin koskeviksi ainoastaan sellaisen makkilannan kulettamista, jota ei ole koottu tiiviihin, hyvästi sulkeutuvilla kansilla varustettuihin säiliöihin, sekä haisevia roskia ja jätteitä likakaivoista, jota vastoin ei ainoastaan ulostusten kulettamista ilmanpitävästi suletuissa hinkeissä vaan myöskin

¹⁾ Kpvn pöytäk. tammik. 20 p. 3 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 11.

rikkojen ja muiden jätteiden kulettamista, jotka eivät ole lahonneessa tilassa eivätkä muutoin pahanhajuisia ja joita säilytetään suletuissa rautasäiliöissä, saa tapahtua koko vuorokauden kuluessa paitsi sinä aikana päivästä, jolloin liike on vilkkain; mutta että kysymys sellaisesta muutoksesta puhtaanapitosääntöön, kun Rakennuskonttori oli ehdottanut, saisi raueta. Valiokunnan ehdotuksen hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet sitten kaikin puolin.

Vahvistaessaan kulunkiarviota vuodelle 1904 päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erinäisiä lisättyjä menoja ja suoritettavaksi erinäisiä yleisiä töitä, joista tässä ei ole aikaisemmin mainittu.

Kulunkiarvio
vuodelta 1904.

Vesijohdon putkiverkon laajentamista varten otettiin kulunkiarvioon yhteensä 153,000 markkaa, joka meno määrättiin otettavaksi 1902 vuoden obligatsioonilainasta; ja olivat päätetyt uudistyöt seuraavat: vesijohto Vuorimiehenkadun alle Laivurinkadusta N:o 33:n kohdalle, Laivurinkadun alle N:o 35:n kohdalla N:o 39 kohdalle, Laivurinkadun alle N:o 39:n kohdalla Pursimiehenkatuun saakka (putken vaihdos), Tarkkampujakadun alle Korkeavuorenkadun ja Kasarmikadun välille, Albertin-, Ison-Robertin-, Kivenhakkaajan- ja Punavuorenkatujen alle, Bulevardinkadulta Perämiehenkadulle asti (osaksi putken vaihdosta), Kankurinkadun alle, Merimiehenkadusta Pursimiehenkatuun, Eläintarhan huviloihin N:o 9, 10 ja 11, I. Viertotien alle Vallgårdin kansakoululta huviloihin N:o 1 a ja 3, Pietarinkadun alle Neitsyspolusta Kapteeninkatuun, Laivurinkadun alle Pietarinkadusta Merimiehenkatuun, viidennen linjan alle Kaarlonkadusta Porthaninkadun N:o 10 kohdalle, Länsi Satamakadun ja Laivastokadun alle N:o 7:stä N:o 16:een, Laivanvarustajankadun alle N:o 5 kohdalla Kapteeninkatuun, Malmin- ja Eseläisen Rautatiekadun alle osote N:o 30:n kohdalla Lapinlahdenkatuun ja Nikolainkadun ja Siltavuorenpenkereen alle Oikokadusta osot. N:o 16 kohdalle.

Vesijohtoverkon
laajentaminen.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna ³⁾ otettiin kulunkiarvion korjauskustannukset avonaisen vuodatuslaitoksen tiivistämisestä ja vanhan vesilinnan katon korjaamisesta, vast. 5,700 ja 5,000 markkaa, tehden toisen kolmannen osan niitä varten lasketusta kustannuksesta. Vesijohdon rakennusten, aitausten, sulkujen, koneiden ja putkiverkkojen muihin korjauksiin ja ylläpitoon sekä vesimittareiden korjauksiin ja tarkistamiseen

Vesijohdon yllä-
pito ja korjaus.

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 10 p. 9 §. — ²⁾ Rhkrn kirj. lokak. 31 p. N:o 257. (Kpvn pain. asiakirjat N:o 36), Kpvn asiak. N:o 31, 43 ja 44. Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 2 §. — ³⁾ Kats. 1902 vuoden kertomusta siv.

ynnä sulkuhanojen ja palopostien luvun täydentämiseen putkiverkossa osotettiin kaikkiaan 27,700 mk.

Vesijohtoveden
puhdistaminen.

Menosääntöön edelliselle vuodelle oli otettu 5,000 mkan määräraha vesijohtoveden puhdistamiskokeiden kustannuksiin ja olivat Kaupunginvaltuusmiehet määränneet ¹⁾ että asiassa oli pyydettyä lausuntoa pätevilta ulkomaalaisilta ammattimiehiltä. Rahatoimikamarin ehdotettua ²⁾ että ulkomaalaisia asiantuntijoita tulisi olemaan kaksi, jättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Kamarille tehtäväksi näiden asiantuntijain valitsemisen ja puheenaolevan kokeiden toimittamisen. — Vesijohtoveden puhdistamiskokeiden jatkamista varten otettiin vuoden 1904 kulunkiarvioon 5,000 markkaa.

Kaupungin rakennusten ja tilusten korjaus ja ylläpito.

Otsakkeen alla rakennusten ja tilusten korjaamiseen ja ylläpitoon olivat tässä aikaisemmin mainitut määrärahat virkahuoneistojen sisustamista varten entisessä tullihuoneessa Länsi Rannalla, ⁴⁾ Vanhankaupungin poliisivahtikonttorin ⁵⁾ korjauksiin ja muutoksiin, sekä Marian sairashuoneen kulkutautipaviljonkien korjauksiin ja uutisrakennuksiin. ⁶⁾ Muista tämän otsakkeen alla olevista menoeristä mainittakoon erityisesti määräraha Marian sairashuoneen korjauksiin 7,200 markkaa, Kaivopuiston kylpyhuoneen korjauksiin 2,500 markkaa, kauppahallien rakentamista varten entisen tullitalon alakertaan Länsi Rannalla 24,560 markkaa, huoneiston sisustamista varten työvälistystoimistolle vanhassa pakkahuoneessa Aleksanterinkadun varrella 4,100 markkaa ja tavarahissin pystyttämistä varten Katajanokan tullitalon pakkahuoneosastoon 5,050 markkaa.

Uutisrakennukset.

Määrärahojen joukkoon uutisrakennuksia varten otettiin 42,000 markkaa vaivaistaloon rakennettavaksi päätettyä ⁷⁾ keuhkotautipaviljonkia varten sekä tarpeellinen lisämääräraha lisärakennusta varten Rahatoimikonttorin huoneustoon, ⁸⁾ joka tarkemman laskun perusteella lisättiin 17,600 markkaan. Ulkokuoneen rakentamista varten entisen tullitalon pihalle Länsi Rannalla otettiin 5,000 markkaa sekä uuden tavarasuojuksen rakentamista varten Rahapajan rantaan 100,000 markkaa, joka viime mainittu määräraha otettiin vuoden 1902 obligatsioonilainasta. — Puheenaolevan otsakkeen alle oli Rahatoimikamari ottanut 100,000 markan määrärahan uutta kansakoulutaloa varten mainiten, että kun menoja alituisen uudistuvan uusien kansakoulutalojen tarpeen tyydyttämisestä ei yhä uudelleen

¹⁾ Kats. kertomusta v. 1902 siv. . — ²⁾ Rhkrn kirj. helmik. 26 p. N:o 52. — ³⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 15 §. — ⁴⁾ Kats. siv. 38. — ⁵⁾ Kats. siv. 42. — ⁶⁾ Kats. siv. 36. — ⁷⁾ Kats. siv. 37. — ⁸⁾ Kats. siv. 39.

olisi otettava lainavaroista, olisi tarkoituksenmukaisinta useammalle vuodelle jakaa niitä varten tarvittavat kustannukset. Kansakoulujohtokunta oli jo tehnyt ehdotuksen, että lähimmässä tulevaisuudessa rakennettaisiin uusi kansakoulutalo Töölön seutuville, jota paitsi oli tehty ilmoitus siitä, että kaupungin eteläisimpäänkin osaan eli 7:teen kaupunginosaan piakkoin tarvitaan uusi kansakoulu. Mainitsemillaan syillä ¹⁾ ei Kulunkiarviovaliokunta kuitenkaan pitänyt sopivana ruveta taksoittamaan varoja uutta kansakoulutaltoa varten, jonka rakentamisesta ei ole päätöstä tehty, eivätkä Kaupunginvaltuusmiehetkään ottaneet kulunkiarvioon mitään määrärahaa sitä varten.

Katujen ja yleisten paikkojen korjauksia ja ylläpitoa varten otettiin yhteensä 95,850 markkaa ja oli tällä paitsi erinäisiä korjauksia: kivettävä prima tellikkakivillä asfaltilla kiinnitettynä kaupunginosat Länsi Rannalla Pohjoismakasiinikadusta osote n:on 6 kohdalle, Itä-Heikinkadulla Aleksanterinkadusta Kaasutehtaankatuun, Nikolainkadulla Senaatintorilta Rauhankatuun, 10 metrin leveä ajotie Senaatintorilta pitkin kirkkopenkereen etelärajaa ja jalkakäytävä Kasarmitorin halki SO:sta N. V. n. — Otsakkeelle Utislaitteet otettiin yhteensä 286,550 markkaa erinäisten pintaalojen kiveämiseen Rahapajanrannassa mukulakivillä ja II:da tellikkakivillä; rautatieraiteen rakentamisen pitkin läntistä tavarasuojaa Rahapajanrannassa; mukulakivillä tahi kivimurskalla ja sementillä kaupunginosan laskemiseen Luotsikadusta pitkin myymättömiä tontteja N:o 12, 14 ja 16; kaupunginosan laskemiseen kivimurskalla Kauppiaankadusta pitkin myymättömiä tontteja N:o 8 ja 10; kaupungiosan laskemiseen Tehtaan- kadusta Neitsytpolun ja Laivurinkadun välillä mukulakivillä tahi kivimurskalla ja sementillä; Kapteeninkadun pitkin kortt. 127; Neitsytpolun pitkin tontteja os. N:o 8 ja 10 ja Hietalahdentorin pohjoisen osan; Laivastokadun, Katajanokankadun pohjoisen pään, Pietarinkadun Neitsytpolun ja Kapteeninkadun välillä, Laivanvarustajankadun tontin N:o 5 kohdalla Kapteeninkatuun, Laivurinkadun Pietarin- ja Merikadun välillä, Eteläisen Rautatiekadun, Mahtinkadun ja Lapinlahdenkadun väliltä ja Siltavuorenpenkereen tasottamiseen pitkin korttelin N:o 140 etelä ja länsi osaa; Siltasaarenkadun laajentamiseen pitkin tontteja N:o 3 ja 5 korttelissa N:o 300; Hämeenkadun Itäisestä viertotiestä toiseen linjaan, Porthaninkadun 2:sta linjasta 5:teen linjaan, järeillä olevan puolen Lönnrotinkatua 2:sta linjasta osote numero 8 kohdalle, järeillä olevan osan 2:sta linjaa pitkin korttelia N:o 301 b ja

Katujen ja
yleisten paikko-
jen korjaus,
ylläpito ja uutis-
laitteet.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 43 siv. 14.

Sörnäisten rantatien tasottamiseen; Neitsytpolun laskemiseen pitkin tonttia os. N:o 5 mukulakivillä tai kivimurskalla ja sementillä sekä teiden tasottamiseen Katajanokan itä osassa olevain varastopaikkojen välillä. Etelä Rautatiekadun tasottamiseen Malminkadun ja Lapinlahdenkadun väliltä osotettuun 16,300 markan määrärahaan oli laskettu myöskin 7,652 markkaa 62 penniä korvaukseksi maan luovuttamisesta puheenaolevaa katu varten, jonka korvauksen Kaupunginvaltuusmiehet oikeuttivat Raha-toimikamarin ottamaan kulunkiarvioehdotukseen. ¹⁾)

Kanavain ja viemäriojien korjaus, ylläpito ja uutislaitteet.

Otsakkeella kanavien ja viemäriojien korjauksiin ja ylläpitoon otettiin 3,000 markkaa täydennystöitä varten ja 15,000 markkaa sekalaiseen ylläpitoon. Utisrakennukset, joita varten myönnettiin yhteensä 73,500 markkaa, kuuluivat pääasiassa vastaavain katuosien tasotusten yhteyteen.

Teiden ja Vier- toteiden korjaus.

Osastoissa Tiet ja Viertotiet, ei esiintynyt mitään uutisrakennuksia, jota vastoin erinäisiä korjauksia varten otettiin vast. 10,000 ja 15,000 markan määrärahat.

Satamain kor- jaukset, ylläpito ja uutislaitteet.

Satamain korjauksiin ja ylläpitoon, sen mukana myöskin Töölön- lahden puhdistamisen jatkamiseen, osotettiin yhteensä 44,000 markkaa. Utislaitteiden joukossa taas oli paitsi pientä Satamakonttorin pyynnöstä otettua työtä, Hietalahden pohjoisen laiturin laajentaminen 137,000 markkaan nousevilla kustannuksilla. Rakennuskonttori oli tuonut esille miten vilkkaasti Hietalahdentorin ja satamaradan kääntösillan välistä rata-alueetta käyttivät osaksi saaristoliikennettä välittävät höyrypurret osaksi pienet lastialukset ja purjeveneet, mutta ettei siinä väliaikaisessa kunnossa olles- saan ole sopivia kiinnityspaikkoja. Sitä paitsi oli konttori huomauttanut että kaikilla tonteilla Hietalahden pohjoisrannassa on kalliit talot ja ettei kadun välttämätöntä tasottamissa ynnä kiveämistä ja kivimurskalla laske- mista voi toimittaa ilman että laiturin uloin raja on järjestetty. Näillä syillä ja koska puheenaolevassa työssä voisi talven aikana saada työnan- siota suuri joukko eri ammatteihin kuuluvia työmiehiä, jonka kautta joka vuosi uudistuvaa työttömyyttä katsottiin tulevana talvena voitavan jos- sain määrin ehkäistä, oli Rahatoimikamari puoltanut mainittua laiturira- kennusta.

Istutusten kor- jaus, ylläpito ja uutislaitteet.

Istutusten korjauksiin ja ylläpitoon otettiin Puutarhalautakunnan ehdotuksesta samoin kuin edellisenäkin vuonna yhteensä 58,500 markan määräraha. Utislaitteita varten osotetuista määrärahoista huomataan ensiksi 10,000 markkaa tasoitustöiden jatkamista varten Kaivopuistossa,

¹⁾ Kats. siv. 6.

jossa työt on aloitettava korttelin N:o 205 (Grönqvistin huvilan) eteläpuolella olevalla alueella, joka on ollut perin huonossa kunnossa, mutta joka erinomaisen asemansa vuoksi voi muuttua erittäin mieluisaksi kävely- ja näköalapaikaksi. Sitten vielä 10,000 markkaa tasoitustöiden alottamista varten rakennettavaksi päätetyllä urheilukentällä Eläintarhassa sitten kun salaojitus paikalla oli ehditty saada suoritetuksi. Laaditun kustannusarvion mukaan tulisivat kustannukset puheenaolevasta tasotustyöstä nousemaan 66,000 markkaan ja oli Puutarhalautakunta pitänyt sopivana, että työ jaettaisiin kuudelle vuodelle. Pienoista istutusta varten Konstantininkadun päässä osotettiin 300 markkaa ja kelkkamäkien laatimiseen tulevana talvena 1,100 markkaa.

Vuosi vuodelta uusiintuvissa määrärahoissa puhtaanapitolaitosta varten oli tehty se muutos, että rahaerä viertoteiden puhtaanapitoa varten oli lisätty 16,000 markasta 20,000 markkaan, koska useina vuosina oli osottautunut, ettei työtä voitu saada tehdyksi ensin mainitulla summalla.

Puhtaanapitolaitos.

Myöskin määräraha kaupungin yleisten paikkojen ja katuosien puhtaanapitöön oli korotettu 2,000 markalla, jonka johdosta kokonaismenot vuotuisista puhtaanapitokustannuksista nousivat 105,200 markasta 111,200 markkaan.

Määrärahat työkalujen ylläpitoon sekä sekalaisiin menoihin pesulaturien, halkomittojen, lyhtypatsaiden y. m. ylläpidosta pysytettiin samalaisina, vast. 7,000 ja 6,000 markassa, kuin vuoden 1903 menosäännössä, mutta lisäksi tuli kahden uuden kasteluvaunun hankkimiseen satunnainen 2,000 markan määräraha.

Työkalut ja sekalaisia.

Kaupungin yleiseen kulunkiarvioon oli samoin kuin ennenkin liitetty kulunkiarvio valaistuslaitosta varten, jonka menot oli laskettu 450,210 markaksi, jaettuina seuraavalla tavalla: palkkoihin ja palkkiohin 46,650 markkaa, kaasunvalmistuskustannukset 209,500 markkaa, kustannukset sivutuotteista 7,700 markkaa, kustannukset katuvalaistuksesta 30,700 markkaa, kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä 9,300 markkaa, korjaukset ja ylläpito 27,200 markkaa, korko konttokuranttitilillä kaupungin kanssa 8,500 markkaa, pääputkiverkon laajentaminen 53,600 markkaa, uusien kaasulyhtyjen pystyttäminen 18,300 markkaa sekä serviiseihin, aparaatteihin y. m. 38,700 markkaa. Kun tulot kaasulaitoksesta lasketaan 536,5000 markaksi tuli siis kaupungin yleiselle kulunkiarviolle hyväksi 86,290 markan puhdas säästö.

Kaupungin valaistuslaitoksen tulo- ja menoarvio.

Katujen, laiturien ja tavarasuojusten valaisemiseen kaasulla, petroleumilla ja sähköllä otettiin kulunkiarvioon kaikkiaan 239,524 markkaa,

Katuvalaistus.

eli hiukan yli 13,800 markkaa enemmän kuin vuonna 1903, joka lisääntyminen riippui etupäässä valaistusverkon laajentamisesta ja kahden uuden tavarasuojuksen rakentamisesta Katajanokalle.

b). *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.*

Kaupunginvaltuusmiehille oli Rahatoimikamarin kautta saapunut¹⁾ Rahatoimikonttorin laatimat ja sen toimesta painatetut Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1902 koskevat asiakirjat²⁾; ja oli tämä tilinpäätös yhteenvetona seuraava:

Tuloja:

Menosäännön mukaan	<i>Smk.</i>	5,825,418: 56
” yli	”	560,626: 58
Säästöä määrärahoissa	”	148,249: 22
	Yhteensä <i>Smk.</i>	5,994,294: 36

Menoja:

Määrärahoja menosäännön mukaan	<i>Smk.</i>	5,285,418: 54
Määrärahojen yli käytetty	”	110,677: 64
Vajausta lasketuissa tuloissa	”	35,418: 81
	<i>Smk.</i>	5,431,515: 01
Vuoden tulos, ylijäämää	”	562,779: 35
	Yhteensä <i>Smk.</i>	5,994,294: 36

Mainitusta ylijäämästä	<i>Smk.</i>	562,779: 35
Lisättyinä siihen käyttämätön säästö vuodelta 1901 eli	”	683,856: 95
jää säästöä vuodelle 1903	<i>Smk.</i>	1,246,636: 30

Kaupunginvaltuusmiehet päättivät,³⁾ että asia on esitettävä yhdessä kertomuksen kanssa kaupungin tilien tarkastuksesta vuodelta 1902.

¹⁾ Rhkrn kirj. N:o 67 maalisk. 19 piltä. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 12. — ³⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 1 p. 4 §.

Maistraatin Kaupunginvaltuusmiehille lähettämästä tilintarkastuskertomuksesta ¹⁾ näkyy m. m.:

että tilintarkastajat vaivaistalon ja sairashuoneiden hallinnon suhteen ovat kiinnittäneet huomion siihen jo myöskin tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 1901 hallinnosta yleensä huomautettuun seikkaan, ettei hankittaessa sellaisia tarveaineita, joita tarvitaan suuremmat määrät, oltu käytetty urakkajärjestelmää eikä summa-ostoa, vaikka sillä tavalla olisi pitänyt voida toivoa hinnat saatavan huokeammiksi ja tasasemmiksi;

että tilintarkastajat olivat sekä vaatineet, että kaasutehtaan kiinteistä laitoksista olisi pitänyt toimittaa suurempia poistoja niiden kirjoihin merkityn arvon alentamiseksi, että myöskin kaupungilta tilitetty kaasuhinta katuvalaistuksesta olisi vastaisuudessa alennettava; sekä

että tilintarkastajat ovat esiintuneet sen että sekä kirjanpito rahoitustoimilaitoksen hoidossa olevista lahjoitusrahastoista tuloineen ja menoineen kuin myöskin rahastojen varojen sisään ja ulosmaksut tapahtuvat kaupunginkamreerin kautta.

Tuloksena tarkastuksesta kokonaisuudessaan mainittiin että, paitsi mainittuja periaatteellista laatua olevia lausuntoja, kaupungin rahatoimen hoito kuluneena vuonna ei ole antanut aihetta mihinkään muistutuksiin, jonka vuoksi tilintarkastajat antoivat siitä sen lausunnon, että sitä on hoidettu asiantuntemuksella ja huolellisesti.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hankkia tilintarkastajain edellä mainittujen muistutusten johdosta asianomaisilta selityksiä ja lausuntoja. Kun muistutukset eivät kuitenkaan olleet sen laatuista, että ne olisivat esteenä vastuuvapauden myöntämiselle, myönnettiin kaikille lautakunnille, virkamiehille ja johtokunnille vastuuvapaus puheenaolevalta tilivuodelta.

Täyttääkseen Vaivaishoitohallitukselle jätetyn tehtävän antaa lausunto tilintarkastajain muistutuksen johdosta, joka koskee tarveaineiden ostamisen tapaa vaivaistaloon, lähetti Vaivaishoitohallitus kirjelmässä marraskuun 2 päivältä vaivaistalon johtajan antaman näin kuuluvan lausunnon:

„Hankittaessa Vaivaistaloon sellaisia tarveaineita, joita tarvitaan suurempia määriä, on urakkajärjestelmää yleensä käytetty hyvin suuressa määrässä, sillä sekä eri laatuiset jauhot, ryynit, herneet, liha ja maito ovat olleet urakoitsijain hankittavina. Perunain hankkimisessa vain on

Kaupungin tilien tarkastus vuodelta 1902 sekä vastuuvapauden myöntäminen kaupungin lautakunnille ja johtokunnille.

Vaivaishoitohallituksen lausunto tilintarkastajain muistutuksen johdosta.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 24. — ²⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 1 §.

käytetty toista menettelytapaa, kun osottautui, että niitä hankittaessa urakalla tavara oli huonoa ja hinta kallis. Tämän vuoksi ja kun perunoiden, ne kun ovat tärkeänä tekijänä hoidokkaiden ruokkimisessa, on katsottu pitävän olla mahdollisimman parhaita laadultaan, luovuttiin muutamia vuosia sitten urakkajärjestelmästä, ja alettiin perunoita hankkia ostamalla niitä summakaupassa virolaisista jaaloista kaupungin satamassa, laskien sikäli että ostettu määrä riittäisi seuraavaan avoveteen. Niin suuren määrän ostaminen, etta se riittäisi syksystä syksyyn on mahdotonta sen vuoksi, että perunat silloin pahenisivat, vaikka täten ei olekaan voitu välttää sitä, ettei pienempiä määriä myöhemmin olisi tarvinnut ostaa. Mitä taas asian taloudelliseen puoleen tulee, rohkenee allekirjoittanut nöyrimmästi viitata alla oleviin numeroihin, jotka osottavat perunain hintoja Sörnäisten kuritusvankilassa, jonne ne on hankittu urakalla, ja Vaivaistalossa, jonne ne on hankittu yllä selitetyllä tavalla:

V u o s i	Hinta hehtolitralta	
	Sörnäisten kuritusvankilassa	Vaivaistalossa
1900	7 markkaa 40 p.	4 markkaa 41 p.
1901	4 " 49 "	4 " 89 "
1902	5 " 26 "	4 " 71 "

Kun useissa tapauksissa on edeltäpäin mahdoton arvata minkä veran eri pienempiä tarveaineita vuoden kuluessa tullaan tarvitsemaan, olisivat allekirjoittaneen mielestä, sellaisista tarveaineista, joita käytetään suurempia määriä, — halot ainoat, joita voidaan hankkia urakkajärjestelmää käyttäen. Tässäkin viitataan kunnioittaen seuraavaan taulukkoon, joka osottaa kustannukset haloista Sörnäisten kuritusvankilassa ja Vaivaistalossa. Edellisessä hankitaan ne urakalla, jälkimäisessä summakaupalla.

V u o s i	H i n t a s y l e l t ä	
	Sörnäisten kuritushuonevankilassa (metrinen syli)	Vaivaistalossa (osa metrin mittaisia, suurin osa 6 korttelisia)
1900.	{ mäntyhalot 21: 45 koivuhalot 24: 50	{ mäntyhalot 19: 90 koivuhalot 22: 35
1901.	{ mäntyhalot 23: 20 koivuhalot 25: 70	{ mäntyhalot 15: 28 koivuhalot 20: 99
1902.	{ mäntyhalot 17: — koivuhalot 20: 10	{ mäntyhalot 14: 09 koivuhalot 18: 77

Tähän on kuitenkin oikeudenmukaisesti lisättävä, että Sörnäisten kuritusvankilaan hankitut halot kaikki ovat olleet 1 metrin pituisia, jota vastoin vain osa Vaivaistalon haloista on ollut sen mittaisia, mutta enimmäkseen 6 korttelia pitkiä.

Tässä ei kuitenkaan ole jätettävä huomioon ottamatta sitä seikkaa, että noin puolet Vaivaistalon haloista on laitoksen oma väki purkanut aluksista Edeslahden rannassa ja suurimmaksi osaksi vedätetty sen omilla hevosilla. Kun rautatieraide kulkee niin sanoakseni Sörnäisten kuritusvankilan portin editse, voitaneep pitää selvänä, että puiden hankkijan on vaadittava Vaivaistalolle puiden hankkimisesta paljoa korkeampi hinta, vaikka vedättäminen laskettaisiin vain 2 markaksi syleltä.

Yllä esitetyn perusteella uskaltaa allekirjoittanut luulla, että Vaivaistalossa noudatettu tapa sellaisten tarveaineiden hankkimisessa, joita tarvitaan suuria määriä, on taloudellisesti edullinen, samalla kun tavaraa sikäli saadaan varmasti hyvää.“

Niiden syiden nojalla, joita vaivaistalon johtaja siten oli tuonut esiin, esitti Vaivaishoitohallitus, että puheena oleva muistutus jätettäisiin huomioon ottamatta, johon Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myöskin suostuivat. ¹⁾

Vaadituksi lausunnoksi samallaisen muistutuksen johdosta tavarain ostoa vastaan sairashuoneihin lähetti Terveyslautakunta kirjelmässään marraskuun 2 päivältä seuraavan Marian sairashuoneen Johtokunnan antaman ja Terveyslautakunnan hyväksymän selityksen:

„Jo useina vuosina on erinäisiä tarveaineita kuten halkoja, maitoa ja perunoita ostettu suuremmissa summakaupoissa; toisia taas, kuten jauhoja ja ryynejä on otettu samalta hankkijalta niin suurissa erissä kerral-

Terveyslautakunnan lausunto tilintarkastajien muistutuksen johdosta.

¹⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 29 §.

laan kuin on saatu mahtumaan sairashuoneen varastohuoneihin. Marian sairashuoneen taloudenhoitajan ilmoituksen mukaan on näiden viimeaikaisten tavarain hankkija ilmoittanut, ettei mitään hinnan alennusta saataisi vaikka Johtokunta kirjallisesti sitoutuisi ottamaan sairashuoneen koko vuoden tarpeen häneltä. Ehkä voitaisiin kuitenkin kääntymällä toisten hankkijain puoleen saada hinnanalennusta, ja on Johtokunta käsenyt Taloudenhoitajan tässä suhteessa tiedusteluja toimittamaan. Mitä taas erinäisiin muihin tarveaineisiin, kuten lihaan, kalaan, voihin y. m. tulee pitää Johtokunta nykyistä menettelyä edullisempänä, sillä näin ollen ollaan varmoja siitä, että aina saadaan hyvää tavaraa. Jos Johtokunta taas tekisi sopimuksen jonkin määrätyn hankkijan kanssa siitä, että tämä jonkun pitemmän ajan kuluessa hankkisi päivittäin määrättyyn hintaan sairashuoneen tarpeen näitä tavaroita, niin olisi vaara tarjona, että joskus voitaisiin saada huonompaa tavaraa ja jos Johtokunta sitten tavarain hankkimisen vuoksi olisi pakotettu tekemään ostoksensa toisilta, voisi siitä aiheutua ikäviä selkkauksia. Epävarmaa on voitaisiinko mitään sanottavampaa hinnanalennusta saada sitoutumalla ottamaan koko vuoden tarpeen samalta myyjältä. Johtokunta on esim. teurastajilta pyytänyt tietoa siitä mihin hintaan he ottaisivat hankkiakseen erilaatuista lihaa Marian sairashuoneen tarpeeksi, ja kävi siinä ilmi, etteivät hinnat olleet huokeammat, kuin mitä maksetaan nykyisellä tavalla ostettaessa. Helsingin yleisen sairashuoneen taloudenhoitajan, Lindholmin antamain tietojen mukaan on siinäkin sairaalassa osottautunut, ettei ole olemassa mitään erotusta hinnassa hankitaanko liha ennen tehdyn pitempiäaikaisen sopimuksen mukaan tai ostetaanko vain aina kerrakseen.

Johtokunnan mielestä on siis nykyään käytännössä oleva tapa erinäisten tarveaineiden ostamisessa edullisempi, sillä ilman että tavarain hinta sen kautta sanottavassa määrässä tulee kalliimmaksi, saadaan olla varmat siitä, että saadaan hyvää tavaraa. Ostettaessa taas sellaisia tarveaineita, joiden ostamisessa ei ole vaaraa ala-arvoisen tavarain saamisesta, kehottaa Johtokunta Taloudenhoitajaa tiedustelemaan, voidaanko niitä saada huokeammalla hinnalla, jos sitoudutaan ottamaan koko vuoden tarve samasta paikasta ja siinä tapauksessa tekemään kokeita sillä.

Mitä taas urakkajärjestelmään tulee, on osottautunut, ettei se järjestelmä tuota niitä etuja, joita siltä on odotettu, mikä näkyy muun muassa siitäkin, että tästä järjestelmästä on Valtion sairashuoneissa Helsingissä alettu yhä enemmän ja enemmän luopua.“

Asiaa käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, että koska Rahatoimikamarin laatimassa kulunkiarviossa vuodelle 1904 oli lausunto Marian sairaalan taloudesta ja asia siten uudelleen tulee käsiteltäväksi, tilintarkastajain muistutus ei tällä kertaa anna aihetta enempiin toimenpiteihin.

Tilintarkastajain vaatimuksen johdosta että suurempia poistoja tehtäisiin kaasutehtaan kiinteistön arvosta ja että kaupungilta katuvalaistukseen käytetystä kaasusta tilitettyä hintaa alennettaisiin mainitsi Valmistusvaliokunta, että Kaupunginvaltuusmiehet olivat käsitellessään vuoden kulunkiarviota hyväksyneet sen käsityskannan, että kaasulaitoksen puhdas voitto on lyhentämättömänä tuleva kaupungin hyväksi. Tämän vuoksi ja kun kaasun hinnan tilittäminen itse asiassa on kaupungille vain kirjanpitoasia ilman minkäänlaista käytännöllistä merkitystä, ehdotti Valmistusvaliokunta, että tilintarkastajain mainitut vaatimukset jätettäisiin huomioon ottamatta. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ²⁾ kuitenkin muistutusten johdosta vaatia lausuntoa kaupungin valaistuslaitoksen Johtokunnalta; ja toi Johtokunta kirjelmässään elokuun 22 päivältä esiin seuraavaa:

Valaistuslaitoksen johto kunnan lausunto tilintarkastajain vaatimuksen johdosta.

„Mitä ensiksikin tulee kysymykseen poistojen lisäämisestä niin on Johtokunta, kuten Herrat tilintarkastajat viittaavat ja Herrat Kaupunginvaltuusmiehet myöskin muistanevat, kahdessa eri esityksessä pyytänyt, että kaasulaitoksen voittovaroista ainoastaan 70,000 markkaa, eli korko ja kuoletus ostobinnalle 1,400,000 markalle merkittäisiin tuloiksi yleiseen kulunkiarvioon, ja että ylijäämästä muodostettaisiin rahasto, joka kaasulaitoksen uudistuksessa otettaisiin käytäntöön ja silloin olisi kuoletuksena nykyiselle kaasutehtaalle. Kokouksessa kesäkuun 17 päivänä 1902 päättivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin, Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, „että kaasulaitoksen puhdas voitto on, samoin kuin kulunkiarvioita laadittaessa tähän saakka on tapahtunut, kokonaisuudessaan merkittävä tuloksi pääluokassa IX Valaistuslaitos.“

Laatiessaan ehdotusta kulunkiarvioksi tälle vuodelle esitti Johtokunta, että menojen joukkoon otettaisiin poistona kiinteistöjen tilistä 24,860 markkaa, mutta Herrat Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät yksimielisesti kulunkiarviovaliokunnan hylkäävän lausunnon, joka kuului seuraavasti:

„Vaikka puheena oleva erä ehdotuksessa on saanut otsakkeen „pois-

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 7 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 1 §.

toja kiinteistön tililtä“, sisältää oikeastaan että kaasulaitoksen puhtaasta tulosta on osa pantava olemaan jonkunlaisena liikepääomana, joka siinä tapauksessa että vanha kaasutehdas tulee hävitettäväksi mahdollisesti voitaisiin käyttää lisänä uutta kaasutehdasta rakennettaessa. Mitään muuta merkitystä ei tällä n. s. poistolla ole eikä sitä tarvita suinkaan tekemään mahdolliseksi ehkä tarpeelliseksi katsottua nykyisen kaasutehtaan arvon alentamista kaupungin pääomatilillä. Sillä aivan riippumatta siitä voi kaupunki milloin tahansa siihen syytä on ryhtyä toimenpiteisiin sellaista alentamista varten ilman että se vähimmässäkään määrässä vaikuttaa kaasulaitoksen käytön taloudelliseen tulokseen tahi on missään yhteydessä sen kanssa. Kun esitetystä suhteesta ehdotetulla poistolla tahi oikeammin varaamisella, kuten jo mainittiin, vain voi olla tarkoituksena erityisen rahaston muodostaminen, saman tekevä onko se sitten sijoitettuna kaasutehtaan tarpeeksi ostettuihin hiiliin tahi puhtaana rahana on kaupungin kassassa, mutta kun sellaisella varaamisella ei ole tarpeellisen liikepääoman saamiseksi kaasulaitokselle, johon tarkoitukseen kaupunginkassan varoja on käytettävänä, mitään mainittavampaa merkitystä, silloin kun aikoinaan tulee kysymys varojen hankkimisesta uutta kaasutehdasta varten, ehdottaa valiokunta, että kaasulaitoksen puhdas voitto vuodelta lyhentämättömänä on tuleva kaupunginkassan hyväksi ja otettava lukuun yleisessä kulunkiarvionjärjestelyssä.“

Johtokunta, joka ei voi luopua aikaisemmasta tilintarkastajain kanssa pääasiallisesti yhteenkäyvästä käsityksestään poistojen toivottavuudesta tavallisten tehdaspoistojen yli, on kuitenkin sitä mieltä ettei mitään sellaisia Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten aikaisempaan käsitykseen vaikuttavia syitä ole esiintunut, että Johtokunta syyllä voisi uudelleen esittää vaatimuksen aivan yhtäläiseen suuntaan.

Mitä sitten tulee kysymykseen katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinnan alentamisesta, niin saa Johtokunta mainita, että sen jälkeen kuin Kaupunginvaltuusmiehet syksyllä 1900 vahvistivat yksityisten valoon ja lämpöön käyttämän kaasun hinnan edellisestä 30 ja jälkimäisestä 15 penniksi m^3 , Johtokunta ehdotti kulunkiarviossa vuodelle 1901 katuvalaistuksesta kaasun hinnaksi 30 penniä m^3 , s. o. saman kuin yksityisiltäkin valaistukseen käytetystä kaasusta. Tätä hintaa pidettiin kohtuullisena kun siihen sisältyy kustannukset sekä kaasusta että lyhtyjien sytyttämisestä ja sammuttamisesta, lamppujen hoidosta, lyhtyjien, patsaiden, haarukkain, johtojen ja lamppujen kunnossa pidosta sekä jään sulattamisesta kylmänä vuoden aikana lyhtyjohdoista. Tämän laskutavan ovat sittem-

min Kaupunginvaltuusmiehetkin hyväksyneet vahvistaessaan myöhempiä kulunkiarvioita.

Millainen tulo kuutiometriltä kaasulaitoksella oikeastaan on katuvalaistuksen kaasusta, näkyy Johtokunnan kertomuksesta vuodelta 1902, jossa kaupungin kassaa velotettiin 349,868 m³:stä kaasua à 30 p. *Smf* 104,960: 40.

josta kuitenkin menee pois lyhdynsyttyä-

jille	<i>Smf</i> 17,960: —	
lampunhoitajalle	„ 5,859: 45	
lamppujen kunnossa pitoon	„ 1,606: 17	
lyhtyjen, patsaiden ja johtojen kunnossa pitoon	„ 2,073: 28	
muihin kustannuksiin	„ 2,464: 70	<i>Smf</i> 29,963: 60
		<u>Netto <i>Smf</i> 74,996: 80</u>

Se tekee 21,4 penniä m³:ltä.

Herrat tilintarkastajat mainitsevat, että, niinkuin katuvalaistuksen järjestämistä varten asetetun komitean antamaan mietintöön toukokuun 21 päivältä 1898 liitetystä liitteestä näkyy, kaupunki sanottuna vuonna suoritti kaasuvalaistusosakeyhtiölle 26,74 penniä kuutiometriltä katuvalaistukseen käytetystä kaasusta, mutta että yhtiö oli tarjoutunut, siinä tapauksessa että kontrahti kaupungin kanssa uudistettaisiin kymmeneksi vuodeksi vuodesta 1900 lukien, hankkimaan kaasua 2 1/2 pennin hinnasta polttotunnilta, jonka yhtiö laski vastaavan 17,66 penniä kuutiometriltä. Tässä on kuitenkin huomautettava että yhtiön laskema 5 kuut. jalkaa = 141,6 litraa kaasua polttotunnille koskee avonaista kaasuliekkiä, vaikka yhtiön tarjous on kaasuehkuvalolle (auer), joka kuluttaa vain 105 litraa kaasua tunnissa. Kaupunki olisi siten itse asiassa tullut maksamaan 23,81 penniä m³:stä kuviteltujen 17,66 pennin asemasta. Täten tulisi alennus todellisuudessa olemaan aivan toisenlainen kuin luvattu 33,95 %. Se että kaasuvalaistusyhtiö katsoi edulliseksi tarjota kaasua 23,81 pennin hinnalla kuutiometriltä, saa selityksensä siitä, että yhtiö halusi pitää hinnan 31,78 penninä m³:ltä yksityisten valaistukseen käyttämästä kaasusta eli korkeammalla kuin kaasulaitos nykyään tilittää, jota paitsi yhtiöllä oli konepaja, joka nähtävästikin oli hyvä liike. Johtokunnalle on saman tekevää, jos katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinta on sellainen että liike antaa suuremman tahi pienemmän voiton, mutta kun kaasulaitos katuvalaistuksesta saa vain 21,4 penniä m³:ltä, johon summaan ei sisälly osuus erinäisistä yleisistä kustannuksista, kuten koroista, poistoista ja

hallinnosta, ja Johtokunta sitä paitsi tietää, että muualla maksetaan katuvalaistuksesta suurempi hinta kuin yksityisiltä valaistukseen käytetystä kaasusta kannetaan, ei Johtokunnan mielestä pitäisi katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinnan alentaminen tulla kysymykseen.

Sen perusteella, mitä Johtokunnalla ylempänä on ollut kunnia esiintuoda, saa Johtokunta Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi jättää eikä tilintarkastajien puheenaolevassa suhteessa tekemää ehdotusta voitaisi jättää huomioon ottamatta.“

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan määräsivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet sen jälkeen, että enemmät toimenpiteet asiassa saavat raueta.

Rahatoimika-
rin lausunto
tilintarkastajain
lausunnon joh-
dosta.

Tilintarkastajain, lahjoitettujen rahastojen hoitoa koskevan lausunnon johdosta oli Rahatoimikamari pyytänyt selitystä kaupungin kamreerilta, joka mainitsi, että kaikki maksut rahastoista jo useina vuosina on suorittanut kaupungin kasööri, jota vastoin tulot, jotka osaksi on kannettu pankeissa eikä suoraan maksettu Rahatoimikonttoriin, on nostanut kaupungin kamreeri ja pannut rahastojen pankkitileille. Viime vuoden kuluessa oli kuitenkin se muutos tehty, että rahastojen tulotkin panttiin kasöörin kassaan. Ja kun tilintarkastajain toivomus näin oli tullut huomioon otetuksi, ei Rahatoimikamari katsonut ²⁾ asiassa muuta toimenpidettä tarvittavan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päättivät Kaupunginvaltuusmiehetkin että enemmät toimenpiteet asiassa saavat raueta.

Valaistuslaitok-
sen tilien anta-
misen aika.

Rahatoimikamarille ilmoitti Rahatoimikonttori kirjelmässä helmikuun 21 päivästä 1901, ettei kaupungin tilinpäätöstä näytä voitavan päättää laissa määrätyn ajan sisällä, kun Konttori ei ole vielä saanut tarvitsemiensa tietoja kaupungin valaistuslaitoksesta. Konttori oli edelleen maininnut, että Kaupunginvaltuusmiesten marraskuun 28 päivänä 1899 Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen johtokunnalle vahvistaman ohjesäännön 13 §:n mukaan tämän laitoksen tilit on, kalenterivuodelle päätettyinä, ennen maaliskuun 1 päivää jätettävä Rahatoimikamarille kaupungin tilien tarkastajain saataviksi. Saman ajan sisällä tulee kaupungin yleinen tilinpäätös olla tehtynä ja kaikki tilit, kunnallishallintoa kaupungissa koskevan K. asetuksen 67 §:n mukaan, Maistraatille jätettyinä. Niin kauvan kuin tämä ajanmääräys valaistuslaitoksen tilien jättämisestä pysytetään sellaisenaan, joka määräys Konttorin mielestä sitä paitsi on vastoin mai-

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 7 §. — ²⁾ Rhkn kirj. heinäk. 23 p:ltä N:o 192.

nitun asetuksen 68 §, tulee kunnan yleinen tilinpäätös viivästymään ja ehkä mahdottomaksikin saada toimitetuksi määrätyn ajan sisällä. Kun valaistuslaitoksen lienee kuitenkin vaikeata saada tilinpäätöksensä tehdyksi mainitussa 68 §:ssä säädetyn ajan sisällä eli ennen helmikuun 1 päivää, ehdotti Konttori, että puheenaoleva aika määrättäisiin helmikuun 15 päiväksi, minkä ei pitäisi tuottaa vaikeuksia valaistuslaitokselle, samalla kun Rahatoimikonttori siten saisi riittävästi aikaa tilinpäätöksen tekemiseen. Konttori pyysi sen vuoksi, että Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille tekisi esityksen sellaisen muutoksen tekemisestä Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Johtokunnan ohjesääntöön, että tilien antamisen aika määrättäisiin helmikuun 15 päiväksi tilivuoden jälkeisenä vuonna.

Rahatoimikamarin jätettyä asian Kaupunginvaltuusmiesten käsiteltäväksi ja sitten kun valaistuslaitoksen Johtokunta oli antanut siltä vaaditun lausunnon, asettuivat Kaupunginvaltuusmiehet asiaa edelleen valmistamaan erityisen valiokunnan; ja ilmoitti ¹⁾ Valiokunta asiassa antamassaan mietinnössä, että Valiokunta oli lykännyt asian käsittelyn tarkoituksessa saada selvitettyksi, eikö Rahatoimikonttorin lausumaa toivomusta valaistuslaitoksen tileistä voida suuremmitta vaikeuksista saada järjestetyksi sitten kun mainitun laitoksen Johtokunta on saanut siitä tiedon. Toivomuksessaan, että muistutuksen alainen epäkohta keskinäisellä sovitelulla helposti voitiin saada korjatuksi, ei valiokunta ollut pettynytkään, sillä, mikäli valiokunta oli tullut tietämään, oli kaupungin tilinpäätöksen tarvittavat tiedot puheenaolevista tileistä vuodelta 1901 jätetty Rahatoimikonttorille helmikuun 5 päivänä 1902, ja vuodelta 1902 jo seuraavan tammikuun 31 päivänä olleet Konttorin käytettävänä. Vaikka siten oli Rahatoimikonttorin esityksen tarkoitus saavutettu, oli kuitenkin edelleenkin epä johdonmukaisuutena jälellä, että valaistuslaitoksen Johtokunnan ohjesäännön 13 §, joskaan se ei ollut ristiriidassa kunnallisasetuksen mainitun 68 §:n kanssa, kuitenkin oli vaillinainen sikäli, ettei se kaikissa kohdissaan tarkoin ilmaissut Johtokunnan velvollisuuksia kaupungin tilinpäätökseen nähden. Näin ollen näytti pitävän mainittua pykälää muuttaa ja voitiin se sitä helpommin saada suoritetuksi kun puheenaolevan ohjesäännön vahvistivat yksistään Kaupunginvaltuusmiehet, eikä muutoista niin ollen tarvinnut alistaa muun viraston tarkastettavaksi. Valiokunta ehdotti sen vuoksi että Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Johtokunnan ohjesäännön 13 § muutettaisiin näin kuuluvaksi:

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 6.

„Valaistuslaitoksen hallinnosta ja liikkeestä on pidettävä täydellisiä tilejä, jotka, kalenterivuodelta päätettyinä, ovat ennen maaliskuun 1 päivää seuraavana vuonna jätettävät Rahatoimikamariin kaupungin tilien tarkastajain saataviksi; *ollen kuitenkin valaistuslaitoksen johtokunta velvollinen joulukuun 8 päivänä 1873 annetun, kunnallishallintoa kaupungissa koskevan Keis. asetuksen 68 §:n määräysten kanssa yhdenmukaisesti, jo sitä ennen ja ennen helmikuun 1 päivää Rahatoimikamarille jättämään ne tiedot, jotka kaupungin tilinpäätöstä varten ovat tarpeelliset.*

Johtokunta on *sitä paitsi* velvollinen ennen kesäkuun 1 päivää kunakin vuonna Kaupunginvaltuusmiehille jättämään kertomuksen Johtokunnan ja sen alaisten laitosten toiminnasta edellisenä vuonna.“

Asiaa esiteltäessä hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet valiokunnan ehdotuksen.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1902.

Sitten kun Kaupunginvaltuusmiehille oli jätetty Tilintarkastuskertomus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tilien tarkastuksesta vuodelta 1902, jossa tilintarkastajat mainitsevat havainneensa tilit yhtäpitäviksi heille näytettyjen kuittien kanssa sekä että tilinpäätös oli oikein ja huolellisesti tehty, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden mainitulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta oli 33,444 markka 58 penniä langennut kulkulaitasrahastoon ja 50,166 markkaa 87 penniä Helsingin kaupungille.

Helsingin vähittäinmyyntiosakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1902.

Kirjelmänsä mukana maaliskuun 26 päivältä oli Maistraatti Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt jäljennöksen kertomuksesta, joka koski Helsingin Vähittäinmyynti-osakeyhtiön tilien ja hallinnon tarkastusta vuodelta 1902, ja joka osotti, että tilintarkastajat olivat havainneet tulojen ja menojen käyvän yhteen heille näytettyjen kuittien kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehdyn, sekä että kirjanpitoa yleensä oli hoidettu tyydyttävästi. Käytettävänä oleva yhtiön puhdas voitto teki mainitulta vuodelta 72,463 mk 13 penniä, josta 28,985 mk 25 penniä lankesi kulkulaitosrahastoon ja 43,477 mk 88 penniä Helsingin kaupungille. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myönsivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden puheenaolevalta tilivuodelta.

Semigradskyn pikkukoulun ja Marian asylin tilien tarkastus vuodelta 1902.

Saatuun ilmoituksen Semigradskyn pikkukoulun ja Marian asylin tilien tarkastuksesta vuodelta 1902, päättivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden mainitulta vuo-

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 10 p. 1 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 16 §. —

³⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. 16 §. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. 4 §.

delta, jota paitsi vuoden 1903 tilejä varten valittiin tilintarkastajiksi uudelleen konsuli G. Paulig ja filosofian maisteri Ernst Nordström.

Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä joulukuun 1 päivä 1902 oli Terveydenhoitolautakunta tuonut esiin ¹⁾, että kaupungin ruokatavarain tarkastusasema, jonka Kaupunginvaltuusmiehet perustivat päätöksellään toukokuun 15 päivältä 1883 ja joka on ollut toiminassa marraskuusta 1884 lähtien, erinäisissä suhteissa ei enää vastannut niitä vaatimuksia, joita sellaiselle laitokselle on asettava. Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana ei kaupunki ole ainoastaan kasvanut vaan on myöskin sen terveydenhoitotoimi suuresti edistynyt, jotka molemmat seikat yhdessä ovat herättäneet uusia terveyshoidollisia kysymyksiä, merkitykseltään osaksi tärkeitä kaupungille ja sen terveydenhoidolle, joiden kysymysten selvittäminen ja tyydyttävällä tavalla niihin vastaaminen vaatii laadultaan ja laajuudeltaan sellaisia tutkimuksia, ettei niitä voitu suorittaa kaupungin tarkastusasemalla, vaikka sen henkilökuntaa vuodesta 1899 oli lisätty palkkaamalla asistentti johtajalle avuksi.

Kaupungin ruoka-aineiden tarkastusaseman uudelleen muodostaminen.

Kun näihin kysymyksiin vastaaminen ei edellyttänyt pelkästään puhtaasti kemiallisia vaan myöskin bakteriologisia ja monesti fysikaalisia tutkimuksia, katsoi Terveydenhoitolautakunta, ettei ruoka-aineiden tarkastusaseman uudelleen muodostamista enää ollut lykättävä tuonemmaksi, vaan että se heti oli muutettava kemiallis-bakteriologiseksi kaupunginlaboratorioksi, laajuudeltaan ja pätevyydeltään sellaiseksi, että kaikki kaupungin omaksi tarpeeksi tarvittavat terveydelliset tutkimukset siellä voitaisiin toimittaa.

Niiden monien tutkimusten joukossa, jotka kunnan puolesta siten tulisivat laboratoriolle jätettäväksi, mainitsi Terveydenhoitolautakunta tärkeimpinä seuraavat:

1) Kaupungin vesijohtoveden jatkuvat kemialliset ja bakteriologiset tutkimukset, joista viimeainitut varsinkin ovat tärkeitä arvosteltaessa veden terveydellistä laatua ja onko vedenpuhdistus ollut tyydyttävä.

2) Kaupungissa kaupan pidetyn maidon ajottaiset tarkastukset ja analyysit.

3) Epäilyttämissä sairaustapauksissa toimitettavat bakteriologiset tutkimukset.

4) Tutkimukset erinäisten kulkutautien synnystä, kuten maan, kaivojen ja vedenottoaikkojen, lattiantäytteen y. m. saastumisesta.

¹⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 2.

5) Tutkimukset uusilla desinfisioimisaineilla ja niiden käyttämisellä.
 6) Valokaasun tarkastaminen varsinkin sen rikinpitoisuuden puolesta.
 7) Lokaviemäriveden tarkastaminen, varsinkin jakajalla varustetuista n. s. vesikloseteista, kaupungin satamain veden saastumisen tarkastaminen sekä sopivimman tavan tutkiminen viemäriveden puhdistamiseksi.

8) Ilman laadun tutkiminen kaupungin kouluissa, tehtaissa ja työhuoneissa; varsinkin pitämällä silmällä tomussa mahdollisesti tavattavia myrkyllisiä aineita ja tauteja synnyttäviä bakteereita.

9) Erilaisten terveydellisten epäkohtien, kuten savuvaivan, asuinhuoneiden kosteuden y. m. tutkiminen.

10) Ruoka-aineiden, juomatavarain, nautintoaineiden ja muiden kauppatavarain tutkiminen, joiden laadulla on merkityksensä terveydenhoidollisessa suhteessa y. m, jotta saataisiin selville onko tehty väärennyksiä ja ovatko ne mahdollisesti terveydelle vaarallisia.

Kun osa tutkimuksista, jotka laboratoriossa tulisivat tehtäviksi, kuuluvat sekä kemian että bakteriologian alaan, oli välttämätöntä, että johtaja, jonka pääpiirteissään oli suunniteltava nämä tutkimukset, oli sekä kemisti että bakteriologi tahi että hänellä ainakin oli yleisiä tietoja bakteriologian tärkeimmällä alalla; ja pitäisi sitä paitsi, samalla kun kemiallisen apulaisen toimi säilytetään, palkata johtajalle bakteriologi-apulainen, jonka tulisi olla lääkäri.

Ehdotetun laboratorion vuotuisen menosäännön laski Terveydenhoitolautakunta seuraavaksi:

Johtajan palkka	<i>Smk.</i>	8,000: —
Kemiallisen apulaisen palkka	„	2,400: —
Bakteriologisen apulaisen palkka	„	3,000: —
Vahtimestarin palkka (paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa)	„	1,000: —
Kojeiden ja kirjakokoelman ylläpito	„	1,200: —
Näytteiden ostoon y. m.	„	400: —
	<u>Yhteensä <i>Smk.</i></u>	<u>16,000: —</u>

Laboratorion perustuskustannukset laskettiin nousevan Smk:kaan 7,000 seuraavan erikoislaskelman mukaan:

Bakteriologinen osasto (ynnä mikroskopi à 1,400 mk)	<i>Smk.</i>	4,500: —
Kemiallisen osaston täydentäminen (1 vaaka ja platina-astiat)	„	1,000: —
Huoneuston sisustus (tiskit, pöydät y. m.)	„	1,500: —
	<u>Yhteensä <i>Smk.</i></u>	<u>7,000: —</u>

Tulot yksityisten lukuun laboratoriossa toimitetuista analyyseistä, jotka ennen tulivat johtajalle, mutta joiden vastaisuudessa pitäisi tulla kaupungille, laskettiin kaikkiaan 1,500 markaksi vuodessa.

Sen nojalla mitä siten oli esiintuota, esitti terveydenhoitolautakunta: että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät mainitun ehdotuksen mukaisesti uudelleen muodostaa ruokaaineiden tarkastusaseman kemiallis-bakteriologiseksi laboratoriksi ja sen kuntoonpanemista varten myöntää kerta kaikkiaan 7,000 markkaa ja sen ylläpitämiseen 16,000 markan vuotuisen määrärahan.

Sitä paitsi lähetti Lautakunta mukana myöskin ehdotukset laboratorion työjärjestykseksi, taksaksi, sekä ohjesäännöiksi johtajalle ja apulaisille.

Sitten kun Kaupunginvaltuusmiehet asian valmistamista varten olivat asettaneet ¹⁾ erityisen valiokunnan, mainitsi tämä valiokunta antamassaan mietinnössä ²⁾, että vaikka valiokunnankin mielestä kaupungin ruokatavaraintarkastusaseman järjestelmän muuttaminen oli olosuhteiden aiheuttama, pitäisi sellaisen uudistuksen, enemmän kuin terveydenhoitolautakunnan ehdotuksessa, perustua oleviin oloihin ja oikeastaan tarkoittaa sellaisten epäkohtien poistamista, jotka aikaisemmin ovat olleet enimmäkseen tuntuvia. Kaupunki ei itse asiassa niin suuresti tarvitse täydellistä kemiallis-bakteriologista laboratoriota, jossa yksityiset voisivat saada haluamiansa tutkimuksia suoritetuksi, vaan pikemmin sellaista laitosta, joka olisi Terveydenhoitolautakunnan ja ensimmäisen kaupunginlääkäriin käytettävänä tarvitsemiinsa terveydellisiin tutkimuksiin.

Jos asema tulisi olemaan pääasiallisesti terveydellisenä tutkimus-asemana Terveydenhoitolautakunnan ja ensimmäisen kaupunginlääkäriin tarpeeksi, jolla asemalla tutkimuksia yksityisten henkilöiden lukuun toimitettaisiin vain sikäli kuin ne koskevat terveydellisiä tarkoituksia ja henkilökunnan aika sen myöntää, niin näyttäisi ainakin toistaiseksi voitavan tulla toimeen ilman erityistä bakteriologista osastoa. Tärkeimmät lääkeopillisdiagnostiset tutkimukset voitaisiin edelleenkin, niin kuin tähänkin saakka, toimittaa joko Marian sairaalassa tahi valtion laitoksissa. Sillä tavoin voitaisiin laboratorion henkilökunta supistaa ainoastaan kahteen henkilöön, jotka olisivat johtaja ja yksi apulainen. Tosin pitäisi yksinkertaisempia hygienis-bakteriologisia tutkimuksia, varsinkin vesijohtoveden tutkimukset, voida suorittaa asemalla mutta vaikeaksi ei katsottu käyvän saada laboratorion johtajaksi ja apulaiseksi sellaisia henkilöitä, jotka ovat perehtyneet niihin

¹⁾ Kpvn pöytäk. tammik. 20 p. 18 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 19.

verrattain yksinkertaisiin toimiin, joita näissä tutkimuksissa tulee kysymykseen. Välttämätöntä olisi kuitenkin että sekä laboratorion varustukset että johtajan ja apulaisen palkka ja asema yleensä muutettaisiin yhdenmukaisesti Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen kanssa näissä suhteissa.

Rakennuskonttorilta oli valiokunta saanut tietää, että alakerros entisessä tulli- ja pakkahuoneessa Länsi Rannalla oli aijottu sisustaa kauppahalliksi, ja voitaisiin silloin saman rakennuksen yläkerroksessa varustaa sijaa sekä Terveydenhoitolautakunnalle että puheena olevalle laboratoriolle. Siihen saakka kunnes tämä puuha, joka valiokunnastakin näytti erittäin toivottavalta, saataisiin toteutetuksi, voitaisiin asema sijoittaa kaupungin omistamaan taloon N:o 9 Vuorimiehenkadun varrella, ja tarvittaisiin asemalle huoneiston sisustamista varten siellä, Rakennuskonttorin laatiman kustannusarvion mukaan, 3,700 markan määräraha.

Sen nojalla, mitä siten oli esiin tuotu, ehdotti valiokunta, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

hyväksyä valiokunnan laatiman ehdotuksen työjärjestykseksi ja takaksi „kaupungin laboratoriolle terveydellisiä tutkimuksia varten“ sekä ohjesäännöksi laboratorion johtajalle ja apulaiselle;

vahvistaa seuraavan menosäännön laboratoriolle:

1 johtaja	<i>Smf</i>	8,000: —
1 apulainen	„	3,000: —
1 vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa	„	1,000: —
kojeiden ja kirjakokoelman ylläpito	„	1,200: —
näytteiden y. m. osto	„	400: —
	<i>Smf</i>	<u>13,600: —</u>

joka menosääntö olisi voimassa siitä saakka kun laboratorio järjestetään ja muutetaan uuteen huoneistoon; sekä

huoneiston valmistamista ja laitoksen kuntoon panemista varten myöntää seuraavat summat:

huoneiston sisustamiseen	<i>Smf</i>	3,700: —
kojeiden täydentämiseen	„	1,000: —
tiskeihin, pöytiin y. m.	„	1,500: —
	<i>Smf</i>	<u>6,200: —</u>

Asiaa käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä valiokunnan ehdotuksen ruoka-aineiden tarkastusaseman uudelleen muo-

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 3 §.

dostamisesta sekä vahvistaa valiokunnan mietinnössä olevan, 13,600 markkaan päätyvän kulunkiarvion laboratoriolle, joka kulunkiarvio on oleva voimassa siitä kun laitos on saatu järjestetyksi ja muutetuksi uuteen huoneistoonsa.

Laitokselle huoneiston hankkimiseen ja sen kuntoonpanemiseen valiokunnan ehdottamista summista päättivät Kaupunginvaltuusmiehet, siten kun oli ilmoitettu, että valiokunta epähuomiosta oli jättänyt pois Terveystieteiden lautakunnan bakteriologian osastoa varten lasketut kustannukset, jotka tekivät kaikkiaan 4,500 markkaa, osottaa puheenaolevaan tarkoitukseen seuraavat summat, nimittäin: kojeiden täydennys 1,000 markkaa, tiskit, pöydät y. m. 1,500 markkaa, bakteriologinen osasto — mikroskooppi à 1,400 markkaa mukaan luettuna, — 4,500 markkaa eli yhteensä 7,000 markkaa, jota vastoin kysymys asemalle huoneiston sisustamisesta johtuvista kustannuksista otettaisiin erikseen käsiteltäväksi, jos Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät valiokunnan ehdotuksen huoneiston hankkimisesta tarkastusasemalle vanhassa tulli- ja pakkahuoneessa.

Lopuksi hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet valiokunnan mietintöön liitetyt ehdotukset työjärjestykseksi ja taksaksi kaupungin laboratoriolle terveydellisiä tutkimuksia varten sekä ohjesäännöiksi laboratorion johtajalle ja apulaiselle, näin kuuluvina:

Työjärjestys kaupungin laboratoriolle terveydellisiä tutkimuksia varten.

1. Laboratorio on tarkoitettu kemiallisia, fysikaalisia ja bakteriologisia tutkimuksia varten, jotka koskevat yleistä terveydenhoitoa sekä ravintoaineiden, kauppatavarain y. m. terveydellistä laatua. Laboratoriossa toimitetaan etupäässä sellaisia tutkimuksia, joita Terveystieteiden lautakunta tahi ensimmäinen kaupunginlääkäri laboratoriolle jättävät. Mutta laboratorion toiminta-alaan kuuluvia tutkimuksia toimitetaan siellä myöskin yksityisten henkilöiden lukuun siinä määrässä kuin aika ja käytettävissä olevat työvoimat sen sallivat.

2. Niistä tutkimuksista, jotka toimitetaan yksityisten henkilöiden lukuun, suoritetaan maksua Kaupunginvaltuusmiesten, Terveystieteiden lautakunnan ehdotuksesta, vahvistaman taksan mukaan, ja lähetetään kertyneet varat vuosineljänneksittäin Rahatoimikonttoriin.

3. Toisen kunnan lukuun ja toisella paikkakunnalla asuvalle henkilölle voidaan poikkeustapauksissa ja johtajan harkinnan mukaan, kun se

voi tapahtua laboratorion muita töitä haittaamatta, sellaisia tutkimuksia toimittaa tutkimuskustannuksia vastaavaa maksua vastaan, jonka johtaja määrää.

4. Laboratorio on Terveystieteiden lautakunnan alainen, jolle johtaja on velvollinen laboratorion toiminnasta vuosittain antamaan kertomuksen ennen helmikuun loppua.

5. Laboratorio pidetään yleisölle auki kolme tuntia päivässä Terveystieteiden lautakunnan määräämänä aikana.

Taksa noudatettavaksi kaupungin laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten.

Liha ja kala.

Yksinkertainen tarkastus	50 penniä à 1 marka
Sianlihan tarkastus trikinien suhteen	50 „ à 1 „ 50 p.

Ravinto- ja nautintoaineet.

Yksinkertainen tarkastus	50 penniä à 1 marka
Kosteus, tuhka, rasva, typenpitoiset ravintoaineet (proteiini)	
typettömät vierteiset aineet sekä selluloosa yhdessä	12: —
Kosteus	1: 50
Tuhka	1: 50
Rasva	3: —
Proteiini	3: —
Selluloosa	5: —
Jauhojen tärkkelyspitoisuus	8: —
Perunain kuivanaineen tärkkelyspitoisuus (omin. pain.)	2: —
Muut aineosat	3—5: —

Navetta- ja meijerituotteet.

Maidon kuiva-aine ja vedenpitoisuus	2: —
Voin vedenpitoisuus	2: —
Rasva	50 p. à 3: —
Sokeri	4: —
Kaseini ja albumini, kumpikin	4: —
Maidon ominaispaino, rasvan ja vedenpitoisuus	5: —
Vointutkiminen margarinin suhteen	5: —

Vesi.

Kiinteät jätteet ynnä kuumuttamishäviö	3:—
Haponkulutus	3:—
Yksityiset aineosat, kuten klori, rikkihappo, rauta, kalkki, magnesia, jokainen	2—5:—
Veden juomavedeksi sopivaisuuden tutkiminen, kiinteäin jät- teiden ja kuumuttamishäviön, haponkuluttamisen sekä klorinpitoisuuden kvantitatiivinen määrääminen sekä ammoniakin, salpietarihappoisten suolain kvalitatiivinen määrääminen	8:—

Olut, viini, paloviina, etikka.

Viinin, paloviinan tahi oluen alkoholinpitoisuus	3:—
Vierteen paljous viinissä tahi oluessa	3:—
Tuhkan ” ” ” ”	2:—
Sokerin ” ” ” ”	5:—
Vapaata happoa viinissä tahi etikassa	2:—
Ominaispaino	2:—
Muut aineosat	3—5:—
Vapaiden kivenäishappojen kvalitatiivinen määrääminen eti- kassa.	3:—
Sikunanpitoisuus paloviinassa Trauben mukaan	5:—
” ” Rösen ”	15:—

Kauppatavarat, joiden laadulla terveydellisessä suhteessa on merkitystä.

Tapettien, kankaiden y. m. tutkiminen sisältävätkö arseniikkia:	
Marshin tavan mukaan	2:—
Fresenius-Babon tavan mukaan	3:—
Lyijyn tutkiminen tinauksissa ja emaljoiduissa keittoastioissa	2:—

Tutkimuksen tulosta koskevasta todistuksesta ei suoriteta eri maksua.

Tutkimuksista, joita ei mainita tässä taksassa, suoritetaan sellainen maksu kuin johtaja joka kerta kohtuulliseksi katsoo.

Varattomat voidaan, laboratorion johtajan harkinnan mukaan, vapauttaa suorittamasta maksua tutkimuksesta, joka terveydellisessä suhteessa on ollut tarpeellinen.

Ohjesääntö kaupungin laboratorion terveydellisiä tutkimuksia varten johtajalle.

1 §.

Johtajan kaupungin laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten tulee osata kemiallisesti tutkia ravinto- ja nautintoaineita, sekä muita tavaroita ja aineita, joilla on terveydellisessä suhteessa merkitystä, sekä sitä paitsi tuntea niitä bakteriologian aloja, jotka erityisesti kuuluvat terveydenhoitoon. Johtajan nimittävät Kaupunginvaltuusmiehet Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta määräämättömäksi ajaksi mutta kuuden kuukauden irtisanomisella eikä hän saa olla eikä myöskään hoitaa muuta virkaa.

2 §.

Johtajan, joka on vastuunalainen hänelle uskotusta laboratorionista ja sen toiminnasta, tulee:

1) johtaa ja toimittaa tutkimuksia, jotka sen työjärjestyksen mukaan kuuluvat laboratoriolle;

2) myöskin omasta alotteestaan huolehtia ja toimittaa sellaisten kaupungissa kaupan pidettyjen ravintoaineiden, juomatavaroiden ja nautintoaineiden sekä muiden kauppatavaroiden tutkimuksia, joiden laadulla on merkitystä terveydellisessä suhteessa;

3) joka arkipäivä, aikana, joka yleisölle on tiedoksi annettava, vähintään kahden tunnin ajan olla yleisön tavattavissa laboratoriossa;

4) kutsumuksesta olla saapuvilla Terveydenhoitolautakunnan istunnoissa ja antaa Lautakunnalle vaadittuja lausuntoja;

5) pitää huolta siitä, että laboratoriossa pidetään täydellistä luetteloa siellä suoritetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista;

6) kantaa ja viedä kirjoihin toimitetuista tutkimuksista kertyvät maksut sekä vuosineljänneksittäin lähettää ne Rahatoimikonttoriin; sekä

7) laatia työjärjestyksessä ilmoitettu kertomus laboratorion toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna.

3 §.

Johtajalle kuuluu vuodessa, olematta velvollinen palkkaamaan si-
jaista, yhden kuukauden virkaloma sinä aikana, jonka Terveydenhoitolau-
takunta hyväksyy.

Ohjesääntö apulaiselle kaupungin laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten.

1 §.

Kaupungin laboratorion apulaisen, jonka tulee olla kemiallisiin analyysihin täysin perehtynyt sekä tuntea niitä bakteriologian aloja, jotka erityisesti koskevat terveydenhoitoa, ottaa palvelukseen Terveystieteiden lautakunta laboratorion johtajan ehdotuksesta määräämättömäksi ajaksi, kolmen kuukauden irtisanomisella.

2 §.

Apulaisen tulee suorittaa kaikki hänen pätevyysalaansa kuuluvat työt ja tutkimukset, jotka laboratorion johtaja hänen tehtäväksensä jättää, sekä olla johtajan sijaisena, kun tämä virkaan kuuluvain töiden tahi lyhyemmän sairauden vuoksi on estetty laboratoriossa saapuvilla olemasta.

3 §.

Apulaisen tulee, jos Terveystieteiden lautakunta hänet siihen määrää, olla viransijaisena laboratorion johtajalla sinä aikana, kun tämä nauttii virkalomaansa.

Kirjelmässään Kaupunginvaltuusmiehille tammikuun 29 päivältä 1903 oli Työväenasiainlautakunta esiintunut¹⁾, että sitä mukaa kun ruumilista työtä tekevän luku kunnassa lisääntyy ja kuntaa koskevia erilaisia työväen asioita esiintyy, käy kunnalle myöskin välttämättömäksi palkata juridisella ja yhteiskuntapoliittisella alalla ammattitaitoinen henkilö, joka olisi tarpeellinen sitä varten, että työväenasiat tulisivat perinpohjaisesti ja oikein käsitellyiksi. Yhtä tärkeää kuin olisi kunnalle, kuten jo onkin asian laita, että sillä muillakin käytännöllisillä aloilla olisi palveluksessaan ammattimiehiä, jotka esiintyviä asioita asiantuntemuksella ja seikkaperäisesti selvittäisivät, yhtä toivottavaa olisi, että nyt puheena olevalla laajalla toimintalalla, jossa sattuvat erehdykset eivät ole vähemmän turmiollisia, olisi käytettävänä ammattimiehen taitoa ja kokemusta. Toiselta puolen olisi pääkaupungin nyt jo verrattain lukuisalle työväen luokalle sangen tärkeää, että riippumaton ja puolueeton mies antaisi heille neuvoja asioissa, joissa

Ehdotus konsulentin palkkaamisesta Työväenasiain lautakuntaan.

¹⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 10.

tietämättömyys ja puuttuva asiantuntemus aiheuttavat tarpeettomia riitoja ja perusteetonta tyytymättömyyttä, ja jotka myöskin erityisissä tapauksissa koituvat todelliseksi vahingoksi ruumiillista työtä tekevän eduille.

Tämän johdosta oli Työväenasiainlautakunta ollut sitä mieltä, että yhteiskuntapoliittinen ammattivirasto, osaksi ulkomailla toimivain työväensihteeristöjen mallin mukaan, olisi saatava myöskin Helsingin kaupunkiin. Tämä virasto pitäisi toistaiseksi tulla vain väliaikaiseksi ja sen tehtäviä olisi aluksi hoidettava ainoastaan yhden henkilön, jota hänelle kuuluvan virkatoiminnan laadun vuoksi voitaisiin nimittää työväenasiain konsulentiksi. Niiden tehtävien lisäksi, jotka sen mukaan mitä ylempänä on sanottu tulisivat jätettäväksi tälle viranomaiselle, pitäisi hänelle erityisesti kuulua kaikkien eri laitosten tarkastaminen, jotka tarkoittavat työtätekevän väestön parasta, ja joita kunta ylläpitää, sekä joita olisi edistettävä käyttämällä yhtenäistä valvontaa ja taidokasta neuvonantoa; jota paitsi konsulentti ottamalla osaa käsityölaitosten ammattitarkastukseen, voisi saattaa sen tehokkaammaksi kuin mitä se nykyään on.

Edellä mainituilla perusteilla esitti lautakunta, että kunnallinen työväenasiain konsulentti asetettaisiin Lautakuntaan väliaikaisesti 3:n vuoden ajaksi 3,600 markan palkkaa vastaan vuodessa, sekä

että tälle toimimiehelle, jonka Työväenasiainlautakunnan esityksestä Kaupunginvaltuusmiehet valitsisivat ja jonka luonnollisesti täytyisi täysin osata molempia kotimaisia kieliä, vahvistettaisiin seuraavat virkatehtävät, nimittäin:

että hänen on Kaupunginvaltuusmiehille ja kaupungin lautakunnille annettava selvityksiä ja lausunnoita työväenasioista, jossa tarkoituksessa konsulentti myöskin ottaa osaa Työväenasiainlautakunnan kokouksiin;

että hänen on laadittava ja valmistettava kunnallinen tilasto erityisistä työväen kysymyksistä, saaden siitä erityisen korvauksen ja sitä varten apulaisia Kaupunginvaltuusmiesten määräyksen mukaan;

että hänen on avustettava Terveystieteiden lautakuntaa käsityölaitosten tarkastamisessa;

että hänen on lähinnä valvottava kunnan kannattamia tahi kustantamia laitoksia, jotka tarkoittavat työtätekevän luokan parasta, sekä annettava niiden toiminnasta kertomukset asianomaisille lautakunnille;

että hänen on Työväenasiainlautakunnan osotuksesta annettava työtä tekevään väestöön kuuluville henkilöille suullisia tietoja ja neuvoja kaikissa sellaisissa kysymyksissä, jotka koskevat työntekijäin ja työnantajain tahi julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita.

että hänen on vuosittain ennen helmikuun loppua annettava kertomus ja tilasto konsulentin toiminnasta Työväenasiainlautakunnalle, joka lähettää sen Kaupunginvaltuusmiehille.

Sen ohessa oli Lautakunta siltä varalta, että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät tämän ehdotuksen, ehdottanut:

että Kaupunginvaltuusmiehet määräisivät ajan puheenaolevan toimen avonaiseksi julistamiselle sekä antaisivat Työväenasiainlautakunnalle toimeksi siitä huolehtimisen;

että 1,000 markan määräraha myönnettäisiin Lautakunnan yhteiskunta-poliittisen kirjaston täydentämistä varten; sekä

että 200 markan määräraha vuodessa osotettaisiin työväenasiain konsulentille käyttövaroiksi ja korvaukseksi vahtimestari-apua varten.

Asiaa valmistelemaan asettivat¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erityisen valiokunnan, joka antamassaan mietinössä²⁾ sen johdosta, että lautakunta puheenaolevaa ehdotusta laatiessaan oli näyttänyt ottaneen esikuvaksi viime aikoina Saksassa perustetut työväensihteeristöt, oli maininnut että nämä sihteeristöt, joiden tarkoituksesta ja toiminnasta Valiokunta antaa lyhyen kertomuksen, kaukana siitä että olisivat syntyneet jonkun viranomaisen ehdotuksesta, päivätoin aina ovat järjestyneen työväen itsensä perustamia ja etupäässä tarkoitettuja palvelemaan heidän etujaan. Pelättävä myöskin olisi, että kaupunginviranomaisten asettama ja kaupungin palkkaama työväenkonsulentti ei saavuttaisi samassa määrässä työväen luottamusta kuin heidän omista riveistään lähtenyt mies. Ehdotus että työväenkonsulentti ottaisi osaa tehtaiden tarkastukseen ei myöskään näyttänyt olevan hyvin harkittu, sillä kunnan ei ole sekaannuttava tähän valtiolle kuuluvaan asiaan.

Vaikka valiokunta siten ei voinut kaikin puolin hyväksyä Lautakunnan ehdotusta, oli valiokunta kuitenkin sitä mieltä, että palkatun toimimiehen tarvetta lautakunnalle avuksi ei ole jätettävä huomioon ottamatta, mutta ehdotti että tämä tarve voitaisiin tyydyttää siten, että Lautakunta saatetaan tilaisuuteen sihteerikseen ottamaan ammattimiehen työväenkysymysten alalla. Sihteerille voitaisiin silloin virkaan muuten jo yhdistettyjen toimien ohella jättää myöskin tärkeimmät niistä tehtävistä, jotka Lautakunta oli tahtonut antaa konsulentille. Niinpä voisi hän, Lautakunnan ohjeen mukaan, koota ja valmistaa työväen tilastoa, tarkastaa työväkeen kuuluvalla väestöllä tarkoitettuja kunnallisia tahi kun-

¹⁾ Kpvn. pöytäk. maalisk. 10 p. 8 §. — ²⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 20.

nan kannattamia laitoksia sekä köyhäinasianajajan ohessa auttaa työväestöä tarpeellisilla neuvoilla.

Siinä tarkoituksessa olisi Lautakunnan sihteerin palkka korotettava 3,000 markaksi siihen lisättynä 600 markkaa vuokratuloja, jolla viimeksimainitulla määrärahalta sihteerin on pidettävä vastaanottohuone hänen luonaan käyvä ylleisöä varten.

Tämän perusteella oli Valiokunta laatinut ehdotuksen Kaupunginvaltuusmiesten tammikuun 17 päivänä 1899 Lautakunnalle vahvistaman ohjesäännön¹⁾ 7 § muuttamisesta, sekä ehdotuksen ohjesäännöksi Lautakunnan sihteerille.

Mitä lopuksi tulee Lautakunnan esitykseen 1,000 markan myöntämisestä Lautakunnan yhteiskuntapoliittisen kirjaston täydentämiseksi, oli valiokunta sitä mieltä, että kun tarvittavaa ammattikirjallisuutta on saatavissa kaupungissa olevista julkisista kirjastoista, Lautakunnalle olisi osotettava vain 500 markkaa asiaa koskevan aikakauskirjallisuuden hankkimista varten, jota paitsi ja kun Lautakunnalla jo on määräraha tarvevaroiksi ja vahtimestariapua varten, mitään erityistä määrärahaa sihteerille näitä tarkoituksia varten, ei tarvittaisi sillä tavalla kuin Lautakunta konsulentin suhteen ehdotti.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä allaolevan ehdotuksen työväenasiainlautakunnan ohjesäännön 7 §:än muutokseksi sekä ohjesäännöksi Lautakunnan sihteerille; korottaa sihteerin palkan 3,000 markaksi, johon tulee lisäksi 600 markkaa vuodessa vuokratuloiksi, luettuna siitä lähtien kuin virka tulee uuden ohjesäännön mukaan täytetyksi; kehottaa Lautakuntaa julistamaan sihteerin viran avonaiseksi ja tekemään aikanaan Kaupunginvaltuusmiehille ehdotuksen sen täyttämistä; osottaa 500 markkaa työväenkysymyksiä koskevan aikakauskirjallisuuden ostamista varten Lautakunnalle; mutta sitävastoin jättää raukeamaan Lautakunnan ehdotuksen konsulentin asettamisesta Työväenasiainlautakuntaan sekä määrärahan myöntämisestä tälle tarvevaroiksi.

Muutos työväenasiain lautakunnan ohjesäännön 7 §:ään.

7 §.

Lautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa sihteeri, jonka Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat Lautakunnan ehdotuksesta. Häntä varten annetaan erityinen ohjesääntö.

¹⁾ Lis. kunnall. aset. kok. siv. 16. — ²⁾ Kpvn. pöyt. touk. 25 p. 29 § ja toukok. 26 p. 2 §.

Ojesääntö työväenasiainlautakunnan sihteerille.

Sihteerillä, jonka tulee olla perehtynyt työväestöä erityisesti koskeviin kysymyksiin sekä täydellisesti taitaa molemmat kotimaiset kielet, on velvollisuutena, paitsi sitä mitä Lautakunnan ohjesäännössä jo on sanottu:

Lautakunnalle antaa lausuntoja ja selvityksiä työväenkysymyksissä; koota ja valmistaa kunnallista tilastoa työväenasioista, saaden korvausta tarvitsemansa avun käyttämisestä Kaupunginvaltuusmiesten määräyksen mukaan;

valvoa kunnallisia tahi kunnan avustamia työväenluokkaa erityisesti tarkoittavia laitoksia;

Lautakunnan ohjeen mukaan ja aikana, jonka Lautakunta määrää, maksutta antaa työväestöön kuuluville henkilöille tietoja ja neuvoja kysymyksissä, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin ja toiselta puolelta työnantajain ja julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita; sekä vuosittain ennen helmikuun loppua antaa kertomus toiminnastaan Lautakunnalle.

Kotkan, Tampereen, Waasan, Wiipurin, Oulun, Turun ja Helsingin Kaupunginvaltuusmiesten v. 1902 kunnallisten työnvälitystoimistojen perustamista Suomen kaupunkeihin koskevaa kysymystä käsittelemään asetama ¹⁾ komitea oli antamassaan mietinnössä ²⁾ lausunut periaatteellisesti seuraavaa, nimittäin:

Kunnalliset
työnvälitystoi-
mistot.

että toivottavaa olisi että niihin Suomen kaupunkikuntiin, joissa on runsaslukuisempi työväestö, perustettaisiin työnvälitystoimistot, joiden tulisi olla kuntien oman valvonnan alla sekä työnantajista ja työväestä kokoonpannun johdon alaisina, jonka ohessa niiden tulisi olla keskinäisessä yhteistyössä keskenään, sekä että kuntien oman etunsa vuoksi olisi otettava niskoilleen toimistojen perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset. Kunnallisten työnvälitystoimistojen keskinäisestä yhteistyöstä ehdotti komitea:

Että Suomen kaupunkeihin vastaisuudessa perustettavain kunnallisten työnvälitystoimistojen olisi asetettava vuorovaikutukseen keskenään välittääkseen työvoimaa niiltä paikkakunnilta, joissa sitä on liiaksi, toisille paikkakunnille, joissa työtä on saatavana, jossa suhteessa näiden olisi sekä kirjeellisesti, telefoonilla tahi sähköteitse käännyttävä lähimmän toimiston

¹⁾ Kats. 1902 kertom., siv. 85. — ²⁾ Kaup. valt. pain. asiak. N:o 31.

puoleen tai samalla aikaa useamman toimiston puoleen, että heti antaa tieto välityksen tuloksesta;

että kunnallisten työnvälitystoimistojen johtajain olisi joka vuosi kokoonnuttava neuvottelemaan yhteistyön järjestämisestä toimistojen kesken sekä näiden toiminnan kehittämistä kaikille yhteisen suunnitelman mukaan; sekä

että kaikki kunnalliset työnvälitystoimistot lähettäisivät kuukausraporttinsa ja vuosikertomuksensa heti kun ne on annettu jollekin keskuslaitoksena tässä suhteessa toimivalle kunnalliselle työnvälitystoimistolle, joka mainittujen kertomusten johdolla laatisi yleiskatsauksen ja niinpian kuin mahdollista saattaisi sen sopivimmalla tavalla yleisön tietoon.

Tämän komitean ehdotuksen päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet lähettää lausunnon antamista varten työväenasiainlautakunnalle ja väliaikaisen työnvälitystoimiston hallintoneuvostolle; ja asiaa edelleen käsitellessään päättivät ²⁾ kaupunginvaltuusmiehet hyväksyen pääasiallisesti tehdyt ehdotukset ³⁾:

perustaa tammik. 1 p:stä 1904 neljäksi vuodeksi edelleen kunnan kannattaman ja valvoman työnvälitystoimiston Helsinkiin;

hyväksyä sille tähän liitetyn ohjesääntöehdotuksen;

luovuttaa toimistolle sopivan huoneiston jossakin kaupungin omistamassa talossa ja sen kustantamiseksi ottaa vuosittain määrärahan kaupungin kulunkiarvioon.

Sitäpaitsi kehoitettiin suomalaista ja ruotsalaista työväenyhdistystä sekä käsityö- ja tehdasyhdistystä valitsemaan ehdokkaat toimiston johtokunnan jäseniksi ja varajäseniksi. Ja valitsivat ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jäseniksi toimittaja Santeri Ingmanin, puheenjohtajaksi, tehtailija K. V. Bergmanin, varapuheenjohtajaksi, tehtailija A. H. Nymanin, rakennusmestari August Petterssonin, räätälintyöntekijä Kaarlo Luodon ja kirvesmies G. H. Vistbackan sekä varajäseniksi uunintekijä August Malmin, rakennusmestari Joh. Johanssonin, murari K. Saxbergin ja työmies K. A. Lindelöfin.

¹⁾ Kpvn. pöytäk. toukok. 5 p. 16 §. — ²⁾ Kpvn. pöytäk. jouluk. 1 p. 1 §. — ³⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 33. — ⁴⁾ Kpvn. pöytäk. jouluk. 22 p. 3 §.

Ohjesäännöt Helsingin kaupungin Työnvälitystoimistolle.

§ 1.

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston tarkoituksena on hankkia työnhakijoille soveliaista tointa ja työnantajille mahdollisen parasta, riittävää työvoimaa. Toimisto välittää työvoimaa kaikille työaloille, hankkien mahdollisuuden mukaan paikkoja kaikkiin ammatteihin kuuluville sekä mies- että naispuolisille työntekijöille, palvelijoille, kauppa-apulaisille, oppipojille j. n. e.

Välitys on kaupungin henkikirjoissa oleville työnantajille ja työntekijöille maksuton. Ulkopuolelta kaupunkia olevain on toimistolle suoritettava 50 pin sisäänkirjoitusmaksu. Muulta paikkakunnalta oleva työnantaja suorittaa siinä tapauksessa, ettei hän lähetettyä työntekijää hyväksy, tämän matkakustannukset edestakaisin, ellei toimiston välityksellä työnantajan ja paikanhakijan välillä ole muuta sopimusta matkakustannuksista tehty.

2 §.

Toimistoa johtaa kaupungin valtuusmiesten valitsema johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja, neljä jäsentä ja neljä varajäsentä, joista 2 jäsentä ja 2 varajäsentä on työnantajaa ja samoin kaksi kumpiakin työntekijää. Johtokunnan tehtävänä on: hoitaa toimiston hallintoa kaupungin valtuuston päätösten mukaisesti, ottaa ja erottaa toimiston johtaja ja, johtajata kuultuaan, sen apulaiset, vahvistaa toimistolle järjestysohjeet, määrätä toimiston aukiolo-aika ja työjärjestys, ja yleensä valvoa, että se toimii säännöllisesti ja ohjesääntöjensä sekä johtokunnan määräysten mukaisesti, sekä vuoden loputtua laatia kaupungin valtuustolle kertomus sen toiminnasta.

Puheenjohtajan ja puheenjohtajan varamiehen, joka kuuluu johtokuntaan ainoastaan puheenjohtajana ollessaan, valitsevat valtuusmiehet vuosittain. Johtokunnan jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja eroaa näistä puolet, yksi työnantaja ja yksi työntekijä sekä vakinaisista että varamiehistä, vuoden kuluttua arvan mukaan ja sitten vuorossa olevat. Vuosittain ennen marrask. 1 p:ää kehottaa johtokunta Helsingin työnantajain yhdistyksiä yhtäältä ja työntekijäin yhdistyksiä toisaalta esittämään Valtuusmiehille ehdokkaita johtokunnan jäseniksi.

3 §.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin tarve vaatii. Kokouksista pidetään pöytäkirjaa, johon käsiteltävinä olevat asiat ja tehdyt päätökset merkitään ja jonka toimiston johtaja tai johtokunnan puheenjohtaja laatii. Päätöksien tekemisessä pitää yhtä monen työnantaja- kuin työmiesjäsenen aina olla saapuvilla. Jos tarvitaan, määrätään arvalla, kenen asianomaisesta ryhmästä on pysyttävä äänestyksistä poissa.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja kaksi jäsentä on saapuvilla.

4 §.

Toimistoa hoitaa johtaja ja tarpeellinen määrä apulaisia, joista yhden, joka johtajan katsannolla hoitaa toimiston naisosastoa, tulee olla nainen.

Toimiston johtajan, joka otetaan kuuden kuukauden molemminpuolisella ylössanomisajalla, tulee kaikessa noudattaa valtuuston vahvistamia ohjesääntöjä sekä johtokunnan antamia järjestysohjeita ja määräyksiä. Hän myös hoitaa laitoksen kirjanpidon sekä laatii tilit johtokunnalle. Johtajan tulee niinkään pitää laitoksen välitystoimesta syntyneet tilastoaineokset asianmukaisessa järjestyksessä ja antaa johtokunnalle kuukausittain kertomus toimiston toiminnasta, sekä vuosikertomus.

Toimiston apulaisten tulee noudattaa johtokunnan antamia määräyksiä sekä toimiston johtajan ohjeita.

Jos joku kaupungin virasto pyytää toimistolta sen alaan kuuluvia tietoja, on niitä sille annettava.

5 §.

Toimiston johtaja allekirjoittaa kaikki toimiston välitystointa koskevat asiakirjat. Muuten edustaa toimistoa ulospäin johtokunnan puheenjohtaja.

6 §.

Toimisto osottaa paikanhakijoille työpaikkoja siinä järjestyksessä kuin ilmoittautuminen on tapahtunut, kuitenkin ensi kädessä kaupungin henkikirjoissa oleville työttömille ja niistä sellaisille, joilla on perhettä huolehdittavana. Työpaikkaa osotettaessa on myöskin mikäli mahdol-

lista otettava huomioon ne toivomukset, joita työpaikantarjooja ja työnhakija ovat esittäneet.

Toimistoon ilmoittautuessa kysellään työpaikanhakijalta ne tiedot, mitkä johtokunnan vahvistamiin kaavoihin tarvitaan. Hakijan yhteiskunnallisia mielipiteitä tai yksityiselämää koskevia, kunniantuntoa luokkaavia kysymyksiä ei toimistossa saa hakijalle tehdä. — Työvoiman hakijalta pyydetään myös tilastokaavoihin tarvittavat tiedot.

7 §.

Ellei työpaikanhakija ole toimiston välityksellä saanut työtä, voidaan hänelle siitä antaa toimistosta todistus, joka osoitetaan sille viran- tai asianomaiselle, jonka puoleen kääntyäkseen paikanhakija sitä tarvitsee.

8 §.

Työpysäysten (työlakkojen ja työsulkujen) aikana tai muitten riitaisuuksien sattuessa työnantajain ja työntekijäin kesken työskentelee toimisto keskeyttämättä toimintaansa.

Kumminkin toimisto, lakon tai työsulun vallitessa jossakin ammatissa tai työpaikassa, ilmoittaa hakijan tiedoksi sen asian, jättäen hänen päättäväkseen tahtooko hän välitystä vai eikö.

9 §.

Valitukset toimiston toimintaa vastaan ovat kirjallisesti tehtävät johtokunnan puheenjohtajalle, joka esittää ne johtokunnan ratkaistaviksi.

Kun kysymys oli nostettu kansakoulujen taloudenhoitajan palkkion korottamisesta kehottivat ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Kansakoulujohtokuntaa antamaan ehdotuksen kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan toimen uudelleen järjestämisestä siinä tarkoituksessa, että taloudenhoitajan virkatehtäviin tulisi kuulumaan koulurakennuksien, kalustojen ja arkiston lähin hoito, korjaustöiden valvonta, tarpeellisten tarveaineiden osto, vaate- tusesineiden hankkiminen varattomille oppilaille, palkkauslistojen laatiminen, kaikkien esiintyvän maksujen toimittaminen sekä palveluskunnan silmälläpito ja kansakouluhuoneistojen puhtaanapidon valvominen. Kaupunginvaltuusmiesten tämän päätöksen johdosta jätti kansakouluntarkastaja Kansakoulujohtokunnalle lausunnon asiasta, siinä pääasiallisesti puoltaen

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan virka.

¹⁾ 1902 pain. kert. siv. 114.

esitettyjä muutoksia. Kansakouluntarkastajan ehdotusta ei kuitenkaan hyväksynyt Kansakoulujohtokunta, joka Kaupunginvaltuusmiehille esitti, että kysymys taloudenhoitajan toimen uudelleen järjestämisestä ja sen yhteydessä olevasta kansakouluohjesäännön muuttamisesta saisi raueta, samalla uudistaen aikaisemmin tekemänsä ehdotuksen, että kansakoulualueen suuren laajentumisen vuoksi taloudenhoitajan palkka korotettaisiin 500 markalla. Johtokunnan enemmistöstä oli 2 jäsentä eroavaa mieltä ja nämä puolestaan yhtyivät kansakouluntarkastajan mielipiteeseen asiassa.

Tämän Kansakoulujohtokunnan esityksen johdosta antoivat¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erityiselle valiokunnalle toimeksi lausunnon antamisen asiassa; ja Valiokunnan mietinnön²⁾ johdosta lähettivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet kysymyksen taloudenhoitajan ohjesäännöstä ja Kansakoulujohtokunnan sihteerin palkan mahdollisesta vähentämisestä mainitulle johtokunnalle, jota paitsi tehtiin päätös että palkkioksi taloudenhoitajalle myönnetään 5,000 markkaa vuodessa. Valiokunnan ehdotuksen johdosta, että voimassa olevan kansakouluohjesäännön 49 §:än sanamuotoa olisi selvennettävä, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet, koska sanottu § nykyisessäkin muodossaan on tulkittava toukokuun 11 päivänä 1866 annetun kansakoululaitoksen järjestystä koskevan asetuksen 15 §:än mukaisesti sekä kun viimemainitusta lainpaikasta selvästi näkyy, että vain joku joktokunnan jäsenistä voi olla taloudenhoitajana, hylätä valiokunnan esityksen.

Mitä lopuksi tulee taloudenhoitajan ohjesääntöön sekä kysymykseen Kansakoulujohtokunnan sihteerin palkan mahdollisesta vähentämisestä, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kehottaa johtokuntaa Valtuustolle jättämään ehdotuksen mainitussa suhteessa.

Kun Työväenasiainlautakunnalle yksi sen jäsenistä, lehtori J. Reuter oli jättänyt ehdotuksen tyttöjen talous- ja ammattikoulun perustamisesta Helsinkiin, sekä kun siitä oli hankittu lausunto Kansakoulujohtokunnalta, Suomen naisyhdistykseltä, Naisasialiitto Unioonilta, Käsityökoulunjohtokunnalta ja Kasvatusopillisen ruoanlaittokoulun johtokunnalta, ehdotti⁴⁾ lautakunta että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät perustaa tyttöjen ammattikoulun lautakunnan valmistaman lukusuunnitelman mukaisesti; vahvistaa koulua varten laaditun ohjesäännön; vahvistaa menosäännön koululle 47,050 markkaan päättyvänä; myöntää 12,404 markkaa

Ammattikoulu
tyttöille.

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 32 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 25. — ³⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 2 §. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 27.

koulun ylläpidoksi syyslukukaudella 1904; myöntää 10,000 markkaa kalustoa varten; joista 5,000 mk koulun kuntoonpanoksi v. 1904; valita johtokunnan; sekä antaa koulunjohtokunnalle toimeksi hakea koululle valtioapua.

Kysymystä käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jättää asian valmisteltavaksi erikoiselle valiokunnalle, jonka olisi huomiota pantava erityisesti kustannuskysymykseen. Sittenkun valiokunta oli antanut mietintönsä²⁾ päättivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet perustaa kaupunkiin ammattikoulun tytöille Työväenasiainlautakunnan ehdottaman lukusuunnitelman mukaan väliaikaisesti 4 vuoden ajaksi; hyväksyä alla olevan ohjesäännön koululle ja 39,650 markkaan päättyvän menosäännön; osottaa koulun ylläpidoksi syyslukukaudeksi 1904 10,044 mk; osottaa koulun kalustoon 10,000 mk, josta 5,000 mk koulun kuntoonpanoa varten v. 1904; valita johtokunnan perustettavaksi päätetylle koululle kokouksessaan seuraavana vuonna; sekä antaa valitulle johtokunnalle toimeksi heti hakea valtioapua koululle.

Ohjesääntö tyttöjen ammattikoululle Helsingissä.

1 §.

Tyttöjen ammattikoululla Helsingissä on tarkoituksena antaa tästä kaupungista kotosin oleville tytöille, jotka ovat läpikäyneet ylemmän kansakoulun ja etupäässä sellaisille, jotka sitäpaitsi ovat saaneet opetusta sen jatkoluokilla tahi omaavat vastaavat tiedot, tieteellistä ja käytännöllistä opetusta ompelussa, kudonnassa ja talousopissa.

2 §.

Koulussa, jossa on sekä suomalainen että ruotsalainen osasto, molemmissa 2 luokkaa ja korkeintaan 30 oppilasta joka luokalla, annetaan opetusta seuraavissa aineissa: äidinkiielessä, laskennossa, piirustuksessa, kirjanpidossa, leninginompelussa, liinaompelussa, talousopissa ja kudonnassa.

3 §.

Koulu on toiminnassa elokuun 1 päivästä toukokuun 31 päivään pitäen joululomaa joulukuun 22 päivästä tammikuun 7 päivään. Touko-

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 12 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 35. — ³⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 4 §.

kuun 31 päivänä jaetaan oppilaille todistukset, jotka sisältävät arvolauseen käytöksestä, järjestyksestä ja tarkkuudesta ja eri aineissa vuoden aikana saavutetusta edistyksestä.

4 §.

Koulumaksua suorittaa jokainen oppilas 5 mk lukukaudelta, ollen johtokunta kuitenkin oikeutettu, kun siihen erityistä syytä on, vapauttamaan oppilaan koulumaksusta. Nämä maksut saa johtokunnan harkinnan mukaan käyttää stipendeiksi varattomille oppilaille, jotka siirretään toiselle luokalle.

5 §.

Koulua valvoo lähinnä johtokunta, johon kuuluu 2 miespuolista ja 3 naispuolista jäsentä, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee. Johtokunnan jäsenistä eroaa joka toinen vuosi 2, joka toinen vuosi 3, ensi kerralla 2 arvonnän mukaan. Eroava jäsen voidaan valita uudelleen.

Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat joka vuosi yhden miespuolisen ja kaksi naispuolista varajäsentä.

6 §.

Johtokunnan velvollisuutena on:

- a) hoitaa koulun asioita sekä kaikissa suhteissa koettaa edistää sen toimintaa;
- b) hankkia koulu- ja työhuoneistot;
- c) määrätyn ajan sisällä laatia ja asianomaiselle kunnalliselle virastolle jättää ehdotuksensa koulun kulunkiarvioksi seuraavalle kalenterivuodelle;
- d) ottaa johtajatar ja opettajat, samoin myöskin, jos syytä siihen esiintyy, heidät erottaa;
- e) määrätä tuntiohjelma ja vuosikurssit sekä hyväksyä järjestys-säännöt koululle;
- f) puheenjohtajansa kautta maksettavaksi hyväksyä palkkauslistat ja laskut sekä tarkastaa johtajattaren kuukaustilit hänen hoidossaan olevista varoista, sekä
- g) vuosittain Kaupunginvaltuusmiehille antaa kertomus koulun toiminnasta.

Järjestyssäännöt tyttöjen ammattikoululle.

1. Oppilaiden on koulun työjärjestyksessä määrättyinä aikoina saavuttava paikoilleen ja hiljaa odotettava opetuksen alkamista.
2. Oppilaiden on sekä koulun sisällä että sen ulkopuolella noudatettava järjestystä, puhtautta ja säännöllistä elämäntapaa.
3. Oppilaan on sisäänkirjoitettaessa ilmoitettava asuntonsa sekä jos hän asuntoa vaihtaa siitä johtajattarelle ilmoitettava.
4. Oppilaan on otettava osaa kaikkiin aineihin sillä luokalla ja sillä kursilla, jolle hän kuuluu. Kaikki työt on suoritettava opettajattarien ohjauksen mukaan vastustelematta.
5. Oppilas älköön ilman pätevää syytä jäädä pois tunnilta, ja on hänen, jos estettä siihen on ollut, siitä johtajattarelle näytettävä pätevä, holhojan tai lääkärin antama todistus.
6. Oppilaiden on varovasti käsiteltävä koulun opetusvälineitä. Jos jotain vahingoittuu, on siitä ilmoitettava opettajattarelle tai johtajattarelle. Kaikki vahingot on syyllisen korvattava eli, ellei syyllistä saada selville, luokan kokonaisuudessaan.
7. Ammattiopetuksessa saa käyttää ainoastaan koulun antamia raaka-aineita. Valmiit työt jätetään opettajattarille.
8. Oppilaiden on joka päivä työajan päätyttyä siistittävä työhuone ja pantava työkalut määrättyille paikoilleen.
9. Oppilaan on kaikissa toteltava opettajattarien määräyksiä ja voi johtokunta, jos hän niskoittelee, opettajaneuvoston esityksestä erottaa hänet koulusta.

Kirjelmässä toukokuun 7 päivältä 1903 ilmoitti Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille:

Poliisilaitoksen
uusi meno-
sääntö.

että Armollisen asetuksen mukaan huhtikuun 20 päivältä 1903 oli poliisilaitokselle vahvistettu uusi menosääntö, joka päättyy 693,120 markkaan, josta summasta yleisistä varoista on menevä 495,085 markkaa 72 penniä vuodessa sekä kaupungin varoista 198,034 markkaa 28 penniä, jota vastoin kaupungin kustannukset poliisilaitoksesta aikaisemmin voimassa olevan menosäännön mukaan lisättynä siihen erityiset menot, joihin valtiolaitos ei ota osaa, tämän vuoden kulunkiarviossa oli laskettu 168,563 markaksi 33 penniksi;

että kaupungin osuuteen poliisilaitoksen kustannuksista uuden menosäännön mukaan edelleen olisi lisättävä seuraavat kaupungin kulunkiarviossa poliisilaitoksen menoihin merkityt menoerät:

Vanhuuden lisäys 2 komisariukselle	Smk.	1,000:—
Vuokrat, lämpö ja valo	„	23,180:—
2 rankkuria	„	1,080:—
Poliisihoito Forsbyssä	„	2,090:—
Hengenpelastusesineiden ylläpito	„	200:—
Ruokaannoksia vangituille	„	1,400:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 28,950:—</u>

että uuden menosäännön määräyksen mukaan sitäpaitsi vaaditaan määrärahat kerta kaikkiaan:

Kalustoon, kaupungin osuus	Smk.	400:—
Aestusesineihin, arviolta	„	12,800:—
8 uutta hevosta ratsuvaljaineen	„	8,800:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 22,000:—</u>

mutta että kaupungin kulunkiarviossa poliisilaitosta varten vastaisuudessa näytti voitavan poisjättää seuraavat menoerät, joita ei ollut merkitty uuteen menosääntöön tahi joihin ei ollut tukea sen määräyksissä:

2 ylimääräistä poliisikonstaapelia salakapakoi- misen ehkäisemiseksi	Smk.	2,600:—
4 naisapulaista poliisivankilaa varten	„	1,020:—
3 vahtimiestä	„	3,000:—
Tarvevaroja menosäännössä merkityn määrän yli	„	500:—
Puhtaanapito	„	3,500:—
Opetusvälineet keskuspoliisille	„	150:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 10,770:—</u>

Kun poliisikamarin puolelta oli tehty vaatimus, että uusi menosääntö oli otettava käytäntöön toukokuun alusta, mutta se, Rahatoimikonttorin tekemän laskelman mukaan teki välttämättömäksi noin 61,000 markan määrärahan myöntämisen, oli Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehiltä anonut menettelyohjeita asiassa.

Tämän johdosta jättivät Kaupunginvaltuusmiehet ¹⁾ asian valmisttavaksi erityiselle valiokunnalle, joka asiassa antamassaan mietinnössä, ²⁾ tehdäksensä havainnolliseksi missä osissaan uusi menosääntö, joka sanamuotonsa mukaan „on väliaikaisesti otettava käytäntöön 5 vuodeksi eteenpäin“, poikkeaa 1900 vuoden menosäännöstä, oli ensiksi ottanut valiokunnan laatiman vertailevan yleiskatsauksen molemmista menosäännöistä, jonka jälkeen Valiokunta oli esittänyt, miten uuden menosäännön loppusumman melkoinen nouseminen ensi sijassa riippui konstaapelien luvun suunnattomasta lisäämisestä. Heidän lukunsa oli nimittäin lisätty 170:stä 320:een; ylikonstaapelien luku 17:stä 21:een. Jossain määrin olivat summan kohoamiseen vaikuttaneet myöskin suuret palkankorotukset, joita poliisipäällystö oli saanut osakseen, sekä uusien virkojen lisäksitulo. Tämän johdosta tahtoi Valiokunta palauttaa muistiin miten Kaupunginvaltuusmiehet antaessaan lausuntonsa Poliisimestarin laatimasta ehdotuksesta, joka oli tämän uuden menosäännön ³⁾ pohjana, tarkoin ehdotusta harkittuaan ja hankittuaan selvyyden kaupunkikuntien suhteesta poliisilaitokseen, katsoivat olevan syytä lausua:

että kaupunki kunnallisesta itsehallinnosta laissa säädettyjen periaatteiden mukaisesti ainoastaan sikäli voitiin katsoa velvolliseksi ottamaan osaa kustannuksiin laitoksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä varoistaan myöntämään varoja tarkoitukseen, kuin kaupunki itse harkitsee mainitut laitokset tarpeellisiksi ja katsoo että varoja siihen senvuoksi on myönnettävä;

että Kaupunginvaltuusmiehet eivät voi pitää poliisipäällystölle ja miehistölle ehdotettuja suuria palkankorotuksia olosuhteiden vaatimina;

että poliisin alipäällystön ja miehistön lisäämisen tarve Kaupunginvaltuusmiesten vakaumuksen mukaan pitkäksi ajaksi eteenpäin tulisi tyydytetyksi lisäämällä ylikonstaapelien luvun 17:sta 19:ään ja konstaapelien luvun 170:stä 200:aan; sekä

että Kaupunginvaltuusmiehet yhdenmukaisesti tämän kanssa puolestaan suostuvat korottamaan poliisilaitoksen menosääntöä 49,355 markalla ja ovat halukkaat sitomaan kaupungin tähän määrään kolmannella osalla, edellyttäen, että valtio puolestaan siihen ottaisi osaa järeällä olevalla kahdella kolmannella osalla.

Kaupunginvaltuusmiesten edelläolevalla tavalla lausuma käsitys ei ollut saavuttanut Armollista huomiota. Uuden menosäännön kautta oli

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 14 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 26. — ³⁾ 1902 vuoden kert. s. 91 97.

poliisihenkilökuntaa lisätty siinä määrässä, jonka, valiokunnan vakaumuksen mukaan, ei voitu katsoa olevan minkäänlaisessa suhteessa kaupungin-asukasmäärään ja laajuuteen eikä paikkakunnan olojen vaatima. Kun poliisi-voima uuden menosäännön mukaan tulisi olemaan 21 ylikonstaapelia ja 320 konstaapelia eli yhteensä 341 poliisimiestä, tulisi, jos kaupungin nykyinen väkiluku ajatellaan noin 100,000 henkilöksi, jokaisen poliisimiehen osalle 293 asukasta, jota vastoin, sen mukaan kun Kaupunginvaltuusmiehet edellämainitussa lausunnossa, esiintuomalla joukon todistuksia muista kaupungeista ulkomailta ja Venäjältä, olivat katsoneet voivansa todistaa, suhdetta 1 poliisimies 500 asukasta kohti yleensä pidettiin säännöllisenä ja riittävänä myöskin sellaisissa kaupungeissa, joiden väkiluku on melkoista suurempi kuin Helsingin.

Vaikka siitä seikasta, että uusi menosääntö vain väliaikaisesti otettaisiin käytäntöön 5 vuoden ajaksi, olisi oikeutettu päättämään, että asianomaiset eivät olisi kokonaan voineet olla panematta huomiota yllämainittuihin näkökohtiin sekä että tosin joidenkin, valiokunnalle tietämättömäin, ohitsemeneväin asianhaarain oli katsottu nykyistä ja lähinnä tulevaa aikaa varten aiheuttavan puheenaolevan suhteettoman suuren järjestyksellisen ylläpitämisen täällä, oli kuitenkin selvää, että kaupungille uuden menosäännön kautta tulee melkoista suuremmat kustannukset järjestyksen ylläpitämisestä täällä kun Kaupunginvaltuusmiehet tarvetta tarkoin punnituaan olivat katsoneet voivansa hyväksyä. Eikä asianlaitaa sekään korjannut, että suhde kaupungin ja valtiolaitoksen avustuksen välillä oli muutettu kaupungille edulliseen suuntaan. Sitävastaan nimittäin että kaupunki aikaisemmin kolmannella osalla otti osaa poliisilaitoksen menosäännön mukaisiin menoihin vastasi kaupungin osuus uuden menosäännön mukaan 28,56 %. Seurauksena Kaupunginvaltuusmiesten edellä lausutusta käsityskannasta olisi ollut, että kaupunki ei olisi ryhtynyt suuremmalla määrällä avustamaan poliisilaitoksen lisättyjä menoja kuin minkä kaupunki oli osakseen ottanut. Valiokunta ei kuitenkaan voinut jättää huomioon ottamatta, että toiveet kaupungille vallitsevissa oloissa sillä tavoin saada ojennusta puheenaolevassa suhteessa, olivat aivan toivottomat, varsinkin kun täytyi tunnustaa voimassa olevassa lainsäädännössä olevan sen todellisen puutteen, että kysymys siitä, onko ja missä määrin kaupunkikunta velvollinen ottamaan osaa poliisilaitoksen kustannuksiin, jota hallituksen toimesta siellä ylläpidetään, ei ollut selvällä lailla järjestetty, jonka vuoksi tähän kuuluvia asianhaaroja järjestettäessä eri kaupungeissa oli noudatettu eri periaatteita. Senvuoksi näytti toivottavalta, että epävar-

muus, joka tällä alalla vallitsi saataisiin poistetuksi, mutta oli valiokunta sitä mieltä että sen täytyi tapahtua lainsäädäntötietä eikä hallinnollisen toimenpiteen kautta, koska tämän laatuiset säädökset ilmeisesti koskevat kaupunkikunnille laissa vakuutettua oikeutta, että ne itse saavat hoitaa järjestys- ja talousasiansa.

Tämän johdosta ehdotti valiokunta:

että Kaupunginvaltuusmiehet edellä kosketellut näkökohdat esiin tuoden tahtoisivat Hallitukselle tehdä ehdotuksen, että ensin kokoontuville valtiopäiville annettaisiin Armollinen esitys niistä perusteista, joiden mukaan kaupunkikunta on velvollinen ottamaan osaa kustannuksiin poliisilaitoksesta, jota hallitus kaupungissa ylläpitää.

Lähtien siitä edellytyksestä että kaupunki siis ei voi välttää poliisilaitoksen uuden menosäännön käytäntöön soveltamista, mainitsi valiokunta siitä ajasta, josta lähtien uusi menosääntö olisi otettava käytäntöön, että kun asetuksessa ei ollut siitä mitään erityistä määräystä, sen oli heti astuttava voimaan ja siis sovellettava käytäntöön toukokuun 1 päivästä.

Pääasiassa hyväksyi valiokunta myöskin Rahatoimikamarin laskelman siitä lisämäärärahasta poliisihoitoa varten, jonka uusi menosääntö aiheutti. Valiokunta siis oli yksimielinen Rahatoimikamarin kanssa siitä, että kaupungin vuosirahansääntöön poliisihoitoa varten olisi merkittävä, paitsi menosäännössä olevia menoeriä, myöskin määräraha vuokraan, lämpöön ja valoon, palkaksi 2 rankkurille sekä määräraha hengenpelastusesineiden ylläpitoon ja ruoka-annoksiksi vangituille henkilöille, sekä että asetuksen määräysten mukaan myönnettäisiin tarvittavat varat lisäkaluston, uusien asestusesineiden ja 8 uuden hevosen hankkimiseen ratsuvaljaineen. Sitävastoin ei valiokunta kannattanut Rahatoimikamarin mielipidettä, että vanhuudenlisäyksen suorittaminen 2 komisariukselle myöskin kuuluisi kaupungille. Paitsi sitä että syyllä voitiin kysyä onko nämä vanhuudenlisäykset yleensä heti maksettava, kun komisariuksien suhteen, jotka uuden menosäännön mukaan tulivat nauttimaan suurempaa palkankorotusta, ei menosäännössä ollut edes viitattu siihen että poliisimestarille, hänen apulaisilleen, rikosasiainkomisariukselle sekä kaikille muille komisariuksille myönnetty 500 markan palkankorotus 5, 10, ja 15 vuoden palveluksesta suuremmaksi tai pienemmäksi osaksi olisi kaupungin suoritettava, vaan oli kaupungin rahassa suoritettava osuus määrärahasta poliisilaitosta varten ehdottomasti merkitty 198,034 markaksi 28 penniksi. Näin ollen oli valiokunta sitä mieltä, ettei kaupungin ole ruvettava maksamaan puheena-

olevaa palkanlisäystä. — Päinvastoin kuin Rahatoimikamari ei valiokunta ollut suostuvainen poliisilaitoksen menosäännöstä poistamaan määrärahaa 4 naispuolista apulaista varten poliisivankilaan. Inhimilliset näkökohdat, jotka olivat aiheuttaneet määrärahan myöntämisen, olivat valiokunnan mielestä edelleenkin määräävinä, ja ehkä vielä suuremmassa määrässä kuin ennen. — Menoissa poliisihoidosta Forsbyn tilalla, jotka Rahatoimikamari haluaa pysyttää muuttamatta, oli myöskin palkkio 3 apulaiskonstaapelille á 480 markkaa yhteensä 1,400 markkaa. Tämän menoerän ehdotti valiokunta vastaisuudessa poistettavaksi. Kun poliisilaitoksen miehistöä on niin suuresti lisätty, voidaan myöskin sijoittaa tarpeellinen määrä konstaapeleita kaupungin ulkoreunoille ja ympäristölle eikä esteenä muutamain konstaapelien lähettämistä vastaan virantoimitukseen Forsbyn tilalla voine olla se seikka, että alue on kaupungin varsinaisen rajan ulkopuolella, kun mikäli kokemus viimeaikoina on osottanut asianomaiset eivät näytä häikäilevän käyttää kaupungin poliisikuntaa tehtäviin kaukana kaupungin piirin ulkopuolella.

Vuodeksi 1903 tarvittavan lisämäärärahan poliisilaitosta varten oli Rahatoimikamari laskenut noin 61,000 markaksi. Valiokunnan mielestä oli niinikään vaikea täysin tarkalleen ilmoittaa summaa, kun muun muassa muutamia merkitsevempiä menoeriä, kuten määrärahat poliisimiehistön asestamiseen ja 8 uuden hevosen ostamiseen ratsuvaljaineen oli voitu vain arviolta laskea.

Valiokunta ei myöskään katsonut voivansa ehdottaa, että kaupunginvaltuusmiesten olisi myönnettävä puheena olevaan tarkoitukseen erinäisiä lisämäärärahoja, varsinkin kun sellaiset suuret määrärahat, joita vaadittiin, eivät mahtuisi määrärahasta arvaamattomia menoja varten vielä jäljellä olevaan summaan vuoden kulunkiarviossa, vaan ehdotti valiokunta:

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin sallimaan poliisihoidoa varten kaupungissa käyttää vuoden kulunkiarviossa olevan määrärahan yli aina 61,000 markkaan ehdolla, että menojen laskemisessa noutatetaan ylläolevia valiokunnan puoltamia periaatteita.

Asiaa käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä niin hyvin valiokunnan ehdotuksen, että Hallitukselle tehtäisiin anomus, että ensin kokoontuville valtiopäiville annettaisiin armollinen esitys uiistä perusteista, joilla kaupunkikunta on velvollinen ottamaan osaa kustannuksiin poliisilaitoksesta, jota Hallitus siellä ylläpitää, kuin myöskin valiokunnan lausuman käsityskannan, ettei kaupunki voi päästä sovelluttamasta poliisilaitoksen uutta menosääntöä.

Niinikään hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet niin hyvin valiokunnan lausunnon siitä, että vanhuudenlisäyksen suorittaminen ei kuulu kaupungille, että poliisilaitoksen menosäännössä on pysytettävä määrärahat 4 naispuolista apulaista varten poliisivankilassa ja että palkkio 3 apulaiskonstaapelille Forsbyn tilalla vastaisuudessa jäisi pois, kuin myöskin valiokunnan ylläkerrotun ehdotuksen, että vuoden kulunkiarvioon otettaisiin poliisihoidtoa varten aina 61,000 markkaan nouseva määräraha.

Uudenmaan läänin lääninkonttorin kirjelmässään Rahatoimikamarille ilmoitettua sekä että lääninkonttorin käsityksen mukaan Armollinen asetus uuden menosäännön käytäntöön ottamisesta tšekäläiselle poliisilaitokselle, annettu huhtikuun 20 päivänä 1903, oli sovellettava käytäntöön jo huhtikuun 1 päivästä samana vuonna, jota mieltä, lääninkonttorin ilmoituksen mukaan, oli myöskin Senaatin asianomainen toimituskunta, kuin myöskin että lääninkonttori poliisilaitoksen virka- ja palvelusmiehille oli maksanut erotuksen heille aikaisemmin voimassaolevan menosäännön ja uuden menosäännön mukaan tulevan palkan välillä, oli Rahatoimikonttori, esiintuoden että valtion ja kunnan avustuksen järjestely poliisilaitoksen ylläpidosta olisi tilinpäätöksen vuoksi toimitettava ennen vuosien vaihtumista, Rahatoimikamarille ehdottanut, että uusi menosääntö saataisiin kunnan avustuksen suhteen sovellettaa huhtikuun 1 päivästä 1903.

aika, josta lähtien poliisilaitoksen uusi menosääntö olisi astuva voimaan.

Tämän johdosta ja kun mainittu asetus oli siinä suhteessa puutteellinen, ettei siinä ilmoitettu aikaa, josta lähtien se oli astuva voimaan, jätti Rahatoimikamari ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehille harkittavaksi ja ratkaistavaksi, eikö voitaisi katsoa olevan syytä suostua Rahatoimikonttorin ehdotukseen, että järjestettäessä valtiolaitoksen ja kunnan avustusta tšekäläisen poliisilaitoksen ylläpitoon vuonna 1903, saataisiin huhtikuun 1 päivästä lukien menot laskea uuden menosäännön mukaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän Rahatoimikamarin esityksen.

K. Senaatin Sivilitoimituskunnan Lääninhallituksen ja Maistraatin kautta Kaupunginvaltuusmiehille jätetyssä kirjelmässä lokakuun 4 päivästä 1902 ilmoitettua, että kysymys oli nostettu sellaisen muutoksen tekemisestä palkan suorittamistavassa poliisihenkilökunnalle niissä kaupungeissa, joissa on täydellinen poliisilaitos, että rahasumma, jolla kaupunki ottaa osaa poliisilaitoksen ylläpitoon, on kaupunkikunnan lähetettävä valtiolaitokselle, jonka sen jälkeen on pidettävä huolta palkkojen suorittamisesta

Poliisin palkkojen maksamistavan muuttaminen.

¹⁾ Rahat. kirj. N:o 288 jouluk. 17 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 8 §.

poliisihenkilökunnalle, sekä vaadittua Valtuusmiehiltä lausuntoa tästä ehdotuksesta, asettivat Kaupunginvaltuusmiehet¹⁾ erityisen valiokunnan, jonka oli annettava mietintö asiassa.

Ehdotuksessaan lausunnoksi, jonka valiokunta tämän johdosta jätti valtuusmiehille, mainitsi valiokunta²⁾ seuraavaa:

“Se oikeus itsehallintoon, joka ammoisista ajoista on ollut maan kaupungeilla ja joka muun muassa nimenomaan etuoikeuden pyhyydellä tunnustetaan Armollisessa vakuutuksessa Valtakunnan Porvaristolle ja Kaupungeille helmikuun 23 päivältä 1789, käsittää myöskin oikeuden kaupungille pitää alueensa sisällä huoli poliisihoidosta. Yhdenmukaisesti tämän kanssa mainitaan myöskin kunnallishallinnosta kaupungissa voimassa olevassa asetuksessa niiden tehtävien joukossa, jotka kuuluvat kaupunkikunnalle, yhteisten järjestysasiain hoito. Tosin on periaate, että poliisihoito kaupungissa on kunnallinen asia, jossain määrin tullut syrjäytetyksi sen kautta, että kunnallishallinnolta niissä kaupungeissa, joihin on perustettu valtiolaitoksen avulla poliisikamari, on riistetty kaikki vaikutusvalta poliisilaitoksen virkojen täyttämiseksi, mutta lähtevät kaikki asetukset, joita myöhemmin on annettu poliisikamarien ylläpidosta eri kaupungeissa, siitä edellytyksestä, että poliisilaitoksen tulee olla kaupungin virasto, jonka ylläpitämiseen valtio ottaa osaa itsekutakin aikaa varten määrättävällä summalla.

Tämän johdosta sisältyykin Helsingin poliisilaitoksen menosääntö kaupungin yleiseen kulunkiarvioon, menot tarkastaa kaupungin rahatoimialaitos ja sen tilit, samoin kuin muutkin kunnalliset laskut kaupungin valitsemat tilintarkastajat. Ja ovat Kaupunginvaltuusmiehet sitä mieltä, että ainoastaan sellaista menettelytapaa noudattaen kunnan varoja yleensä asetuksen mukaisesti voidaan käyttää poliisin tarpeihin. Sillä kaupungin ehdoton oikeus ja velvollisuus on asianomaisesti pitää silmällä, että kaupungin tuloja käytetään kunnan hyväksi. Ehdotus että kaupungin kustannukset poliisilaitoksen ylläpidosta suoritettaisiin valtiolaitokselle, sisältää kuitenkin pohjaltaan sen että poliisilaitos kokonaisuudessaan tulisi muuttumaan valtiolaitokseksi, jota kunta avustaisi, mutta olematta kunta oikeutettu tarkastamaan poliisin menoja ja että varat käytetään määrättyyn tarkoitukseensa. Jo tällä syyllä täytyy Kaupunginvaltuusmiesten sen tähden vastustaa ehdotuksen toteuttamista.

Tähän tulee lisäksi että ne haitat, joita arvellaan olevan siitä että noudatetaan nykyistä järjestystä poliisilaitoksen menojen maksamisessa,

¹⁾ Kvp:n pöytäk. tammik. 20 p. 12 §. — ²⁾ Kvp:n pain. asiak. N:o 15.

Kaupunginvaltuusmiesten vakaumuksen mukaan, ovat enemmän näennäisiä kuin todellisia, eivätkä suinkaan vaadi niin jyrkkää muutosta kuin nyt ajetaan tehdä. Omituinen seikka on myöskin se, ettei aikaisempain poliisimestarien aikana, mikäli Kaupunginvaltuusmiehet tietävät, koskaan ole kuulunut mitään valituksia puheenaolevassa suhteessa.

Poliisimestarin lausunnosta näkyy, että haittana, jonka katsotaan nykyisestä järjestyksestä olevan, on etupäässä se että varoja erinäisiin poliisimestarin tarpeellisiksi katsomiin, mutta kulunkiarviossa edellyttämättömiin menoihin Rahatoimikamari ei ole määrännyt maksettavaksi, sekä että poliisimiehistön nyt on pakko itsensä nostaa palkkansa Rahatoimikonttorista, joka aiheuttaa ajan hukkaa, mikä kaikki voitaisiin välttää, jos varat saataisiin nostaa Lääninrahastosta. Mitä ensiksi mainittuun muistutukseen tulee, niin aiheutuu valituksen alainen asiantila nähtävästi siitä että poliisi on hankkinut menoja, joiden suorittamiseen menosäännessä arvaamattomiin tarpeihin oleva runsas määräraha ei ole riittänyt, ilman että poliisi, niinkuin olisi pitänyt tehdä, sitä ennen olisi hankkinut kaupunginviranomaisilta suostumuksen puheenaoleviin menoihin. Se että poliisin itsensä on Konttorista nostettava palkkansa on aikaisemmin saatu autetuksi siten että joku poliisilaitoksen virkamiehistä kuukausittain on nostanut varat konttorista ja sitten jakanut palkat, josta puuhasta hänelle kaupunki myöskin on suorittanut korvauksen. Mistä syystä mainittu toimimies sittemmin on luopunut sanotusta puuhasta eivät Kaupunginvaltuusmiehet varmuudella tiedä; mutta jos se oletamus on oikea, kuten poliisimestarin edellämainittu kirjelmä näyttää todistavan, että sanottu kieltäytyminen on aiheutunut siitä, että puheenaoleva virkamies ei ole suostunut ottamaan vastuulleen erinäisiä aiheettomia maksumääräyksiä, niin uskaltavat Kaupunginvaltuusmiehet puolestaan toivoa että asianomaiset sen jälkeen kun ehdotettu uudistus on pantu toimeen tulevat huomaamaan, että valtion virkamiehet eivät ole taipuvaisempia ottamaan päälleen sanottua vastuuta kuin poliisilaitoksen omatkaan virkamiehet. Muuten voidaan, jos poliisilaitos vaan haluaa, milloin tahansa ottaa käytäntöön entinen maksutapa.“

Kaikilla näillä syillä ehdotti valiokunta: että Kaupunginvaltuusmiehet jyrkästi hylkäisivät Siviilitoimituskunnan sanotussa kirjelmässä mainitun ehdotuksen.

Asiaa käsitellessään päättivät kaupunginvaltuusmiehet ¹⁾ hyväksyä

---

¹⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 36 §.

valiokunnan ehdotuksen ja antaa sen mukaisen lausunnon Siviilitoimituskunnalle.

Eläkkeiden
myöntäminen
Helsingin kau-
pungin virka-
miehille.

Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä toukokuun 8 päivästä 1893, sen johdosta että eräs kaupunginvirasta luopunut virkamies oli anonut apurahaa kaupunginvaroista loppuijäkseen, ehdotti Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet, jotka sitä ennen useita kertoja samallaisten anomusten johdosta olivat myöntäneet sellaista apua harkinnan jälkeen kussakin eri tapauksessa, ottaisivat periaatteellisesti käsiteltäväkseen kysymyksen eläkkeiden hankkimisesta kaupunginvirkamiehille. Maistraatti lausui samalla että, kun kaupungin edun mukaista on, että sen virkamiehet eivät enää hoida virkojaan sen jälkeen kun heillä ei enää ole siihen tarpeellisia ruumiin eikä sielun voimia, sekä kun toiselta puolen on pidettävä yhtä epäedullisena että kuten useissa tapauksissa on asianlaita, tärkeiden toimien varsinaiset hoitajat, vuosikausia ovat virkavapaina ja heidän virkojaan hoitavat sijaiset, olisi arveluttavaa luopua siihen saakka noudatetusta järjestyksestä, jonka mukaan kaupungin virkamiehille korkeammassakin palkkaluokissa on myönnetty eläkettä. Mutta jotta näitä eläkkeitä ei voitaisi pitää ansaitsemattomina lahjoina, jotka on annettu päätöksentekijäin satunnaisen käsityskannan perusteella, olisi Kaupunginvaltuusmiesten vahvistettava määrättyt normit eläkkeiden myöntämiselle, jolloin eläkkeet samalla tulisivat kuulumaan kaupunginvirkoihin kuuluviin muihin etuihin ja puolestaan tekisivät kaupunginvirkojen saamisen halutuksi.

Tämän esityksen johdosta antoivat Kaupunginvaltuusmiehet asiata varten asetetulle valiokunnalle toimeksi antaa lausuntonsa asiassa, ja antamassaan mietinnössä, joka on päivätty syyskuun 25 päivänä 1896, ehdotti valiokunta

että kaupungin virkamiehet, niitä lukuunottamatta, joiden virat ovat luonteeltaan väliaikaisia, sekä kaupunginkansakoulujen opettajia ja kaupunginpoliisilaitoksen henkilökuntaa, joille jo on eläke vakuutettu, olisivat eläkkeen saantiin nähden jaettavat 6 eri eläkeluokkaan, joissa eläke olisi määrättävä I luokassa 4,000 markaksi, II luokassa 3,000 markaksi, III luokassa 2,000 markaksi, IV luokassa 1,200 markaksi, V luokassa 600 markaksi ja VI luokassa 400 markaksi;

että ikäeläke on myönnettävä 30 vuoden palveluksen jälkeen kaupunginvirassa, kun viranhoitaja on täyttänyt 63 ikävuotensa;

että eläkkeet olisi varmennettava maksamalla luvattua eläkettä vastaava elinkorkomaksu siihen tahi niihin vakuutusyhtiöihin, jotka kaupunki

tarkoitusta varten valitsee, ja olisi nämä maksut kaupungin ja asianomaisten virkamiesten yhdessä suoritettava, ja jälkimäisten otettava siihen osaa 2 %:illa virasta vuosirahansäännön mukaan tulevasta palkasta, mikä summa pidätettäisiin palkasta maksamatta;

että kun virkamies kivuloisuuden vuoksi luopuu virastaan ennenkun on päässyt eläkeikään, hän saisi hyväkseen laskea ne edut, joita kaupungin suorittamista vakuutusmaksuista voi tulla, mutta että kun virkamies muutoin eroaa, kaupunki saisi mainitut edut hyväkseen; sekä

että ylennettäessä virkaan, josta on suurempi eläke, ylennetyt ijästä riippuva korkeampi maksu suoritettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin aikaisemmin, mutta että kaupunki suorittaisi tarvittavan lisämaksun, jotta eläke voisi langeta 30 vuoden perästä siitä kun ylennetty on tullut kaupungin palvelukseen.

Kaikki nämä ehdotukset tulisivat sovellettaviksi ainoastaan niihin virkoihin, jotka tulevat täytettäviksi sen jälkeen kuin valiokunnan esittämä eläkeehdotus tulee asianomaisesti vahvistetuksi. Niihin henkilöihin nähden, jotka nykyään ovat kaupungin palveluksessa, ehdottaa valiokunta:

että kaupunki sitoutuisi kaikille nykyisille virkamiehilleen, jotka ovat sellaisessa virassa, joka ehdotuksen mukaan oikeuttaa eläkkeen saantiin suorittamaan 33 vuotisista henkilöistä suoritettavat vakuutusmaksut, kuitenkin sillä edellytyksellä että puheenaoleva virkamies sitoutuu itse suorittamaan lisämaksun, joka voidaan vaatia virkaa vastaavan eläkkeen varmentamiseksi 63 vuotta täytettyä.

Kokouksessaan lokakuun 29 päivänä 1896 päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kehottaa Maistraattia hankkimaan valiokunnan mietinnön johdosta asiallisilta kaupunginviranomaisilta lausunnot sekä lähettämään ne oman lausuntonsa ohella Kaupunginvaltuusmiehille.

Sittemmin oli kaupungin Maistraatti kirjelmänsä mukana marraskuun 17 päivästä 1902 ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt yhdistetyn Raastuvanoikeuden, Rahatoimikonttorin, Liikennekonttorin, Satamakonttorin, Rakennuskonttorin, Vesijohtokonttorin, Palomestarin, ensimmäisen Kaupunginlääkäarin, Vaivashoitohallituksen, Kaupunginvaivaistalon ja työlaitoksen tarkastajan, Kansakoulujohtokunnan, sekä Kansankirjastonjohtokunnan antamat lausunnot ¹⁾ sekä omasta puolestaan esiintuonut, että Maistraatti pannahsaan asian alulle ei ollut tarkoittanut ainoastaan eläkekysymyksen järjestämistä niille henkilöille, jotka vastaisuudessa tulevat kaupungin virkaan, vaan etusijassa sellaisille, jotka nykyään ovat kaupungin palve-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 42 v. 1902.

luksessa. Kaupunginvaltuusmiesten valiokunta oli asiasta antamassaan mietinnössä kuitenkin vain ohimennen ottanut tämän puolen asiasta huomioon ja tehnyt siinä ehdotuksen, joka ainakin vanhimpain kaupungin nykyisistä virkamiehistä on kerrassaan mahdoton hyväksyä. Paitsi sitä ettei ehdotusta voi sovelluttaa niihin virkamiehiin, jotka jo ovat tulleet ehdotettuun eläkeikään, täyttäneet 63 vuotta, edellytettiin ehdotuksessa nimittäin että asianomaiset virkamiehet sitoutuisivat tarkoitukseen valitulle laitokselle suorittamaan vuotuisia lisämaksuja siihen määrään, joka ei ole kohtuullisessa suhteessa heidän palkkoihinsa, ja siitä huolimatta tulisi heille mainittujen maksujen perusteella tuleva elinkorko olemaan keskimäärin ainoastaan kolmasosa heidän nykyisistä palkkaeduistaan, kuten Maistraatin esittämät eri esimerkit tarkemmin osottivat.

Tähän katsoen ja kun valiokunnan ehdotus itse asiassa sisälsi kaupungin virkamiesten eläkkeen saannin lykkäämisen 25 á 30 vuodeksi eteenpäin, jonka ajan kuluessa nykyinen järjestelmä kaikkine mielivaltaisuuksineen tulisi jatkumaan, ei Maistraatti voinut hyväksyä valiokunnan ehdotusta.

Sittenkun Maistraatti lisäksi oli antanut selityksen niistä perusteista, joiden mukaan Tukholman ja Göteborgin kaupunkien virkamiehet saivat eläkettä, ehdotti Maistraatti seikkaperäisesti perustellussa lausunnossaan eläkesäännön niiden virkatoimien haltijoille, joiden palkat Keisarillinen Senaatti on vahvistanut, näin kuuluvaksi:

Viran nimi.	Täysi eläke.
1 Kunnallispuormestari	Smk 7,000: —
1 Oikeuspuormestari	,, 7,000: —
1 Oikeusneuvosmies maistraatissa	,, 5,000: —
5 vanhempaa oikeusneuvosmiestä raastuvanoikeudessa, kukin	,, 5,000: —
3 nuorempaa oikeusneuvosmiestä raastuvanoikeudessa, kukin	,, 4,000: —
2 kunnallisneuvosmiestä, kumpikin	,, 4,000: —
1 maistraatin sihteeri	,, 5,000: —
2 maistraatin notariota, kumpikin	,, 2,400: —
1 siviilinotario raastuvanoikeudessa	,, 2,400: —
4 rikosasiannotariota raastuvanoikeudessa, kukin	,, 2,400: —
2 kaupunginviskaalia, kumpikin	,, 3,000: —

2 kaupunginvoutia, kumpikin	Smk 3,000: —
1 kaupunginkamreeri	„ 5,000: —
1 kaupunginkasööri	„ 4,000: —
1 ensim. kaupunginlääkäri	„ 6,000: —

Maistraatin mielestä olisi eläkkeiden suhteen pitänyt määrätä noudatettavaksi allaolevat määräykset, nimittäin:

että virkamies, jolla on useampia kaupungin menosäännössä olevia virkoja, on oikeutettu eläkettä saamaan ainoastaan yhdestä virasta, ja jos viroista on erilaiset palkat, niistä korkeimman mukaan;

että virkavuosia laskettaessa on virka-ajaksi luettava se aika, jonka virkamies on vakinaisena tahi ylimääräisenä taikka erityisen määräyksen perusteella toiminut kaupungin palveluksessa; kuitenkin niin ettei lueta pois keskeytystä virantoimituksessa, joka on aiheutunut virkalo-
masta, sairaudesta, erityisestä yleisestä tehtävästä tahi itsensä kehittämisen tarkoituksessa tehdystä matkasta, ei myöskään muutoin myönnetystä virkavapaudesta ellei se jonkun kalenterivuoden aikana ole noussut kolmea kuukautta enemmän;

että eläkkeenhakijan oikeuden eläkkeen saantiin harkitsee Raha-
toimikamari; sekä

että eläke on maksettava sitä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on luopunut kaupungin palveluksesta sen kuukauden loppuun, jolloin eläkkeennauttija kuolee, ja maksetaan se kuukausittain.

Muuten lausui Maistraatti seuraavaa:

„Jotta niin paljon kuin mahdollista kävisi selville millä vuotuisilla summilla Maistraatin ehdottama eläkkeen suoritus niille Helsingin kaupungin virkamiehille, joiden palkkaedut Keisarillinen Senaatti on vahvistanut, tulisi rasittamaan kaupungin kassaa on Maistraatti laskenut ne summat, jotka eläkkeinä kolmikymmenvuotiskautena 1871—1900 olisi ollut suoritettava, jos Maistraatin ehdottamat määräykset eläkkeiden antamisesta olisivat tänä aikana olleet voimassa, ja siinä tullut siihen tulokseen, että eläkkeihin mainittuna ajanjaksona olisi mennyt kaikkiaan 201,847 markkaa eli siis 6,728 markkaa keskimäärin vuodessa. Tässä on kuitenkin otettava huomioon että 2 virkamiestä, joista toinen oli kuollut 64 vuotta täytettyään ja toinen 67 vuoden iässä, on jätetty pois laskusta, koska he kuolemaansa saakka olivat täysissä ruumiin sekä sielun voimissa sekä senvuoksi olisivat aivan varmaan pysyneet virassaan kuolemaansa saakka, huolimatta siitä että toinen olisi ollut oikeutettu saa-

maan kaksi kolmatta osaa täydestä eläkkeestä yhden vuoden aikana ja toinen täyden eläkkeen 4 vuotena. Toiselta puolen ansaitsee mainitsemista että on laskettu täysi eläke yhdelle 6,000 markan vuotuisen palkan nauttijalle 16 vuoden 10 kuukauden aikana.

Koska näytti mieltäkiinnittävältä että vertailun vuoksi saataisiin tieto siitä, mihin summaan vuotuiset elinkorkomaksut vakuutuslaitokselle olisivat nousseet, jos kaupunki sillä tavalla, kun Kaupunginvaltuusmiesten valiokunta oli ehdottanut, mainitun ajan kuluessa olisi varmentanut eläkkeiden suorittamisen maksujen kautta sellaiseen laitokseen, on siinä suhteessa toimitettu laskelma, ja saatu samallaisilla edellytyksillä, jotka valiokunta on asettanut, eli että 10 markan 42 pennin vuosimaksu vaaditaan 100 markan elinkorosta, puhenaolevassa eläketarpeessa säännöllistä vuosimaksua $1,114 \times 10 \text{ mk } 42 \text{ p:nä} = 11,962 \text{ markkaa } 16 \text{ penniä}$ eli siis vakuutusmaksua, joka nousee 5,234 markkaa yli sen summan, joka vuosittain olisi tarvittu eläkkeiden suorittamiseen suoraan kaupungin kassasta.

Nämä numerot puhuvat selvää kieltä suoranaisen eläkkeenmaksun puolesta ja katsoo Maistraatti sen vuoksi olevansa ehdottamaan että kaupunki, käyttämättä mitään vakuutuslaitosta pakotettu sitoutuu maksamaan ne eläkkeet, jotka hyväksytyin ohjesäännön mukaan tulevat asianomaisille eläkkeennauttijoille.

Lopuksi on Maistraatin kosketeltava kysymystä siitä onko virkojen haltijat, päästäkseen eläkeetuja nauttimaan, velvoitettava palkastaan suorittamaan määrätyn summan vuodessa eläkemaksuna. Siinä suhteessa mainittakoon että valtion virkamiehiltä ei vaadita sellaista maksua sekä ettei eläkkeen myöntämisessä kaupunkien virkamiehille Ruotsissa ole katsottu sopivaksi ottaa käytäntöön eläkemaksun suorittamista. Tätä asiaa harkitessa on myöskin otettava huomioon että sellaisen maksun määrääminen mahdollisesti voisi aiheuttaa palkkojen korottamisen muutamille virkamiehille, joiden palkat nytkin ovat hyvin niukat, varsinkin jos ehdotus leski- ja orpokassan perustamisesta kaupunkien virkamiehille kuten toivottavaa olisi, voitaisiin saada toteutetuksi, jolloin luonnollisesti virkojen haltijat olisivat velvoitettavat suorittamaan maksuja siihen. Jos Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin olisivat sitä mieltä ettei ehdotettua eläkkeiden antamista Helsingin kaupungin virkamiehille voitaisi ottaa käytäntöön määräämättä sellaista eläkemaksua, niin pitäisi se, jotta se mahdollisimman oikealla tavalla koskisi virkamiehiin, vahvistaa määrätyksi prosentiksi mahdollisesti tulevasta täydestä eläkkeestä eikä, kuten valiokunta on ehdottanut, vuosirahasäännössä vahvistetusta palkasta. Jos vuotuista eläke-

maksua pidätetään virkamiehen palkasta 2 % eläkkeen määrästä, niin tulee se niiden virkainhoitajain osalle, jotka mainitaan edellä olevassa eläkesääntö-ehdotuksessa vuosittain nousemaan 2,296 markkaan eli hiukan enempi kuin kolmanteen osaan siitä määrästä, jolla kaupungin kassaa edellä olevain laskujen mukaan tultaisiin rasittamaan, ja sen suoritukset siten alentumaan keskimäärin 4,432 markaksi vuodessa“.

Edelläesitetyn perusteella ehdotti Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksymällä periaatteessa Maistraatin ehdotuksen eläkesäännöksi niille Helsingin kaupungin virkamiehille, joiden palkan Keisarillinen Senaatti on vahvistanut, sekä ylläolevat määräykset eläkkeiden saamiseksi, antaisivat kaupungin Rahatoimikamarille tahi erityiselle valiokunnalle toimeksi valmistaa ja Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi jättää täydellisen ehdotuksen sekä eläkesäännöksi että sen yhteydessä tarvittaviksi määräyksiksi eläkkeen antamisesta kaikille sellaisten virkojen haltijoille, jotka tulevaisuudessa ovat kunnalle tarpeellisia ja jotka siten on pidettävä pysyväisinä, sekä samalla ovat siksi laajoja että niiden haltijat niistä saavat pääasiallisen toimintansa ja elatuksensa, luukuunottamatta kaupungin kansakoulujen opettajistoa ja poliisilaitoksen henkilökuntaa.

Asiata käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jättää asian valmisteltavaksi erityiselle valiokunnalle.

Sen johdosta että Armollisessa asetuksessa lokakuun 8 päivästä vuonna 1900 vahvistettu aika, jonka kuluessa perusteet tuulaakimaksujen laskemisesta tulisivat olemaan voimassa, 1905 päättyessä tulisi loppumaan ja uusi esitys asiasta sen vuoksi pitäisi antaa lähinnä sitä ennen kokoontuville valtiosäädylle, oli läänin Kuvernööri kirjelmässään maaliskuun 11 päivästä kehottanut Maistraattia Kaupunginvaltuusmiehiltä vaatimaan alamaista lausuntoa siitä, oliko vuoden 1905 jälkeen edelleenkin pysyttävä voimassa se peruste, jonka mukaan puheenaolevaa maksua menee määrätty prosentti tullimaksuista sellaisen käsittelyn alaisista tavaroista. Ja päättivät²⁾ tämän johdosta Kaupunginvaltuusmiehet, asiasta Rahatoimikamarilta lausunnon hankittuaan, yhdenmukaisesti Kamarin ehdotuksen³⁾ kanssa antaa sellaisen lausunnon, että Kaupunginvaltuusmiehet pitivät nyt voimassa olevan tuulaakimaksujen laskemisperusteen täysin tarkoituksenmukaisena ja sen vuoksi puolustivat sen pysyttämistä myöskin vuoden 1905 jälkeisenä ajanjaksona.

Tuulaakimaksujen laskemisen perusteet.

¹⁾ Kpvn pöytäk. tammik. 20 p. 14 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 25 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 156 kesäk. 25 p:ltä.

Lausunto kaupungeille liikenteestä tulevia maksuja koskevan ehdotuksen johdosta.

Katsoen siihen että aikojen kuluessa oli monenmoisia epäkohtia juurtunut maan kaupungeille tulevain liikennemaksujen kantamistapaan ja järjestykseen, siinä kun monissa paikoissa harjoitettiin mielivaltaista ja asiaankuulumatonta verrottamista, sekä kun kaupunkien liikennetaksissa oli epäsäännöllisyyksiä ja eroavaisuuksia, jätti Keisarillinen Senaatti vuonna 1895 Lainvalmistelukunnalle toimeksi Senaattiin antaa niin hyvin juridillinen, tilastollinen ja historiallinen selonteko mainittujen maksujen synnystä, kehityksestä ja laadusta, kuin myöskin sellainen ehdotus puheenaolevan asian järjestämisestä mihin asianhaarat voivat antaa aihetta. Sittekin Lainvalmistelukunta vuonna 1901 oli Keisarilliseen Senaattiin jättänyt sanotun selonteon ja ehdotuksen, oli Uudenmaan läänin Lääninhallitus Senaatin Sivilitoimituskunnan kehotuksesta vaatinut muun muassa Kaupunginvaltuusmiehiltä alamaista lausuntoa ehdotuksen johdosta. Kokouksessaan heinäkuun 8 päivänä viime vuonna jättivät Kaupunginvaltuusmiehet erityiselle valiokunnalle toimeksi antaa asiasta lausuntonsa Kaupunginvaltuusmiehille; ja huomautti ¹⁾ valiokunta lausunnossaan, että lainvalmistelukunta oli ehdottanut vahvistettaessa taksoja kaupungeille liikenteistä tulevain maksujen kantoa varten otettavaksi huomioon seuraavaa:

että kaupungin hyväksi suoritetaan säännöllisesti ainoastaan yksi maksu tavaroista, nimeltään liikennemaksu, sekä yksi maksu aluksista, nimeltään satamamaksu;

että muita kaupungeille lankeavia maksuja sallitaan kantaa ainoastaan jos siihen on erityistä perusteellista syytä;

että liikennemaksua saa panna ainoastaan tavaroille, jotka lastataan tahi puretaan kaupungissa tahi sen satamassa, mutta ei tavaroille, jotka uudelleen lastaamatta kuletetaan kaupungin läpi; että satamamaksua saa panna laivoille, jotka käyvät satamassa tahi laskevat ankkuriin siellä, mutta ei laivoille jotka vain kulkevat satamaalueen läpi; sekä että muuta maksua, jota mahdollisesti tämän lisäksi on sallittu erityisestä suorituksesta kaupungin puolelta, maksettakoon vain kun suoritus tapahtuu;

että maksumääriä liikennemaksuista ja satamamaksuista ei koroteta sen määrän yli, joka nykyään suoritetaan tavaroista ja aluksista ehdottomasti menevinä maksuina ellei erityinen tarve sitä vaadi, sekä että muiden mahdollisesti sallittavain maksujen määrä vahvistetaan tarkoin ottamalla huomioon ne syyt, jotka ovat maksujen aiheena;

että lukuunottamatta niiden kansakuntien aluksia, jotka eivät sopi-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 5.

muksen perusteella ole tehdyt kotimaisten alusten veroisiksi, ei ole erotusta tehtävä maksumäärissä liikenteenharjoittajain tahi aluksenomistajain kotipaikan perusteella;

että liikennemaksu pannaan tariffin mukaan, joka sisältää noin 300, kaikille kaupungeille yhtäläistä tavaraoitsaketta ja, myöskin kaikissa kaupungeissa samalla tavalla ilmaisee sen yksikön, jonka mukaan tavaralta lasketaan maksua;

että tavaroista, jotka maitse tuodaan tahi viedään, sekä matkustajakapineista ja postissa lähetettävistä tavaroista liikennemaksua saa kantaa ainoastaan siinä tapauksessa että tavara paikkakunnalla tullaan;

että liikennemaksuista vapautetaan paitsi kruunulle ja kaupungille kuuluvia tavaroita sekä kauttakulku-tavaraa, myöskin maanviljelystuotteet, joita ympäristön asujamisto tuo kaupaksi kaupungin torille, tulliton muuttotavara sekä näyttely- ja näytetavarat, joita ei tullata;

että samoin kuin kauttakulku-varastotavarasta myöskin tullaamattomasta tavarasta, joka pannaan yleiseen varastomakasiiniin, saa kantaa maksua kaupungille vasta sitten kuin tavara tullataan tahi siirretään varastoon;

että tavara, joka edelleen lähetettäväksi ulkomailta on saapunut kaupunkiin ja sieltä tullaamatta lähetään toiselle suomalaiselle paikkakunnalle säännöllisesti vapautetaan maksusta läpikulkukaupungissa, mutta että, kun siihen erityistä syytä on, viime mainitun kaupungin sallitaan korvaukseksi sen liikelaitosten käyttämisestä panna tavaralle sen laadusta riippumatta alhainen liikennemaksu;

että varastotavaroille saa samassa kaupungissa panna liikennemaksua vain yhden kerran, jonka vuoksi ei mitään lisämaksua siellä saa kantaa, jos sellaiset tavarat tullaamattomina viedään takaisin tahi siirretään varastoon toiseen kaupunkiin;

että vahingoittuneesta tahi pelastetusta tavarasta kannetaan liikennemaksua tullinalaisesta tavarasta menevästä tullista sellaisia tapauksia varten määrättyjen perusteiden mukaan;

että satamamaksu laivasta lasketaan sen kantavuuden mukaan, ilmaisuna tonneissa, ja (mikäli koskee kaupunkeja, jotka ovat kulkuyhteydessä suolasen meren kanssa) laivan matkan mukaan, ollen kaupunki kuitenkin oikeutettu jos niin haluaa, 19 tonnia pienemmistä aluksista kantamaan maksua kappaleluvun mukaan;

että niiden laivojen kantavuus, joilla ei ole mittakirjaa, määrätään

asianomaisen satamapalveluskunnan tahi kantomiehen harkinnan mukaan siten että 1 tonnin kantavuus vastaa lastina 1 metristä syltä, 12 1/2 hl suolatavaroita, 25 hl kalkkia, 1 kuutm. hiekkaa tai kiviä, 250 kpl muuri-tiiliä tai 1,000 kg muita tavaroita;

että laivojen matkan pituuden suhteen tehdään erotus merimatkojen välillä 1:o Itämeren yli tai kauempaa, 2:o Suomen tai Venäjän satamasta Itämeren tai Suomenlahden rannalla tahi suomalaisesta satamasta Pohjanlahden rannalla, edellyttäen että laiva purjehtii tullipassilla, sekä ruotsalaisesta satamasta Pohjanlahden rannalla Tukholmaan saakka, 3:o Suomen rajain sisällä, jos laiva kulkee ilman tullipassia ja 4:o satamaalueen sisällä tahi muutoin kaupungin tullikamarinpiirin sisäpuolella; jota paitsi Saimaan vesijakson varrella oleville kaupungeille voidaan myöntää erityinen maksumäärä aluksista, jotka tulevat Uuraasta tahi muusta lähempänä olevasta paikasta;

että maksua on kannettava määrätty summa kultakin satamassa käyntikerralta ja määrätään se sen matkan mukaan, jonka laiva tullessaan on kulkenut, mutta että maksu kuitenkin vaihtoehtoisesti saadaan laskea matka-ajan mukaan satama-alueen sisällä tahi muutoin saman tullikamarinpiirin sisäpuolella sekä myöskin säännöllisillä kulkuvuoroilla kulkevista aluksista;

että huojenusta satamamaksuista myönnetään höyrylaivoille, jotka edeltäpäin kuulutettuina aikoina säännöllisesti käyvät satamissa: vähintään 25 % jos laiva käy satamassa kerran kuukaudessa tahi useammin, ja vähintään 50 % jos satamassa käydään kerran viikkokaudessa tahi useammin;

että satamamaksua kannetaan korkeintaan puoli määrää aluksesta, joka saapuu ja lähtee ilman lastia tahi painolastissa, sekä aluksesta, joka käy satamassa välttämättömästä pakosta kuten merivahingon, myrskyn, vastatuulen ja muun sellaisen vuoksi tahi noutamassa määräyksiä, ottamassa muonavaroja taikka laivansuorimisen tahi muun sellaisen satunnaisen syyn tähden;

että satamaksusta vapautetaan, paitsi 1:o) kruunun alukset, myöskin 2:o) alukset, jotka ovat lähteneet satamasta, mutta merivahingon, myrskyn, vastatuulen tahi muun syyn vuoksi olleet pakotetut palaamaan ennenkuin aijottu matka on ennätetty suorittaa, 3:o) huvijahdit ja purret sekä 4:o) pienemmät kuin 1 tonnin kantoiset alukset.

Lisäksi katsoi lainvalmistelukunta olevan huomioon otettava:

että yhdenmukaisuuden aikaansaamista varten taksojen panemisessa taksaehdotus on laadittava tarkoitusta varten valmistetun kaavan johdolla; sekä

että vahvistetut taksat ovat painosta julkaistavat, ja on niitä pidettävä ei ainoastaan nähtävinä siellä missä maksuja kannetaan vaan myöskin sopivilla paikoilla kaupaksi kohtuullisesta hinnasta.

Lopuksi oli lainvalmistelukunta ehdottanut annettavaksi seuraava sisältöisen kuulutuksen:

että muuttamalla mitä Armollisessa kuulutuksessa kesäkuun 1 päivästä 1881 säädetään siitä että tuulaakia tavaroista, jotka vesitse saapuvat johonkin Suomen merikaupunkiin, mutta tullaamatta kuletetaan edelleen ylämaan kaupunkiin ja siellä tullataan, on suoritettava sen kaupungin hyväksi, jossa tavarain purkaminen edelleen kulettamista varten on tapahtunut, määrättäisiin että tuulaaki tästä puoleen on tuleva sille kaupungille, jossa tavara tullataan ja tuulaaki kannetaan.

Tarkastaessaan lainvalmistelukunnan puheenaolevaa mietintöä oli valiokunta tullut huomaamaan, että lainvalmistelukunnan esittämät varsinaiset ehdotukset pääasiassa kävivät yhteen sen kanssa mitä Helsingissä jo aikaisemmin oli käytetty, jonka vuoksi valiokunta katsoi syytä olevan ainoastaan seuraavaan lausuntoon:

Valiokunnan arvelun mukaan ei kaupunkien pitäisi vastustaa ehdotusta, että vastaisuudessa säännöllisesti ainoastaan *yksi* maksu tavaroista kannettaisiin kaupungille. Kuitenkin pitäisi tässä nimenomaan, säätää että ilman kaupunkien suostumusta ei tavaroita saisi vapauttaa sanotusta maksusta eikä maksua suuruutensa eikä muun puolesta tehdä riippuvaksi mistään valtion tarkoituksiin menevistä maksuista, esimerkiksi määrättäväksi joksikin varmaksi prosentiksi tullimaksusta.

Jos kaupungit itse saisivat määrätä puheenolevain maksujen suuruuden, niin ei valiokunnan mielestä ollut syytä pelätä, että nämä maksut pantaisiin liian suuriksi. Kaupungeilla on nimittäin nykyään niin suuri kilpailu toistensa puolelta tavaraliikenteeseen nähden että niiden oma etu kieltämättä estäisi niitä liian korkeilla maksuilla rasittamasta liikettä.

Tavaraliikenteen erilaisen laadun vuoksi eri paikkakunnilla ja kun ei liene tarkoituksenmukaista että kaupungille, jossa on vähäinen kauppa-liike valmistettaisiin yhtä yksityiskohtainen taksa kuin suuriliikenteisimmille kaupungeille, ei valiokunta pitänyt tarpeellisena eikä edes toivottavanaakaan, että niin ankarasti vaadittaisiin yhdenmukaisia taksoja kuin lainvalmistelukunta oli tahtonut. Jos senvuoksi taksat laadittaisiin vahvistetun kaavan mukaan, pitäisi tämä kaava laatia niin ettei kaupungeilta riistettäisi mahdollisuutta taksoja laatiessaan pitää silmällä paikallista tarvetta.

Valiokunnan ehdotuksesta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet alamaaisessa lausunnossaan esittää sen mitä valiokunta siten oli lausunut.

Suomen pelastusosakeyhtiö Neptunin anomus saada vapautus satamamaksuista.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään hakemuksessa oli Suomen Pelastusosakeyhtiö Neptun anonut että, sen suuren merkityksen vuoksi, joka maan laivaliikkeelle on sellaisesta yhtiöstä sekä ottaen huomioon sen taloudellisesti epäedullisen aseman, jossa yhtiö oli m. m. epäsuotuisan kilpailun vuoksi samalla alalla työskenteleväin ulkomaisten yhtiöiden kanssa, yhtiön laivat, jotka usein käyvät kotipaikallaan Helsingissä, vapautettaisiin kaikista kaupungille suoritettavista satamamaksuista.

Siltä vaaditussa lausunnossa esitti Rahatoimikamari kuulusteltuaan Satamakonttorin mieltä ja yhdenmukaisesti sen lausunnon kanssa, että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät ja hankkisivat vahvistuksen sellaiselle lisäykselle Keisarillisen Senaatin huhtikuun 10 päivänä 1888 vahvistamaan taksaan, jonka mukaan paitsi muita satamamaksut Helsingin kaupungissa on laskettava ja kannettava, että alusten joukkoon, jotka ovat vapautetut satamamaksuista, merkittäisiin myöskin sukellus- ja pelastustarkoituksia varten varustetut höyrylaivat, kun ne saapuvat kaupungin satamaan tuomatta sinne tahi viemättä sieltä pois toista alusta, matkustajia tahi lastia, sillä edellytyksellä kuitenkin että laivojen sellaisellakin matkalla on yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä säädetään kaupungille tammikuun 15 päivänä 1879 vahvistetun satamajärjestyksen 4 §:ssä, kaupungin Satamakonttoriin ilmoitettava; ja hyväksyivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän Rahatoimikamarin ehdotuksen.

Palokomisioonin kuukaustilit.

Kirjelmässään Palokomisioonille syyskuun 24 päivältä oli Rahatoimikamari, sen johdosta että Komissionin kuukaustilit palolaitoksen määrärahojen maksumääräystavan vuoksi, olivat tulleet käsittämään vain sellaisia menoeriä, jotka kuuluvat palolaitoksen I osastoon, ilmoittanut Komissionille että Kamari piti toivottavana että kuukaustilit, joita kaupungin lautakunnat ja laitokset antavat kantamistaan etuotoista, käsittäisivät kaikki menot eri hallintoaaroista, jonka vuoksi Rahatoimikamari oli ollut sitä mieltä että mainittua menettelytapaa oli noudatettava myöskin palolaitoksen kuukaustileissä.

Tämän jälkeen oli Palokomisiooni Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä syyskuun 29 päivältä, huomauttaen että Rahatoimikamarin ehdottama menettelytapa oli ristiriidassa sen kanssa, mitä kaupungin palojärjestyksessä säädetään puheenaolevain määrärahojen tilaamisesta ja

¹⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 17 p. 22 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 9 §.

suorittamisesta, kuitenkin oli käytännöllisten syiden vuoksi jättänyt Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi Kamarin ylläesitetyn ehdotuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät Kaupunginvaltuusmiehet ¹⁾ jättää Rahatoimikamarille toimeksi sopia Palokomisioonin kanssa puheenaolevasta asiasta.

Kirjelmässään Kaupunginvaltuusmiehille oli kaupungin kansakoulu-
 Stipendien jako
 K. H. Renlundin rahastosta.
 jen Johtokunta, mainiten, että „K. H. Renlundin stipendirahaston“ korko-
 varoista oli käytettävänä noin 2,600 markkaa, jotka stipendeinä voitiin
 jakaa kaupungin ylemmistä kansakouluista päässeille oppilaille, anonut
 valtuutusta saada stipendien jakamisessa menetellä samalla tavalla kuin
 stipendejä mainitusta rahastosta ensi kertaa jaettaessa, ja kehottaa niitä
 opettajia ja opettajattaria, jotka kevätlukukaudella 1903 olivat päästäneet
 oppilaita kaupungin ylemmistä kansakouluista, laatimaan ehdotuksen sti-
 pendien jakamisesta; ja hyväksyivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän
 ehdotuksen.

Raajarikkoisten auttamisyhdistyksen johtokunnan Kaupunginval-
 tuusmiehille jättämässään kirjelmässä anottua, että yhdistys vuoden 1903
 alusta saisi nauttia Maria Charlotta Olanderin raajarikkoisten ja kivulloisten
 lasten hoitamista varten lahjoitetun rahaston korot, oli ³⁾ Rahatoimikamari,
 kuulusteltuaan asiassa Vaivashoitohallituksen mieltä, siltä pyydettyssä lau-
 sunnossa ehdottanut, että puheenaolevasta rahastosta annettaisiin 3,500
 markan vuotuinen määräraha, luettuna vuoden 1904 alusta, sanotulle yh-
 distykselle, velvollisuudella että se antaa ylläpitämässään Raajarikkoisten
 työkoulussa ja kodissa 7 vapaapaikkaa raajarikkoisille, joilla on kotipaikka-
 oikeus tässä kaupungissa ja jotka kaupungin Vaivashoitohallituksen antaman
 todistuksen nojalla osotetaan varattomiksi. Kaupunginvaltuusmiehet päät-
 tivät ⁴⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta antaa rahastosta 4,000 markan
 vuotuisen määrärahan, luettuna 1904 vuoden alusta, yhdistykselle tilintekoa
 vastaan käytettäväksi testamentintekijän lausuman toivomuksen mukaan.

Maria Charlotta
 Olanderin ra-
 haston korkojen
 käyttäminen.

Ilmoitettuaan Kaupunginvaltuusmiehille, että kauppias Theodor
 Holmström-vainaja testamentissaan maaliskuun 26 päivältä 1896 oli teh-
 nyt erinäisiä määräyksiä m. m. ukkokodin aikaansaamiseksi Helsinkiin
 sekä yhdistykselle „Svenska folkskolans vännen“, jota paitsi Maistraa-
 tille oli jätetty toimeksi ottaa haltuunsa mainitut lahjotukset ja valvoa
 että ne tulevat tarkoituksiinsa käytetyksi, oli Maistraatti tämän johdosta

Kauppias Th.
 Holmströmin
 testamenttaa-
 main varojen
 käyttäminen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 12 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 13 §. — ³⁾ Rhtkn kirjelmä N:o 213, elok. 27 p. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 8 §.

Kaupunginvaltuusmiehille esittänyt, että mainitun testamenttilahjoituksen varat, sittenkun ne on saatu, jätetään Rahatoimikamarin hoidettavaksi. Asiassa antamassaan lausunnossa esitti Kamari, Rahatoimikonttorin asiasta tekemän ehdotuksen mukaisesti, että varat kannettaisiin Rahatoimikonttorissa säilytettäväksi ja kaupungin lahjoitettujen rahastojen joukossa nimellä „Th. Holmströmin rahasto ukkokotia varten“ sekä „Th. Holmströmin rahasto ruotsalaisia kansanopistoja varten“ hoidettaviksi, ja päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä Rahatoimikamarin ehdotuksen.

Neiti Viola Levinin testamentin moittiminen.

Tehtailijan tyttären Johanna Viola Maria Levinin maaliskuun 3 päivänä 1900 tekemää kirjallista testamenttia vastaan, joka m. m. sisälsi määräyksen Helsingin kaupungin hyväksi, olivat moitehaasteen tehneet kauppias O. Levin Porvoon kaupungista ja Porvoon tuomiokunnan tuomari J. E. Hällfors, jälkimäinen kirjailija J. F. A. Lundin ja hänen edesmenneen vaimonsa Berta Olivia Mathilda Levinin alaikäisen tyttären Ingrid Beata Lundin holhojana, ja olivat nämä m. m. antaneet haasteen Helsingin kaupungille. Tämän johdosta valtuuttivat ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Rahatoimikamarin puheena olevassa jutussa valvomaan kaupungin etua.

Kelvollisen palvelusväen palkitseminen.

Sittenkun Rahatoimikamari, Kaupunginvaltuusmiesten lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen nojalla, että kelvollisen palvelusväen palkitsemista varten kaupungille lahjoitetun rahaston korkovarot vuosittain oli käytettävä apurahoiksi hyvillä todistuksilla varustetuille vähintään 40 vuotta vanhoille palvelijoille ja palvelijattarille kaupungista, kuulutuksella oli kehoittanut näiden apurahojen halullisia hakijoita kaupungin Rahatoimikonttoriin jättämään hakemuksensa ja niitä määrätyn ajan kuluessa oli saapunut 46, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari hakemukset Kaupunginvaltuusmiehille ja niiden mukana ilmoituksen että mainitun rahaston korko joulukuun viimeiseen päivään 1903 teki 600 markkaa; ja päättivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, asiata käsittelemään erityisesti asetetun valiokunnan ehdotuksen mukaan, antaa puheenaolevan rahaston käytettävänä olevista varoista säästökirjaa vastaan tallettaa 50 markkaa seuraaville palvelijattarille kullekin: Karolina Kristina Anderssonille, Mathilda Kristina Blombergille, Anna Sofia Erikintyttäreille, Sofia Hakkaraiselle, Karolina Kaarlontytär Johanssonille, Fredrika Lovisa Karlssonille, Amanda Fredrika Lindholmille, Eva Ulrika Nymanille, Maria Qvickille, Hanna Stählelle, Justina Sulinille, ja Hilda Maria Vesslinille, josta kuulutus Rahatoimikamarin oli

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 9 §. — ²⁾ S:n s:n toukok. 5 p. 5 §. — ³⁾ Rahat. kirj. N:o 259 marrask. 5 p. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 8 §.

annettava säästöpankkikirjojen ulosottamista sekä todistusten ja maineto-
distusten takasin jättämistä varten.

Tuoden esiin että lastenpäästösasto Helsingin yleisessä sairaushuo-
neessa ei ollut vuosien kuluessa ainoastaan ollut liian täynnä lapsensyn-
nyttäjiä vaan oli ollut pakko kieltää pääsy monilta avunhakijoilta, sekä
että sellainen liika runsaus täytyi kaikessa suhteessa pitää vahingollisena,
oli Keisarillisen Senaatin Sivilitoimituskunta katsoen siihen vaikeuteen ja
kohtuuttomuuteen että Kruunu yksinään pääasiallisesti Helsingin kaupunkia
varten ylläpitäisi lapsenpäästölaitoksia, jotka aina vastaisivat alitukseen ja
nopeasti kasvavaa tarvetta, vuonna 1900 oli käsenyt läänin Kuvernöörin
muistuttamaan täkäläisiä kunnallisviranomaisia kunnalle olevan välttämä-
töntä, että se puolestaan mainitun yhä suuremmaksi käyneen tarpeen tyy-
dyttämisestä pitäisi huolen, jonka jälkeen Siviilitoimituskunta vielä lisäksi
kirjelmässä joulukuun 15 päivältä 1902, kun tungos mainitussa sairaushuone-
osastossa oli yhä vain lisääntynyt, oli kehottanut Kuvernööriä ilmoittamaan
mitä asiassa on tehty. Maistraatin tässä suhteessa Kaupunginvaltuusmie-
hiltä pyydettyä selitystä vaadittiin ¹⁾ Terveydenhoitolautakunnalta lau-
suntoa ja mainitsi Lautakunta vastauskirjelmässään seuraavaa:

„Kun Maistraatti maaliskuun 1 päivänä 1873 valtiolle luovutti sen
tontin, jolle yllämainittu lapsenpäästölaitos on rakennettu, lausui Maist-
raatti samalla toivomuksenaan että kaupunki vastineeksi saisi valtion omis-
taman tontin N:o 1 Hakasalmenkadun varrella. Tämän toivomuksen jät-
tivät viranomaiset kuitenkin huomioonottamatta, ja valtio sai siten Hel-
singin kaupungilta maksuttomasti tontin, jonka silloinen arvo oli noin
350,000 markkaa, ja joka nykyisissä oloissa olisi noin 500,000 markan hin-
nassa. Vasta vuodesta 1878, jolloin lapsenpäästösasto avattiin lapsensyn-
nyttäjiä varten, on kaupunki saanut jotain hyötyä uhrauksestaan tontin
luovuttamisessa, ja mikäli näkyy Lääkintähallituksen marraskuun 7 päi-
vänä 1902 Lautakunnalle lähettämästä kirjelmästä eivät päiväkuustannukset
lastenpäästösastolla hoidetuista kaupungista kotosin olevista vapaasairaista
edes nykyään, huolimatta siitä että heidän lukunsa arvattavastakin vuosi
vuodelta on noussut, nouse enempiin kuin noin 16,000 markkaan vuodessa.
Ei myöskään lähimmässä tulevaisuudessa niiden kaupungissa asuvain va-
rattomain lapsensynnyttäjien luku, jotka vapaasairaina otetaan lapsenpääs-
tölaitokselle, tule nousemaan niin suureksi, että päiväkuustannukset niistä
vastaisivat sen pääoman korkoa, jonka kaupunki olisi saanut myymällä

Kysymys kun-
nallisesta lap-
senpäästölai-
toksesta.

¹⁾ Kpv:n pöytäk. tammik. 20 p. 9 §.

useinmainitun tontin. Helsingin kunta on siis jotenkin suurilla uhrauksilla ottanut osaa täällä asuvain lapsensynnyttäjien hoitoon.

Kenties kaupunki tulevaisuudessa on pakotettu rakentamaan kunnallisen lapsenpäästölaitoksen, mutta se ei tätä nykyä näy voivan tulla kysymykseen kun kaupunki äskettäin on saanut suorittaa suuria kustannuksia Marian sairaalan lisärakennuksista sekä luultavasti piankin saa käyttää melkoisia summia uuden kulkutautisairaalan rakentamiseen sekä tuberkelitaustisten ja mielisairasten henkilöiden tarpeiden tyydyttämiseen, jotka kysymykset parhaillaan ovat Terveystieteiden lautakunnalla käsiteltävinä. Tässä yhteydessä voidaan mainita, että sanotun lapsenpäästösaston johtaja, professori G. Heinricius lautakunnalle aikaisemmin antamassaan kirjelmässä on lausunut, että „kunnallisen lapsenpäästölaitoksen perustaminen tänne olisi vahingoksi lapsenpäästötaiton opetukselle, joka siten menettäisi suuren joukon lapsensynnyttäjiä.“

Kun kuitenkin on sattunut, että lapsensynnyttäjiä tilanpuutteen vuoksi lapsenpäästösastolla ei ole vastaanotettu, on Lautakunta sitä mieltä että se voidaan välttää siten, että kaupunki tyydyttääkseen varsinkin varattomien lapsensynnyttäjien hoidon tarpeen, toistaiseksi ja ainakin kunnes opetuksen hyödyksi ajottu mainitun osaston laajentaminen saadaan aikaan, harkinnan mukaan myöntää rahallista apua yksityisille lapsenpäästölaitoksille.

Asiata käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet liittäen mukaan Terveystieteiden lautakunnan lausunnon kirjelmässä Maistraatille selittää, ettei kaupungilla ole mitään syytä „tätä nykyä“ ryhtyä muihin toimiin asiassa kuin että, kuten jo lapsenpäästölaitokseen nähden Hermannin esikaupungissa on tapahtunut, tarpeen tullen myönnetään sopivaa apua yksityisille lapsenpäästölaitoksille.

Määräraha tohtorien Boijen ja Parviaisen yksityiselle lapsenpäästölaitokselle.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään hakemuksessa anoi dosentti O. A. Boije, että Valtuusmiehet tahtoisivat, tehdäkseen mahdolliseksi hakijalle tänne kaupunkiin perustaa yksityisen lapsenpäästölaitoksen, myöntää apurahaa 2,400 markkaa kalustoa varten sekä sitäpäisi 3,200 markkaa vuokra-apua vuodessa. Terveystieteiden lautakunta, jonka lausuntoa hakemuksen johdosta pyydettiin, ilmaisi ²⁾ epäilyksensä siitä voidaanko, kun hakija ei aiotussa laitoksessa ole aikonut varata sijaa varattomille sairaille, ei edes sellaisille lapsensynnyttäjille, jotka olisivat tilaisuudessa suorittamaan vain vähäisen korvauksen, taksoitetuista varoista apurahaa myöntää

¹⁾ Kpvn. pöytäk. huhtik. 1 p. 7 §. — ²⁾ Sn s:n toukok. 26 p. 25 §.

laitokselle, joka siten olisi tarkoitettu palvelemaan jotakuinkin hyvissä varoissa olevia henkilöitä. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ¹⁾ tämän johdosta lykätä asian takaisin Terveydenhoitolautakuntaan, jotta tohtori Boije olisi tilaisuudessa muodostamaan anomustaan siinä suhteessa kuin Terveydenhoitolautakunnan huomautus tarkoittaa. Tämän johdosta jätti tohtori Boije yhdessä tohtori V. Parviaisen kanssa uuden hakemuksen, jossa he selittivät olevansa halukkaat kaupungin lukuun laitoksessa luovuttamaan 5 paikkaa, joista sairasmaksu tulisi olemaan kolmesta paikasta 1 markka päivässä kustakin ja jällellä olevasta kahdesta paikasta 2 markkaa kumpaisestakin, jonka ohella hakijat anoivat, että määrärahaa kolmeksi vuodeksi myönnettäisiin 7,480 markkaa vuodessa ja sitäpaitsi 1,000 markkaa kerta kaikkiaan apurahaksi vaatteita y. m. varten. Tätä näin muutettua hakemusta puolsi Terveydenhoitolautakunta, mutta Kaupunginvaltuusmiehet ²⁾ päättivät lykätä asian erityiseen valiokuntaan valmisteltavaksi sekä periaatelliselta että taloudelliselta kannalta. Asiaa lopullisesti käsitellessään päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksymällä valiokunnan mietinnön ⁴⁾ että 5 sairassängyn ylläpitoa varten tohtorien Boijen ja Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa täällä, luettuna 3 vuodeksi siitä kun laitos avataan, myönnetään 8,560 markkaa vuodessa, niistä 6,000 markkaa kolmea vapaasänkyä varten ja loput 2,560 markkaa kahta paikkaa varten, joista laitos saa sairailta kantaa 2 markkaa vuodetta kohti päivässä, jotka kaikki paikat olisi laitoksessa täytettävä Vaivashoitohallituksen määräyksen mukaan; että näiden sairastuoteiden kuntoon panemista varten myönnetään 1,000 markkaa kerta kaikkiaan; sekä että Terveydenhoitolautakunnalle annetaan toimeksi valvoa laitosta ja apurahan asianmukaista käyttämistä.

Määräraha kättilö Sweinin yksityiselle lapsenpäästölaitokselle.

Kättilö A. B. Sweinin tekemän hakemuksen johdosta, että hänelle myönnettäisiin vähintään 2,000 markkaa kerta kaikkiaan yksityisen, kaksi sairaskamaria, lapsenpäästöhuoneen ja keittiön käsittävän lapsenpäästölaitoksen perustamista varten Hermanninkaupunkiin ja kaluston ostamiseen sinne, sekä laitoksen ylläpitämiseen 1,600 markan vuotuinen apuraha, kannatti Terveydenhoitolautakunta siltä vaaditussa lausunnossa mainittua anomusta lisäten, että laitosta valvovalle lääkärille osotettaisiin sen lisäksi 500 markan määräraha. Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät ⁵⁾ esityksen Terveydenhoitolautakunnan tekemällä lisäyksellä.

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 25 §. — ²⁾ S:n s:n lokak. 20 p. 16 §. — ³⁾ S:n s:n jouluk. 15 p. 5 §. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 39. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 1 §.

Kättilöiden Nyholmin ja Rytkösen anomus saada määrärahaa yksityisiä lapsenpäästölaitoksia varten Ylimääräinen aluelääkäri Hermannikaupunkiin.

Sitä vastoin päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jättää huomioon ottamatta kättilöiden Aina Nyholmin ja Maria Rytkösen yhtäläiset anomukset määrärahan myöntämisestä lapsenpäästölaitoksien perustamista varten ²⁾.

Terveydenhoitolautakunnalle oli Sörnäisten alueen aluelääkäri tohtori H. Råbergh tehnyt esityksen, että kaupungin palvelukseen palkattaisiin Hermannin esikaupungissa asuva aluelääkäri, mainiten syyksi ehdotukseensa sanotun esikaupungin sekä Toukolan asukasluvun nopean kasvamisen ja siitä aiheutuneen sairastapausten lisääntymisen, joita vaikka kuuluvatkin hänen varsinaisen toiminta-alueensa ulkopuolelle, Sörnäisten aluelääkäri on hoitanut. Niinpä oli mainittu luku noussut 63:sta vuonna 1892 436:een vuonna 1897 ja 1697:ään vuonna 1902. Siihen tuli lisäksi, että aluelääkärin virka sanotulla alueella, vilkkaan rakennustoiminnan ja siitä aiheutuvan asutuksen vuoksi alueen sisällä sijaitsevassa 12:ssa kaupunginosassa, oli tullut hyvin suuritöiseksi. Terveydenhoitolautakunta yhtyi pääasiassa mainittuun esitykseen, mutta ehdotti, huomattaen että uusi alueiden jako voi tulla läheisessä tulevaisuudessa kysymykseen, jonka vuoksi nyt puheena oleva virka pitäisi tulla vain väliaikaiseksi, että Lautakunta valtuutettaisiin kesäkuun 1 päivästä 1903 toistaiseksi 4,000 markan vuosipalkkaa vastaan palkkaamaan ylimääräisen aluelääkärin Hermannin esikaupunkiin sekä että vuodeksi 1903 tätä tarkoitusta varten annettaisiin Lautakunnan käytettäväksi 2,333 markan 33 pennin määräraha. Asiaa käsitellessään päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, ettei sitä oteta lopullisesti ratkaistavaksi sekä että Valmistusvaliokunta kehoitetaan johonkin istuntoon seuraavana syksynä jättämään ehdotuksen asiassa.

Kun asia uudelleen otettiin käsiteltäväksi ehdotti Valmistusvaliokunta, että Sörnäisten alueelle tammikuun 1 päivästä 1904 palkattaisiin toistaiseksi ylimääräinen lääkäri 4,000 markan vuosipalkalla ja 6 kuukauden irtisanomisajalla, ollen tämä lääkäri velvollinen antamaan lääkäri-apua myöskin läheisillä kaupungille kuuluvilla alueilla, sekä että Terveydenhoitolautakunta valtuutettaisiin ottamaan mainitun lääkärin; ja hyväksyivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän ehdotuksen sillä lisäyksellä, että Lautakunnan on tavallisessa järjestyksessä julistettava mainittu lääkärin toimi haettavaksi.

Määräraha hie-
rontaa varten
Marian sairaalassa.

Terveydenhoitolautakunnalle jättämässään kirjelmässä oli Marian-

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 5 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 39. — ³⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 1 §. — ⁴⁾ S:n s:n lokak. 20 p. 1 §.

sairaalan johtokunta esittänyt, että johtokunta tarvittavaa sairausvoimistelua ja hierontaa varten sairashuoneessa oikeutettaisiin sairashuoneen kulunkiarvioon vuodelle 1904 merkitsemään 1,000 markan määrärahan pätevän henkilön palkkaamista varten antamaan sairausvoimistelua ja hierontaa sairaalan potilaille sekä sitäpaitsi varattomille henkilöille, jotka jo ovat päässeet sairashuoneesta, mutta jotka edelleenkin tarvitsevat sellaista hoitoa, ja päätti Lautakunta puoltaa mainittua anomusta.

Sitävastoin ei Lautakunta voinut Kaupunginvaltuusmiehille puoltaa ylläkerrotun asian yhteydessä käsiteltyä herra J. Bergin Lautakunnalle jättämää ehdotusta, että kunnan palvelukseen palkattaisiin 3,000 markan palkalla sairausvoimistelijä, joka olisi velvollinen ilman eri maksua käsittelemään varattomia henkilöitä, eikä myöskään tohtori K. V. Hällbergin puheenaolevassa tarkoituksessa tekemää esitystä sairausvoimisteluhoidon järjestämisestä kunnan mainituille jäsenille. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen.

Suomen Vankilayhdistyksen Keskustoimikunta oli Kaupunginvaltuusmiehille jättänyt kirjallisen anomuksen, että kaupunki ottaisi osaa kustannuksiin yhdistyksen vuodesta 1897 ylläpitämästä kodista vapautettuja naispuolisia vankeja varten myöntämällä käyttövaroistaan yhtä suuren määrärahan kuin se, jolla kaupunki ottaa osaa kodin ylläpitämiseen vapautetuille miespuolisille vangeille, nimittäin 600 markalla vuodessa yhdistyksen kotia varten vuokraaman huoneiston vuokran suorittamiseksi. Siltä vaaditussa lausunnossa oli Vaivashoitohallitus, liittämällä mukaan muutamia yhdistykseltä hankittuja tilastollisia tietoja kodista, esittämällä perusteilla ehdottanut puheenaolevaan tarkotukseen myönnettäväksi yhtäläisen määrärahan kuin kulunkiarviossa on pääluokassa XVI „Sekalaisia menoja“ kotia varten vapautetuille miespuolisille vangeille, eli 600 markkaa vuodessa, luettuna kesäkuun 1 päivästä 1902. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ²⁾ puheenaolevaa tarkoitusta varten myöntää 950 markkaa suoritettavaksi Valtuusmiesten käyttövaroista ja että vastaisuudessa kulunkiarvioon pääluokalle XVI merkitään 600 markan määräraha samaa tarkoitusta varten.

Kaupunginvaltuusmiehille oli Maistraatilta saapunut kirjelmä maaliskuun 26 päivältä, jossa ilmoitettiin, että Suomen Virallisen lehden virallisessa osastossa maaliskuun 24 päivänä olleen tiedonannon mukaan H.

Apuraha kodin ylläpitämiseen vapautetuille naisvangeille.

Kunnallispor- mestari E. Öhmanin virasta eroittaminen.

¹⁾ Kpvn. pöytäk. toukok. 26 p. 34 §. — ²⁾ S:n s:n toukok. 26 p. 5 §.

K. M:tti saman kuun 19/6 päivänä alamaisesti esiteltäessä maan Kenraalikuvernöörin jättämiä tietoja, jotka koskevat 11 maistraatin Uudenmaan ja Viipurin lääneissä kieltäytymistä ryhtymästä kesäkuun 29/heinäkuun 12 päivänä 1901 annetussa asevelvollisuuslaissa säädettyihin toimenpiteihin vuoden 1903 kutsunnan aikaansaamiseksi, arnessa oli suvainnut erottaa virasta muun muassa Helsingin kunnallisormestarin Elias Öhmanin sekä että Keis. Senaatti tämän H. K. M:nsa armollisen käskyn johdosta mainitun kuun 24 päivänä oli päättänyt antaa erokirjan näin erotetuille virkamiehille. Ja oli tämän tiedonannon johdosta pormestari Öhman ilmoittanut, että hän selkkausten välttämiseksi katsoi olevansa pakotettu poistumaan toimestaan. Tämän johdosta ja kun Maistraatin varapuheenjohtaja oikeusneuvosmies A. V. Lindberg sillä kertaa oli sairaana ja kun Maistraatti sen vuoksi ei voinut hankkia määräystä hänelle hoitamaan puheenaolevaa pormestarin virkaa sekä kaikki kaupungin Raastuvanoikeuden neuvosmiehet, heiltä sitä kysyttäessä, olivat selittäneet etteivät he suostu hoitamaan puheenaolevaa viransijaisuutta, ilmoitti Maistraatti yllämainitussa kirjeessä tarkoituksensa olevan Keisarilliselle Turun hovioikeudelle ehdottaa, että nimituomari Johannes von Haartman, joka oli selittänyt siihen suostuvansa, määrättäisiin toistaiseksi ja kunnes joku oikeudesta siihen mahdollisesti voidaan valita, hoitamaan usein mainittua kunnallisormestarin virkaa, ja pyysi Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet antaisivat lausuntonsa ylläkerrotusta esityksestä.

Käsiteltäessä tätä asiaa lausui Kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtaja: „Kun Helsingin pormestari Öhman on erotettu hoitamastaan virasta hänen siitä anomusta tekemättä ja niinkään ilman että hänen erottamisensa edellä olisi toimitettu laillinen tutkimus ja annettu tuomio, on puheenaoleva toimenpide, jolla ei ole tukea voimassa olevassa laissa, omiansa mitä syvimmästi järkyttämään koko meidän yhteiskuntaamme. — Sittenkun pormestari Öhman kuitenkin on katsonut pitävänsä, enempään selkkausten välttämiseksi kaupungille, Maistraatille ilmoittaa että hän luopuu toimestaan Maistraatin puheenjohtajana, on Valmistusvaliokunnan ollut, Maistraatin Kaupunginvaltuusmiehille jättämän kirjelmän nojalla viimeksi kuluneen maaliskuun 26 päivältä, alistettava Kaupunginvaltuusmiesten lainmukaisesti käsiteltäväksi se ehdotus viran edelleen hoitamisesta, joka mainitussa kirjelmässä tehdään...“, jonka jälkeen mainittu kirjelmä Kaupunginvaltuusmiehille luettiin ja päättivät Kaupunginvaltuusmiehet¹⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa Maistraatille, ettei

¹⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 1 p. 10 §.

Valtuusmiehillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan että nimituomari J. von Haartman toistaiseksi määrättäisiin hoitamaan kaupungin kunnallisormestarin virkaa.

Edelläkerrotun asian yhteydessä käsittelivät Kaupunginvaltuusmiehet kysymystä eläkkeen myöntämisestä virastaan erotetulle kunnallisormestari E. Öhmanille. Kaupunginvaltuusmiesten Valmistusvaliokunta oli nimittäin kehottanut Rahatoimikamaria Valtuusmiehille antamaan lausunnon siitä eläkkeestä, joka Helsingin kaupungin olisi suoritettava kunnallisormestari Elias Öhmanille hänen erotessaan hoitamastaan virasta, ja ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari että niiden periaatteiden mukaan, jotka ovat voimassa virkamiehistä, joiden virat lakkautetaan, pormestari Öhmanille olisi suoritettava täydet palkkaedut 12,000 markkaa kahden vuoden aikana luettuna huhtikuun 1 päivästä 1903, sekä sen jälkeen jälellä olevaksi elinajaksi vuotuinen 7,000 markan eläke, vastaten hänen viimeksi saamaansa vakinaista palkkaa, jotka edut pitäisi tavallisessa järjestyksessä vastaisuudessa kaupungin kulunkiarvioon ottaa, mutta vuodelta 1903 suorittaa Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista 9,000 markalla. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät²⁾ myöntää pormestari Öhmanille 7,000 markan vuotuisen eläkkeen luettuna huhtikuun 1 päivästä 1903; ja oli suhteellinen osuus eläkkeestä viimeainitulta vuodelta suoritettava Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista, mutta seuraavan vuoden alusta otettava kaupungin menosääntöön.

Kunnallisormestari E. Öhmanin eläke.

Kaupunginvaltuusmiesten mainitun päätöksen johdosta oli läänin Kuvernööri kehottanut Maistraattia lähettämään otteen pöytäkirjasta, joka pidettiin siinä Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa, jossa puheenaoleva päätös tehtiin, ja päättivät Kaupunginvaltuusmiehet³⁾ että mainittu pöytäkirjan ote on Maistraatille lähetettävä.

Tämän jälkeen saapui Maistraatista Kaupunginvaltuusmiehille kirjelmä heinäkuun 18 päivästä ynnä jäljennökset asiassa sitä ennen syntyneistä asiakirjoista, joista näkyi että läänin Kuvernööri kirjelmässä kesäkuun 15 päivästä oli maaliskuun 20/huhtikuun 12 päivänä 1903 annetun, toimenpiteitä valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan ylläpitämiseksi Suomessa koskevan Armollisen asetuksen 5 luvun c) kohdan nojalla käsenyt Maistraattia lakkauttamaan Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen toimeenpanon, että pormestari Öhmanille oli suoritettava 7,000 markan vuotuinen eläke. Tuoden esiin että Maistraatti, vaikka se voimassa olevan kunnallishallintoa kaupungissa koskevan asetuksen 46 §:n mukaan

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 74 maalisk. 28 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 1 p. 11 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 23 §.

on oikeutettu erinäisissä tapauksissa kieltäytymään antamasta avustusta Kaupunginvaltuusmiesten tekemän päätöksen toimeenpanoon, jo sanottua päätöstä käsitellessään puolestaan oli sen hyväksynyt, ilmoitti Maistraatti Kuvernöörille vastaukseksi että, sittenkuin päätös oli saavuttanut lainvoiman, asianmukainen eläkekirja oli annettu pormestari Öhmanille, jonka vuoksi Maistraatti, kun se jo oli lopullisesti asian käsitelty, oli laillisesti estetty ottamasta sitä uudelleen käsiteltäväkseen. Tämän johdosta oli Kuvernööri kirjelmässä heinäkuun 14 päivältä, viitaten taaskin edellämämainitun Armollisen asetuksen sanottuun kohtaan, uudistanut Maistraatille antamansa käskyn, että „ilman vastaväitteitä ja kunnes Keisarillinen Senaatti on asian lopullisesti ratkaissut“, puheenaolevan eläkkeen maksaminen entiselle pormestarille Öhmanille on lakkautettava. Tästä kirjevaihdesta antoi Maistraatti tiedon Kaupunginvaltuusmiehille; ja kun Valtuusmiehet käsitelivät asiaa, päättivät ¹⁾ he, jotka tiesivät Keisarillisen Senaatin jo käsitelleen puheena olevaa asiaa ja siinä tehneen päätöksen, josta tietoa ei kuitenkaan vielä ollut saapunut Kaupunginvaltuusmiehille, jättää asian käsittelyn toistaiseksi.

Kun asia uudelleen otettiin käsiteltäväksi, oli Maistraatilta saapunut kirjelmä sekä jäljennös Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnan Läänin Kuvernöörille antamasta kirjelmästä syyskuun 1 päivältä, jossa Kaupunginvaltuusmiehille tiedoksi ilmoitettiin, että Keis. Senaatti oli kumonnut Kaupunginvaltuusmiesten tekemän päätöksen elinkautisen eläkkeen myöntämisestä virastaan erotetulle pormestari Öhmanille, jonka johdosta Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ²⁾ että puheena olevat asiakirjat, Kaupunginvaltuusmiesten tietoon saatettuina, tulisivat Valtuusmiesten pöytäkirjaan otettaviksi.

V. t. kunnallis-
pormestari J.
von Haartmanin
viransijaisuus-
palkkaus.

Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä oli v. t. kunnallis-
pormestari kaupungin Maistraatissa nimituomari J. von Haartman, sen
johdosta että sanotusta pormestarin virasta tuleva vuotuinen 7,000 markan
palkka koko siltä ajalta, jona virkaa hoitaa viransijainen, lankeaa Siviili-
viraston leski- ja orpokassaan, ja sijainen saa vain virasta olevan 5,000
markan palkkion vuodessa, anonut että Kaupunginvaltuusmiehet siltä ajalta,
jona hän hoitaa kunnallis-
pormestarin tehtäviä hänelle mainitun palkkion
lisäksi myöntäisivät sopivan kuukautisen lisäpalkan; ja päättivät ³⁾ Kaupun-
ginvaltuusmiehet myöntää v. t. kunnallis-
pormestari J. von Haartmanille
kuukautista lisäpalkkaa 333 markkaa 33 penniä, laskettuna siitä päivästä

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 3 §. — ²⁾ S:n s:n syysk. 29 p. 20 §. — ³⁾ S:n s:n toukok. 26 p. 19 §.

jolloin viransijaisuus alkoi, suoritettavaksi Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista.

Kaupunginviskaalien Adolf Mestertonin ja O. R. F. Albrechtin Kaupunginvaltuusmiehille osottamassaan, Maistraatille jätetyssä kirjelmässä esintuomillaan syillä pyydettyä sopivaa palkan korotusta, lähettivät Kaupunginvaltuusmiehet sanotun hakemuskirjelmän Yhdistetylle Raastuvanoikeudelle ja Maistraatille lausunnon antamista varten. Asiassa antamassaan lausunnossa mainitsi Yhdistetty Raastuvanoikeus mielipiteenään, ettei kaupunginviskaalinvirkoihin kuuluvain palkkaetujen korotusta silloisissa oloissa ollenkaan pitäisi tulla kysymykseen, mutta katsoi Yhdistetty Raastuvanoikeus, että, kaupunginviskaalien lisääntyneen työtaakan vuoksi ja siihen katsoen että kaupunginviskaalit Mesterton ja Albrecht niin pitkän ajan olivat olleet toimissaan sekä huolellisesti ja utteruudella täyttäneet tehtävänsä, jotain huomiota olisi pantava puheenaoleviin hakemuksiin ja ehdotti sen vuoksi, että Kaupunginvaltuusmiehet vuoden 1903 alusta lähtien myöntäisivät kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille 1,000 markan palkan lisäyksen kummallekin. Tähän lausuntoon yhtyi Maistraattikin pääasiallisesti, tuoden esiin että suurella osalla kaupungin muista virkamiehistä on palkankorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta, ja että kaupunginviskaaleillekin olisi myönnettävä sellainen palkan korotus, ja ehdotti sen vuoksi, että kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille myönnettäisiin 20 %:n korotuksena heidän vakinaisesta palkastaan 600 markkaa kummallekin tammikuun 1 päivästä 1903. Maistraatin ehdotuksen mukaisesti päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille kummallekin mieskohtaista palkanlisäystä 600 markkaa luettuna vuoden 1903 alusta.

Lisäpalkkaa kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille.

Täyttääkseen Kaupunginvaltuusmiesten Liikennekonttorille jättämän tehtävän²⁾, että Konttori ottaisi harkittavakseen ja jättäisi Kaupunginvaltuusmiehille ehdotuksen muutoksiksi Konttorin menosääntöön, jotka voisivat olla tarpeellisia siinä suhteessa että ne apulaiset, jotka säännöllisesti tarvitaan Konttorissa työssä, merkittäisiin Konttorin menosääntöön vakinaiselle palkalle; sekä että Konttori ottaisi käsiteltäväkseen kysymyksen yhteydessä Konttorin menosäännön kokoonpanon muuttamisesta myöskin kysymyksen siitä oliko aihetta korottaa Konttorin kirjanpitäjän palkkaa, oli Liikennekonttori Rahatoimikamariin jättänyt kirjelmän, jossa Konttori esiintoi pääasiallisesti seuraavaa:

Liikennekonttorin ylimääräiset virkailijat.

¹⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 17 p. 24 §. — ²⁾ Kats. 1902 v. kert. siv. 112.

Mitä tulee kysymykseen Konttorin ylimääräisten apulaisten merkitsemisestä menosääntöön vakinaiselle palkalle, niin ei se Konttorin arvelun mukaan ollut tarpeen vaatima, kun sellainen muutos ei tulisi aiheuttamaan mitään sanottavaa parannusta henkilökunnan asemassa; kysymys tästä olisi jätettävä toistaiseksi riippuvaksi, varsinkin kun Konttorin työjärjestyksen muuttaminen on alkanut näyttää tarpeelliselta, etenkin työn lisääntymisen vuoksi ilmoitusluetteloiden tulouttamisesta, joiden luku v. 1901 ja 1902 nousi 40,976 ja 45,503:een; sitä ei myöskään ollut voitu toimittaa ilman pienempiä virheellisyyskiä, jotka voitaisiin välttää tahi vähentää jos tulouttamisen toimittaisi 2 henkilöä samalla aikaa, mutta sitä varten olisi Konttorin henkilökuntaa lisättävä toisella kirjanpitäjällä, koska sen kirjanpitäjäapulaisen aika, jota Konttorissa vuodesta 1899 on käytetty, on etupäässä mennyt kuittien kirjoittamiseen ja jakamiseen, sekä Konttorissa purjehdusajaksi palkatun ylimääräisen apulaisen aika myöskin on mennyt kuittien kirjoittamiseen ja luetteloon merkitsemiseen. Näillä syillä ja kun tavaraluetteloiden lisääntyminen näytti tapahtuvan, esitti Konttori että toinen apulaiskirjanpitäjä palkattaisiin Konttoriin toistaiseksi, tarpeellisen kokemuksen saavuttamista varten, ylimääräiselle menosäännölle 225 markan palkalla kuukaudessa.

Konttorin kirjanpitäjän palkkaetujen suhteen mainitsi Konttori että ne tämän toimimiehen työmäärän ja laadun puolesta ovat oikeassa suhteessa muihin palkkoihin konttorissa, jonka vuoksi ei ollut syytä korottaa mainitun toimimiehen palkkaa.

Puoltaen Liikennekonttorin esitystä ehdotti Rahatoimikamari¹⁾ että Kaupunginvaltuusmiehet osottaisivat toisen kirjanpitäjän palkkaamista varten Liikennekonttoriin 7 kuukauden ajaksi vuonna 1903, laskettuna 225 markan palkkion mukaan kuukaudessa, Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista 1,575 markkaa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet esityksen Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan.

Kirjanpitäjä F.
Lammisen pal-
kankorotusano-
mus.

Senjälkeen kun Rahatoimikamari jo oli loppuun käsitellyt ehdotuksen kulunkiarvioksi vuodelle 1904, oli Liikennekonttorin kirjanpitäjä F. Lammisen Kamarille jättämässään kirjelmässä anonut, että hänelle sen pitkän ajan johdosta, jonka hän oli ollut kaupungin palveluksessa myönnettäisiin mieskohtaista lisäystä 100 markkaa kuukaudessa sekä että hänelle apulaiseksi konttoriin palkattaisiin laskuapulainen; mutta Rahatoimikamari

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 103 huhtik. 30 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 5 p. 24 §.

hylkäsi¹⁾ Liikennekonttorin mieltä kysyttyään sanotun anomuksen kokonaisuudessaan ja Kaupunginvaltuusmiehetkin jättivät sen huomioon ottamatta²⁾.

Kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä oli Maistraatti ilmoittanut Kaupunginvaltuusmiehille että läänin Kuvernööri kirjelmässä saman kuun 3 päivältä oli, mainiten että Helsingin kaupungin manttaalikirjuri Hjalmar Lange oli Kuvernöörille ilmoittanut että Rahatoimikonttori oli kieltäytynyt hänelle maksamasta sitä 3,000 markan palkkaa vuodessa, joka hänelle Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaan joulukuun 21 päivältä 1897 kuului, ja joka menoerä oli merkitty kaupungin menosääntöön vuodelle 1903, pyytänyt sekä tietoa siitä, millä perusteilla tämä kieltäytyminen oli tapahtunut kuin myöskin että Kuvernöörille lähetettäisiin jäljennös Kaupunginvaltuusmiesten mainitusta päätöksestä. Tämän johdosta oli Maistraatti asiasta Rahatoimikonttorilta lausunnon vaadittuaan kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoittanut Kuvernöörille, että Kaupunginvaltuusmiehet sillä tavalla kuin mukaan liitetyt asiakirjat osottivat, tammikuun 29 päivänä 1889 olivat osottaneet 2,000 markkaa palkkioksi Helsingin kaupungin manttaalikirjurille, ehdolla että hän lokakuussa joka vuosi antaa täydelliset manttaaliluettelot 1:stä, 2:sta ja 3:sta kaupunginosasta sekä marraskuussa muista kaupunginosista ja kaupunkiin kuuluvista huviloista ja saarista; että palkkio, joka muuttumattomilla ehdoilla joulukuun 21 päivänä 1897 oli korotettu 3,000 markaksi vuodessa, aina oli maksettu vasta sitten kun manttaaliluettelo oli Rahatoimikonttoriin jätetty ja muut määrärahan yhteydessä olevat ehdot täytetty, jonka vuoksi Rahatoimikamari sitä ei vielä ollut voinut manttaalikirjurille määrätä maksettavaksi. Ja oli Maistraatti sanotussa kirjelmässään sitäpaitsi selittänyt että päätös mainitusta lisämäärärahasta kaupungin puolelta oli tehty sillä edellytyksellä että manttaalikirjuri, läänin silloisen kuvernöörin ja Maistraatin puheenjohtajan keskenään tekemän yksityisen sopimuksen mukaan, asetettaisiin Maistraatin ehdotuksesta sekä että viime aikoina osia manttaaliluettelosta oli lähetetty Rahatoimikonttoriin aikaisemmin kuin mainitussa sopimuksessa säädettiin, jonka vuoksi Konttori myöskin oli tehnyt ehdotuksen puheena olevain määräysten muuttamisesta sikäli että manttaalikirjuri olisi velvollinen ennen syyskuun 1 päivää joka vuosi Konttoriin jättämään täydellisen manttaaliluettelon 1:stä, 2:sta ja 3:sta kaupunginosasta, ennen lokakuun 1 päivää 4:stä, 5:stä, 6:sta, 7:stä, 8:sta ja 9:stä kaupunginosasta sekä ennen

Manttaalikirjuri Hj. Langen palkka.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 272 marrask. 19 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 26 §.

marraskuun 1 päivää 10:stä, 11:stä ja 12:sta kaupunginosasta ynnä kaupunkiin kuuluvista huviloista ja saarista sekä täydellisen yhteenvedon manttaaliluettelosta.

Tämän Rahatoimikonttorin esityksen johdosta pyysi Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet lisäykseksi Valtuuston aikaisemmin päättämiin ehtoihin puheenaolevan määrärahan maksamista varten vahvistaisivat Rahatoimikamarin ehdottamat muutetut määräykset. Ja hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän Maistraatin esityksen.

Tämän jälkeen oli manttaalikirjuri Lange Kenraalikuvernöörille osottamassaan kirjelmässä uudelleen tehnyt valituksen siitä, etteivät kaupunginviranomaiset enää, kuten asianlaita muka oli ollut Langen edeltäjän aikana, olleet antaneet etumaksuja manttaalikirjurille hänelle kunnalta tulevasta palkasta, joka asetusten mukaan määrätään maksettavaksi vain kerran vuodessa. Kenraalikuvernöörin kanslian Keis. Senaatin Siviilitoimituskunnalle kesäkuun 4 päivänä asiasta lähettämän kirjeen mukaan oli Kenraalikuvernööri tämän johdosta suvainnut lausua katsovansa oikeudenmukaiseksi että kaupunginhallitus velvoitetaan maksamaan manttaalikirjurin palkka, ei kerta vuodessa, vaan kuukausittain. Sen jälkeen kun Kaupunginvaltuusmiehet olivat asiassa vaatineet lausuntoa Rahatoimikamarilta esittivät Valtuusmiehet lausunnossaan seuraavaa:

Armollisen asetuksen mukaan huhtikuun 4 päivältä 1894 tulee manttaalikirjoitus toimittaa henkikirjurin tahi kaupungissa Kuvernöörin määräämän muun henkilön; ja on mainittu toimimies säädetyn edesvastuun uhalla ennen kuluvan vuoden loppua velvollinen lääninkonttoriin jättämään puhtaaksikirjoitetun manttaaliluettelon sekä kaupungin Maistraatille otteen kaupungin manttaaliluettelosta, jonka vuoksi kun manttaalikirjuri Helsingissä saa Kruunulta vakinaista palkkaa 700 markkaa vuodessa sekä 1 ¹/₂ penniä jokaiselta manttaalikirjaan merkityltä henkilöltä, mainittu virkamies on katsottava valtion virkamieheksi. Tarpeen mukaan saa kunta omia tarkoituksiaan varten lunastaa itselleen jäljennöksen luettelosta, jota menettelyä Helsingin kaupunkikin oli noudattanut vuoteen 1888; mutta kun kaupungin manttaaliluettelo havaittiin hyvin puutteelliseksi, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet v. 1889 toistaiseksi myöntää 2,000 markkaa palkkioksi manttaalikirjurille, ehdolla että hän vuosittain ilman eri lunastusta antaa täydellisen manttaaliluettelon yllämainitun ajan sisällä; ja tulee palkkio, jonka Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1897 korottivat 3,000

¹⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 14 §.

markaksi, edelleenkin katsoa pääasiallisesti ainoastaan lunastukseksi manttaaliluettelon jäljennöksestä, jonka vuoksi, mikäli Rahatoimikonttori oli ilmoittanut, sanotusta palkkiosta ei ollut koskaan mitään etumaksuja annettu, ennen kuin manttaaliluettelo oli jätetty Konttoriin. Näillä syillä ja kun kaupungilla, jos mainittu palkkio suoritettaisiin etukäteen, ei olisi mitään keinoja, joilla se voisi pakottaa manttaalikirjurin täyttämään velvollisuutensa, tahtoivat Kaupunginvaltuusmiehet alamaisuudessa vastustaa¹⁾ vaatimusta kaupungin velvoittamisesta kuukausittain maksamaan puheena olevan palkkion.

Sen jälkeen kun Keisarillisen Senaatin Oikeusosasto oli viroistaan erottanut Raastuvanoikeuden vanhemman oikeusneuvosmiehen Johan Edvard Loon ja nuoremman oikeusneuvosmiehen Gustaf Leonard Björkmanin sekä nuorempi neuvosmies Ernst Alexis Wendell oli tullut vanhemmaksi neuvosmieheksi Raastuvanoikeuteen, oli Yhdistetty Raastuvanoikeus Maistraatilta anonut, että Maistraatti pitäisi huolen siitä että niille henkilöille, jotka tulisivat hoitamaan siten avonaisiksi jääneitä kahta nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaa, kunnes ne tulevat täytetyiksi, myönnettäisiin 200 markan palkkio kuukaudessa kummallekin, luettuna marraskuun 1 päivästä 1903. Ja päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Maistraatin tekemästä esityksestä suostua mainittuun ehdotukseen, siten että puheenaoleva palkkio oli suoritettava Kaupunginvaltuusmiesten käytövaroista.

Sijaispalkkio kahdelle nuoremalle oikeusneuvosmiehelle.

Kaupunginvaltuusmiehille osottamassaan kirjelmässä oli Raatihuoneenrenki A. G. Löfgren anonut, että hänen entistä 600 markan vuosipalkkaansa korotettaisiin 120 markalla. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiassa pyydettiin, puolsi esittämillään syillä sanottua anomusta, ja päättivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, että Raatihuoneen rengin Löfgrenin rahapalkka on tammikuun 1 p:stä 1904 lähtien oleva 720 markkaa vuodessa.

Palkankorotus Raatihuoneen rengille A. G. Löfgrenille.

Kaupunginvaltuusmiehille asettamassaan kirjelmässä oli vanhempi neuvosmies kaupungin Raastuvanoikeudessa Hj. Saurén anonut että hän edelleenkin saisi nauttia sen 1,000 markan ikäkorotuksen vuodessa, joka hänelle nuorempana neuvosmiehenä sitä ennen oli kymmenen vuoden palveluksesta annettu, edellyttäen ettei hänelle tulisi mitään erityistä palkkion lisäystä vanhempana neuvosmiehenä, mutta Kaupunginvaltuusmiehet hylkäsivät⁴⁾ tämän anomuksen.

Hylätty palkkion korotus-anomus.

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 44 §. — ²⁾ S:n s:n marrask. 10 p. 23 §. — ³⁾ S:n s:n syysk. 29 p. 10 §. — ⁴⁾ S:n s:n helmik. 17 p. 51 §.

Elinkautinen apuraha kaupunginpalvelijan leskelle Adolfina Wilhelmina Fagerholmille.

Maistraatille jättämässään kirjelmässä oli edesmenneen Kaupunginpalvelijan Karl Fridolf Fagerholmin leski Adolfina Wilhelmina Fagerholm anonut, että hänelle, miesvainajansa pitkäaikaisen kaupungin palveluksessa olon johdosta, myönnettäisiin jällellä olevaksi elinajakseen vuotuinen apuraha, joka vastaisi ainakin puolta hänen miesvainajansa nauttimasta palkasta. Siltä pyydettyssä lausunnossa oli Yhdistetty Raastuvanoikeus puoltanut suostuttavaksi puheenaolevaan anomukseen sikäli, että Fagerholmin leskelle myönnetään elinkautinen 200 markan apuraha vuodessa. Raha-toimikamarin ehdotuksesta, jonne asia lykättiin, päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää Fagerholmin leskelle jällellä olevaksi elinajakseen 120 mk:an vuotuisen apurahan.

Apuraha ruiskumestarinleskelle Sofia Nyströmille.

Sen johdosta että se viiden vuoden aika, joksi Kaupunginvaltuusmiehet olivat myöntäneet ruiskumestari Karl Oskar Nyström-vainajan leskelle Sofia Nyströmille ja hänen seitsemälle alaikäiselle lapselleen apurahan, päättyi helmikuun 1 päivänä 1903, oli Nyströmin leski liittäen mukaan lääkärintodistuksen ja papintodistuksen Palokomisioonille jättämässään kirjelmässä esille tuomillaan syillä anonut, että hänelle edelleenkin myönnettäisiin yhtäläinen apuraha. Palokomisioonin ehdotuksesta myönsivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Nyströmin leskelle pyytämänsä apurahan viideksi vuodeksi, suoritettavaksi vuonna 1903 Valtuuston käyttövaroista ja sitten seuraavina vuosina otettavaksi kaupungin menosääntöön.

Anniskelu- ja vähittäinmyynti-osakeyhtiöiden voittovarojen jako.

Kaupungille tulevana osuutena anniskelu- ja vähittäinmyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista vuodelta 1902 oli kaupunginkassaan jättänyt edellinen yhtiö 50,166 markkaa 87 penniä ja jälkimäinen 43,477 markkaa 88 penniä, eli siis yhteensä 93,644 markkaa 75 penniä. Näistä varoista olivat Kaupunginvaltuusmiehet aikaisemmin myöntäneet Korkeasaarella ja Seuraasaarella olevain Anniskeluosakeyhtiön istutusten ja muiden laitosten ylläpitoon 35,000 markkaa, ³⁾ „Raittiuden Ystäville“ lomakursseja varten 800 markkaa, ⁴⁾ kotikoulukurssien toimikunnalle 2,000 markkaa ⁵⁾, „Arbetets Väner“ nimiselle yhdistykselle kansanopistokurssien ylläpitämistä varten 880 markkaa ⁶⁾ sekä avustukseksi lastentarhan ylläpitämiseen Sepänkadun varrella 900 markkaa ⁷⁾, jonka vuoksi muihin tarkoituksiin käytettäväksi jäi 54,064 markkaa 75 penniä. Valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusmiehet olivat asettaneet ⁸⁾ laatimaan ehdotusta näiden varojen jakamisesta, lausui

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 17 §. — ²⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 21 §. — ³⁾ Katso 1902 v. kertomus siv. 46. — ⁴⁾ S:n s:n siv. 106. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 20 p. 1902 1 §. — ⁶⁾ S:n s:n helmik. 17 p. 7 §. — ⁷⁾ S:n s:n maalisk. 17 p. 5 §. — ⁸⁾ S:n s:n maalisk. 17 p. 23 §.

antamassaan mietinnössä¹⁾ että sen sijaan kun kaupungin osuus anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, siitä lyhennettynä määräraha ensinmainitun yhtiön istutuksiin ja muihin laitoksiin, aikaisemmin tavallisesti oli ollut noin 100,000 markkaa vuodessa, se vuodelta 1900 aleni hiukan yli 80,000 markkaan, ja vuodelta 1901 53,000 markkaan. Tämän johdosta oli Kaupunginvaltuusmiesten viime vuosina ollut pakko voittovaroista annettavilla määrärahoilla kannattaa pääasiallisesti sellaisia laitoksia, jotka ennen olivat saaneet tällaisia määrärahoja, ja oli kunkin eri avustuksen määrää samalla pienennetty. Olipa ollut pakko kokonaan lakkauttaakin sellaisia määrärahoja, joita ennen vuosi toisensa jälkeen oli annettu. Tämä pakollinen säästäväisyys voittovaroja jaettaessa oli aiheuttanut valiokunnan ehdotustaan laatiessaan ottamaan perusteeksi vuonna 1902 toimitetun jaon sillä tavalla, että samaan tarkoitukseen, mihin silloin määrärahaa oli myönnetty, nytkin otettiin ehdotukseen yhtä suuri summa. Valiokunta valitti sitä, että siten taaskin tärkeitä pyrintöitä ja varsinkin paikkakunnan musiikkielämä tuli jätettäväksi ilman apurahaa voittovaroista, mutta lausui sen toivomuksen, että Kaupunginvaltuusmiehet niiden yhdistysten erityisistä anomuksista, jotka oli pakko syrjäyttää, voisivat keksiä keinon siihen että ainakin osa näistä yhdistyksistä tulisi saamaan jonkun verran kannatusapua toimintansa jatkamista varten.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää:

a) neideille Betty Alanderille ja Hanna Rothmanille 7,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämistä varten Sörnäisissä lukuvuonna 1903—1904;

b) neiti Annie Rundströmille 5,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämiseksi Sepänkadun varrella samana aikana;

c) neiti Lydia Wendellille 4,000 markkaa kansanlastentariaa varten Töölössä, myöskin kuluvaksi toimintavuodeksi;

d) neiti Tyra Gahmbergille 4,000 markkaa Eerikinkadun varrella olevan kansanlastentarhan ylläpitämistä varten, myöskin lukuvuodeksi 1903—1904;

e) neideille Bertha Bäckmanille ja Lilli Winterille 4,000 markkaa kansanlastentariaa varten Kalliossa, niinikään lukuvuodeksi 1903—1904;

f) „Arbetets Vänner“ yhdistykselle täkäläisine haaraosastoineen 2,500 markkaa ruotsinkielisten esitelmien sekä kansanopisto- ja muiden kurssien kustantamiseksi työväelle ja vuokra-avuksi;

¹⁾ Kpvn pain asiak. N:o 22. — ²⁾ Kpvn. pöytäk. touk. 5 p. 30 §.

- g) „Arbetets Vänner“ yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 300 markkaa puutarhatyön järjestämistä varten työväen lapsille;
- h) „Svenska Arbetareföreningen“ nimiselle yhdistykselle 500 markkaa esitelmän kustantamiseksi;
- i) „Helsingin Työväenyhdistykselle“ 1,000 markkaa avustukseksi kirjaston ja lukusalin kunnossapitämistä varten;
- j) „Helsingin kansanopistoseuralle“ 2,500 markkaa suomenkielisen työväenopetuksen jatkamista varten ja vuokra-avuksi;
- k) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa suomen ja ruotsin kielisten alkeiskurssien pitämistä varten työläisnaisille;
- l) naisasialiito Unionille ja Martta yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa kiertävän ruoanlaitto-opetuksen kustantamista varten työväenvaimoille;
- m) Martta yhdistyksen ompeluseuralle 800 markkaa kodin ylläpitämistä varten tehtaalaisnaisille;
- n) Helsingin kuuromykkäyhdistykselle 500 markkaa opetuskurssien kustantamiseksi kuuromykille;
- o) yhdistykselle „Sokein ystävät“ 1,000 markkaa;
- p) köyhäin lasten työkotien johtokunnalle 5,000 markkaa laitostensa kunnossapidoksi v. 1903;
- q) lastenhoidon edistämisyhdistykselle 6,000 markkaa;
- r) Maria-yhdistykselle 3,000 markkaa;
- s) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 3,000 markkaa kesäsiirtoloita varten kansakouluoppilaille;
- t) työläisnaisten kesäsiirtolain johtokunnalle 1,064 markkaa 75 penniä;
- u) raittiusyhdistys Balderille 700 markkaa; sekä
- v) raittiusyhdistys Kilvelle niinkään 700 markkaa.

Sitävastoin päättivät Kaupunginvaltuusmiehet hylätä ne hakemukset määrärahan saamisesta voittovaroista, joita olivat jättäneet Rouvasväenyhdistys, ijäkkäiden naisten työkodin johtokunta, yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämistä varten, pelastusarmeija, käsityökoulun johtokunta, neiti Agda Blom veistokoululleen, raittiusseura Väinölä, ruotsalaisen teatterin kannatusyhdistys, Folkteatterin osakeyhtiö, Filharmoninen seura sekä Panorama international.

Lopuksi päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kehottaa niitä yhdistyksiä, seuroja ja yksityisiä henkilöitä, joille voittovaroista annettiin apurahaa, vuoden päätyttyä jättämään lyhyet kertomukset toiminnastaan, varsinkin myönnettyjen määrärahojen käyttämisestä, ja oli ne jätettävä: lastentarhojen johtajattarien Kasvatuslautakunnalle;

Yhdistysten Arbetets Vänner haaraosastoinen ja Svenska Arbetareföreningen, Helsingin Työväenyhdistyksen, Helsingin kansanopisto-seuran, Suomen naisyhdistyksen, naisasialiitto Unionin ja Martta yhdistyksen, Martan ompeluseuran, työläisnaisten kesäsiirtolain johtokunnan, raittiusyhdistysten Balderin ja Kilven Työväenasiainlautakunnalle;

Helsingin kuuromykkäyhdistyksen, Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen Kansakoulujen johtokunnalle; sekä yhdistyksen „Sokeain ystävät“, köyhäin lasten työkodin johtokunnan, lastenhoitoyhdistyksen ja Mariayhdistyksen Vaivashoitohallitukselle;

mitkä kertomukset lautakuntien, joiden tulee seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa, on oman lausuntonsa seuraamana lähetettävä Kaupunginvaltuusmiehille.

Sen lisäksi mitä edellä on ilmoitettu, myönsivät Kaupunginvaltuusmiehet vuoden kuluessa seuraavat tilapäiset määrärahat ja avustukset, nimittäin:

kaupungininsinööri G. Idströmille 750 markkaa käyntiä varten „Deutsche Städte- Ausstellung“issa“ Dresdenissä;¹⁾

Matka-apuraha Kaupungininsinööri Idströmille.

Vesijohtokonttorin apulaisinsinöörille H. Herlinille 500 markkaa opintomatkaa varten Kööpenhaminaan ja Göteborgiin²⁾;

Matka-apuraha apulaiselle Herlinille.

ylimääräisen sairaanhoitajattaren palkkaamista varten Sörnäisten alueelle maalisk., huhti- ja toukokuun ajaksi 270 markkaa;³⁾

Määräraha ylimääräistä sairaanhoitajattarta varten Sörnäisiin.

ylläpitoavuksi työlaitokselle miehiä ja nuorukaisia varten, jonka Kaupunginlähetykselle aikoo avata kaupungissa seuraavaksi talveksi, 1,000 markkaa;⁴⁾

Apuraha työlaitosta varten miehille.

avustukseksi naisasialiitto Unionin hätäapukomitealle töiden hankkimista varten naisille Sörnäisissä ja Hermanninkaupungissa 1,000 markkaa;⁵⁾

Apuraha Unionin hätäapukomitealle.

Helsingin opettaja- ja opettajataryhdistyksen johtokunnalle vapaan maalla oleskelun hankkimista varten köyhille ja kivuloisille kaupungin kansakoulujen oppilaille, lisämäärärahaa 2,000 markkaa;⁶⁾

Lisämääräraha kansakoululasten kesäsiirtoloita varten.

työkodin ylläpitämistä varten ijäkkäille, köyhille ja työttömille naisille 3,500 markkaa;⁷⁾

Määräraha köyhäin naisten työkotia varten.

kansakoulujen räätälitöiden apulaisopettajan G. A. Wikström vainajan leskelle ja lapsille satunnaista apurahaa 300 markkaa;⁸⁾

Apuraha apulaisopettaja Wikströmin leskelle ja lapsille.

kaupunginpalvelijoille J. Strömille ja A. J. Olinille lahjapalkkiota 200 markkaa kummallekin 25 vuoden palveluksesta;⁹⁾

Lahjapalkkiot kaupunginpalvelijoille Strömille ja Olinille.

¹⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. 24 §. — ²⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. 9 §. — ³⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 17 p. 4 §. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. 28 §. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. 27 §. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. 8 §. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. 33 §. — ⁸⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. 11 §. — ⁹⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. 12 §.

Apuraha Filharmonisen seuran orkesterille.

Helsingin Filharmoniselle seuralle lokakuun 1 päivästä 1903 touku-
kuun 1 päivään 1904 10,000 markan apuraha sillä velvollisuudella että
seura sanottuna aikana kunnossa pitää hyvän orkesterin ja ainakin kerran
kuukaudessa antaa sopivassa huoneistossa kansankonsertin korkeintaan 25
pennin pääsymaksua vastaan;¹⁾ sekä

Määräraha Helsingin torvisoittokunnalle.

Helsingin torvisoittokunnalle 7,000 markkaa, velvollisuudella kuluvan
kalenterivuoden aikana antaa vähintään 8 kansankonserttia korkeintaan
25 pennin sisäänpääsymaksulla²⁾.

Hylätty apurahan anomus.

Sitä vastoin hylkäsivät Kaupunginvaltuusmiehet Suomen Naisyhdis-
tyksen anomuksen määrärahan myöntämisestä valmistavan ammattikurssin
kustantamiseksi ompelijattarille³⁾.

Lyhennys Eläintarhan polkupyöräradan vuokramaksusta.

Sittenkun eri voimistelu- ja urheiluseurat, jotka olivat lunastaneet
Eläintarhassa sijaitsevan polkupyöräradan sinne kaupungin avustuksella
aikaansaadakseen ajanmukaisen urheilukentän, olivat Kaupunginvaltuus-
miehiltä anoneet, että 80 markan 30 pennin vuokramaksu, joka oli pai-
kasta määrätty vuoden 1907 loppuun saakka, lyhennettäisiin, sekä että
6,700 markan määräraha otettaisiin 1903 vuoden menosääntöön puheena-
olevan alueen salaojittamista varten, ottivat Kaupunginvaltuusmiehet,
Puutarhalautakunnan ehdotuksesta, jota Rahatoimikamarikin puolsi, men-
sääntöön sanotun määrärahan, mutta palauttivat kysymyksen polkupyörä-
radan vuokramaksun lyhentämisestä lausunnon saamista varten Raha-
toimikamariin⁴⁾.

Antamassaan lausunnossa esiintoi⁵⁾ Rahatoimikamari, että puheena
oleva alue oli vuosiksi 1894—1902 ylläsanottua vuokramaksua vas-
taan vuokrattu Helsingin polkupyöräklubille, sekä että vuokraoikeus sittem-
min muuttamattomilla ehdoilla oli pitennetty vuoden 1907 loppuun ja sit-
ten asianomaisessa järjestyksessä siirtynyt asfalttitehtailija A. Pelanderille
ja konttoristi A. Lindille, joita, kun ilmoitusta vuokran siirtämisestä
toiselle henkilölle ei oltu tehty, edelleenkin täytyi pitää vuokraoikeuden
omistajina. Kun varsinaiset vuokraajat siten eivät olleet tehneet ano-
musta päästä vapaaksi suorittamasta vuotuisia vuokramaksuja ja kun
polkupyörärata siihen kuuluvine rakennuksineen oli yksityistä omaisuutta
sekä kun radan käyttämisestä kannettiin maksu, epäsi Rahatoimikamari
anomukseen suostuttavaksi. Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät⁶⁾ tämän
Kamarin ehdotuksen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 5 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 6 §. — ³⁾ Kpvn
pöytäk. syysk. 8 p. 34 §. — ⁴⁾ Kats. 1902 v:n kert. siv. 53. — ⁵⁾ Rhtkn kirj. N:o 33 tammik.
15 p. — ⁶⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 3 p. 14 §.

Kirjelmässä syyskuun 11 p:ltä oli Työväenasiain lautakunta tehnyt Kaupunginvaltuusmiehille ehdotuksen ¹⁾ työväenopetuksen vastaisesta kehittämisestä kaupungissa. Ehdotuksensa perusteeksi mainitsi Lautakunta, että oli tarpeellista saattaa tämä opetus varmempaan asemaan kuin ennen, jolloin sitä oli ylläpidetty määrärahoilla, joita Valtuusto oli anniskelu- ja vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista myöntänyt erinäisille puheenalaisella alalla työskenteleville yhdistyksille; sen lisäksi oli nyt entistä pontevammin ja entistä suurempaan kokemukseen vetoamalla alettu esittää vaatimuksia kunnallisen työväen opetuslaitoksen perustamisesta.

Työväen opetuksen järjestäminen.

Puheenalainen opetustoiminta ei Lautakunnan käsityksen mukaan tosin ollut kunnan ehdoton velvollisuus, mutta esitelmän ja opetuskurssien kautta työväen luokkaan kuuluville henkilöille annettu opetus oli siinä määrin lisääntynyt ja kasvanut pysyväiseksi tarpeeksi, että sen turvaamista ei enää voitu katsoa kunnan tehtäviin kuulumattomaksi, vaan oli tärkeänä kunnallisena asiana pidettävä.

Lautakunnan kysymyksen valmistavaa käsittelyä varten asettama valiokunta oli neuvotellut erinäisten puheenalaisessa tarkoituksessa työskenteleväin yhdistysten edustajain kanssa, mutta vaikka näiden kesken se käsitys oli vallalla, että jo toimivain yhdistysten työtä ei missään suhteessa olisi rajoitettava, vaan päinvastoin pontevasti avustettava, ei Lautakunta kuitenkaan ollut katsonut enää voivansa jättää harkitsematta kysymystä uuden kunnallisen opetuslaitoksen perustamisesta.

Siihen katsoen, kumpaako oli edullisemmaksi katsottava, yksityisiä, puheenalaisessa tarkoituksessa toimivia kunnan avustamia yhdistyksiä vaiko yhtä tai mahdollisesti kahta kunnallista opetuslaitosta, huomautti Lautakunta pääasiallisesti seuraavaa:

Lujaa ja kouluntapaista rakennetta ei nykyoloissa voitu katsoa kunnalliselle opetuslaitokselle omituiseksi, minkä johdosta periaatteellinen peruste siihen, että kunta kokonaan ottaisi huostakseen puheenalaisen oppilaitoksen ylläpidon, hävisi. Sitä vastoin kykeni yksityinen harrastus, sen suurempaan liikkuvaisuuteen ja mukaantuvaisuuteen katsoen, paremmin täyttää sitä herätyksen ja valmistavain vaikutusten tarvetta, joihin

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 30.

meillä toistaiseksi oli tyydyttävä. Tähän tuli lisäksi että kunnallisedustus ja kunnalliset virastot, ottamalla kokonaan toimekseen tämän sivistystyön, voivat joutua yhteiskunnallisiin ja valtiollisiin riitoihin, mikä seikka toista menettelytapaa noudattamalla oli vältettävissä. Yhtä sopimatonta oli että kunta, samalla kun sen edelleenkin tuli kannattaa jo toimivia yrityksiä, itse perustaisi uuden, kalliin oppilaitoksen, joka tavallaan tulisi edellisten kanssa kilpailemaan.

Ne laajemmat yritykset, jotka jo olivat olemmassa, nimittäin „Arbetets Vänner“ yhdistyksen toimittamat kansanopistokurssit sekä ne esitelvät, joita mainittu yhdistys ja Helsingin kansanopistoseura olivat panneet toimeen, olivat osanottajain lukuisuuden kautta osottautuneet varsin tarpeen vaatimiksi, ja voitiin niitä Lautakunnan käsityksen mukaan käyttää hyvänä perustana työväenopetuksen vastaista järjestämistä varten.

Oheeniittäen laajennetun opetusohjelman mainituille yhdistyksille sekä laskelmia tämän ohjelman noudattamisesta aiheutuvista kustannuksista esitti Lautakunta näin ollen Valtuustolle:

että Valtuusto työväenopetuksen toimeenpanemiseksi myöntäisi 11,000 markan vuotuisen apurahan käytettäväksi Työväenasiain lautakunnan valvonnan alla, mitkä varat yllämainituilla edellytyksillä ja ylempänä lähemmin esitettyihin tarkoituksiin annettaisiin toistaiseksi Arbetets Vänner yhdistykselle ja Helsingin kansanopistoseuralle;

että kaupungin 1904 vuoden vuosirahansääntöön otettaisiin sanottua tarkoitusta varten 4,850 markkaa, käytettäväksi syyslukukaudella yllämainittujen perusteiden mukaisesti;

että otettaisiin harkittavaksi kysymys huoneustojen hankkimisesta työväenopetusta varten, mieluummin rakentamalla tarkotusta varten erityinen talo.

Tämän ehdotuksen valmistelun jätti ¹⁾ Valtuusto erityiselle 7-henkilöselle valiokunnalle, joista kahden, Valtuuston päätöksen mukaan, tuli kuulua ruumiillista työtä tekevän luokkaan.

---

¹⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 4 §.

Rahatoimikamarille asettamassaan kirjelmässä oli toiminimi A. Parviainen ja C:o Osakeyhtiö anonut että toiminimen ylipäivämaksuina suorittamat 472 markkaa 40 penniä sille takasin peruutettaisiin ja pyysi ¹⁾ Rahatoimikamari, asiasta Liikennekonttorilta lausunnon hankittuaan, Kaupunginvaltuusmiehiltä sekä valtuutusta palauttamaan anojalle sanotun summan että myöskin yhtäläistä valtuutusta toisia samallaisia tapauksia varten, tahi ainakin myöntämään liikennemaksuissa jonkun määrätyn suuremman osan lyhennystä tahi peruutusta. Asiata käsitellessään päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, sillä kertaa ryhtymättä käsittelemään Rahatoimikamarin esitystä laajemman valtuutuksen myöntämisestä Kamarille puheena olevassa suhteessa, suostua toiminimi Parviainen ja C:n anomukseen.

Makasiini-
vuokramaksujen
peruutus ja
vapautus niiden
suorittamisesta.

Erinäisiin muihin Rahatoimikamariin jätettyihin anomuksiin, jotka tarkoittivat vapautusta makasiinivuokramaksujen suorittamisesta tahi maksujen peruuttamista, nimittäin kauppaneuvos Viktor Ekin ³⁾ tekemään anomukseen, että hänet vapautettaisiin suorittamasta niitä 218 markkaa, jotka hänelle oli pantu paikanvuokraa ylipäivistä, kauppa J. E. Segerbergin ⁴⁾ anomukseen, että hänelle peruutettaisiin niinkään paikan vuokrana ylipäivistä suorittamansa 50 markkaa 40 penniä, Osakeyhtiö Agrokseen ⁴⁾ anomukseen makasiinivuokrana suoritettujen 259 markan 20 pennin peruuttamisesta sekä Suomen Maanviljelijäin kulutusyhdistys Laborin ⁵⁾ jättämään anomukseen makasiinivuokrana suoritettujen 40 markan peruuttamisesta, suostuivat samoin Kaupunginvaltuusmiehet ⁶⁾, paitsi kauppaneuvos V. Ekin anomukseen, johonka Rahatoimikamari sai valtuutuksen suostua, siinä tapauksessa että selvitys esitettiin siitä että ylipäivät olivat aiheutuneet vaunujen puutteesta.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään kirjelmässä oli koristemaalari P. Knudsen, mainiten että hän, kun ei tuntenut voimassa olevia asetuksia, oli tullut laiminlyöneeksi säädetyn ajan sisällä hakea muutosta taksoituslautakunnan toimenpiteeseen, anonut että Kaupunginvaltuusmiehet alentaisivat hänelle pantujen veroäyrien luvun 11:sta 7:ään; mutta päättivät ⁷⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, kun voimassa olevan asetuksen mukaan Valtuustolla ei ole valtaa mennä alentamaan asianomaisten taksoitusviranomaisten panemaa taksoitusta, jättää anomuksen huomioon ottamatta.

Anomus pantu-
jen veroäyrien
vähentämisestä.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 46 helmik. 12 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 10 p. 3 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 80 huhtik. 2 p. — ⁴⁾ S:n s:n N:o 102 huhtik. 30 p. — ⁵⁾ S:n s:n N:o 125 toukok. 22 p. — ⁶⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 7 §, toukok. 5 p. 23 § ja toukok. 26 p. 36 §. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. 24 §.

Hätäapulainat.

Kirjelmässään maaliskuun 30 päivältä oli Vaivaihoitohallitus Kaupunginvaltuusmiehille esittänyt että se 20,000 mkan määräraha, joka oli merkitty vaivaihoidon menosääntöön suoranaisen avun antamista varten puutteessa oleville, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaisavun saantiin, vuodeksi 1903 edellisenä talvena vallinneen työnpuutteen kaupungin työväestölle tuottaman ahdinkotilan vuoksi lisättäisiin 30,000 markalla ja Vaivaihoitohallitus valtuutettaisiin antamaan näistä varoista myöskin lainoja avustukseksi perhehuoltajille Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvan työväestön keskuudessa, joiden edellä mainitusta syystä oli täytynyt velkaantua m. m. panttaamalla vaatteensa, työkalunsa y. m., sekä että Vaivaihoitohallitus saisi siihen pyytää myötävaikutusta järjestyneen työväen puolelta, jotka siten sitoutuisivat siveelliseen takaukseen siitä, että lainat tulevat annetuiksi vain todellisessa puutteessa oleville, joiden voitiin olettaa maksavan takasin kunnalta lainaksi saamansa varat. Asiata käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet suostua Vaivaihoitohallituksen edellä kerrottuun esitykseen, sekä että puheena oleva lisämääräraha otettaisiin Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista.

Tämän jälkeen jätti Vaivaihoitohallitus Kaupunginvaltuusmiehille kirjelmän marraskuun 2 päivältä, jossa kirjelmässä tehtiin selkoa sanotun lisämäärärahan käyttämisestä, ja näkyi siitä, että Hallitus järjestyneen työväen valitsemain edustajain avustamana oli mainitusta määrärahasta antanut 584 lainana yhteensä 26,844 markkaa kuuden kuukauden maksuajalla sekä tilapäisenä apuna 2,147 markkaa 55 penniä. Muu osa määrärahasta 1,008 markkaa 45 penniä oli käytetty lainojen jakamisesta ja takasin kantamisesta aiheutuviin ylimääräisiin menoihin. Mainituista lainoista oli lokakuun loppuun mennessä 118 lainanottajaa maksanut takasin 1,942 markkaa, jota vastoin muut lainanottajat, ja heidän joukossaan melkein kaikki, jotka olivat saaneet suurempia lainoja, eivät olleet lainoistaan mitään takasin maksaneet, vaikkakin useilla heistä edellisenä kesänä oli ollut hyvää työansiota.

Hallituksen käyttämät työväen edustajat olivat selittäneet suostuvansa kuuden kuukauden sisällä lainojen antamisesta perimään takaisin jälellä olevat lainasummat, kuitenkin tarvitsematta lainansaajan ollessa maksukyvyttömän sitä ulosottotietä hakea, mutta puheenaolevat edustajat eivät olleet rahojen perimistä toimittaneet.

Nämä seikat esiintuoden lausui Vaivaihoitohallitus mielipiteenään

¹⁾ Kpvn pöyt. buhtik. 1 p. 1 §.

ettei mainittuja lainoja pitäisi tileistä poistaa, mutta että maksuaika sen sijaan, seuraavana talvena pelättävissä olevan työnpuutteen vuoksi, olisi pitennettävä marraskuun 1 päivään 1904, ja esitti Hallitus sen ohessa että, kun Kaupunginvaltuusmiesten myöntämä määräraha oli lisäystä Vaivaihoidon menosääntöön otetulle määrärahalle, jo kertyneet ja vastaisuudessa kertyvät varat saataisiin merkitä tuloiksi vaivaihoidon tileihin. Tämän Vaivaihoitohallituksen esityksen hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet.

Se 1904 vuoden meno- ja tuloarvio, jonka Kaupunginvaltuusto vahvisti, ²⁾ sisälsi lähinnä edellisen vuoden meno- ja tuloarvioon verraten seuraavat loppusummat:

1904 vuoden
meno- ja tulo-
arvio.

<i>Menot.</i>	<i>1904.</i>	<i>1903.</i>
I. Kaupungin velat . . . . . <i>Smf</i>	1,029,445: —	1,032,996: 25
II. Kaupungin virastot . . . . . „	228,920: —	226,000: —
III. Kunnallishallinto . . . . . „	269,725: 83	259,750: —
IV. Katujen ja laiturien valaistus . . „	239,524: —	225,656: 92
V. Palosammutustoimi . . . . . „	114,275: —	114,055: —
VI. Poliisilaitos . . . . . „	238,914: 28	418,746: 66
VII. Terveysten- ja sairaanhoito . . . „	349,494: 31	310,286: 97
VIII. Vaivaihoito . . . . . „	330,020: —	316,940: —
IX. Opetustoimi . . . . . „	1,012,956: 17	912,131: —
X. Kaupungin vastattavat yleiset ra- situkset . . . . . „	216,238: 24	249,654: 24
XI. Vesijohto . . . . . „	357,550: —	352,650: —
XII. Kauppahallit . . . . . „	14,050: —	6,650: —
XIII. Kaupungin maatilat . . . . . „	7,400: —	7,400: —
XIV. Yleiset työt . . . . . „	1,200,500: —	1,887,214: —
XV. Eläkkeet . . . . . „	13,971: 04	14,430: 67
XVI. Sekalaiset menot . . . . . „	190,900: —	298,780: —
Summa <i>Smf</i>	5,813,883: 87	6,633,341: 71

<i>Tulot.</i>	<i>1904.</i>	<i>1903.</i>
Laskettu käytettävissä oleva säästö . . <i>Smf</i>	560,000: —	450,000: —
I. Korot . . . . . „	341,500: —	340,500: —
II. Tontinlunastukset . . . . . „	250,000: —	250,000: —
Siirto <i>Smf</i>	1,151,500: —	1,040,500: —

¹⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 27 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 257 lokak. 31 p (Kpvn pain. asiak. N:o 36); Kpvn pain. asiak. N:ris 41, 43 ja 44 sekä Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p 2 §.

		Siirto <i>Smk.</i> 1,151,500: —	1,040,500: —
III.	Tulot kaupungin kiinteästä omaisuudesta	„ 417,800: —	366,700: —
IV.	Tonttiverot	„ 2,700: —	2,700: —
V.	Tuloatuottavat oikeudet	„ 919,900: —	904,000: —
VI.	Sekalaiset tulot	„ 311,761: 28	335,597: 28
VII.	Valtioavut	„ 250,363: —	499,221: 33
VIII.	Vesijohto	„ 556,950: —	536,950: —
IX.	Valaistuslaitos	„ 86,290: —	114,800: —
X.	Lainat	„ 253,300: —	1,000,200: —
XI.	Taksoitus	„ 1,863,319: 59	1,832,673: 10
		<u>Summa <i>Smk.</i> 5,813,883: 87</u>	<u>6,633,341: 71</u>

Vuosien 1903 ja 1904 meno- ja tuloarvioiden eron selittämiseksi mainittakoon tässä, sen lisäksi mitä jo ennemmin on esitetty, ensiksikin menoista seuraavaa:

Kaupungin
velat.

„Kaupungin velat“ nimisessä pääluokassa havaittava eroavaisuus kummankin vuoden menoarviossa johtuu siitä että kaupungin lainain vuotuismaksut eri vuosina jonkun verran vaihtelevat.

Kaupunginvaltuuston määräyksestä oli Rahatoimikamari ottanut harkittavakseen ehdotusta 1892 vuoden lainan konverteerauksesta ¹⁾, mutta jäi Kamarin lopulliseksi mielipiteeksi se, että, vallitsevaan taloudelliseen asemaan katsoen, puheenalainen toimenpide oli vastaiseksi lykättävä.

Kaupungin
virastot.

Kaupungin virastojen menojen lisäys on aiheutunut siitä että Valtuuston päätöksen mukaan kummallekin kaupungin viskaalille myönnettiin mieskohtainen palkkion korotus, yhteensä 1,200 markkaa, sekä siitä että menoarvioon otettiin 2,000 markan arviomääräraha käännöksiin venäjän kielestä, käytettäväksi Maistraatin määräyksen mukaan. Sitä vastoin on Raastuvanoikeuden menosäännöstä jätetty pois kaksi vanhemman oikeusneuvosmiehen palkkiota 10 vuoden palveluksesta, yksi mieskohtainen 500 markan palkkio sekä kahden nuoremman oikeusneuvosmiehen palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jota vastoin 3,000 markan arviomääräraha on otettu avonaisten nuoremman oikeusneuvosmiehen virkojen sijaispalkkioksi. Ulosottolaitoksessa tuli palkan korotusta kahdelle ulosottoapulaiselle 5 vuoden palveluksesta.

Kunnallishal-
linto.

Valtuuston kanslian menoarviossa ei havaita mitään muutoksia. — Rahatoimikamarin palkkasäännössä on sihteerin palkka 8,000 markkaa; notaarion palkkaa on korotettu 3,000 markasta 5,000 markkaan. — Raha-

¹⁾ Kts. 1902 vuoden kertomusta siv. 111.

toimikonttorin vuosirahansäännössä huomataan tarvevarojen korotus 400 markkaa sekä 400 markan arviomääräraha uusien 1882 vuoden lainan talonkien painatusta varten. — Liikennekonttorin vuosirahansäännössä huomataan, että määrärahaa ylimääräisiä apulaisia varten on lisätty 2,475 markkaa ja koneenkäyttäjän palkkausta 300 markkaa. — Satamakonttorin vuosirahansäännössä on lisätty satamakapteenin ja satamakonttorin kirjanpitäjän arvioituja ylökantoprosentteja, edellistä 300 ja jälkimäistä 75 markkaa. Höyrypurren vuokraa tarkastusmatkoista on korotettu 300 markkaa sekä tarvevaroja 50 markkaa. — Rakennuskonttorin vuosirahansäännössä on kaupungin insinöörin palkkaa 5 vuoden palveluksesta korotettu 800 markkaa, työpäällikön palkkaa samoin 270 markkaa 83 penniä; sekä samoin rakennusmestarin palkkaa 10 vuoden palveluksesta 275 markkaa. Nuoremmalle metsänvahdille myönnettiin mieskohtaista palkan korotusta 5 vuoden palveluksesta 80 markkaa. Sitä vastoin on arviomäärärahaa metsänvartija-apulaisia ja metsänkasvatusta varten vähennetty 2,000 markasta 1,500 markkaan. — Työväenasiain lautakunnan vuosirahansäännössä on sihteerin palkka Valtuuston päätöksen mukaan korotettu 600 markasta 3,600 markkaan. — Valtuuston 1 p. joulukuuta 1903 tekemän päätöksen mukaisesti perustetun Kunnan työnvälitys-toimiston vuosirahansäännössä on johtajan palkkaa 3,600 markkaa, miesapulaisen palkkausta 1,200 markkaa, naisapulaisen samoin 700 markkaa, tarverahaa kalustoa, lämpöä, valaistusta y. m. varten 2,000 markkaa eli yhteensä 7,500 markkaa.

Katujen ja laiturien valaistukseen tarvittavien menojen kohoamiseen on ensi sijassa ollut syynä valaistusverkon laajeneminen ja kahden uuden tavaravajan rakennus; sen ohessa on Katajanokan laiturille asetettu kaasuvalaistus sähkövalaistuksen asemesta.

Katujen ja laiturien valaistus.

Palosammutustoimen menosääntöön on otettu 1,800 markalla lisätty määräraha palokaluja ja kalustoa varten ja „sekalaisiin menoihin“ 1,000 markan määräraha IX kaupunginosan paloaseman piirustuksia varten, jota vastoin palotallin menoja on vähennetty 2,580 markalla heinäin ja kaurojen hinnan alenemisen takia.

Palosammutus-toimi.

Armollisessa asetuksessa maaliskuun 13/26 p:ltä 1903 säädettiin väliaikaisesti viiden vuoden ajaksi Helsingin kaupungin polisilaitokselle uusi menosääntö, jonka loppusumma oli 693,120 markkaa, mistä 198,034 markkaa 28 penniä oli suoritettava kaupungin menoista. Edelleen säätää asetus, että kaupungin on polisikamarin ja -laitoksen tarpeita varten hankittava tarkotuksenmukaiset huoneustot ynnä valaistusta ja lämpöä

Polisilaitos.

sekä suoritettava polisikunnan tarpeellisesta aseuksesta johtuvat menot ja asetettavaa polisilaitoksen käytettäväksi 16 täysin kelvollista ratsuhevosta tarpeellisine ratsastimineen. Tämän johdosta on polisilaitoksen menosääntöön merkitty se vuotuinen avustus, joka yllämainitun uuden vuosi-rahansäännön mukaisesti on kaupungin varoista suoritettava. Sen lisäksi on menosääntöön merkitty kaupungin polisilaitoksen käytettäväksi antamain huoneustojen vuokrat, yhteensä 25,480 markkaa, minkä johdosta on tulopuolellekin merkitty arvioitu vuokra kaupungin omissa taloissa sijaitsevista huoneustoista; lämmityksestä ja valaistuksesta aiheutuvia menoja on lisätty 400 markkaan, sen johdosta että polisikamarin ja keskuspolisin huoneustoja on laajennettu. Lopuksi on „sekalaisiin menoihin“ otettu 1,000 markan suuruinen arviomääräraha niiden varustusneuvojen korjaukseksi, jotka kaupungin on polisilaitokselle hankittava.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Terveyden- ja sairaanhoidon menojen eneneminen johtuu siitä että erinäisiä menoeriä on korotettu; siten on „lääkärit ja sairaanhoitajat“ nimisen osaston kohdalle merkitty 4,000 markan suuruinen määräraha ylimääräisen aluelääkärin palkkaamiseksi Sörnäisten alueella. Terveydenhoitolautekunnan tarverahoja on lisätty 300 markkaa. Marian sairaalan menosäännössä havaitaan, että eri osastojen menoja on korotettu; siten on kulkutautien osaston kohdalle otettu satunnainen määräraha, 788 markkaa, uusien vuoteiden ostamista varten, sisätautien- ja kirurgisen osaston kohdalle hierojan palkkiota 1,000 markkaa, minkä ohella sekä potilaiden että sairaanhoitohenkilökunnan ruokarahoja lisättiin, joten menot ruuasta lisääntyivät yhteensä 8,752 markkaa 70 penniä.

Viimemainitun tuntuvan lisäyksen johdosta Marian sairaalan menosäännössä päätti Valtuusto kehottaa sanotun sairaalan hallitusta ottamaan harkittavakseen, eikö tarkoituksenmukaisen menettelyn kautta mainitun sairaalan menoja ravinnonpidosta voitaisi potilaita haittaamatta vähentää.

„Poliklinikat-“ nimisessä osastossa huomataan Valtuuston myöntämät määrärahat Hermannikaupungin lapsenpäästölaitokselle, yhteensä 2,100 markkaa, Marian sairaalan tuberkuloosi-poliklinikalle 5,000 markkaa sekä määräraha viidestä sairaspaikasta tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa, yhteensä 5,993 markkaa 31 penniä. Terveyspolisin menoja on vähennetty 500 markkaa. „Ravintoaineiden tarkastusasema“ nimisen menoosaston sijaan on Valtuuston päätöksen mukaisesti tullut „Laboratorio terveysthoidollisia tutkimuksia varten“, jonka vuosirahansääntö on 13,600 markkaa, minkä lisäksi tulee 7,000 markkaa laboratorion perustamista varten. Mitä vihdoin lihantarkastusasemaan

tulee, on tämä erä poistettu menosäännöstä ja lihan tarkastusta varten kaupungin teurastuslaitoksella otettu 4,300 markan suuruinen määräraha.

Vaivaihoidon menosäännössä huomataan Vaivaihoidonhallituksen kohdalla 1,200 markan suuruinen lisäys tarkastusmiesten ja maaseudulla olevain vakinaisten asiamiesten palkkiassa, mikä lisäys on johtunut hoidonhoitolaitoksen perustamisesta Sipoon pitäjään. Vaivaistalon ja siihen yhdistettyjen laitosten menoja on osittain lisätty osittain vähennetty, ja on lisäys noussut yhteensä 2,380 markkaan; suurempia menoeriä tässä osastossa on 5,800 markkaa vaivaistalolla tehtävistä korjauksista. „Apu-
rahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten,“ nimisen osaston kohdalla olevia määrärahoja lääkkeitä ja suoranaista avustusta varten puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaihointoon, on korotettu edellisiä 3,000 ja jälkimäisiä 6,000 markkaa. „Sekalaisten menojen“ kohdalla on määrärahaa hautauskustannuksia varten korotettu 500 markkaa.

Vaivaihoidon.

Pääluokassa „opetustoimi“ huomautettakoon seuraavista seikoista. Käsityöläiskoulujen kohdalle otettuja määrärahoja ylemmille käsityöläiskouluille sekä valmistavalle poikain ammattikoululle on ylennetty, edellisiä 1,472, jälkimäistä 2,650 markkaa, mitkä lisäykset ovat aiheutuneet opettajain luvun lisäämisestä ja erinäisistä palkankorotuksista 5 vuoden palveluksesta. Edelleen havaitaan samassa osastossa määräraha Valtuuston päätöksen mukaisesti äsken perustettua tyttöjen ammattikoulua varten, yhteensä 15,044 markkaa. — Määrärahat merikoulua, alempia käsityöläiskouluja, kauppaopistoja sekä tylsämielisten lasten kasvatuslaitosta varten ovat suuruudeltaan entisellään. — Kansakoulujen menot ovat lisääntyneet yhteensä 46,080 markkaa, josta palkkojen osalle tulee 33,530 markkaa ja muiden kustannusten osalle 12,550 markkaa. Palkkojen lisäyksen on pääasiallisesti aiheuttanut se että useita uusia opettajan ja opettajattaren paikkoja on perustettu; että erinäisiä palkkoja on korotettu; että määrärahoja ylimääräistä opetushenkilökuntaa varten on korotettu sekä että taloudenhoitajan palkkaa on korotettu 2,500 markkaa. Muista menoista mainittakoon 1,500 markan suuruinen määräraha „matkastipendeiksi“, minkä ohella erinäisiä määrärahoja, kuten vuokria, opetusvälineitä, polttopuita, valaistusta y. m. varten on korotettu. — Osastossa „kansankirjastot ja lukusalit“ havaitaan 800 markan tilapäinen määräraha uusien hyllyjen ostoksi pääkirjastoon ja Töölön haaraosastoon.

Opetustoimi.

Edelleen huomataan menosäännössä uusi osasto „teatterit ja musiikki“, jossa ovat seuraavat määrärahat: Ruotsalaiselle teatterille 5,000 markkaa, Suomalaiselle teatterille 5,000 markkaa, „Folkteatern”ille 3,000 markkaa, Osakeyhtiö Helsingin Filharmoniselle Seuralle 10,000 markkaa sekä Helsingin torvisoittokunnalle 8,000 markkaa eli yhteensä 31,000 markkaa.

Mitä vihdoin „pahantapaisten lasten turvakodit“ nimiseen osastoon tulee, havaitaan siinä 3,316 markan 67 pennin suuruinen erä uuden ruotsinkielisten poikain kasvatuslaitoksen perustamiseksi. Muiden kasvatuslaitosten määrärahoja on osittain korotettu, osittain vähennetty.

Kaupungin vastattavat yleiset rasitukset.

Majoituksen kustannukset on Majoituslautakunta laskenut 206,233 markaksi 28 penniksi, jota vastoin ne edellisenä vuonna nousivat 239,849 markkaan 28 penniin. Majoituslautakunnan menot ovat pysyneet muuttomattomina, lukuunottamatta kääntäjän palkkausta, jota lisääntyneen työn takia on korotettu 200 markkaa.

Vesijohdo.

Vesijohdon menoissa havaitaan osastossa „Ylläpito ja korjaus“ 5,700 markan suuruinen menoerä III:nneen siivilän betonoimista varten, mikä menoerä on merkitty ainoastaan tarpeen varalle, sekä putkiverkon laajentamiseksi ja vesimittarien ostoksi 153,300 markkaa, mikä erä edellisenä vuonna oli 147,900 markkaa. Määrärahaa sekalaisia menoja varten on vähennetty 500 markkaa.

Kauppahallit.

Rantatorilla sijaitsevan Kauppahallin valaisemiseksi on menosääntöön otettu 3,300 markkaa 1,500 markan sijasta lähinnä edellisenä vuonna, syystä että viimenmainittu määräraha on näyttäytynyt aivan riittämättömäksi. Edelleen on menosääntöön otettu uusi määräraha Hietalahden torilla sijaitsevaa kauppahallia varten yhteensä 7,900 markkaa, siitä palkkoja 1,350 markkaa, puhdistusta, valaistusta ja erinäisiä menoja varten 4,050 markkaa sekä kaasuväläistuksen sijoittamiseksi 2,500 markkaa.

Eläkkeet.

Eläkkeensaajista ovat neuvosmiehen leski I. S. T. Decker ja satamakonstaapeli E. M. Sjöström kuolleet, minkä johdosta heille myönnetty 400 ja 600 markan suuruiset eläkkeet ovat menosäännöstä poistettut. Edelleen on Rahatoimikamarin sihteerin O. Ehrströmin leskelle ja kolmelle alaikäiselle lapselle sekä Kihlakunnantuomarin B. Steniuksen leskelle ja kolmelle alaikäiselle lapselle myönnettyjä eläkkeitä vähennetty, edellistä 1,000 markasta 959 markkaan 37 penniin, jälkimäistä 600 markasta 461 markkaan, sen johdosta että kaksi alaikäistä eläkkeensaajaa vuoden kuluessa pääsevät täyteen ikään. Sitä vastoin on tullut lisää kaksi eläkettä, nimittäin kaupunginpalvelijan leskelle A. V. Fagerholmille 120 markkaa ja ruiskumestarin leskelle S. Nyströmille sekä hänen alaikäisille lapsilleen 600 markkaa.

Pääluokassa „Sekalaiset menot“ havaitaan uusi „palkkiota talojen taloudenhoitajalle“ niminen erä, suuruudeltaan 1,800 markkaa, mikä viimeksi mainittu virka perustettiin Rahatoimikamarin ehdotuksesta ja jonka haltijalle kuuluu erinäisten kaupungin omistamain talojen isännöys. Edelleen on sähkötekniikan palkkiota korotettu 1,500 markasta 3,000 markkaan. Tähän pääluokkaan on vielä otettu ennen mainittu Kaupunginvaltuusmiesten myöntämä 600 markan määräraha Vankilayhdistyksen ylläpitämälle vapaaksipäästettyjen naisvankien turvakodille, kuten myös aikaisemmin poliisilaitoksen menosääntöön otettu määräraha kahdelle rankkurille, joiden palkkioita on korotettu yhteensä 1,080 markasta 1,200 markkaan. Normaalikellojen ostosta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot ovat kohonneet 520 markalla.

Sekalaiset
menot.

Mitä taas tulee vuosien 1903 ja 1904 tulojen erotukseen, huomautetakaan tässä seuraavista seikoista:

Tulot.

Edellisestä vuodesta käytettävänä olevaa säästöä otettiin tuloarvioon 560,000 markkaa.

Tontinlunastuksen korot otettiin jotakuinkin olevain olojen mukaisesti 90,000 markkaan, 80,000 markan sijasta edellisenä vuonna. Erät nimeltä „erinäisiä tuloja“, „osakkeiden osinkoja“ ja „korkea pankkitilillä“ on 1904 vuoden vuosirahansäännössä yhdistetty yhdeksi eräksi „erinäisiä korkoja ja osinkoja“, jotka on merkitty 210,000 markaksi.

Korot.

Tontinlunastus otettiin samaksi määräksi kuin edellisen vuoden vuosirahansäännössä eli 250,000 markkaan syystä että kaupungilla oli odotettavana tontinlunastusta käteisessä rahassa kahdesta tontista, jotka oli aikomus myydä Valtiolaitokselle ja yhdestä tontista, jonka Yliopisto oli pyytänyt saada lunastaa.

Tontinlunastus.

Pääluokassa „kaupungin kiinteä omaisuus“ huomataan seuraavaa: vuokria Kaivopuiston alueelta on olevain olojen mukaisesti korotettu 15,000 markkaan. Sittetekun poliisilaitos-nimiseen pääluokkaan otettiin arvioitu vuokra kaupungin taloissa sijaitsevista poliisilaitokselle luovutetuista huoneustoista, on tulopuolelle merkitty vastaava määrä eli 16,100 markkaa. Talon Sofiankadun N:o 3 vuokrat ovat vähentyneet 2,000 markkaan, sen johdosta että muutamia huoneustoja sanotussa talossa oli otettu kaupungin tarpeiksi. Satunnaisia vuokria nimistä erää on korotettu 4,500 markasta 7,000 markkaan. Vuokra kauppahallien myyntipaikoista on korotettu 40,000 markasta 74,000 markkaan. Uimahuonemaksuja on vähennetty 1,500 markasta 1,000 markkaan, jota vastoin arvioituja kalavedenmaksuja on korotettu 100 markkaa.

Kaupungin
kiinteä omaisuus.

Tuloa tuottavat
oikeudet.

Liikennekonttorin ehdotuksesta otettiin laskettu makasiinivuokra 3,000 markaksi oli 1,000 markaksi enemmän kuin edellisenä vuonna. Satamamaksujen tuottamat tulot otettiin 200,000 markaksi; edellisen vuoden vuosirahansäännössä ne olivat 185,000 markkaa. Sitä vastoin vähennettiin laskettua punnitsemismaksujen tuottamaa tuloa 100 markkaa. — Maistraatille jättämässään kirjelmässä oli pörssikaupan-välittäjä A. Grönberg anonut toimenpiteitä siihen suuntaan, että kaupunki muuttuneiden olojen takia vastaisuudeksi luovuttaisi pörssikaupan välittäjälle sen kolmanneksen pörssihuutokauppapalkkiosta, joka pörssihuutokaupoista Helsingin kaupungissa annetun ohjesäännön mukaan toukokuun 16 p:ltä 1883 on tuleva kaupungille. Huomauttaen että sanottu pörssivälityspalkkion osuus lankeaa kaupungille vahvistetun ohjesäännön perusteella, jota ei vielä ole lailisessa järjestyksessä kumottu, ehdotti ¹⁾ Arviovaliokunta että mainittu erä toistaiseksi otettaisiin tuloarvion muuttumattomana eli 600 markan suuruisena ja hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet tämän ehdotuksen ²⁾.

Sekalaiset tulot.

Pääloukassa „sekalaiset tulot“ havaitaan erinäisiä pienempiä korotuksia. Siten on maantuotanto Vaivaistalosta laskettu 400 markkaa suuremmaksi kuin edellisen vuoden meno- ja tulosäännössä ja erää „korvausta vaivaisten ylläpidosta“ on korotettu 2,000 markkaa. „Kansakoulun oppilaiden maksut ja käsityöt“- sekä „korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista“- nimisiä eriä on korotettu, edellistä 200, jälkimäistä 100 markkaa. Edelleen huomataan 1,100 markan suuruinen lisäys evankelis-luterilaisen kirkkoseurakunnan katujen puhtaanapitoon suorittamassa apumaksussa. Se summa, joka tariffin mukaan oli kruununvaroista suoritettava korvaukseksi kaupungin majoituksesta aiheutuvista menoista otettiin 193,315 markaksi 28 penniksi.

Valtioavut.

Polisilaitoksen menosäännön muuttamisen takia on valtioavuista poistettu apumaksu polisilaitokselle. — Valtioapu poikain valmistavalle ammattikoululle on tulopuolelle otettu ylennettyyn määräänsä, 16,825 markkaan, jota vastoin se edellisenä vuonna oli 15,500 markkaa.

Vesijohto.

Vesimaksuista lähteviä tuloja korotettiin 15,000 markkaa erää „korvausta toimitetuista johdonyhdistämisistä 5,000 markkaa“, aiheutuen kumpikin korotus vallitsevista oloista.

Valaistuslaitos.

Kaasutehtaan voiton käytettävissä oleva määrä otettiin 86,290 markaksi 114,800 markkaa vastaan edellisenä vuonna.

Lainat.

„Lainat“ nimiseen pääloukkaan otettiin sen mukaan, mitä aikaisem-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 43. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 2 §.

min oli päätetty 1902 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä, uuden tavaravajan rakentamisesta Katajanokalle aiheutuvat menot, 100,000 markkaa, sekä vesijohdon laajentamisesta 153,300 markkaa.

Vahvistetun meno- ja tuloarvion nojalla päätti Kaupunginvaltuusto, että kunnan verovelvollisilta jäseniltä vuonna 1904 taksoitettava veromäärä oli oleva 1,863,319 markkaa 59 penniä eli 30,646 markkaa 49 penniä enemmän kuin vuonna 1903.

Taksoitus.

c) Erinäisiä muita Kaupunginvaltuuston käsittelemiä asioita.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään kirjelmässä oli kaupungin työttömäin valitsema komitea ehdottanut, että Kaupunginvaltuusmiehet työnpuutteesta työväestön keskuudessa aiheutuneen hädän ja kurjuuden lieventämiseksi heti ryhtyisivät toimenpiteihin enempäin yleisten töiden järjestämiseksi, joista komitean mielipiteen mukaan työväenasuntojen rakentaminen ja kaduntasotustyöt olisivat sopivimpia, sekä osottaisivat 50,000 markkaa jaettavaksi työttömäin kesken maksamattomain vuokrain maksamista ja pantattujen työkalujen lunastamista varten. Tämän johdosta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, Rahatoimikamarilta lausunnon hankittuaan: että Rakennuskonttori oikeutetaan heti ottamaan kivenmurskaustyöhön niin monta Helsingin kaupunkiin kuuluvaa työmiestä, kuin työhön ilmoittautuu ja sitä työtä teettämään 1 à 2 kuukautta; että Rakennuskonttori valtuutetaan, jotta kivenmurskaukseen tottumattomatkin voisivat saada jonkun verran korkeamman työpalkan, korottamaan urakkapalkan kivenmurskauksesta neljäksi markaksi kuutiometriltä; että sen ohessa kolmannen tavarasuojan rakentaminen Katajanokalle heti on aloitettava; että Rahatoimikamaria kehoitetaan Kaupunginvaltuusmiehille tekemään ehdotus katujen tasotustöiden tekemisestä eri osissa kaupunkia hätäaputöinä; sekä että kysymys varojen myöntämisestä työttömille vuokramaksujen suorittamista ja pantattujen työkalujen lunastamista varten saisi raueta. Sitä vastoin ryhtyivät Kaupunginvaltuusmiehet siihen aikaisemmin mainittuun ²⁾ toimenpiteeseen, että Vaivaishoitohallituksen käytettäväksi asetettaisiin 30,000 markkaa lainojen antamista varten varat-

Työttömyys.

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 3 §. — ²⁾ Kats. siv. 126.

tomille ja velkaantuneille perheiden elättäjille ruumillista työtä tekevän keskuudessa.

Lihantarkastus.

Edellisissä vuosikertomuksissa on selonteko niistä ehdotuksista, joita erityinen valiokunta oli tehnyt lihantarkastuksen pakolliseksi tekemisestä kaupungissa, sekä Kaupunginvaltuusmiesten asiassa tekemästä päätöksestä ¹⁾. Samalla kun kysymys pakollisesta lihantarkastuksesta jätettiin riippuvaksi kunnes Helsingin kaupunkiin on rakennettu ajanmukainen kunnallinen teurastuslaitos, jättivät Kaupunginvaltuusmiehet Terveystoimikunnalle ehdotuksen tekemisen sellaisista väliaikaisista lihantarkastuksen toimenpiteistä, joita teurastushuonepakon käytäntöön ottamista odottaessa käy voimassa olevan elinkeinolain nojalla toimeenpaneminen. Terveystoimikunnan kirjelmässään helmikuun 16 päivältä tuotua esiin, että väliaikainen lihantarkastus nykyisissä oloissa ei tule tuottamaan sellaista hyötyä, joka vastaisi sen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia, ja ettei se sen vuoksi ollut katsonut olevan syytä tehdä uutta ehdotusta asiassa, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, että kysymys väliaikaisista toimenpiteistä lihantarkastusta varten saisi raueta.

Kaupungininsinööri Idströmin matkakertomus.

Kaupungininsinööri Idström, joka Kaupunginvaltuusmiehiltä oli saanut ³⁾ 1,500 markan matka-apurahan tutkiakseen kesällä 1902 Kööpenhaminassa ja Düsseldorfissa työväenasuntokysymystä sekä Tukholmassa ja Hampurissa puhtaanpitolaitosta, oli jättänyt matkakertomuksen ⁴⁾, joka painettuna Valtuustolle jaettiin ⁵⁾.

Sakko lisätyn kutsuntatoimiston jäsenten valitsemisen laininlyömistä.

Uudenmaan läänin Kuvernöörin tammikuun 20 päivänä 1902 velvoitettua Helsingin kaupungin 30,000 markan sakon uhalla valitsemaan kaksi jäsentä ja kolme varajäsentä kunnasta vuoden 1902 kutsuntatoimistoon, mutta kunnan jäsenten seuraavan helmikuun 25 päivänä pitämässään raastuvankokouksessa kieltäytyttyä sanottua vaalia toimittamasta, tuomitsi Kuvernööri kaupunkikunnan huhtikuun 7 päivänä samana vuonna maksamaan sille pannun 30,000 markan uhkasakon. Sittemmin oli Keisarillisen Senaatin Sivilitoimituskunta, sen jälkeen kun Kuvernöörin mainittu päätös oli voittanut lainvoiman, ilmoittanut Kuvernöörille, että Senaatti katsoi lain hengen ja tarkoituksen olevan selvän siinä, että uhkasakkoja, jotka asianmukaisessa järjestyksessä oli tuomittu Uudenmaan läänin kunnille sen johdosta, että ne olivat kieltäytyneet valitsemasta jäseniä lisätyihin kutsuntatoimistoihin, ei voitu ulosottaa niiden rikosoikeudellisten

¹⁾ Kts. 1901 vuoden kert. siv. 122 ja 1902 vuoden kertom. siv. 123. — ²⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 2 §. — ³⁾ Kats. 1902 vuoden kert. siv. 75 — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 4. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 3 p. 16 §.

määräysten mukaan, jotka ovat voimassa sakkojen perimisestä, vaan „on ne perittävä samalla tavalla kuin velka, jonka kunta on yhteisesti veloitettu maksamaan“. Kuvernööri lähetti Sivilitoimituskunnan mainitun kirjelmän Maistraattiin tiedoksi ja noudatettavaksi saattamista varten sekä käski Maistraatin niin pian kuin mahdollista ryhtymään puheenaolevaa uhkasakkoa perimään. Tämän johdosta velvoitti Maistraatti Kaupunginvaltuusmiehet kuuden viikkokauden sisällä asiasta tiedon saatuaan Maistraattiin jättämään kirjallisen selityksen, jonka jälkeen Kaupunginvaltuusmiehet antoivat ¹⁾ erityiselle valiokunnalle toimeksi valmistaa Kaupunginvaltuusmiehille lausunnon asiassa. Valiokunnan ehdotuksen ²⁾ mukaisesti päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet annettavassa selityksessään esiin tuoda seuraavaa:

„Jutussa syntyneistä asiakirjoista näyttää siltä kuin Senaatti ja Kuvernööri olisivat nyttemmin luopuneet perimästä puheena olevaa, kaupungille tuomittua uhkasakkoa sitä tietä kuin sakoista on säädetty, ja pitäisivät sitä Valtiolaitoksen sivilisaatavana kunnalta. Vaikka Kaupunginvaltuusmiehet eivät voi käsittää, miten Kuvernöörin tuomitsema uhkasakko voisi saada tavallisen velkasaatavan luonteen, ei Kaupunginvaltuusmiehillä ole syytä tässä käydä tarkemmin tarkastamaan kysymystä tämän käsityskannan oikeudenmukaisuudesta tahi siitä antaa muuta lausuntoa kuin että se näyttää osottavan, että on tultu huomaamaan miten kiero puheenaolevan uhkasakon määrääminen kunnalle on ollut. Kaikissa tapauksissa on pidettävä kiinni siitä että, pantakoon ukkasakkovaatimus täytäntöön mitä tietä tahansa, sääntöä, että uhkasakon tulee kohdata määrättyä henkilöä tahi määrättyjä henkilöitä, ei saa syrjäyttää. Ilmeistä on lisäksi, ettei uhkasakkovaatimusta voi, tavalliseksi velkomissaatavaksi katsottuna, panna täytäntöön muutoin kuin että asiassa on olemassa yliulosotonhaltijan tahi, jos asia riittäisena on osotettu tuomioistuimeen, tuomioistuimen päätös. Sillä ulosottolain ja sen käytäntöön ottamista koskevan asetuksen (27 §) mukaan voidaan ainoastaan ulostekoja, yleisiä maksuja, toimituslunastuksia ja muita sellaisia ulosottaa ilman tuomiota.

Kun Kuvernööri tammikuun 20 päivänä 1902 määräsi kunnalle puheenaolevan uhkasakon, tapahtui se vetoamalla joulukuun 3 päivänä 1895 annetun uuden ulosottolain käytäntöön ottamista koskevan asetuksen 11 §:ään. Mainittu pykälä ja siinä Kuvernöörille annettu valtuutus tuomita

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 8 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 28. — ³⁾ Kpvn pöytäk. kesäk 9 p. 22 §.

niskottelija uhkasakkoihin tarkoittaa kuitenkin ilmeisesti ainoastaan Kuvernöörin valtaa ulosottoasiain lajisissa tai tapaisissa jutuissa ja asioissa, joka tulkitseminen saa tukea siitä seikasta että mainitussa lainpaikassa puhutaan uhkasakon yhteydessä oikeudesta vankilaan panemiseen ja matkustuskiellon antamiseen. Sitä vastoin ei joulukuun 8 päivänä 1873 annettu kunnallishallintoa kaupungissa koskeva asetus, jolla asetuksella järjestetään m. m. kaupunkikuntain ja valtiovallan väliset suhteet, sisällä mitään sellaisesta valasta kuvernöörille, vaikka asetuksessa pitäisi olla ainakin viittaus siihen, jos lainsäätäjät ylipäänsä olisi ajatellut kuvernöörille mitään sellaista oikeutta. Ne harvat tapaukset, joissa asetuksessa puhutaan yhteisön langettamisesta uhkasakkoihin, täytyykin pitää pelkinä erikoistapauksina ja yleensä syntyneinä huomaamattomuudesta lainsäädännössä.

Kokonaisen yhteisön langettaminen uhkasakkoihin osottautuikin selvästi mahdottomaksi heti kun sellaisen uhkasakkopäätöksen toimeenpano tulee kysymykseen. Silminnähtävää on että uhkasakkoa tässä tapauksessa, kuten kuitenkin muutoin aina, ei maksukyvyyn puutteessa voida muuntaa muuksi rangaistukseksi. Yhtä ilmeistä on myöskin, ettei sitä voida ulosottaa aivan viattomien henkilöiden joutumatta siitä kärsimään. Kunnan jäsenet vaihtuvat alituisesti eivätkä siis enään ole samat silloin kuin sellainen uhkasakko on ulosotettava kuin silloin kun se tuomittiin. Eivät myöskään ole kaikki ne, jotka kunnalle veroa maksavat, äänioikeutettuja raastuvankokouksessa. Asialle aivan vieraat henkilöt tulisivat siten omaisuudellaan vastaamaan toisten laiminlyönnistä ja niskoittelusta. Sellainen seuraamus on kuitenkin vastoin kaikkein alkeellisimpiäkin rikosoikeudenkäytön periaatteita. Sen vuoksi onkin velvollisuutta olemaan saapuvilla raastuvankokouksessa sekä ottamaan osaa siellä pidettävään neuvotteluun ja toimitettaviin vaaleihin tulkittu pelkäksi eettilliseksi velvollisuudeksi, mutta ei koskaan miksikään sellaiseksi, että siihen rangaistuksen uhalla voitaisiin pakoittaa.

Mutta vaikka Kuvernöörin valta puheenaolevan laatusissa tapauksissa langettaa kunta uhkasakkoihin olisikin eittämätön, ei ainakaan tässä tapauksessa, riippumatta siitä seikasta että määrätty uhkasakko tarkoitti uuden asevelvollisuusasetuksen toteuttamista, olisi pitänyt mitään uhkasakkopäätöstä tulla kysymykseen. Raastuvankokous helmikuun 25 päivänä 1902 kieltäytyi tosin toimittamasta Kuvernöörin määräämää vaalia, mutta päätöstä siitä ei kuitenkaan tehty yksimielisesti, vaan oli olemassa vähemmistö, jonka tosin muodosti yksi ainoa henkilö, mutta joka puolestaan tahtoi toimittaa vaalin. Kun Maistraatti kuitenkin, edellä mai-

nitun, joulukuun 8 päivänä 1873 annetun asetuksen 20 §:n nojalla päätti asian enemmistön päätöksen mukaan, ei Senaatti, joka ei katsonut puheenaolevan lainpaikan antavan tukea sellaiselle menettelylle Maistraatin puolelta, sitä hyväksynyt, jonka vuoksi Senaatti käski Kuvernöörin velvoittamaan Maistraatin siten menettelemään, että pidettävässä raastuvankokouksessa sitä tahi niitä kunnan äänioikeutettuja jäseniä, jotka halusivat vaalioikeuttaan käyttää, ei siitä estettäisi. Jos tämä Senaatin tulkitsemistapa on oikea, olisi siis vaalin pitänyt tapahtua, eikä siis sitä ettei vaalia toimitettu voi panna kunnan syyksi kokonaisuudessaan. Siitä huolimatta on Kuvernöörin uhkasakkopäätöksellä, ennen kuin Senaatin mainitusta käsityskannasta edes oli annettu tietoa raastuvankokoukselle, tuomittu ei ainoastaan ne kokouksen osanottajat, jotka olivat enemmistössä, mutta myöskin se vähemmistö, joka olisi tahtonut toimittaa vaalin, mutta ilman omaa syytään oli siitä estetty.

Lopuksi mainittakoon pienempien epäkohtaisuuksien joukossa puheenaolevassa menettelyssä vielä että kunta tuomittiin uhkasakkoon siitä että oli kieltäytynyt valitsemasta *kahta* jäsentä ja kolmea varajäsentä lisättyyn kutsuntatoimistoon, vaikka, marraskuun 3 päivänä 1886 annetun, kutsuntaja läänintoimistojen ohjesäännön erinäisten pykäläin muutosta koskevan kuulutuksen 1 ja 2 §§:n mukaan *kaupunkikunnan* on valittava *kolme* jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Kutsuntatoimisto ei siis siinäkään tapauksessa, että vaali olisi toimitettu, olisi ollut täysilukuinen.

Valtuusmiehet vastustavat sen vuoksi puheenaolevan uhkasakon suorittamista ja toivovat että, jos Maistraatti ei yliulosotonhaltijana voi heti hylätä Kuvernöörin vaatimusta, Kuvernöörille ilmoitetaan että, jos edelleenkin pysytään väitteessä että uhkasakko on pidettävä Valtiolaitoksen siviilisaatavana, siitä on erikseen riideltävä velkasaatavasta säädettyssä järjestyksessä.“

Kuvernööri käski kuitenkin ensimmäisen kaupunginvoudin Helsingissä kuntaa vastaan täytäntöön panemaan päätöksen huhtikuun 7 päivältä 1902. Ja sittenkun ensimmäinen kaupunginvouti, ilmoittaen ettei hän pitänyt itseään asianomaisena ulosottomiehenä uhkasakon ulosottamiseen, oli palauttanut asiakirjat Kuvernöörille, jätettiin ne Maistraatille lainmukaista täytäntöön panoa varten, jonka jälkeen Maistraatti Rahatoimikamarin puolesta valitun asiamiehen läsnäollessa antoi syyskuun 5 päivänä päätöksen, että kun Helsingin kaupunkikunnan omistamat rahavarat ja muu irtain omaisuus ovat määrättyt erityisiin tarkoituksiinsa eikä tämän omaisuuden ulosmittaus siten lain mukaan voi tulla kysymykseen, Maist-

raatti oli päättänyt julistaa ulosmitatuksi kolmenkymmentuhannen markan uhkasakon suorittamiseksi Helsingin kaupungin omistaman, mihinkään erityiseen kunnalliseen tarkoitukseen määräämättömän ja vielä käyttämättömän talon ja tontin N:o 6 (osotenumero 9) Vuorimiehenkadun varrella korttelissa 100 B. Vimpa, aikanaan myytäväksi siinä järjestyksessä kuin kiinteistön myymisestä on säädetty, jonka ohessa annettiin valitusosotus Keisarilliseen Turun hovioikeuteen; ja ilmoitti Rahatoimikamarin edustaja tyytymättömyyttä Maistraatin päätökseen. Rahatoimikamarin siitä Kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettua¹⁾, päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, koska kunnan omaisuuteen Valtuuston aikaisemmin ilmoittaman mielipiteen mukaan ei voida Kuvernöörin mainitun uhkasakkopäätöksen johdosta lainmukaisesti koskea puheenaolevan uhkasakon suorittamista varten, kehottaa Rahatoimikamaria asianmukaisessa järjestyksessä tekemään valituksen ulosmittauksesta.

Jo elokuun 24 päivänä oli Lääninsihteeri Rheinbott Uudenmaan läänin Kuvernöörin puolesta ilmoittanut Lääninkonttorille, että vapatahtoisien maksun puutteessa oli toimenpiteihin ryhdytty uhkasakon perimiseksi ulosmittauksen kautta, sekä käsenyt Konttoria lakkauttaman „kaikki maksut, olkoot sitten kelle tahansa, kunnan lääninrahastossa säilytetyistä varoista, kunnes on saatu tietää miten ulosmittauksen on käynyt.“ Syyskuun 4 päivänä ilmoitettiin Lääninkonttorille lisäksi, että kielto lääninrahastossa talletettujen kunnan varojen ulosmaksamisesta on „ulotettava kaikkiin siellä oleviin kunnan varoihin, olkoot ne mitä laatua tahansa,“ ja että kielto lääninsihteeri Rheinbottin omalla vastuulla oli oleva voimassa kunnes siitä toisin määrättäisiin. Sen jälkeen kun Lääninkonttori oli lähettänyt asiakirjat Maistraattiin ja se jättänyt ne Kaupunginvaltuusmiehille, päättivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Keisarilliselta Senaatilta anoa toimenpidettä siinä suhteessa että puheena oleva kielto heti peruutettaisiin sekä että asianomaiset saatettaisiin edesvastuuseen sen antamisesta. Ennen kuin tämä päätös ennätettiin panna täytäntöön saapui Kaupunginvaltuusmiehille Maistraatin kautta ilmoitus että Lääninkanslia Valtuuston istunnon jälkeisenä päivänä jo oli peruuttanut mainitun kiellon. Mutta samalla kun lääninsihteeri Rheinbott siten oli poistanut virheellisen menettelyn, oli hän, sen jälkeen kun Maistraatti jo oli mainitun ulosmittauksen toimittanut, käsenyt Lääninkonttorin, lääninsihteerin mieskohtaisella vastuulla, Kouluylhallituksen Helsingin kaupungin kansakouluja varten käytettäväksi asete-

¹⁾ Rhtkn kirj. syysk. 8 p. N:o 216. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 36 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 21 §.

tusta 46,000 markan määrärahasta vuoden kolmannesta neljänneksestä pidättämään 30,000 markkaa mainitun uhkasakon suoritukseksi sekä ilman muuta siirtämään tämän summan yleisiin kruununvaroihin. Erityisessä kirjelmässä oli Lääninsihteeri Rheinbott vaatinut tietoa niistä Kaupunginvaltuuston jäsenistä, jotka valmistusvaliokunnassa olivat ottaneet osaa asian valmistavaan käsittelyyn. Asiata esiteltäessä päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet puheenaolevan lainvastaisen menettelyn johdosta lähettää Keisarilliseen Senaattiin kirjelmän, jossa m. m. esiin tuotiin seuraavaa:

„Helsingin kaupungin Maistraatti on viime syyskuun 5 päivänä puheena olevaa uhkasakkoa vastaan ulosmitannut erään kaupungille kuuluvan kiinteimistön. Kun ulosmittaus siis on tapahtunut eikä tätä ulosmittausta siitä tehdyn valituksen johdosta ole kumottu, ei kuten luonnollista on ja voimassa olevat lakisäädökset selvästi osottavat, mainitun uhkasakon vuoksi, nimitettäköön sitä sitten joko uhkasakoksi tahi saata-vaksi, enempiä ulosmittausta tahi maksukieltoa saa tulla kysymykseen. Lääninsihteeri Rheinbottin kiellon, jolla tarkoitettiin, sen vakuuden yli, joka jo oli saavutettu sen kautta että Maistraatti oli ulosmitannut uhkasakon suorittamista varten kaupunginomaisuutta, toisellakin taholla pidättää kaupungin omaisuutta saman summan korvaukseksi, täytyy siis katsoa sisältävän arveluttavaa virkamahdin väärinkäyttämistä. Tähän tulee vielä lisäksi ettei lääninsihteeri Rheinbott ole rajottunut siihen, että kielsi kaupungille maksamasta mainituista varoista 30,000 markkaa, vaan on sen lisäksi, yhtä omavaltaisesti, suvainnut määrätä että rahat on heti siirrettävä kruununvaroihin, s. o. käytettävä uhkasakkosumman kuittaamiseksi eli maksamiseksi sekä käyttäen kuvernöörin virka-asemaa lääninkonttoria kohtaan, pakottanut sen toimeenpanemaan mainitun määräyksen. Tässäkin osassa sisältää lääninsihteerin menettely tärkeää toisen oikeuden loukkaamista. Ja päättäen siitä että lääninsihteeri Rheinbott on velvoittanut lääninkonttorin ryhtymään puheenaolevaan toimenpiteeseen lääninsihteerin „mieskohtaisella vastuulla“, näyttää siltä kuin lääninsihteeri Rheinbott ei edes olisi aikonutkaan nojata toimenpidettään mihinkään lakisäädöksiin, vaan että lääninsihteeri Rheinbott oli katsonut voitavansa virka-asemansa nojalla antaa käskyn mielivaltaiseen menettelyyn. Tämä käsityskanta saa lisää tukea siitä seikasta, että lääninsihteeri Rheinbott, heti sen jälkeen kun hän Valtuuston edellä kerrotun päätöksen johdosta oli katsonut aihetta olevan peruuttaa jo mainitun aikaisemman kiellon, oli katsonut sopivaksi ja arvonsa mukaiseksi lokakuun

¹⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 7 §.

1 päivänä Maistraattiin jätetyssä kirjelmässä, josta Kaupunginvaltuusmiehille on tieto annettu, vaatia „tietoa niistä henkilöistä, jotka Valtuuston valmistusvaliokunnassa olivat sanottua asiaa käsitelleet“ — jolla hän arvattavastikin tahtoi käyttää mitä törkeintä uhkaa näitä valiokunnan jäseniä kohtaan. Paitsi edellä esitettyjä virheellisyyksiä ja toisen oikeuden loukkausta sisältää se perin arveluttavan vallitsevien oikeusmuotojen loukkauksen, kun virkamies ryhtyy omavaltaisesti määräämään niistä varoista, jotka Suomen Valtiosäätyjen myötävaikutuksella syntyneen ja Hänen Keisarillisen Majesteettinsa hyväksymän lainsäädännön kautta ovat osotetut käytettäväksi kansakoulujen ylläpitoon ja joihin varoihin yhtävähän kuin kansakoulutaloihinkaan pitäisi voida koskea uhkasakon korvaamiseksi. Ilmeistä on että monenmoisia selkkauksia tässä suhteessa oli odotettavissa. Sen nojalla, mitä edellä on esitetty, saavat Kaupunginvaltuusmiehet nöyrimmästi anoa toimenpiteihin ryhdyttäväksi siinä suhteessa että puheenaoleva määräys heti kumotaan sekä että se tahi ne asianomaiset kuvernöörinvirastossa, jotka siihen havaitaan syyllisiksi, asetetaan virkasyytteen alaisiksi.“

Mielivaltaa kansankirjastoa kohtaan.

Kansankirjaston ja lukusalin Johtokunnalta oli Kaupunginvaltuusmiehille saapunut syyskuun 23 päivänä päivätty näin kuuluva kirje:

„Johtokunnalla on täten kunnia antaa Kaupunginvaltuusmiehille kertomus erinäisistä toimenpiteistä, joihin painoviranomaisten toimesta on ryhdytty Kirjastoa vastaan.

Tammikuun 22 päivänä 1902 saapui Painoylihallituksen virkamies August af Björkstén kirjastonhoitajan luo hänen virkahuoneeseensa ja esitti suullisesti vaatimuksen, että kaikki kirjaston hallussa olevat kappaleet erinäisiä teoksia, jotka herra af Björkstén oli merkinnyt painetulle päivämättömälle listalle, joka kantoi otsaketta: „Uppgifter å de hos Öfverstyrelsen för pressärendena antecknade till spridning under senaste tio åren förbjudna icke periodiska tryckalster,“ viipymättä lähettäisiin Painoylihallitukseen. Kirjastonhoitaja antoi siihen sen vastauksen, että hän aivan ensi tilassa oli esittävä herra af Björksténin tekemän vaatimuksen Kirjaston Johtokunnalle, jolle asiassa päättäminen kuuluu.

Kokouksessaan tammikuun 24 päivänä 1902, jota jatkettiin tammikuun 25 päivänä, päätti Johtokunta, sen johdosta mitä tapahtunut oli, antaa kirjastonhoitajalle määräyksen, että lainausliikkeestä oli heti poistettava kaikki kappaleet herra af Björksténin merkitsemiä teoksia, siten että ne kappaleet, jotka sillä kertaa olivat lainassa, kirjaston vahtimestarin toimesta viipymättä käytäisiin pois perimässä ja yhdessä muiden

kirjaston hallussa olevain kappaleiden kanssa mainittuja painotuotteita pantaisiin lukittuun kaappiin, jonka avain oli kirjastonhoitajan säilytettävä. Sen lisäksi päätettiin että kirjastonhoitajan kautta oli saatettava herra af Björksténille vastaus, että Johtokunta ei voinut noudattaa herra af Björksténin vaatimusta, koska 1:o) voimassa olevan painoasetuksen 32 ja 39 §:n mukaan ainoastaan Painoylihallitus, tahi kiireellisissä tapauksissa sen puheenjohtaja, on oikeutettu antamaan määräyksen kielletyn kirjallisuuden takavarikkoon ottamisesta, sekä 2:o) kun Johtokunnalla ylipäänsä ei ole oikeutta antaa pois Kaupungille kuuluvaa omaisuutta, joka Johtokunnan hoitoon on uskottu; jota vastoin Johtokunta, jos Painoasiainylihallitus sitä vaati, viipymättä oli neuvotteleva siitä Kaupunginvaltuusmiesten kanssa. Herra af Björksténille oli myöskin mainittava, että Johtokunta ei ollut loukkaaviksi nyt ilmoitettujen kirjojen ilmestymisen aikana eikä myöhemminkään tiennyt että Painoylihallitus oli kieltänyt niiden levittämisen.

Johtokunnan päätöksen herra af Björksténin merkitsemäin teosten lainausliikkeestä poistamisesta ja lukon taakse panemisesta pani kirjastonhoitaja heti täytäntöön ja antoi muutamia päiviä myöhemmin herra af Björksténille tiedon Johtokunnan päätöksestä ja vastauksesta.

Eräänä päivänä maalisk. tahi huhtikuussa tänä vuonna saapui virkamies af Björkstén taaskin kirjastonhoitajan luo hänen virkahuoneeseensa ja näytti käsinkirjoitetun luettelon kirjoista, jotka loukkaavina viipymättä olivat Painoylihallitukseen toimitettavat. Kirjastonhoitaja otti luettelosta jäljennöksen, luki herra af Björksténille Johtokunnan kokouksessa tammi-kuun 24 ja 25 päivänä 1902 pidetyn pöytäkirjan ja ilmoitti että tässä toisessakin luettelossa mainitut teokset heti poistettaisiin lainausliikkeestä ja pantaisiin lukon taa samaan kaappiin kuin aikaisemmatkin.

Keskiviikkona viime elokuun 26 päivänä k:lo 5 $\frac{1}{4}$ iltapäivällä saapuivat kirjaston ruotsalaiseen osastoon virkamies af Björkstén, poliisikomisarius Waldemar von Gross ja eräs toinen poliisimies. Komisarius Gross pyysi saada tavata kirjastonhoitajaa, joka kuitenkin siihen aikaan kesästä oli virkavapaana eikä ollut kaupungissa. Herra v. Gross käski silloin yhden amanuensseista luovuttamaan lukkojen takana olevat kielletyt kirjat. Kun amanuenssi sanoi ettei hänellä ollut avainta jakopöydän siihen osastoon, jossa kirjoja säilytettiin, sekä ettei hän myöskään voinut antaa herra v. Grossin vaatimaa kirjallista tunnustusta siitä, että hän olisi kieltäytynyt antamasta kirjoja, poistui herra von Gross tovereineen selittäin että asia tulee ilmoitettavaksi Painoylihallituksen puheenjohtajalle. K:lo 6 $\frac{1}{4}$ saapuivat samat henkilöt uudelleen kirjastoon ja herra v. Gross näytti Lääninhallituksen

antaman määräyksen kirjastorakennuksen sulkemisesta sekä antoi tyhjentää sen väestä ja sulkea ovet, ensiksi murrettuaan amanuenssien ja useiden lainanottajain läsnäollessa auki sen pöytäosaston ovet, jossa kielletyt kirjat säilytettiin. Kaksi amanuensseista käskettiin perjantaina elokuun 28 päivänä k:lo 5 iltapäivällä saapumaan kirjastoon avustamaan kirjaston kirjavaraston tarkastamisessa, jonka herra af Björkstén silloin toimittaisi.

Elokuun 27 päivänä aamupäivällä hankki Johtokunnan puheenjohtaja, jolle samoin kuin kirjastonhoitajallekin heti annettiin tieto tapahtumasta, lupauksen että kirjastorakennus aivan ensi tilassa jälleen avattaisiin yleisölle. Samana päivänä noin k:lo 2—5 välillä kävi herra af Björkstén läpi kirjaston kirjavaraston ja myöhemmin samana päivänä Sörnäisten haaraosaston kirjat. Haaraosastoa ei sulettu, mutta joukko kirjoja pantiin käärökseen, joka sinetöitiin.

Elokuun 28 päivänä k:lo 5 iltapäivällä saapui kirjastonhoitaja, joka heti sulkemisesta tiedon saatuaan oli matkustanut kaupunkiin, Kansankirjaston pihaan ja tapasi siellä herrat af Björksténin ja v. Grossin. Näiden herrojen seurassa pääsi kirjastonhoitaja kirjastoon, jossa hän, ensiksi pantuaan merkille, että jakopöydän toisenkin osaston ovet oli väkivallalla murrettu auki, kirjoitti luettelon niistä kirjoista, jotka herra af Björkstén tarkastuksessa kiellettyinä kirjoina oli pannut sivulle. Sen jälkeen vei viime mainittu mukanaan seuranneen vahtimestarin avulla kirjastosta pois sekä nämä että ne kirjat, jotka oli pidetty lukkojen takana, minkä tapahduttua herra v. Gross sulki kirjastotalon.

Lauantaina elokuun 29 päivänä kello 10 aamupäivällä palautti komisarius v. Gross kirjastorakennuksen avaimet. Se avattiin heti yleisölle.

Sinä aikana, jona kirjastorakennus oli sulettuna, oli sitä yltämättä vartioimassa kaksi poliisikonstaapelia. Kadulle vievällä ovella oli keski- viikkona ja torstaina ruotsin ja suomenkielinen julistus: kirjasto pidetään sulettuna yhden viikon ajan; perjantain aamuna oli sen sijaan pantu toinen, jossa oli venäjän, suomen ja ruotsin kielellä sanat: kirjasto on sulettu.

Elokuun 29 päivänä vei herra af Björkstén poliisin saapuvilla ollessa pois ne Sörnäisten haaraosastoon kuuluvat kirjat, jotka aikaisemmin oli pantu sinettiin. Samana päivänä tarkasti herra af Björkstén Töölön haaraosaston kirjavaraston. Kirjoja sieltä ei otettu takavarikkoon eikä kirjastoakaan sulettu.

Painoasiamies af Björksténin takavarikkoon ottamat kirjat ovat seuraavat:

Behagens döttrar, af förf. till „Molly Bawn“.

Carter, Jagad öfver Atlanten. Roman.

Det unga Polen, Noveller.

Dellef, Måste det så vara? Hist. roman.

Dumrath, Det XIX århundradet, band III.

Hedberg, Från stad och land. Berättelser.

Hamberg, Från Kola och Ural.

Sonja Kovalevsky, Vera Voronzoff.

Krapotkin, Kampen för brödet.

Kalendern Nornan 1903 (painoylihallituksen hyväksymä typistetty kappale).

När ryssen kom. Hist. roman.

Savage, En fången prinsessa. Roman.

—Sam.—, En kamp för lifvet.

Savage, Prins Pauls ed. Roman.

—Sam.—, Två fruar.

Schybergson, Ur Finlands konstitutionella historia 1809—1863.

Tolstoj, Lastbara nöjen.

—Sam.—, Hvad är konsten?

—Sam.—, Hvad är att göra?

Waliszewski, Katarina II.

Aikakauslehti Varia, vuosik. 1899.

Vördandis småskrifter, XI

J. O. Åberg, Spofvens pistol.

Järnefelt, Evankeliumin alku.

Schybergson, Kuvauksia Suomen perustuslaillisen valtiolaitoksen historiasta 1809—1863.

Tolstoj, Ylösousemus.

Åberg, Karhu Antin Anni ja Spofvin pistooli.

Nylander, Suuri lähetystö;

yhteensä 63 kappaletta.

Kaksi teosta, nimittäin Katarina II och hennes gunstlingar, kirj. Trolle ja Skildringar från Sevastopols belägring kirj. Tolstoi, jotka herra af Björkstén aikaisemmin oli julistanut kielletyiksi ja kirjastonhoitaja sen vuoksi oli poistanut lainausliikkeestä, vapautettiin jälleen elokuun 28 päivänä.

Tämän johdosta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet valmistusvaliokunnan ehdotuksesta merkitä pöytäkirjaan paheksumislauseen sellaista

¹⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 6 §.

toisen oikeuden loukkaamista vastaan, jonka sisälsi kirjaston sulkeminen, minkä kautta yleisöltä riistettiin tilaisuus tämän sivistyslaitoksen käyttämiseen, vaikka semmoinen sulkeminen ilmeisesti ei ollut tarpeen vaatima loukkaavina pidettyjen kirjojen poistamiseksi.

Viinien ja muiden miedompain väkijuomain vähittäinmyyntioikeuksien luku.

Kirjelmässä lokakuun 12 päivästä oli Maistraatti ilmoittaen, että se kahden vuoden aika, joksi viinien ja miedompain väkijuomain vähittäinmyyntioikeudet oli myönnetty, päättyy kesäkuun 1 päivänä 1904, toukokuun 2 päivänä 1895 annetun, erinäisiä supistuksia näiden juomain kaupassa koskevan Keis. asetuksen 2 §:n mukaan, pyytänyt Kaupunginvaltuusmiehiltä lausuntoa siitä kuinka monta sellaista oikeutta ensi myyntikaudeksi, kesäkuun 1 päivästä 1904 kesäkuun 1 päivään 1906, olisi myönnettävä sekä millä seuduilla kaupungissa vähittäinmyyntipaikkoja saisi olla; jonka ohessa Maistraatti oli ilmoittanut että sellaisia oikeuksia kuluvaksi myyntikaudeksi tähän saakka oli myönnetty kaikkiaan kuusikymmentäyksi. Ja olivat Kaupunginvaltuusmiehet jättäneet ¹⁾ toimeksi sille valiokunnalle, joka oli asetettu valmistamaan kysymyksiä väkiviina- ja mallasjuomain kaupasta, antaa Kaupunginvaltuusmiehille lausuntonsa asiassa.

Saatuaan Valiokunnan lausunnon ²⁾ päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, tehden pienempiä muutoksia Valiokunnan mietintöön, ehdottaa: että viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäinmyyntioikeuksien luku kesäkuun 1 päivän 1904 ja kesäkuun 1 päivän 1906 väliseksi ajaksi määrättäisiin seitsemäksikymmeneksi, paloviinan ja muiden väkeväm-päin väkijuomien vähittäinmyyntioikeuksia siihen lukematta; sekä että sellaisten juomien vähittäinmyyntipaikkoja ei saa olla seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista eikä kahdennessätoista kaupunginosassa, ei kaupungin asemakaavaan ottamattomilla kaupungille kuuluvilla alueilla, eikä myöskään sen alueen sisällä neljännessä ja viidennessä kaupunginosassa, joka on lännen ja pohjoisen puolella sitä taitettua linjaa, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkatuun saakka, mutta kyllä sanottujen katujen puheena olevain osien varsilla, kuin myöskin seitsemännessä kaupunginosassa ainoastaan Kasarminkadun varrella sekä Vuorimiehenkadun varrella Kasarminkadun ja Saunakadun välisellä osalla.

Mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain väkijuomain myyntioikeudet.

Vuoden kuluessa käsitteivät Kaupunginvaltuusmiehet 218 eri hakemusta mallasjuomain myyntioikeuden saamisesta, 25 hakemusta viinien ja

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 20 p. 19 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 34. — ³⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 3 §.

muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksista sekä 5 mallasjuomain myyntioikeuksien siirtoa koskevaa hakemusta ja 4 hakemusta viinien ja muiden niiden vertaisten juomien myyntioikeuksien siirtämisestä.

Valiokunta, jonka käsiteltäviksi asiat oli jätetty, mainitsi antamassaan mietinnössä ¹⁾ 202:sta mallasjuomain myyntioikeuden hakemuksesta, että valiokunnalla oli ollut hyvin vähän tahi ei ollenkaan apua poliisimestarin lausunnoista, jota paitsi valiokunta toi esiin että hakijoille, joilla jo on aikaisemmin myönnetty väkevämpään väkiviinajuomain myyntioikeudet, ei, mikäli mahdollista, olisi enää annettava sitä etuoikeutta että heille myönnetään myöskin oikeus mallasjuomain myyntiin. Tehdessään ehdotusta avonaisten oikeuksien käyttämisestä oli valiokunta noudattanut sitä periaatetta, että henkilöille, joilla tätä nykyä oli ja jotka olivat nuhteettomasti käyttäneet heille myönnettyjä mallasjuomain myyntioikeuksia, oli annettu etusija niiden edellä, joilla oikeuksia ei aikaisemmin ollut. Muutamia poikkeuksia oli kuitenkin tehty siten että erinäisiä henkilöitä, joilla oli viinimyyvälät, oli asetettu eräiden ruoka- ja siirtomaatavarakauppiain edelle, vaikka nämä jälkimäiset olivat saaneet oikeuden mallasjuomain myyntiin.

Pääasiallisesti yhdenmukaisesti valiokunnan ehdotuksen mukaan antoivat Kaupunginvaltuusmiehet sekä viime mainituista että myöskin toisista edellä kerrotuista hakemuksista puoltavan tahi kieltävän lausuntonsa.

Kun kaupungin Poliisimestari oli läänin Kuvernöörille valittanut, että mallasjuomain myyntioikeuksia myönnettäessä ei ollut riittävää huomiota pantu hänen lausuntoonsa ja Kaupunginvaltuusmiehiltä oli tämän johdosta vaadittu selitystä, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet vastaukseksi ilmoittaa seuraavaa:

Poliisimestarin
valitus mallas-
juomain myynti-
oikeuksien
myöntämisestä.

„Tarkoituksena mallasjuomain myyntiä ja anniskelua koskevalla Keisarillisella asetuksella tammikuun 24 päivältä 1902 on vakuuttaa Kaupunginvaltuusmiehille suurin vaikutusvalta mallasjuomain myynnin järjestämisessä. Niinpä ei saa 1 §:n mukaan panimoa rakentaa kaupunkiin ilman Kaupunginvaltuusmiesten suostumusta ja 2 §:n mukaan on Maistraatin hankittava Kaupunginvaltuusmiehiltä lausunto siitä kuinka monta oikeutta mallasjuomain noudettavaksi myymiseen on, paitsi panimoille kuuluvaa oikeutta, myönnettävä aina kaksi vuotta kestäväksi ajanjaksoksi, sekä siitä missä osissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saa olla. Myyntipaikkojen lukua ei saa missään tapauksessa määrätä korkeammaksi kuin Kaupunginvaltuusmiehet ovat sopivaksi katsoneet.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 16. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 2 §.

Oikeuksia myönnettäessä on Maistraatin hankittava lausunto Kaupunginvaltuusmiehiltä. Kaupungeissa, joissa on Poliisikamari, on Maistraatin hankittava senkin lausunto. Mutta siihen että Kaupunginvaltuusmiehet lausuntoa antaessaan millään tavalla olisivat riippuvaisia siitä mitä mieli-pidettä Poliisikamari on hakijain sopivaisuudesta tahi sopimattomuudesta, ei asetuksessa ole vähintäkään tukea. Poliisimestarin valitus siitä, että Kaupunginvaltuusmiehet eivät ole panneet riittävää huomiota hänen lausuntoonsa, on sitäkin aiheettomampi kun asetus ei edes edellytä, että Kaupunginvaltuusmiesten tarvitsee ottaa selvä Poliisimestarilta myöskin pyydetystä lausunnosta; ja yhtä aiheeton on myöskin hänen vaatimuksensa, että Maistraatti hakemuksia käsitellessään ei saisi poiketa hänen mieli-piteestään.

Väkiviinajuomain paljottain myyntioikeudet.

Aktiebolaget H. Fryckman Osakeyhtiön hakemuksen johdosta, joka koski oikeutta väkiviinajuomain paljottain myyntiin, päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet nojautuen tähän kuuluvain asiain käsittelyä varten asetetun erikoisen valiokunnan ehdotukseen, ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut mitään muistuttamista hakemusta vastaan.

Oikens väkiviinajuomain vähittäinmyyntiin.

Äsken mainitun valiokunnan ehdotuksesta puolsivat ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet väkiviinajuomain vähittäinmyynti-oikeuden myöntämistä: Kauppias Wasilij Pletschikoffille kauppatoiminimi N. Pletschikoffin omistajana (Kauppiaanleski Katharina Pletschikoffin sijasta), Aktiebolaget H. Fryckman Osakeyhtiölle, rouva Hilda Nathalia Fryckman johtajana (toiminimi Bröder Popoffin sijasta), toiminimelle Aktiebolaget Gösta Sundmans Vinkällare och Spirituosaaffär sekä Konttoristi R. Rudolphille (Leskirouva A. Rudolphin sijasta).

Väkiviinajuomain anniskelu oikeudet.

Tehtyjen väkiviinajuomain anniskelu-oikeutta koskevain hakemusten johdosta puolsivat Kaupunginvaltuusmiehet edellä mainitun erikoisen valiokunnan ehdotuksesta sellaisia oikeuksia: Ravintoloitsija G. A. Weckströmille talossa N:o 6 Vilhonkadun varrella ³⁾; Ravintoloitsija Carl Söderströmille kesäkuun 1 päivästä 1903 kesäkuun 1 päivään 1904 ⁴⁾; Tallimestari Carl Ducanderille syyskuun 1 päivästä 1903, niin kauvaksi kun sirkkusnäytäntöjä pidetään talossa N:o 4 Siltasaarenkadun varrella ⁵⁾.

Rohdoskauppa-oikeudet.

Lääninhallituksen lähetekirjelmän ja niiden mukana seuranneiden hakemusten johdosta luvan myöntämisestä rohdoskaupan harjoittamiseen,

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 21 §. — ²⁾ S:n s:n maalisk. 10 p. 5 §; syysk. 29 p. 27 ja 30 §§; jouluk. 1 p. 10 §. — ³⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 7 §. — ⁴⁾ S:n s:n huhtik. 21 p. 24 §. — ⁵⁾ S:n s:n syysk. 8 p. 39 §.

joita olivat tehneet Rohdoskauppa-apulainen Th. V. Ekholm, Apteekkari Axel Alexander Haglund ja Kauppias Emil Durchman Apteekkari Johan Edvard Jurvelius johtajana, päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut tiedossaan mitään, joka voisi aiheuttaa mainittujen hakemusten hylkäämisen.

Maistraatin kautta saapuneiden Lääninhallituksen lähetekirjelmän ja niiden mukana seuranneiden hakemusten johdosta, joita olivat tehneet valokuvaajat K. E. Schultz ja B. H. Törnroos sekä kauppias Ida Aurora Holmgren oikeudesta harjoittaa myrkyllisten tavarain kauppaa, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut mitään muistuttamista hakemuksia vastaan.

Oikeus myrkyllisten aineiden kauppamiseen.

Aktiebolaget Finska Auktionsverket Suomen Huutokauppaliike Osa-keyhtiön Maistraatille tekemän hakemuksen johdosta saada lääninkanslisti Johan Ahlgrenin johtamana harjoittaa huutokauppaliikettä sekä Huutokaupanvälittäjän August Ferdinand Åkerbergin samallaisen hakemuksen johdosta päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa, ettei Valtuustolla ollut hakemuksia vastaan mitään muistuttamista.

Oikeus huutokauppaliikkeen pitämiseen.

Sen johdosta että Kaupunginvaltuusmiehiltä oli läänin Kuvernöörin lähetekirjelmällä vaadittu lausuntoa toiminimen „Aktiebolaget Helsingfors Biljardsalonger & Kägelbanor“ hakemuksesta saada asettaa neljä uutta biljardia, päättivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut tiedossaan mitään, joka voisi aiheuttaa hakemuksen hylkäämisen.

Hakemus saada pitää biljardeja.

Seitsemässä tapauksessa Kaupunginvaltuusmiehet puolsivat Suomen kansalaisoikeuksien myöntämistä ⁵⁾ ulkomaalaisille ja 26 tapauksessa luvan myöntämistä kaupan tahi muun elinkeinon harjoittamiseen ⁶⁾.

Kansalais- ja elinkeino-oikeushakemukset.

Sen johdosta että Pietarin hallituskaupungista oli saapunut Kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtajalle ja kaupungin kunnallispuhemies-tarille kutsumukset hallituskaupungin toukokuun 29 päivänä pidettävään kaksisatavuotis-riemujuhlaan, päättivät ⁷⁾ Kaupunginvaltuusmiehet puheen-

Pietarin 200 vuotisriemujuhla.

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 5 p. 15 § sekä syysk. 8 p. 41 ja 42 §§. — ²⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 10 § ja huhtik. 21 p. 17 § — ³⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 11 § ja toukok. 26 p. 4 §. — ⁴⁾ S:n s:n jouluk. 1 p. 15 §. — ⁵⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 23 §; toukok. 5 p. 10 ja 11 §§; syysk. 8 p. 22 ja 40 §§; marrask. 10 p. 24 § ja jouluk. 1 p. 14 §. — ⁶⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 1, 2 ja 3 §§; helmik. 17 p. 16 ja 17 §§; maalisk. 17 p. 14 §; maalisk. 31 p. 2 §; huhtik. 21 p. 18, 19, 20, 21, 22 ja 23 §§; toukok. 5 p. 13 §; syysk. 8 p. 17, 18, 19, 20 ja 21 §§; syysk. 29 p. 15 §; marrask. 10 p. 25 §; jouluk. 1 p. 16, 17 ja 18 §§; jouluk. 15 p. 11 ja 12 §§. — ⁷⁾ S:n s:n toukok. 26 p. 39 §.

johtajansa kautta lähettää onnitelusähkösanomana Pietarin kaupunginhallitukselle.

K. Antellin
erojaispuhe.

Puhe, jonka Kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtaja, översti K. Antell piti jättäessään ¹⁾ puheenjohtajantoimen, kuului seuraavasti: „Hyvät herrat. Tämän istunnon päättyessä ovat pääkaupungin herrat valtuusmiehet lopettaneet istuntonsa tältä nyt pian päättyvältä vuodelta, ja monelta meistä päättyy myöskin nyt samalla se toimi, joka valitsijain luottamuksen kautta on meidän osaksemme tullut. Missä määrin me olemme onnistuneet tämän suuren yhteiskunnan laillisina edustajina täyttämään ne vaatimukset, joita maan pääkaupungilla on oikeus asettaa luottamusmiehillen, sitä me emme voi arvostella. Mutta yhden asian, hyvät herrat, me kuitenkin voimme todistaa ja se on se, että me kaikissa käsittelyisämme olemme pitäneet voimassa olevaa lakia parhaimpana ja ainoana ojennusnuoranamme ja että me sen nojalla parhaan ymmärryksemme mukaan olemme koettaneet täyttää kansalaisvelvollisuuttamme, sellaisena kuin se on viitottu kaupunkien kunnallisasetuksessa, s. o. siinä laajuudessa ja samalla kertaa niillä rajoituksilla, jotka siinä on tehty. Tietoisina siitä voimme me olla varmat aina voivamme tästä yhteisestä työstämme säilyttää sen muiston että olemme velvollisuutemme täyttäneet.

Hyvät herrat! Kun minulle on suotu se kunnia että useana vuonna olen saanut johtaa kaupunginvaltuusmiesten neuvotteluja ja kun nyt kuulun niiden joukkoon, jotka tulevat vaalituusmiestoimesta eroamaan sallittaneen minun herroille valtuusmiehillä lausua sydämmelliset kiitokseni kaikesta siitä hyväätahtoisuudesta, siitä luottamuksesta ja siitä kärsivällisyydestä, joka tänä aikana on osakseni tullut. Samalla kun jätän tämän valtuusmiesten useilla vaaleilla minulle annetun luottamustoimen pyydän saada edelleenkin olla sulettuna herrojen ystävälliseen suosioon.

Valtuusmiehet
vuoden ku-
luessa.

Vuoden valtuusmiehet olivat: Översti K. Antell (puheenjohtaja), pankinjohtaja A. Norrmén (varapuhj.), kauppias M. Hallberg, kauppias Hj. Schildt, esittelijäsihteeri F. Stjernvall, lakitieteentohtori K. J. Ståhlberg, filosofiantohtori S. Ingman, levyseppä G. W. Sohlberg, pankinjohtaja E. Schybergson, pankinjohtaja Th. Wegelius, Senaattori A. Nybergh, toimittaja E. Erkkö, lakitieteen tohtori A. Lille (osan vuodesta), senaattori L. Clouberg, ylitirehtööri A. Gripenberg (osan vuodesta), professori J. W. Runeberg, kauppias P. Sinebrychoff, senaattori L. Homén, protokollasihteeri A. Aminoff, arkkitehti H. Lindberg, professori T. Homén, kirjaltaja

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 20 §.

E. Tötterman (osan vuodesta), tohtori O. Heikel, laamanni T. J. Boisman (osan vuodesta), senaatin kamreeri R. Erenius, pankinjohtaja C. Cronstedt, senaattori A. Ramsay, professori G. Nyström, oikeusneuvosmies A. Nyberg, sihteeri E. Castrén, faktori R. Drockila (osan vuodesta), maisteri J. Cygnaeus, asianajaja F. Jansson, pankinjohtaja L. von Pfaler, professori Hj. v. Bonsdorff, senaattori K. F. Ignatius, yliinsinööri K. Snellman (osan vuodesta), insinööri A. Engström, tehtailija K. V. Bergman, professori F. Gustafsson, insinööri G. Zitting, kauppias J. Tallberg, professori C. E. Holmberg, konsuli K. Stockmann, tohtori A. af Forselles, kauppias A. Palmroos, kirvesmies J. A. Hägglund (osan vuodesta), dosentti K. Grotenfelt, professori H. Holsti, (valittu herra Lillen tilalle), lehtori G. Borenius (herra Gripenbergin tilalle), levyseppä H. H. Karsten (herra Drockilan tilalle), kauppias V. Rydman (herra Snellmanin tilalle), maalari A. Ingman (herra Hägglundin tilalle), kauppias K. H. Renlund (herra Töttermanin tilalle) ja kirjaltaja F. E. Pettersson (herra Boismanin tilalle).

Kaupunginvaltuusmiehet kokoontuivat vuoden kuluessa 19 kertaa. Kaupunginvaltuuston istunnot, pöytäkirjat ja kirjeet.

Valtuuston pöytäkirjan pykälän luku teki 504 ja kirjeiden luku, jotka Valtuuston puolesta lähetettiin, nousi 393:een.